

ਮਈ 2018

ਬ੍ਰਹਮੁ ਦੀਸੈ ਬ੍ਰਹਮੁ ਸੁਣੀਐ ਏਕੁ ਏਕੁ ਵਖਾਣੀਐ॥
ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਕਰਣਹਾਰਾ ਪ੍ਰਭ ਬਿਨਾ ਨਹੀ ਜਾਣੀਐ॥

ਆਤਮ ਖਾਰਗ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ - ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘਣੀਆਂ

1748 ਤੋਂ 1753 ਵਿੱਚ ਮੀਰ ਮੱਨੂੰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਬੀਬੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿੱਚ ਬੜੇ ਜੁਲਮ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੇ ਹਾਰ ਪਰੇ ਕੇ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ। ਸਿੱਖ ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਤਸੀਹੇ ਬੜੇ ਸਬਰ, ਸ਼ੁਕਰ ਅਤੇ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਝੱਲੇ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਸਿਦਕ ਤੋਂ ਕਦੇ ਡੋਲੀਆਂ ਨਹੀਂ।

ਆਤਮ ਮਾਰਗ

ਸਾਲ - ਚੌਵੀਵਾਂ, ਮਹੀਨਾ - ਮਈ, 2018
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਈਸ਼ਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ
ਸੰਚਾਲਕ

ਸੱਚਖੰਡ ਵਾਸੀ ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ
ਸੰਤ ਮਾਤਾ (ਬੀਜੀ) ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਜੀ

ਚੇਅਰਮੈਨ ਐਡੀਟਰ-ਇਨ-ਚੀਫ
ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਬਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਐਡੀਟਰ ਚੀਫ ਐਡੀਟਰ
ਭਾਈ (ਡਾ.) ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਡਾ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਸਬੰਧੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ
ਜੇਕਰ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 15 ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ ਮੈਗਜ਼ੀਨ
ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਅਤੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਸਬੰਧੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੰਬਰਾਂ ਤੇ ਦਫਤਰੀ ਸਮਾਂ ਸਵੇਰੇ
10.00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 5.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਫੋਨ ਕਰਨ ਦੀ
ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰੋ ਜੀ।

ਫੋਨ :- 84378-12900, 94172-14391,
94172-14379,
Email :atammarg1@yahoo.co.in

Postal Address for any Enquiry,
Money Order, Cheque and drafts :

'ATAM MARG' MAGAZINE
Gurdwara Ishar Parkash, Ratwara Sahib
(New Chandigarh) P.o. Mullanpur
Garibdas, Teh. Kharar, Distt. S.A.S
Nagar (MOHALI) - 140901, Pb. India

SUBSCRIPTION - ਚੰਦਾ - (ਦੇਸ਼)

ਸਾਲਾਨਾ	ਜੀਵਨ ਕਾਲ	ਫੀ ਕਾਪੀ
300/-	3000/-	30/-
320/-	3020/-	(For outstation cheques)

SUBSCRIPTION FOREIGN (ਵਿਦੇਸ਼)

	Annual	Life
U.S.A.	60 US\$	600 US\$
U.K.	40 £	400 £
Canada	80 Can \$	800 Can \$
Australia	80 Aus \$	800 Aus \$

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੇ ਸਭ ਹੱਕ ਰਾਖਵੇਂ ਹਨ।
ਪ੍ਰਿੰਟਰ, ਪਬਲਿਸ਼ਰ ਤੇ ਐਡੀਟਰ ਬਾਬਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ' ਜੈ ਆਫਸੈਟ ਪ੍ਰਿੰਟਰਜ਼,
905 ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਏਰੀਆ, ਫੇਜ਼-2, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਛਪਵਾ
ਕੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ', ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ,
ਛਾਕਖਾਨਾ ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਗਰੀਬਦਾਸ, ਤਹਿਸੀਲ ਖਰੜ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ -
ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ (ਮੋਹਾਲੀ) ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ।

Please visit us on internet at :-
For Atam Marg Email : atammarg1@yahoo.co.in,
Website & Live video -
www.ratwarasahib.in } (Every sunday)
www.ratwarasahib.org }

Email :sratwarasahib.in@gmail.com

ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਦੇ ਕੇਂਦਰ

ਅਮਰੀਕਾ - ਬਾਬਾ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
001-408-263-1844
ਕਨੇਡਾ - ਭਾਈ ਸਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਪੁੰਨੂ, ਵੈਨਕੂਵਰ
001-604-433-0408
ਭਾਈ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
001-604-862-9525
ਭਾਈ ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣੂ
001-604-589-9189
ਇੰਗਲੈਂਡ - ਬੀਬੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਕੌਰ ਅਤੇ
ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ
0044-121-200-2818
ਭਾਈ ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਰਾਜ)
0044-7968734058
ਆਸਟਰੇਲੀਆ- ਬੀਬੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ :
0061-406619858

ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ

1. ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਮੈਗਜ਼ੀਨ (ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ)
9417214391, 84378-12900, 9417214379,
2. ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਿਦਿਆ ਮੰਦਰ ਸ.ਸ.ਸਕੂਲ (CBSE)
0160-2255003
3. ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਸਿਲਾਈ ਸੈਂਟਰ : 96461-01996
4. ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੇਮੇਰੀਅਲ ਸ.ਸ.ਸਕੂਲ (P.B.)
95920-55581
5. ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ : 92176-93845
6. ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਡੀਵਾਇਨ ਸਕੂਲ ਆਫ ਨਰਸਿੰਗ
94172-14382
7. ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਡੀਵਾਇਨ ਕਾਲਜ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ
94172-14382
8. ਅਕਾਲ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ : 98157-28220

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ

ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਨ ਜੀ - 98551-32009
ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਸੇਵਾ - 94647-12900
ਆਡੀਓ-ਵੀਡੀਓ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ - 98728-14385
98555-28517
ਕੇਬਲ ਟੀ.ਵੀ ਨੈਟਵਰਕ - 94172-14385

ਹੋਰ ਸੰਪਰਕ ਨੰਬਰ
98889-10777, 96461-01996, 9417214381

ਤੱਤਕਰਾ

1.	ਸੰਪਾਦਕੀ	5
	ਭਾਈ (ਡਾ.) ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	
2.	ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ	7
	ਡਾ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ	
3.	ਬਾਬਾਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ	11
	ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ	
4.	ਗੋਬਿੰਦ ਮਿਲਣ ਕੀ ਇਹ ਤੇਰੀ ਬਰੀਆ	15
	ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ	
5.	ਨਾਨਕ ਦੁਖੀਆ ਸਭੁ ਸੰਸਾਰੁ।	21
	ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ	
6.	ਆਤਮ ਗਿਆਨ	30
	ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ	
7.	ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਸਿਮਰਹੁ ਗੋਬਿੰਦ	40
	ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ	
8.	ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਰਥ-ਭੰਡਾਰ	46
	ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਰੰਧਾਵੇ ਵਾਲੇ	
9.	1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ	48
	ਡਾ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ	
10.	ਨੂਰਾਨੀ ਮਿਲਾਪ	50
	ਭਾਈ (ਡਾ.) ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	
11.	ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ - 'ਸਰਵੋਤਮ'	52
	ਡਾ. ਸਵਾਮੀ ਰਾਮ ਜੀ	
12.	ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਰਚਿਤ - ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ	55
	ਸ. ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੂਰ	
13.	ਨੌਂ ਰਤਨ - ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ	57
	ਗਿਆਨੀ ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ	
14.	ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਆਗਮਨ	59
	ਡਾ. ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ	
15.	ਸੁਆਮੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰ	61
	ਡਾ. ਸਵਾਮੀ ਰਾਮ ਜੀ	
16.	ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ :- ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਇੰਟਰਨੈਟ ਵੈਬਸਾਈਟ, ਕੀਰਤਨ ਲਾਈਵ ਟੈਲੀਕਾਸਟ, ਬੈਂਕ ਅਕਾਊਂਟ, ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਫਾਰਮ, ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ	63

ਸੰਪਾਦਕੀ

(ਡਾ.) ਭਾਈ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਚੰਦਨ ਚੰਦ ਨ ਸਰਦ ਰੁਤਿ ਮੂਲਿ ਨ ਮਿਟਈ ਘਾਂਮ ॥
ਸੀਤਲੁ ਥੀਵੈ ਨਾਨਕਾ ਜਪੰਦੜੋ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ॥

ਅੰਗ- ੨੦੯

ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਈ ਅਤੇ ਜੂਨ ਦੇ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਤਪਸ਼ ਅਤੇ ਗਰਮੀ ਦੇ ਮੰਨੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਲ ਦੇ ਪੂਰੇ 12 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਪਸ਼ ਤੇ ਗਰਮੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਤਪਸ਼ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਲੈਣ ਲਈ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਪਸ਼ ਨੂੰ ਠੰਢ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਸਾਇੰਸ ਦੀਆਂ ਕਾਢਾਂ ਦਾ ਹਰ ਉਪਲੱਬਧ ਸਾਧਨ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਰਮ ਲੋਅ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਧੁੱਪ ਦਾ ਤਾਪ ਇਸ ਮਨ ਨੂੰ ਬੇਚੈਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੌਸਮੀ ਬਦਲਾਅ ਤੇ ਵਰਤਾਰਾ ਹਰ ਸਾਲ ਵਰਤਦਾ ਹੈ, ਵਾਰ-ਵਾਰ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਖਮਈ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਠੰਢ ਦੇ ਉਪਲੱਬਧ ਸਾਧਨਾਂ ਪੱਖੇ, ਕੂਲਰ, ਏ.ਸੀ ਆਦਿਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸਾਧਨ ਕੁਦਰਤੀ ਪੈਣ ਵਾਲੀ ਗਰਮੀ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਤੇ ਆਉਣੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਸਾਧਨ ਪੈ ਰਹੀ ਗਰਮੀ ਅਤੇ ਤਪਸ਼ ਦੇ ਸੇਕ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੈ ਰਹੀ ਕੁਦਰਤੀ ਤਪਸ਼ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੁਨਿਆਵੀ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਸਾਧਨ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਵਲੋਂ ਸਿਰਜ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਗਰਮੀ ਕੇਵਲ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸੀਮਤ ਸਮੇਂ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਗਰਮ ਰੁੱਤ ਸਮਾਂ ਲੰਘਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਰਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰੁੱਤ (ਬਰਸਾਤ ਰੁੱਤ) ਆਉਣੀ ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕਿ ਜੁਲਾਈ, ਅਗਸਤ ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਹਨ। ਮੌਸਮ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਸਮੀ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾਤਮਿਕ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿਨ੍ਹ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਸੁਲਝੇ ਅਤੇ ਅਣਸੁਲਝੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਾਡੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਆਉਣ ਖੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਧਾਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਅਸੰਭਵ ਅਤੇ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਜੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇਹੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ :- ਕੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮਨ ਅਸ਼ਾਂਤ ਹੈ ਜਾਂ ਸ਼ਾਂਤ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਅਸ਼ਾਂਤ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਕੀ ਇਸ ਮਨ ਨੂੰ ਠੰਢਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਹੈ? ਕੀ ਮਨ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਚਿਰ ਸਥਾਈ ਹੈ ਜਾਂ ਸੀਮਤ? ਕੀ ਮਨ ਦੀ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦਾ ਲੰਮਾ ਚੱਕਰ ਕੱਟਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਥੋੜ ਚਿਰੀ ਹੀ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ? ਇਥੇ ਕੇਵਲ ਇਕ ਮਨੁੱਖ ਜਾਂ ਇਕ ਖਾਸ ਖਿੱਤੇ ਭਾਵ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਵਿਚ ਵੱਸਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵੀਚਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੇ

ਮਨੁੱਖਤਾ ਜੋ ਕਿ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਹਰ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਹੈ, ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਣਸੁਲਝੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਤੇ ਜਟਿਲ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕੇਵਲ ਸਮਰੱਥ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੋਲ ਹੈ। ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਦਵਾਈ ਤੇ ਸਾਧਨ ਕੇਵਲ ਸਮਰੱਥ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੋਲ ਹਨ -

ਹਰਿ ਅਉਖਧੁ ਸਭ ਘਟ ਹੈ ਭਾਈ ॥

ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਬਿਨੁ ਬਿਧਿ ਨ ਬਨਾਈ ॥

ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਸੰਜਮੁ ਕਰਿ ਦੀਆ ॥

ਨਾਨਕ ਤਉ ਫਿਰਿ ਦੁਖ ਨ ਥੀਆ ॥

ਅੰਗ- ੨੫੯

ਪੂਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਮ ਦੀ ਅਉਖਧ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਜਨਮਾਂ-ਜਨਮਾਂ ਤੋਂ ਤਪ ਰਹੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਤਨਾ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਮਾਂ-ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਚੱਕਰਾਂ ਤੋਂ ਖਲਾਸੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਜਨਮੇ ਗਵਨੁ ਮਿਟਾਇਆ ॥ ਅੰਗ - ੯੪੦

ਦੁਨਿਆਵੀ ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿਚ ਜਲ ਬਲ ਰਹੇ ਅਸ਼ਾਂਤ ਮਨ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਨਾਮ-ਬਾਣੀ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਠੰਢਕ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ -

ਸੁੰਦਰ ਸੇਜ ਅਨੇਕ ਸੁਖ ਰਸ ਭੋਗਣ ਪੂਰੇ ॥

ਗਿ੍ਰ ਸੋਇਨ ਚੰਦਨ ਸੁਗੰਧੁ ਲਾਇ ਮੌਤੀ ਹੀਰੇ ॥

ਮਨ ਇਛੇ ਸੁਖ ਮਾਣਦਾ ਕਿਛੁ ਨਾਹਿ ਵਿਸੁਰੇ ॥

ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵਈ ਵਿਸਟਾ ਕੇ ਕੀਰੇ ॥

ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਨਾਮ ਨ ਸਾਂਤਿ ਹੋਇ ਕਿਤੁ ਬਿਧਿ ਮਨੁ ਧੀਰੇ ॥

ਅੰਗ- ੨੦੭

ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਠੰਢਕ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਮੈਲ ਵੀ ਲਾਹ ਦਿਤੀ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵੀ ਬਖਸ਼ ਦਿਤੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਭਟਕਣਾ ਰਹਿਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਵਾਗਵਨ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹੀ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਪਦਵੀ ਹੈ, ਇਹੀ ਖਾਲਸਾ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਚਲਦਿਆਂ 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ 24ਵੇਂ ਸਾਲ 'ਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਚੰਦਨ ਚੰਦ ਨ ਸਰਦ ਰੁਤਿ ਮੂਲਿ ਨ ਮਿਟਈ ਘਾਂਮ ॥

ਸੀਤਲੁ ਥੀਵੈ ਨਾਨਕਾ ਜਪੰਦੜੋ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ॥ ਅੰਗ- ੨੦੯

ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੁੱਚੀ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਬਦ ਅੰਦਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੰਦਨ ਨੂੰ ਠੰਢਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਪਸ਼ ਦੇ ਮਾਰੇ ਸੱਪ ਆਦਿਕ ਉਸ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਠੰਢ ਲੈਣ ਲਈ ਲਿਪਟਦੇ ਹਨ ਸਰਦ ਰੁੱਤ ਨੂੰ ਵੀ ਠੰਢਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨ ਜਾਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੌਸਮੀ ਬਦਲਾਅ ਮਨ ਨੂੰ ਠੰਡਾ ਕਰਨੇਂ ਅਸਮਰਥ ਹਨ। ਸੀਤਲਤਾ ਦਾ ਸੋਮਾ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ। ਨਾਮ-ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੀ

ਬੇਚੈਨੀ, ਅਸ਼ਾਂਤੀ, ਕਲਾ-ਕਲੇਸ਼ ਨਾਮ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਦਰ ਹੀ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦਾ ਦਰ ਹੈ। 'ਨਾਨਕ ਕੈ ਘਰਿ ਕੇਵਲ ਨਾਮੁ' ਇਸ ਨਾਮ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਹੀ 84 ਲੱਖ ਜੂਨੀਆਂ ਦਾ ਸਫਰ ਗਲ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਕਈ ਜਨਮ ਭਏ ਕੀਟ ਪਤੰਗਾ ॥
ਕਈ ਜਨਮ ਗਜ ਮੀਨ ਕੁਰੰਗਾ ॥
ਕਈ ਜਨਮ ਪੰਖੀ ਸਰਪ ਹੋਇਓ ॥
ਕਈ ਜਨਮ ਹੈਵਰ ਬ੍ਰਿਖ ਜੋਇਓ ॥ ੧ ॥
ਮਿਲੁ ਜਗਦੀਸ ਮਿਲਨ ਕੀ ਬਰੀਆ ॥
ਚਿਰੰਕਾਲ ਇਹ ਦੇਹ ਸੰਜਰੀਆ ॥

ਅੰਗ- ੧੭੬

ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸਾਧਨ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੇ ਨਹੀਂ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਹੈ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਆਖਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਇਕ ਭ੍ਰਾਂਤੀ ਹੈ, ਭਰਮ ਹੈ ਕਿ ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਸੁਖੀ ਹੁੰਦੇ ਹੋਣਗੇ -

ਵਡੇ ਵਡੇ ਜੋ ਦੀਸਹਿ ਲੋਗ ॥
ਤਿਨ ਕਉ ਬਿਆਪੈ ਚਿੰਤਾ ਰੋਗ ॥ ੧ ॥
ਕਉਨ ਵਡਾ ਮਾਇਆ ਵਡਿਆਈ ॥
ਸੋ ਵਡਾ ਜਿਨਿ ਰਾਮ ਲਿਵ ਲਾਈ ॥

ਅੰਗ- ੧੮੮

ਵੱਡੇ ਤਾਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਰੱਬ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਹਨ। ਗੁਰਮੁਖ ਜਨ ਹਨ -

ਜਿਸ ਨੋ ਬਖਸੇ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ॥
ਨਾਨਕ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ਪਾਤਿਸਾਹੁ ॥
ਬਸਤਾ ਤੁਟੀ ਝੁੰਪੜੀ ਚੀਰ ਸਭਿ ਛਿੰਨਾ ॥
ਜਾਤਿ ਨ ਪਤਿ ਨ ਆਦਰੋ ਉਦਿਆਨ ਭੁਮਿੰਨਾ ॥
ਮਿਤ੍ਰੁ ਨ ਇਠ ਧਨ ਰੁਪਹੀਣ ਕਿਛੁ ਸਾਕੁ ਨ ਸਿੰਨਾ ॥
ਰਾਜਾ ਸਗਲੀ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਕਾ ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਮਨੁ ਭਿੰਨਾ ॥
ਤਿਸ ਕੀ ਧੁਤਿ ਮਨੁ ਉਧਰੈ ਪ੍ਰਭੁ ਹੋਇ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨਾ ॥

ਅੰਗ- ੨੦੭

ਉਹ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਾ ਜੋ ਨਾਮ ਵਿਚ ਰੱਤਾ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਰਾਜਾ ਹੈ। ਦੁਨਿਆਵੀ ਰਾਜਾ ਇਕ ਅੱਧੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਨਾਮ ਵਿਚ ਰੱਤਾ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਰਾਜਾ ਹੈ -

ਜਾ ਕਾ ਕਹਿਆ ਦਰਗਹ ਚਲੈ ॥
ਸੋ ਕਿਸ ਕਉ ਨਦਰਿ ਲੈ ਆਵੈ ਤਲੈ ॥

ਅੰਗ- ੧੮੬

ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਵੀ ਉਸਦਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

ਜੇ ਕੋ ਜੀਉ ਕਹੈ ਓਨਾ ਕਉ ਜਮ ਕੀ ਤਲਬ ਨ ਹੋਈ ॥

ਅੰਗ- ੧੩੨੮

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਥੇ ਵੀ ਤੇ ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਵੀ ਧੰਨ-ਧੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ -

ਧੰਨਿ ਧੰਨਿ ਕਹੈ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥
ਮੁਖ ਉਜਲ ਹਰਿ ਦਰਗਹ ਸੋਇ ॥

ਅੰਗ- ੨੮੩

ਇਸ ਨਾਮ ਧਨ ਦੀ ਬਰਕਤ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਬੇਪਰਵਾਰੀ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਰੰਗਿ ਹਸਹਿ ਰੰਗਿ ਰੋਵਹਿ ਚੁਪ ਭੀ ਕਰਿ ਜਾਹਿ ॥
ਪਰਵਾਰ ਨਾਹੀ ਕਿਸੈ ਕੇਰੀ ਬਾਝੁ ਸਚੇ ਨਾਹ ॥

ਅੰਗ - ੪੭੩

ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਰੱਬੀ ਰੂਹਾਂ ਦੇ ਦੀਦਾਰਿਆਂ ਦੀ ਲੋਚਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਰਦਾਸ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ -

ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤੇ ਸਰਧਾ ਮਨ ਕੀ ਪੂਰੇ ॥
ਨਾਨਕ ਦਾਸੁ ਇਹੈ ਸੁਖੁ ਮਾਗੈ ॥
ਮੋ ਕਉ ਕਰਿ ਸੰਤਨ ਕੀ ਪੂਰੇ ॥

ਅੰਗ- ੧੩

ਜਿਨਾ ਦਿਸੰਦੜਿਆ ਦੁਰਮਤਿ ਵੰਞੈ ਮਿਤ੍ਰੁ ਅਸਾਡਤੇ ਸੇਈ ॥
ਹਉ ਫੁਢੇਦੀ ਜਗੁ ਸਬਾਇਆ ਜਨ ਨਾਨਕ ਵਿਰਲੇ ਕੋਈ ॥

ਅੰਗ- ੫੨੦

ਇਹੀ ਰੱਬ ਦੇ ਪਿਆਰੇ 'ਆਪਿ ਜਪਹੁ ਅਵਰਾ ਨਾਮੁ ਜਪਾਵਹੁ' ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਮਨ ਬਚ ਕਰਮ ਕਰਕੇ ਠੰਢਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੇ ਹਨ -

ਕਬੀਰ ਸੇਵਾ ਕਉ ਦੁਇ ਭਲੇ ਏਕੁ ਸੰਤੁ ਇਕੁ ਰਾਮੁ ॥
ਰਾਮੁ ਜੁ ਦਾਤਾ ਮੁਕਤਿ ਕੋ ਸੰਤੁ ਜਪਾਵੈ ਨਾਮੁ ॥

ਅੰਗ- ੧੩੭੩

ਸਮਰੱਥ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਲੜ ਲਾ ਕੇ ਅਤੇ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਜੁਗਤੀਆਂ ਦਰਸਾ ਕੇ ਤਪ ਰਹੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਨੋਰਥ ਤੇ ਕਾਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ ਪਿਆਰੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ (ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ) ਆਪ ਨਾਮ-ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰ ਹੋਏ, ਨਾਮ ਵਿਚ ਰੱਤੇ ਹੋਏ, ਮਨ-ਬਚ-ਕਰਮ ਕਰਕੇ ਠੰਢ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਤਮ ਰਸੀਆਂ ਰੂਹਾਂ/ ਆਤਮਾਵਾਂ ਦੇ ਪਰਥਾਇ ਪਿਆਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਦੋ ਦਿਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਉਹ ਦਿਨ ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਹ ਇਸ ਮਾਤ ਲੋਕ ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਜਾਮਾ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਆਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੂਸਰਾ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਵਲੋਂ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਨਿਭਾ ਕੇ, ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪੰਨ ਕਰਕੇ ਮਾਤ ਲੋਕ ਤੋਂ ਸਰੀਰ ਕਰਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪਵਿੱਤਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ-

ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੁਹਹੁ ਮਹਿ ਨਾਹੀ ਜਨ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਆਏ ॥
ਜੀਅ ਦਾਨੁ ਦੇ ਭਗਤੀ ਲਾਇਨਿ ਹਰਿ ਸਿਉ ਲੈਨਿ ਮਿਲਾਏ ॥

ਅੰਗ- ੨੪੯

ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੱਬੀ ਰੂਹਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਨ ਤੇ ਯਾਦ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ

(ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 63 'ਤੇ)

ਹਰਿ ਜੇਠੁ ਰੰਗੀਲਾ ਤਿਸੁ ਧਣੀ ਜਿਸ ਕੈ ਭਾਗੁ ਮਥੰਨਿ ॥

(ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸੰਗਰਾਢ : 14 ਮਈ, ਦਿਨ ਸੋਮਵਾਰ)

(ਡਾ.) ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੪
 ਹਰਿ ਜੇਠਿ ਜੁੜਦਾ ਲੋੜੀਐ ਜਿਸੁ ਅਗੈ ਸਭਿ ਨਿਵੰਨਿ ॥
 ਹਰਿ ਸਜਣ ਦਾਵਣਿ ਲਗਿਆ ਕਿਸੈ ਨ ਦੇਈ ਬੰਨਿ ॥
 ਮਾਣਕ ਮੋਤੀ ਨਾਮੁ ਪ੍ਰਭ ਉਨ ਲਗੈ ਨਾਹੀ ਸੰਨਿ ॥
 ਰੰਗ ਸਭੇ ਨਾਰਾਇਣੈ ਜੇਤੇ ਮਨਿ ਭਾਵੰਨਿ ॥
 ਜੇ ਹਰਿ ਲੋੜੇ ਸੋ ਕਰੇ ਸੋਈ ਜੀਅ ਕਰੰਨਿ ॥
 ਜੇ ਪ੍ਰਭਿ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਸੋਇ ਕਹੀਅਹਿ ਧੰਨਿ ॥
 ਆਪਣ ਲੀਆ ਜੇ ਮਿਲੈ ਵਿਛੁੜਿ ਕਿਉ ਰੋਵੰਨਿ ॥
 ਸਾਧੁ ਸੰਗੁ ਪਰਾਪਤੇ ਨਾਨਕ ਰੰਗ ਮਾਣੰਨਿ ॥
 ਹਰਿ ਜੇਠੁ ਰੰਗੀਲਾ ਤਿਸੁ ਧਣੀ ਜਿਸ ਕੈ ਭਾਗੁ ਮਥੰਨਿ ॥

ਅੰਗ - ੧੩੪

ਹਰਿ ਜੇਠਿ ਜੁੜਦਾ ਲੋੜੀਐ ਜਿਸੁ ਅਗੈ ਸਭਿ ਨਿਵੰਨਿ ॥
 ਹਰਿ ਸਜਣ ਦਾਵਣਿ ਲਗਿਆ ਕਿਸੈ ਨ ਦੇਈ ਬੰਨਿ ॥

ਜੇਠ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਪਿਛਲੇ ਵਿਸਾਖ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਤੇ ਅਤੀ ਗਰਮੀ ਵਾਲਾ ਦੁਖਦਾਈ ਮਹੀਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਭੱਠੀ ਵਾਂਗ ਤਪਦਾ ਹੈ, ਸਰੀਰ ਮੁੜਕੇ ਨਾਲ ਬੇਚੈਨ ਹੋਇਆ ਠੰਢੀ ਥਾਂ, ਠੰਢੀ ਹਵਾ ਲੋੜਦਾ ਹੈ। ਖਾਣ ਪੀਣ ਪਹਿਨਣ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਾਜ, ਕੁਝ ਵੀ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਪਿਛਲਾ ਵੈਸਾਖ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਕਿੰਨਾ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰਿਆ ਸੁਹਾਵਣੀ ਰੁੱਤ ਵਾਲਾ ਸੀ ਪਰ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਵੀਚਾਰੀਏ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਰੁੱਤ ਬੜੀ ਸੁਖਾਂਵੀ ਹੈ ਪਰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜੀਵ-ਰੂਪੀ ਇਸੜੀਆਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਤੋਂ ਵਿਛੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਧੀਰਜ ਕਿਵੇਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਵੈਸਾਖਿ ਧੀਰਨਿ ਕਿਉ ਵਾਢੀਆ ਜਿਨਾ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਛੋਹੁ ॥

ਅੰਗ - ੧੩੩

ਦਰਅਸਲ ਸਰਦੀ ਗਰਮੀ, ਖੁਸ਼ੀ ਗਮੀ, ਤਾਂ ਮਨ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੇਮ ਭਿੱਜੀ ਜੀਵ-ਇਸੜੀ ਸਦਾ ਹਰ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਵਿਗਾਸ ਤੇ ਅਨੰਦ-ਮਈ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ੁਰ ਪਤੀ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀ, ਵਿਛੜੀ ਹੋਈ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵਿਗੋਚਾ ਤੇ ਖੁਆਰੀ ਹੀ ਖੁਆਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ (**ਦਯੁ ਵਿਸਾਰਿ ਵਿਗੁਚਣਾ - ਅੰਗ - 133**) ਮਹੀਨਾ ਭਾਵੇਂ ਵੈਸਾਖ ਹੋਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਜੇਠ। ਲੋੜ ਤਾਂ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ, ਉਸਦੀ ਨਿਕਟਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ, ਉਸ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾਣ ਦੀ, (**ਹਰਿ ਜੇਠਿ ਜੁੜਦਾ ਲੋੜੀਐ**) ਫਿਰ ਉਹ ਸਾਡਾ, ਜੀਵ-ਇਸੜੀਆਂ

ਦਾ ਮਾਲਕ ਸਰਬ-ਸਮਰੱਥ, ਪਾਲਨਹਾਰ, ਪਿਆਰ ਦੀ ਮੂਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਅੱਗੇ ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ, ਰਾਜੇ ਮਹਾਰਾਜੇ, ਅਮੀਰ ਗਰੀਬ, ਸਭ ਨਿਵੰਦੇ ਹਨ (**ਜਿਸੁ ਅਗੈ ਸਭਿ ਨਿਵੰਨਿ**) ਜੇ ਅਸੀਂ ਐਸੇ ਪ੍ਰਭੂ-ਪਿਤਾ, ਪਤੀ-ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਸਰਬ-ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਹਰੀ-ਸੱਜਣ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗੇ ਰਹਾਂਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡਾ ਰਖਵਾਲਾ ਪ੍ਰਭੂ ਕਿਸੇ ਜਮ-ਜਮਦੂਤ, ਕਾਲ-ਕੰਟਕ ਦੋਖੀਆਂ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਅੱਗੇ ਲੈ ਜਾਣ, ਉਹ ਤਾਂ ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਨਿਕਟ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਲੜ ਲੱਗਿਆਂ ਜਮਾਂ ਦਾ ਡਰ ਉੱਕਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਤਾਂ ਤੇ -

ਹਰਿ ਸਜਣ ਦਾਵਣਿ ਲਗਿਆ ਕਿਸੈ ਨ ਦੇਈ ਬੰਨਿ ॥
 ਮਾਣਕ ਮੋਤੀ ਨਾਮੁ ਪ੍ਰਭ ਉਨ ਲਗੈ ਨਾਹੀ ਸੰਨਿ ॥
 ਰੰਗ ਸਭੇ ਨਾਰਾਇਣੈ ਜੇਤੇ ਮਨਿ ਭਾਵੰਨਿ ॥
 ਜੇ ਹਰਿ ਲੋੜੇ ਸੋ ਕਰੇ ਸੋਈ ਜੀਅ ਕਰੰਨਿ ॥

ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਦੌੜ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਧਨ, ਸੰਪਤੀ, ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਹੀਰੇ ਮੋਤੀ, ਕੀਮਤੀ ਜਵਾਹਰਾਤ, ਸੋਨਾ ਚਾਂਦੀ, ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਦੇਸਾਂ-ਪ੍ਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਨੱਠੇ ਤੇ ਹਫੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਚੋਰੀ ਡਾਕੇ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬੇਹਾਲ, ਬੇਚੈਨ ਹੋਏ ਦੁਖ ਭੋਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਧਨ ਦੌਲਤ ਦੇ ਲੁੱਟੇ ਜਾਣ, ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕੰਜਿਆਂ ਵਿਚ ਫਸ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ, ਤੌਖਲਾ ਸਦਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਸੇਧ ਬਖਸ਼ਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਡਰ, ਤੌਖਲੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਰਾਹ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਅਸਲ ਧਨ ਹੈ, ਅਸਲ ਸੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਮੋਤੀ ਹੀਰੇ, ਜਵਾਹਰਾਤ ਹਨ, ਅਤੀ ਕੀਮਤੀ ਦੌਲਤ ਹੈ ਜੋ ਚੁਰਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਸੰਨ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕਦੀ, ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸਦਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ (**ਮਾਣਕ ਮੋਤੀ ਨਾਮੁ ਪ੍ਰਭ ਉਨ ਲਗੈ ਨਾਹੀ ਸੰਨਿ ॥**)

ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਰੂਹਾਨੀ-ਦੌਲਤ ਨੂੰ ਨਾ ਪਾਣੀ ਡੋਬ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਡਾਕੂ ਲੁੱਟ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਅੱਗ ਸਾੜ ਸਕਦੀ ਹੈ -

ਗੁਰ ਕਾ ਬਚਨੁ ਬਸੈ ਜੀਅ ਨਾਲੇ ॥

ਜਲਿ ਨਹੀ ਡੁਬੈ ਤਸਕਰੁ ਨਹੀ ਲੈਵੈ ਭਾਹਿ ਨ ਸਾਕੈ ਜਾਲੇ ॥

ਅੰਗ - ੬੭੯

ਜਦੋਂ ਐਸਾ ਨਾਮ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਸ਼ਬਦ, ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸ

ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹਰ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਕੋਤਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਗੋਚਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੰਗ-ਤਮਾਸ਼ੇ ਮਨ ਨੂੰ ਪਿਆਰੇ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਧਰਤੀ, ਆਕਾਸ਼, ਚੰਨ, ਸੂਰਜ, ਤਾਰੇ, ਸਿਤਾਰੇ, ਪਹਾੜ, ਨਦੀਆਂ ਨਾਲੇ, ਅਸਗਾਹ ਸਮੁੰਦਰ, ਪਸ਼ੂ, ਪੰਛੀ, ਜੀਵ, ਸਭ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਪਿਆਰੀ ਲਗਦੀ ਹੈ (**ਰੰਗ ਸਭੇ ਨਾਰਾਇਣੈ ਜੋਤੇ ਮਨਿ ਭਾਵੰਨਿ ॥**) ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸੋਝੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਰਚਨਾ, ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਜੀਵ, ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ, ਉਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਵਿਚ, ਉਸ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਭ ਜੀਅ ਵੈਸੇ ਹੀ ਕਰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੈਸੇ ਉਸ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਲਗਦੇ ਹਨ। (ਜੇ ਹਰਿ ਲੋੜੇ ਸੋ ਕਰੇ ਸੋਈ ਜੀਅ ਕਰੰਨਿ ॥)

ਜੋ ਪ੍ਰਭਿ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਸੇਇ ਕਹੀਅਹਿ ਧੰਨਿ ॥
ਆਪਣ ਲੀਆ ਜੇ ਮਿਲੈ ਵਿਛੜਿ ਕਿਉ ਰੋਵੰਨਿ ॥

ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਦੀ ਦਾਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਉਸ ਦੀ ਨਦਰ, ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਓਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਜੋੜਦਾ ਹੈ। ਐਸਾ ਦੈਵੀ ਵਿਧਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਬਖਾਨ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਵਿਚ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ -

ਸੇ ਸਿਮਰਹਿ ਜਿਨ ਆਪਿ ਸਿਮਰਾਏ ॥ ਅੰਗ - ੨੬੩

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭੂ-ਪਿਆਰਿਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ-ਦਇਆਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਓਹੀ ਪ੍ਰਭੂ-ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਜੁੜਦੇ ਹਨ -

ਸਿਮਰਨ ਤੇ ਲਾਗੇ ਜਿਨ ਆਪਿ ਦਇਆਲਾ ॥

ਅੰਗ - ੨੬੩

ਪੂਰੇ ਭਾਗਾਂ, ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਦਾਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ -

ਨਾਨਕ ਸਿਮਰਨੁ ਪੂਰੇ ਭਾਗਿ ॥ ਅੰਗ - ੨੬੩

ਓਹੀ ਜੀਵ ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਜੁੜਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਦਇਆ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ -

ਸਿਮਰਹਿ ਸੇ ਜਨ ਜਿਨ ਕਉ ਪ੍ਰਭ ਮਇਆ ॥

ਅੰਗ - ੨੬੩

ਗੁਰੂ-ਪ੍ਰਭੂ ਜਿਸਨੂੰ ਆਪ ਦੈਵੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹਰਿ-ਸਿਮਰਨ ਵਿਚ ਜੁੜ ਕੇ ਹਰੀ-ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ -

ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਜਿਸੁ ਆਪਿ ਬੁਝਾਇਆ ॥

ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਸਿਮਰਨੁ ਤਿਨਿ ਪਾਇਆ ॥

ਅੰਗ - ੨੬੩

ਜੇਠ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਵੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਫਤਿ-ਸਾਲਾਹ ਦੀ ਦਾਤਿ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਓਹੀ ਧਨਤਾ ਯੋਗ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਵਿਚ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਮਿਲਦੀ ਹੈ - (**ਜੋ ਪ੍ਰਭਿ ਕੀਤੇ**

ਆਪਣੇ ਸੇਇ ਕਹੀਅਹਿ ਧੰਨਿ ॥)

ਧੰਨਿ ਧੰਨਿ ਕਹੈ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥

ਮੁਖ ਉਜਲ ਹਰਿ ਦਰਗਹ ਸੋਇ ॥

ਅੰਗ - ੨੮੩

ਇਹ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਉਦਮ ਨਾਲ, ਆਪਣੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ, ਪ੍ਰਭੂ ਪਿਆਰ ਨੂੰ, ਪ੍ਰਭੂ-ਨਾਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਐਸਾ ਹੁੰਦਾ, ਜੇ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਹੁੰਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਉਦਮ ਨਾਲ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੀਵ ਉਸ ਤੋਂ ਵਿਛੜ ਕੇ ਦੁਖੀ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੇ? (**ਆਪਣ ਲੀਆ ਜੇ ਮਿਲੈ ਵਿਛੜਿ ਕਿਉ ਰੋਵੰਨਿ ॥**)

ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੇ ਐਸੇ ਪ੍ਰਭੂ-ਵਿਧਾਨ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪ ਹੀ ਸਾਰੀ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਖੇਡ ਦਾ ਰਚੇਤਾ ਹੈ, ਆਪ ਹੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹੈ, ਸਭਨਾਂ ਵਿਚ ਆਪ ਹੀ ਭਰਪੂਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ-

ਕਰਣ ਕਾਰਣ ਪ੍ਰਭੁ ਏਕੁ ਹੈ ਦੂਸਰ ਨਾਹੀ ਕੋਇ ॥

ਨਾਨਕ ਤਿਸੁ ਬਲਿਹਾਰਣੈ ਜਲਿ ਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਸੋਇ ॥

ਅੰਗ - ੨੮੬

ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਹੁਕਮ ਦੀ ਖੇਡ ਹੈ, ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ -

ਹੁਕਮੈ ਅੰਦਰਿ ਸਭੁ ਕੋ ਬਾਹਰਿ ਹੁਕਮ ਨ ਕੋਇ ॥

ਨਾਨਕ ਹੁਕਮੈ ਜੇ ਬੁਝੈ ਤ ਹਉਮੈ ਕਹੈ ਨ ਕੋਇ ॥

ਅੰਗ - ੧

ਇਸ ਲਈ ਏਥੇ ਇਸ ਜਗਤ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ, ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ ਦਾ ਪਾਲਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਏਥੇ 'ਹਉਮੈ' ਬੰਧਨ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿਚ ਬਾਧਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਨਾ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਕਰਤੱਵ ਹੈ।

ਨਾਮ ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਾਮ-ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਯਾਚਨਾ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨੀ ਹੀ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਐਸਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ -

ਇਕ ਨਾਨਕ ਕੀ ਅਰਦਾਸਿ ਜੇ ਤੁਧੁ ਭਾਵਸੀ ॥

ਮੈ ਦੀਜੈ ਨਾਮ ਨਿਵਾਸੁ ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਵਸੀ ॥ ਅੰਗ - ੧੫੨

ਦਇ ਕਰ ਜੋੜਿ ਮਾਗਉ ਇਕੁ ਦਾਨਾ ਸਾਹਿਬਿ ਤੁਠੈ ਪਾਵਾ ॥

ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਨਾਨਕੁ ਆਰਾਧੇ ਆਠ ਪਹਰ ਗੁਣ ਗਾਵਾ ॥

ਅੰਗ - ੧੪੯

ਸਾਧੂ ਸੰਗੁ ਪਰਾਪਤੇ ਨਾਨਕ ਰੰਗ ਮਾਣੰਨਿ ॥

ਹਰਿ ਜੇਨੁ ਰੰਗੀਲਾ ਤਿਸੁ ਧਣੀ ਜਿਸ ਕੈ ਭਾਗੁ ਮਥੰਨਿ ॥

ਜਦ ਅਰਦਾਸ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ? ਜਦ ਪਰਮਾਤਮ ਮਿਹਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਧੂ ਦਾ ਸੰਗ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ, ਸੰਤਾਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ, ਨਾਮ-ਅਭਿਆਸੀਆਂ ਦੀ, ਨਾਮ-ਰੰਗ ਰੰਗਿਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਜਗਿਆਸੂ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ (**ਸਾਧੂ ਸੰਗੁ ਪਰਾਪਤੇ ਨਾਨਕ ਰੰਗ ਮਾਣੰਨਿ ॥**)

ਸਾਧੂ ਸੰਗ ਦੀ ਐਸੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਾਣੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀ 7ਵੀਂ ਅਤੇ 8ਵੀਂ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਵਿਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦਸੀ ਹੈ-

ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਮੁਖ ਉਜਲ ਹੋਤ ॥
 ਸਾਧਸੰਗਿ ਮਲੁ ਸਗਲੀ ਖੋਤ ॥..... ਅੰਗ - ੨੭੧
 ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਪਾਏ ਨਾਮ ਰਤਨੁ ॥
 ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਏਕ ਉਪਰਿ ਜਤਨੁ ॥ ਅੰਗ - ੨੭੧
 ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਪਾਏ ਨਾਮ ਨਿਧਾਨ ॥
 ਨਾਨਕ ਸਾਧੂ ਕੈ ਕੁਰਬਾਨ ॥ ਅੰਗ - ੨੭੧
 ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਸਾਧ ਰਿਦ ਬਸੈ ॥
 ਨਾਨਕ ਉਧਰੈ ਸਾਧ ਸੁਨਿ ਰਸੈ ॥
 ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸੁਨਉ ਹਰਿ ਨਾਉ ॥
 ਸਾਧਸੰਗਿ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਉ ॥
 ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਿ ਲਗੈ ਪ੍ਰਭੁ ਮੀਠਾ ॥
 ਸਾਧੂ ਕੈ ਸੰਗਿ ਘਟਿ ਘਟਿ ਡੀਠਾ ॥
 ਸਾਧ ਕੀ ਸੋਭਾ ਸਾਧ ਬਨਿ ਆਈ ॥
 ਨਾਨਕ ਸਾਧ ਪ੍ਰਭ ਭੇਦੁ ਨ ਭਾਈ ॥ ਅੰਗ - ੨੭੨

ਅੱਠਵੀਂ ਅਸ਼ਟਪਦੀ ਵਿਚ ਨਾਮ-ਰੰਗ ਮਾਣਦੇ ਬ੍ਰਹਮ-ਗਿਆਨੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਲੱਛਣ ਇਹ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਤੇ ਮੁਖ ਵਿਚ ਸੱਚ-ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਭੂ ਹੀ ਵਸਦਾ ਹੈ; ਹਰ ਥਾਂ, ਹਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ -

ਮਨਿ ਸਾਚਾ ਮੁਖਿ ਸਾਚਾ ਸੋਇ ॥
 ਅਵਰੁ ਨ ਪੇਖੈ ਏਕਸੁ ਬਿਨੁ ਕੋਇ ॥
 ਨਾਨਕ ਇਹ ਲਛਣ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਹੋਇ ॥
 ਅੰਗ - ੨੭੨

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰਭੂ-ਪਿਆਰ ਵਿਚ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ, ਨਾਮ ਦੇ ਆਸਰੇ, ਸਦਾ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ, ਸਦੀਵ ਅਨੰਦ ਅਤੇ ਸੁਖ ਸਹਜ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਾ ਹੈ -

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕੈ ਏਕੈ ਰੰਗ ॥
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕੈ ਬਸੈ ਪ੍ਰਭੁ ਸੰਗ ॥
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕੈ ਨਾਮੁ ਆਧਾਰੁ ॥
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕੈ ਨਾਮੁ ਪਰਵਾਰੁ ॥
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਸਦਾ ਸਦ ਜਾਗਤ ॥
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਅਹੰਬੁਧਿ ਤਿਆਗਤ ॥
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕੈ ਮਨਿ ਪਰਮਾਨੰਦ ॥
 ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕੈ ਘਰਿ ਸਦਾ ਅਨੰਦ ॥ ਅੰਗ - ੨੭੩

ਹਰਿ ਜੇਠੁ ਰੰਗੀਲਾ ਤਿਸੁ ਧਣੀ ਜਿਸ ਕੈ ਭਾਗੁ ਮਥੰਨਿ ॥

ਅਰਥਾਤ ਜੇਠ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਉਸਨੂੰ ਹੀ ਸੁਹਾਵਣਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ-ਮਾਲਕ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮੱਥੇ ਦੇ ਭਾਗ ਜਾਗੇ ਹੋਣ। ਇਸ ਸਾਰੀ

ਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਪਿਛਲੇ ਸੰਚਿਤ ਕਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣੇ ਭਾਗ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰ-ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਪਿਆਰ, ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨੀ, ਸੁਣਨੀ, ਵਿਚਾਰਨੀ, ਸਤਿ-ਸੰਗ ਵਿਚ ਜਾਣਾ, ਨਾਮ-ਜਪਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਮੁਖ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਮਿਤ੍ਰਤਾ ਹੋਣੀ, ਬਾਬਾਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ, ਸੁਣਨੀਆਂ, ਗੁਰਮਤਿ ਦੀਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਮਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸਰਵਣ ਕਰਨਾ, ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਅਤੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨ-ਸਾਖੀਆਂ ਸੁਣਨੀਆਂ ਤੇ ਮਨ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਲਈ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣੀ, ਚੰਗੇ ਭਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ। ਨਾਮ-ਅਭਿਆਸੀਆਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਮੱਥੇ ਦੇ ਮੰਦੇ ਭਾਗ ਘਟਦੇ-ਘਟਦੇ ਘਟ ਕੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਤਮ-ਸ੍ਰੇਸ਼ਠ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੀ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ -

ਜਿਨ ਕਉ ਧੁਰਿ ਹਰਿ ਲਿਖਿਆ ਸੁਆਮੀ
 ਤਿਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਅਰਾਧਿਆ ॥
 ਤਿਨ ਕੇ ਪਾਪ ਇਕ ਨਿਮਖ ਸਭਿ ਲਾਭੇ
 ਜਿਨ ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਹਰਿ ਜਾਪਿਆ ॥ ਅੰਗ - ੧੧੧੫

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਲੇਖਾ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਿਛਲੇ ਸੰਸਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ -

ਜਿਨ ਕਉ ਤੂ ਹਰਿ ਮੇਲਹਿ ਸੁਆਮੀ
 ਸਭੁ ਤਿਨ ਕਾ ਲੇਖਾ ਛੁਟਕਿ ਗਇਆ ॥
 ਤਿਨ ਕੀ ਗਣਤ ਨ ਕਰਿਅਹੁ ਕੇ ਭਾਈ
 ਜੋ ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਹਰਿ ਮੇਲਿ ਲਇਆ ॥ ਅੰਗ - ੧੧੧੫

ਸਤਿਸੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਨਾਮ-ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਵਾਲੇ, ਗੁਰਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੇ ਵੱਡੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੇਠ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸਗੋਂ ਹਰੇਕ ਮਹੀਨਾ, ਹਰੇਕ ਰੁੱਤ ਪ੍ਰਭੂ-ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗੀਜ ਕੇ ਅਨੰਦ ਮਾਣਨ ਵਾਲੀ ਹੋ ਨਿਬੜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਯਾਤਰਾ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਰਾਗ ਤੁਖਾਰੀ ਵਿਚ ਰਚੇ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਬਾਰਹ ਮਾਹਾ ਵਿਚੋਂ ਜੇਠ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਤੇ ਸਰਲ ਵਿਆਖਿਆ-

ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਛੰਤ ਮਹਲਾ ੧ ਬਾਰਹਮਾਹਾ
 ਮਾਹੁ ਜੇਠੁ ਭਲਾ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਕਿਉ ਬਿਸਰੈ ॥
 ਥਲ ਤਾਪਹਿ ਸਰ ਭਾਰ ਸਾ ਧਨ ਬਿਨਉ ਕਰੈ ॥
 ਧਨ ਬਿਨਉ ਕਰੇਦੀ ਗੁਣ ਸਾਰੇਦੀ ਗੁਣ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਭ ਭਾਵਾ ॥
 ਸਾਚੈ ਮਹਲਿ ਰਹੈ ਬੈਰਾਗੀ ਆਵਣ ਦੇਹਿ ਤ ਆਵਾ ॥
 ਨਿਮਾਣੀ ਨਿਤਾਣੀ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕਿਉ ਪਾਵੈ ਸੁਖ ਮਹਲੀ ॥
 ਨਾਨਕ ਜੇਠਿ ਜਾਣੈ ਤਿਸੁ ਜੈਸੀ ਕਰਮਿ ਮਿਲੈ ਗੁਣ ਗਹਿਲੀ ॥
 ਅੰਗ - ੧੧੦੮

ਜੇਠ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਸੂਰਜ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਸਿੱਖਰਾਂ ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਤਿ ਦੀ ਗਰਮੀ ਕਾਰਨ ਧਰਤੀ ਭੱਠ ਵਾਂਗ ਭਖਦੀ ਹੈ। ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀ ਸਭਨਾਂ ਲਈ ਗਰਮੀ ਨੂੰ ਸਹਾਰਨਾ ਬਹੁਤ ਕਠਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਗਰਮੀ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬੇਚੈਨ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਕ ਅੰਦਰ ਦੀ ਗਰਮੀ ਹੈ, ਅੰਦਰ ਦੀ ਤਪਸ਼, ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਜੋ ਅੰਦਰ ਲੂਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵਲ੍ਹੰਦਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੀਉੜਾ ਤਪਸ਼ ਨਾਲ ਬਿਹਬਲ ਹੋ ਉਠਦਾ ਹੈ। ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

ਜੀਉ ਤਪਤੁ ਹੈ ਬਾਰੇ ਬਾਰ ॥
 ਤਪਿ ਤਪਿ ਖਪੈ ਬਹੁਤੁ ਬੇਕਾਰ ॥
 ਜੈ ਤਨਿ ਬਾਣੀ ਵਿਸਰਿ ਜਾਇ ॥
 ਜਿਉ ਪਕਾ ਰੋਗੀ ਵਿਲਲਾਇ ॥

ਅੰਗ - ੬੬੧

ਜੇ ਅੰਦਰ ਸੀਤਲ ਹੋਵੇ, ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਂਤ, ਸਹਿਜ ਅਨੰਦ ਵਸਦੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਰਮੀ ਕੁਝ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਜੇਠ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਪਿੰਡਾ ਲੂਹ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਛਾਤੀ ਸੀਤਲ ਮਨੁ ਤਨੁ ਠੰਢਾ ॥
 ਜਨਮ ਮਰਣ ਕੀ ਮਿਟਵੀ ਡੰਝਾ ॥
 ਕਰੁ ਗਹਿ ਕਾਢਿ ਲੀਏ ਪ੍ਰਭਿ ਅਪੁਨੈ
 ਅਮਿਉ ਧਾਰਿ ਦ੍ਰਿਸਟੰਗਨਾ ॥

ਅੰਗ - ੧੦੮੦

ਸੁਖ, ਸਹਿਜ, ਸ਼ਾਂਤੀ, ਅਨੰਦ ਅਤੇ ਠੰਢਕ ਦਾ ਸੋਮਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਭਨਾਂ ਘਟਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦਾ ਹੈ, ਐਸੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਤੇ ਮਿਲਾਪ ਹੀ ਜੀਵ ਨੂੰ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਅਤੇ ਜੇਠ ਦੀਆਂ ਤਪਦੀਆਂ ਲੋਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਰਲ ਅਰਥ - ਜੇਠ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸੁਭ ਹੈ, ਚੰਗਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸਾਰੇ ਮਹੀਨੇ, ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਹੀ ਸੁਭ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਚੰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਦੀ ਵੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਭੁੱਲਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇਠ ਦੀ ਭਲੀ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਕਿਉਂ ਵਿਸਰੇ? **(ਮਾਹੁ ਜੇਠ ਭਲਾ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਕਿਉਂ ਬਿਸਰੈ)** ਇਹ ਠਕਿ ਹੈ ਕਿ ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਲੋਅ ਪੈਣ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਭੱਠ ਵਾਂਗ ਤਪਣ ਲਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਅੰਦਰ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਨਾਲ ਬੇਚੈਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਗਰਮੀ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਤੜਫ ਉਠਦਾ ਹੈ। ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਨਾਲ ਵਿਆਕੁਲ ਜੀਵ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪਤੀ-ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਮਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੱਸਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ **(ਥਲ ਤਾਪਹਿ ਸਰ ਭਾਰ ਸਾਧਨ ਬਿਨਉ ਕਰੈ)** ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੀਵ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਸੰਭਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਇਹ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ-

ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭਾਅ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਧਨ ਬਿਨਉ ਕਰੇਦੀ ਗੁਣ ਸਾਰੇਦੀ ਗੁਣ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਭ ਭਾਵਾ।) ਗੁਣ-ਗਾਇਨ, ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਧਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਗੁਣੀ-ਨਿਧਾਨ, ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ -

ਨਾਨਕ ਗਾਵੀਐ ਗੁਣੀ ਨਿਧਾਨੁ ॥

ਅੰਗ - ੨

ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੁਣ ਚੰਗੇ ਵੀ ਲਗਦੇ ਹਨ -

ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਣ ਹਰਿ ਭਾਵਦੇ ਸੇ ਗੁਰੂ ਤੇ ਪਾਏ ॥ ਅੰਗ - ੨੨੫

ਇਸ ਲਈ ਗੁਣੀ-ਨਿਧਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਬਖਾਨ, ਗਾਇਨ ਤੇ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਉਤਮ ਕਰਮ ਹੈ।

ਪ੍ਰਭੂ ਬੈਰਾਗੀ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ ਹੈ, ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ, ਸਰਗੁਣ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਨਿਰਗੁਣ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਅਸਥਾਨ ਸਦਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੱਚ ਦਾ ਮਹੱਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਮਹੱਲ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਪੁੱਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਨਦਰ ਹੋਵੇ, ਜੀਵ ਇਸਤ੍ਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਅ ਜਾਵੇ, ਚੰਗੀ ਲਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਮਹੱਲ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਕੇ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ **(ਸਾਚੈ ਮਹਲਿ ਰਹੈ ਬੈਰਾਗੀ ਆਵਣ ਦੇਹਿ ਤ ਆਵਾ)** ਜੀਵ ਇਸਤ੍ਰੀ ਆਪਣੇ ਬਲ ਬੋਤੇ ਇਹ ਮਿਲਾਪ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਮਾਇਆ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਕਾਰਨ, ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਕਾਰਨ, ਪ੍ਰਭੂ ਤੋਂ ਵਿਛੁੜੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਨਿਛਾਲ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਮਹੱਲਾਂ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਅਨੰਦ ਕਿਵੇਂ ਮਾਣ ਸਕਦੀ ਹੈ? **(ਨਿਮਾਣੀ ਨਿਤਾਣੀ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕਿਉ ਪਾਵੈ ਸੁਖ ਮਹਲੀ)** ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਸਾਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ-ਮਿਲਾਪ ਦਾ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸੜਦੀ ਲੋਅ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਵਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਜਿਹੜੀ ਜੀਵ ਇਸਤ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਪਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ-ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਸ਼ਾਂਤ-ਚਿੱਤ-ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਭੂ ਵਰਗੀ ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਰ ਦੀ ਪਾਤਰ ਬਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਇਕ ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੰਜ ਸਦਾ ਲਈ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤਪਸ਼ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - **(ਨਾਨਕ ਜੇਠਿ ਜਾਣੈ ਤਿਸੁ ਜੈਸੀ ਕਰਮਿ ਮਿਲੈ ਗੁਣ ਗਹਿਲੀ ॥)**

ਬਾਬਾਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ

ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ,
ਬਾਨੀ ਵਿ. ਗੁ. ਰੂ. ਮਿਸ਼ਨ।

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਦੇਖੋ, ਅਪ੍ਰੈਲ ਅੰਕ, ਪੰਨਾ-45)

ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਰਾੜੇ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਹ ਬਚਨ ਸੁਣਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਫੁਰਮਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਗਤੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੰਤ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਲਿਖਾਰੀਆਂ, ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੇ ਵਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਕਿ ਉਹ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਹੀਣੇ ਰਹਿ ਕੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਲਿਖਣ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਨਾਮ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਨਾਮ ਸ਼ਕਤੀ (energy) ਨੇ ਸਾਰੇ ਖੰਡ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਧਾਰਨ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਮਰਿਆਦਾ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਮ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਹੀ ਸਭ ਰੂਪਮਾਨ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਨਾਮ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਬਲ ਨਾਲ ਹੀ 'ਕੋਹ ਕਰੋੜੀ ਚਲਤ ਨ ਅੰਤ' ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਡੋਰ ਨੂੰ ਤੋੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਜਦੋਂ ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਫੇਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਅਸੀਂ ਮੂੜ੍ਹ ਲੋਕ ਆਪ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਪਰ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬੜਾ ਚਾਓ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ ਆਪ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਕੇ ਨਾਮ ਜਪੀਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਾਣੀਏ ਜਿਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਆਪ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸਮਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਅਸਾਡੀ ਗਿਆਤ ਲਈ ਕੁਝ ਬਚਨ ਕਰਨੇ ਅਰੰਭੇ, ਜੋ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰਖਦੇ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦਸਦੇ ਸਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਤਿ ਉਚਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਉਸ ਦੀ ਲਗਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਾਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਡੂੰਘੇ ਰੂਹਾਨੀ ਭੇਤਾਂ ਉਪਰੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਪਰਦਾ ਚੁਕ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਵਿਛੋੜੇ ਹੋਣ ਨਾਲ ਬੈਰਾਗ ਦਾ ਅਤਿ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲ ਪਿਆ ਅਤੇ ਸਚਮੁਚ ਹੀ ਐਸੀ ਅਵਸਥਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਦੇਣ ਲੱਗੀ -

ਜਿਸੁ ਪਿਆਰੇ ਸਿਉ ਨੇਹੁ

ਤਿਸੁ ਆਗੈ ਮਰਿ ਚਲੀਐ॥

ਪ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵਣੁ ਸੰਸਾਰਿ ਤਾ ਕੈ ਪਾਛੈ ਜੀਵਣਾ॥

ਅੰਗ - 83

ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਅਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਲਗਾਓ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਾਂ ਕੋਈ ਐਸਾ ਥਾਂ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਜਿਥੇ ਇਕ ਮਨ, ਇਕ ਚਿਤ ਹੋ ਕੇ

ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਛਕਣ ਛਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕਲਪਨਾ ਨਾ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਕ ਰੰਗ ਦੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਸਮਾਂ ਬਤੀਤ ਕਰੀਏ। ਇਹ ਰਾੜੇ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਢੱਕੀ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਥਾਂ ਉਪਰ ਸਥਿਤ ਹੈ ਜਿਥੇ ਆਉਣ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈਂਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਤਿੰਨ ਰਾਜ ਇਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ, ਦੂਜਾ ਪਟਿਆਲੇ ਦਾ ਰਾਜ, ਤੀਜਾ ਮਲੇਰਕੋਟਲੇ ਦਾ ਰਾਜ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਭਰੋੜੇ, ਡਾਕੂ ਆਦਿ ਨਿਵਾਸ ਰਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਕ ਰਾਜ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦੂਸਰੇ ਵਿਚ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਹੀ ਪ੍ਰਚਲਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਢੱਕੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਆਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਸਰਾ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਮ ਸੁਭਾਅ ਹੈ ਕਿ ਸੁੰਨੇ ਥਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਡਰਦੇ ਹਨ। ਦਿਨੇ ਲੰਘ ਜਾਣ ਤਾਂ ਲੰਘ ਜਾਣ ਪਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਚੋਰਾਂ, ਡਾਕੂਆਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਭਰੋੜਿਆਂ ਦਾ ਡਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਦੂਜਾ ਅਵਿਅਕਤ ਜੂਨਾਂ ਭੂਤਾਂ, ਪ੍ਰੇਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਡਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਥਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਇਕਾਂਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਦੂਸਰਾ ਇਸ ਢੱਕੀ ਵਿਚ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨ ਪੈਣ ਕਰਕੇ ਇਥੇ ਇਕਾਂਤ ਮਹਾਂ ਪਵਿਤ ਸੀ, ਮੱਲੋ-ਮਲੀ ਚਿੱਤ ਨਾਮ ਦੇ ਹੁਲਾਰੇ ਲੈਣ ਲੱਗ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਛੋੜਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਅਤਿ ਦਾ ਪਿਆਰ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਹੁੰਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਾ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਰੂਪ ਹੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ-

ਸੰਤ ਅਨੰਤਹਿ ਅੰਤਰੁ ਨਾਹੀ॥ ਅੰਗ - 486

ਸਰੀਰ ਵਿਛੜ ਜਾਣ ਤੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਮੋਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਬਚਨ ਕਮਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਠਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇਣ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਇਕ ਕਮਰਾ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਗੁਪਤ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਉਪਰੰਤ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਨੇ ਆਦਿ ਗੁਰਸਿਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਲੱਭਿਆ ਅਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਮੂਹਰੇ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਦੀਵਾਰ ਤੋੜ ਕੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੋ ਪਹਿਲਾ ਬਚਨ ਉਚਾਰਨ ਹੋਇਆ ਉਹ ਜਗਿਆਸੂਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੇਦਨਾਂ ਦੀ ਹੂਕ ਅਤੇ ਬਿਰਹੁ ਦੀ ਪੀੜ ਭਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ -

ਜਿਸੁ ਪਿਆਰੇ ਸਿਉ ਨੇਹੁ

**ਤਿਸੁ ਆਗੈ ਮਰਿ ਚਲੀਐ ॥
ਪ੍ਰਿਗੁ ਜੀਵਣੁ ਸੰਸਾਰਿ ਤਾ ਕੈ ਪਾਛੈ ਜੀਵਣਾ ॥**

ਅੰਗ - 83

ਐਸੀ ਹੀ ਬਿਰਹੁ ਦੀ ਪੀੜਾ ਅਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਦਿਨ ਰਾਤ ਸਾਖਸ਼ਾਤਕਾਰ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਅੰਦਰੋਂ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਆਪ ਹੀ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਰੂਪ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਨਾ ਕਿਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾ ਜਨਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਮਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਭੁੱਲੀਆਂ ਭਟਕੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਆਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

**ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੁਹੁ ਮਹਿ ਨਾਹੀ
ਜਨ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਆਏ ॥
ਜੀਅ ਦਾਨੁ ਦੇ ਭਗਤੀ ਲਾਇਨਿ
ਹਰਿ ਸਿਉ ਲੈਨਿ ਮਿਲਾਏ ॥**

ਅੰਗ - 749

ਅਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਨੇ ਇਕ ਅਜਰ ਪੀੜਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿਤੀ, ਹਰ ਵਕਤ ਮਨ ਬੈਰਾਗ ਵਿਚ ਰਿਹਾ ਕਰੇ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਚੀ ਅਭੇਦ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਇਕਮਿਕ ਹੋਇਆ ਹੋਇਆ ਆਪਾ ਅਸਾਡੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸ੍ਰੋਤ ਸੀ। ਅਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਕਹਿਰਾਂ ਦਾ ਬਿਰਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਗੁਰਵਾਕ ਤੋਂ ਲਗਦਾ ਹੈ -

**ਕਬੀਰ ਬਿਰਹੁ ਭੁਯੰਗਮੁ ਮਨਿ ਬਸੈ
ਮੰਤੁ ਨ ਮਾਨੈ ਕੋਇ ॥
ਰਾਮ ਬਿਓਗੀ ਨਾ ਜੀਐ
ਜੀਐ ਤ ਬਉਰਾ ਹੋਇ ॥**

ਅੰਗ-1368

ਬਿਰਹੁ ਕਰਕੇ ਹੀ ਅਤਿ ਉਤਮ ਕਿਸਮ ਦਾ ਬੈਰਾਗ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੈਰਾਗ ਇਕ ਐਸਾ ਉਡਣ ਖਟੋਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਰੂਹਾਨੀ ਸਫਰ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਆਵਸ਼ਕਤਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਦੋ ਤੱਤ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ - ਇਕ ਆਤਮਾ ਹੈ, ਦੂਸਰਾ ਪੰਜਾਂ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸਰੀਰ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਥੂਲ ਸਰੀਰ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੰਜ ਗਿਆਨ ਇੰਦ੍ਰੇ, ਪੰਜ ਕਰਮ ਇੰਦ੍ਰੇ, ਪੰਜ ਪ੍ਰਾਣ, ਮਨ, ਚਿਤ, ਬੁੱਧੀ ਰੂਪੀ ਅੰਤਸ਼ਕਰਣ ਅਤੇ ਅਹੰਭਾਵ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਤਿ ਸੂਖਸ਼ਮ ਇਕ ਹੋਰ ਸਰੀਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਗਿਆਨ ਦਾ ਸਰੀਰ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਾਰਨ ਸਰੀਰ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਗਿਆਸੂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਆਨ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਕਿ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨੇ ਸਰੀਰ ਪਵਿਰਤਨਸ਼ੀਲ

ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਾਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਤੱਤ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਮਰ ਜਾਨਣਾ ਅਤੇ ਸੂਖਸ਼ਮ, ਸਥੂਲ ਤੇ ਕਾਰਨ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਅੱਡ ਕਰਕੇ ਆਤਮਾ ਜਾਨਣਾ, ਇਸ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਵਿਵੇਕ ਬੁੱਧੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਸਤਿ ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਅਸਤਿ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਕ ਤੱਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚੇਪੂਰਵਕ ਪਛਾਣ ਵਿਵੇਕ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਤਮਾ ਅਬਿਨਾਸ਼ੀ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਛਿਨ-ਛਿਨ ਕਰਕੇ ਨਾਸ਼ ਵਲ ਨੂੰ ਵਧਦਾ ਹੀ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਤਮਾ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪਰੀਪੂਰਨ ਹੈ, ਇਹ ਗਿਆਨ ਰੂਪ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਅਮਰ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਹੈ, ਇਹ ਅਚਾਰ ਹੈ, ਅਸੰਗ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਲੇਪ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ, ਲੇਪ ਸੇਪ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਸਰੂਪ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਸ਼ਤਰ ਨਾਲ ਕੱਟੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਅੱਗ ਵਿਚ ਜਲਦੀ ਹੈ, ਪੰਜਾਂ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਬਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਅਨਾਤਮ ਜਾਣ ਕੇ ਮਿਥਿਆ ਜਾਨਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮਨ ਆਦਿਕ ਪੰਜ ਗਿਆਨ ਇੰਦ੍ਰਿਆਂ, ਪੰਜ ਕਰਮ ਇੰਦ੍ਰਿਆਂ ਅਤੇ ਰੂਪਧਾਰੀ ਸਰੀਰ ਇਕ ਨਾ ਇਕ ਦਿਨ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਹੀ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਮਿਥਿਆ ਜਾਨਣਾ, ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸਤਿ ਸਰੂਪ ਜਾਨਣਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿ 'ਵਿਚਾਰ ਸਾਗਰ' ਵਿਚ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਚਨ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

**ਅਬਿਨਾਸੀ ਆਤਮ ਅਚਲ
ਜਗ ਜਾਤੈ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ।**

**ਐਸੋ ਗਿਆਨ ਵਿਵੇਕ ਹੈ ਸਭ ਸਾਧਨ ਕੋ ਮੂਲ।
(ਵਿਚਾਰ ਸਾਗਰ)**

ਦੂਸਰੀ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਦੀ ਜਗਿਆਸੂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਵਸ਼ਕਤਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ 'ਬੈਰਾਗ'। ਬਿਨਾਂ ਬੈਰਾਗ ਤੋਂ ਮਾਇਆ ਦਾ ਮੋਹ ਮਨ ਵਿਚੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਜੀਵ ਸਦਾ ਹੀ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਪਰਚਿਆ ਰਹੇਗਾ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

**ਨਾ ਮੈ ਜੋਗ ਧਿਆਨ ਚਿਤੁ ਲਾਇਆ ॥
ਬਿਨੁ ਬੈਰਾਗ ਨ ਛੁਟਿਸਿ ਮਾਇਆ ॥
ਕੈਸੇ ਜੀਵਨੁ ਹੋਇ ਹਮਾਰਾ ॥
ਜਬ ਨ ਹੋਇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਅਧਾਰਾ ॥**

ਅੰਗ - 329

ਇਸ ਮਹਾਂਵਾਕ ਵਿਚ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਜਗਿਆਸੂ ਦਾ ਮਨ ਨਾ ਜੁੜਨ ਲਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਧਿਆਨ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਇਆ ਦੇ ਅਨੇਕ-ਅਨੇਕ ਫੁਰਨੇ ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਚਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਦਾ ਹੀ ਭੁਲਾ ਕੇ ਰਖਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਪਰਚਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੂੰਹ ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਮ-ਰਾਮ, ਅੱਲਾਹ-ਅੱਲਾਹ, ਹਰੇ ਰਾਮ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਆਖਦਾ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸੁਰਤੀ ਬਿਰਤੀ ਵਿਚ ਮਾਇਆ ਦੇ ਅਨੇਕ ਰੂਪ ਸਮਾਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ

ਮਾਇਆ ਦਾ ਸਰੂਪ ਦਸਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ -

**ਏਹ ਮਾਇਆ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਵਿਸਰੈ
ਮੋਹੁ ਉਪਜੈ ਭਾਉ ਦੂਜਾ ਲਾਇਆ॥**

ਅੰਗ - 921

ਮਾਇਆ ਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਜੀਵ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਲਾ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਭੁਲਾਉਣਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

**ਏਹ ਮਾਇਆ ਜਿਤੁ ਹਰਿ ਵਿਸਰੈ
ਮੋਹੁ ਉਪਜੈ ਭਾਉ ਦੂਜਾ ਲਾਇਆ॥
ਕਹੈ ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਜਿਨਾ ਲਿਵ ਲਾਗੀ
ਤਿਨੀ ਵਿਚੇ ਮਾਇਆ ਪਾਇਆ॥**

ਅੰਗ - 921

ਇਹ ਮਾਇਆ ਨਾ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਤੀਰਥ ਭਰਮਿਆਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਹੁਤ ਦਾਨ ਕੀਤਿਆਂ ਤੋਂ; ਕਿਸੇ ਕਰਮ ਨਾਲ ਵੀ ਮਾਇਆ ਖਹਿੜਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ, ਇਸ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਇਲਾਜ ਲਿਵ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਲਿਵ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਜੋ ਪਉੜੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਬੈਰਾਗ ਦੇ ਡੰਡੇ ਉੱਤੇ ਹੋ ਕੇ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ ਐਸਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ -

ਬਿਨੁ ਬੈਰਾਗ ਨ ਛੁਟਸਿ ਮਾਇਆ॥

ਅੰਗ - 329

ਮਨ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਕਦੇ ਸੁਖ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਕੇ ਟਪਦਾ ਹੈ, ਉਛਲਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਦੁਖ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਕੇ ਰੋਂਦਾ ਕਲਪਦਾ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਆਪਣਾ ਆਦਰ ਹੁੰਦਾ ਤਕ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਤੇ ਆਪਣਾ ਅਨਾਦਰ ਤਕ ਕੇ ਉਦਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਮਨ ਦੁੰਦ ਵਿਚ ਵਰਤਦਾ ਕਦੇ ਉਭ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਪਤਾਲ ਵਿਚ ਗਿਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਟਿਕਾਣੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਫੜ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਪੰਛੀ ਵਾਂਗੂੰ ਫਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ, ਚੋਗੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਦਾ ਹੀ ਉਡਾਰੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ -

**ਕਬਹੂ ਜੀਅੜਾ ਉਭਿ ਚੜ੍ਹਤੁ ਹੈ
ਕਬਹੂ ਜਾਇ ਪਇਆਲੇ॥
ਲੋਭੀ ਜੀਅੜਾ ਥਿਰੁ ਨ ਰਹਤੁ ਹੈ
ਚਾਰੇ ਕੁੰਡਾ ਭਾਲੇ॥**

ਅੰਗ- 876

**ਪੰਖੀ ਬਿਰਖ ਸੁਹਾਵੜੇ
ਉਡਹਿ ਚਹੁ ਦਿਸਿ ਜਾਹਿ॥
ਜੈਤਾ ਉਡਹਿ ਦੁਖ ਘਣੇ
ਨਿਤ ਦਾਭਹਿ ਤੈ ਬਿਲਲਾਹਿ॥**

ਅੰਗ - 66

ਇਸ ਮਨ ਦੀਆਂ ਖਰਮਸਤੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਤਕ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਬਲ ਬੈਰਾਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਾਈਂ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਇਹ ਨਿਹਚਲਾ ਬਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦਾ। ਇਸ

ਲਈ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਦੇ ਰਾਹ ਉਪਰ ਚੱਲਣ ਲਈ ਬੈਰਾਗ ਦੀ ਅਵਸ਼ਕਤਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬੈਰਾਗ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਉਪਰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬੈਰਾਗ ਦੇ ਅਨੇਕ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਦੇ ਜਾਣੀ, ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਜਾ ਕੇ ਵਸ ਜਾਣਾ, ਇਹ ਬੈਰਾਗ ਮੰਦ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਦ ਬੈਰਾਗ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਥਨ ਹਨ -

**ਨਾਰ ਮਰੈ ਘਰ ਸੰਪਤ ਨਾਸੀ॥
ਮੁੰਡ ਮੁੰਡਾਇ ਭਇਆ ਸੰਨਿਆਸੀ॥**

ਇਸਤ੍ਰੀ ਪੁਤਰ ਦਾ ਵਿਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਜਾਂ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਘਾਟਾਂ ਪੈ ਗਿਆ ਜਾਂ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਕੱਢ ਦਿਤਾ ਗਿਆ, ਸਿਰ ਉਪਰ ਕਰਜ਼ਾ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਰੋਜ਼ ਆ ਕੇ ਬੇਇਜ਼ਤੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੁੱਤਰ ਕਹਿਣੇ ਵਿਚ ਨਾ ਰਿਹਾ, ਲੜਕੀ ਕਹਿਣੇ ਵਿਚ ਨਾ ਰਹੀ। ਘਰਵਾਲੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਮੋਹਣੇ-ਤਾਹਨੇ ਦਿੰਦੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਆਦਮੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ, ਜਿਹੜੇ ਮੇਰਾ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ, ਭਾਵੇਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਰ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਕੀ ਸਬੰਧ ਹੋਇਆ। ਐਸੇ ਵਿਚਾਰ ਮਨ ਵਿਚ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਘਰ ਛੱਡ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਘਰ ਵਾਲੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਮਮੋਂਗਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੇ ਫੇਰ ਘਰ ਲੈ ਆਏ ਤਾਂ ਬੈਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਪਦਾਰਥ ਮਿਲ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੋਗਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਬੈਰਾਗ ਇਕ ਭੁਲਿਆ ਹੋਇਆ ਅੱਖਰ ਬਣ ਜਾਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਤਮਾ ਲੋਕ ਐਸਾ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ -

**ਹੋਇ ਉਦਾਸੀ ਗ੍ਰਿਹੁ ਤਜਿ ਚਲਿਓ
ਛੁਟਕੈ ਨਾਹੀ ਨਾਠਾ॥
ਤਪਸੀ ਕਰਿਕੈ ਦੇਹੀ ਸਾਧੀ
ਮਨੁਆ ਦਹ ਦਿਸ ਧਾਨਾ॥
ਬ੍ਰਹਮ ਚਾਰਿ ਬ੍ਰਹਮ ਚਜੁ ਕੀਨਾ
ਹਿਰਦੈ ਭਇਆ ਗੁਮਾਨਾ॥
ਸੰਨਿਆਸੀ ਹੋਇਕੈ ਤੀਰਥਿ ਭ੍ਰਮਿਓ
ਉਸੁ ਮਹਿ ਕ੍ਰੋਧੁ ਬਿਸਾਨਾ॥**

ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਬੈਰਾਗ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ -

1. ਕਾਰਨ ਬੈਰਾਗ - ਘਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਉਪਰ ਉਸ ਦੇ ਜਤ ਸਤ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰਖਦਾ ਹੈ, ਲੋਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਦੁਖਾਂ-ਸੁਖਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਇਕ ਸਮਾਨ ਮਦਦ ਕਰੇ, ਮੇਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਭੁਲਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਵਿਚਾਰੇ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਲੱਛਣ ਦੇਖੇ, ਹਰ ਵਕਤ ਕਲ੍ਹਾ ਕਲੇਸ਼ ਪੈਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ

ਢਾਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਅੱਡ ਹੋ ਜਾਣ ਨੂੰ 'ਕਾਰਨ ਬੈਰਾਗ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰਥਰੀ ਪਿੰਗਲਾ ਨਾਮ ਦੀ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਤਪਸਿਆ ਕਰਕੇ ਇਕ ਅਮਰ ਫਲ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖਾ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਸਰੀਰ ਅਰੋਗ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤਕ ਅਮਰ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਬੁਢਾਪੇ ਦੀ ਅੰਸ ਉਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਫਲ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਸ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਚਲਿਆ ਹੀ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਅੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕੋਈ ਕੱਲ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਰਹਿਣ ਦਾ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਆਏ, ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਕਾਰਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤੇ ਪਰ ਇਥੋਂ ਸਭ ਨੇ ਚਲੇ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਫਲ ਨੂੰ ਖਾ ਕੇ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ! ਹੋਵੇ ਨਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਧਰਮੀ ਰਾਜੇ ਭਰਥਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਫਲ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦੇ ਦੇਵਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤਕ ਨਰੋਆ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਜਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਇਹ ਫਲ ਭਰਥਰੀ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤਾ। ਭਰਥਰੀ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇਵਤਾ! ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਰਾਜਾ ਲੋਕ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਫਲ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਤੂੰ ਹੀ ਖਾ ਲੈ ਕਿਉਂਕਿ ਤੂੰ ਬੜੀ ਦੇਰ ਤਕ ਨਰੋਆ ਰਹਿ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰੇਂਗਾ। ਸੋਹਣੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਂਗਾ ਪਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਬਹੁਤ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਆਪ ਧਰਮੀ ਰਾਜੇ ਹੋ, ਆਪ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੋਈ ਸ਼ਤਰੂ ਆਪ ਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਦਾ, ਸਾਰੀ ਪਰਜਾ ਆਪ ਦੇ ਸੁੱਖ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੋ ਆਪ ਦਾ ਇਹ ਫਲ ਖਾ ਕੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰਹਿਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਲ ਮੈਂ ਆਪ ਦੀ ਭੇਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਆਪ ਇਹ ਖਾ ਲੈਣਾ। ਭਰਥਰੀ ਨੇ ਇਹ ਫਲ ਲੈ ਲਿਆ। ਭਰਥਰੀ ਦਾ ਆਪਣੀ ਰਾਣੀ ਪਿੰਗਲਾ ਨਾਲ ਅਥਾਹ ਪਿਆਰ ਸੀ, ਹਰ ਵਕਤ ਉਸ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਐਸੇ ਹਾਵ ਭਾਵ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਦੇਵੇ ਕਿ ਉਹ ਭਰਥਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਿਉਂਦੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ। ਭਰਥਰੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਨਾ ਸਮਝਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਹ ਫਲ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਜਵਾਨ ਰਹੇਗੀ, ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੀ ਲਗਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਸੋ ਇਸ ਆਸ਼ੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਫਲ ਪਿੰਗਲਾ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤਾ ਤੇ ਆਪ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਕਿਸੇ ਰਾਜਸੀ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ ਰਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਫਲ ਮਿਲਣ ਉਪਰੰਤ ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਉਸ ਨੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਫਲ ਖਾ ਕੇ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਵਾਲੀ ਤਾਂ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੀ ਪਰ ਜੇ ਮੇਰਾ ਪਿਆਰਾ ਮੇਰੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਜੀਉਣਾ ਕਿਸ ਕੰਮ? ਉਸ ਦਾ ਪਿਆਰ ਹਾਥੀ ਖਾਨੇ ਦੇ ਦਰੋਗੇ ਨਾਲ ਸੀ

ਜੋ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਿੰਗਲਾ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਫਲ ਹਾਥੀ ਖਾਨੇ ਦੇ ਦਰੋਗੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤਾ। ਉਸ ਦਰੋਗੇ ਦਾ ਪਿਆਰ ਇਕ ਵੇਸਵਾ ਨਾਲ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਇਹ ਫਲ ਵੇਸਵਾ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤਾ। ਵੇਸਵਾ ਨੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਜੀਵਨ ਤਾਂ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਖਾਣ ਹੈ ਜੇ ਮੈਂ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਜਿਉਂਦੀ ਰਹੀ ਤਾਂ ਬੇਅੰਤ ਪਾਪ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਹੋਰ ਚੜ੍ਹ ਜਾਣਗੇ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਤਨ ਵੇਚਦੀ ਹਾਂ, ਇਹੀ ਕੰਮ ਲੰਮੀ ਆਯੂ ਤਕ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਮੈਂ ਨਰਕ ਦਾ ਕੀੜਾ ਹਾਂ। ਕਿਉਂ ਨਾ ਇਹ ਫਲ ਮੈਂ ਭਰਥਰੀ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਵਾਂ। ਜਦੋਂ ਭਰਥਰੀ ਰਾਜਾ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਫਲ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਅਮਰ ਫਲ ਮੇਰੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਖਾਣ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤਕ ਆਦਮੀ ਸਵੱਸਥ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਬੁਢਾਪਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਅਮਰ ਫਲ ਖਾ ਲਵੋ ਤਾਂ ਕਿ ਆਪਣੀ ਰਿਆਇਆ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤਕ ਸੁਖ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਿੰਦੇ ਰਹੋ। ਰਾਜਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਵੇਸਵਾ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਇਹ ਫਲ ਕਿਵੇਂ ਆਇਆ? ਉਸ ਨੇ ਰਾਜਸੀ ਜਲਾਲ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਖੋਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀ, ਖੋਜ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਰਨਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਫਲ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਮ ਪਿਆਰੀ ਰਾਣੀ ਨੇ ਹਾਥੀ ਖਾਨੇ ਦੇ ਦਰੋਗੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੀ ਰਾਣੀ ਦਾ ਪਿਆਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਮੇਰੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨਾਲ ਹੈ। ਉਸ ਦਰੋਗੇ ਨੇ ਵੀ ਰਾਣੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਇਕ ਢੋਂਗ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਣੀ ਕਾਮ ਵਸ ਅੰਨ੍ਹੀ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਬੇਵਫਾਈ ਤੋਂ ਅਗਿਆਤ ਸੀ। ਉਸ ਦਰੋਗੇ ਦਾ ਵੇਸਵਾ ਨਾਲ ਜੋ ਅਤਿ ਅਦਨੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਔਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਵੇਚਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਨਰਕ ਦੇ ਕੀੜੇ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਪਿਆਰ ਕਰਕੇ ਫਲ ਦੇ ਦਿਤਾ। ਉਸ ਵੇਸਵਾ ਨੇ ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸ਼ਰਧਾ ਰਖਦਿਆਂ ਇਹ ਫਲ ਫੇਰ ਮੈਨੂੰ ਦਿਤਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਭਲੀ ਭਾਂਤ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਪਿਆਰ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਝੂਠਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੁਭਾਗਾ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੱਚਾ ਪਿਆਰ ਮਿਲ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨਿਰਨੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹਾਂ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਮਰੱਥ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਹਿਣਾਂ ਵਿਚ ਪਏ ਨੇ ਰਾਜ ਭਾਗ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਗੌਰਖਨਾਥ ਤੋਂ ਮੰਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਅਨੇਕ ਯੋਗ ਸਾਧਨਾਵਾਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਲਕਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਾਰਨ ਇਹ ਬਣਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬੈਰਾਗ ਨੂੰ 'ਕਾਰਨ ਬੈਰਾਗ' ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

'ਚਲਦਾ.....!'

ਗੋਬਿੰਦ ਮਿਲਣ ਕੀ ਇਹ ਤੇਰੀ ਬਰੀਆ

ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ,
ਬਾਨੀ ਵਿ. ਗੁ. ਰੁ. ਮਿਸ਼ਨ।

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਦੇਖੋ, ਅਪ੍ਰੈਲ ਅੰਕ, ਪੰਨਾ-41)

ਰਾਜਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਲਿਸਟ ਬਣਾਓ। ਵਜ਼ੀਰ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ! ਜੇ ਤਾਂ ਅਕਲਮੰਦਾਂ ਦੀ ਕਹਿੰਦੇ, ਫੇਰ ਤਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀ। ਪਰ ਮੂਰਖ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਹੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਪੈਰੀਂ ਆਪ ਕੁਹਾੜਾ ਮਾਰ ਕੇ ਨਰਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ। ਆਪੇ ਹੀ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੇ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੁਖੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਆਪਣੇ ਕਰਮ ਦੁਖੀ ਕਰਦੇ ਨੇ।

ਕਹਿੰਦਾ, ਚਲੋ ਵੱਡਿਆਂ-ਵੱਡਿਆਂ ਦੀ ਬਣਾ ਲਓ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਵੀ ਤਾਂ ਹੋਣਗੇ। ਕਹਿੰਦੇ, ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਇਕ ਸਭਾ ਬਣਾ ਲਈ।

ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ, ਲਿਖਦੇ ਹੋਏ, ਪਤਾ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿ ਆਹ ਮੂਰਖਾਂ ਦਾ ਟੱਬਰ ਹੈ। ਉਹ ਇਕ ਟੱਬਰ 'ਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ, ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ।

ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਸਾਡਾ ਨਾਉਂ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਖੋ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ, ਕਿਵੇਂ ਹੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮੂਰਖ?

ਛਤੀ ਦਿਤੀ ਹੋਈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਉਹਨੂੰ ਬਣਾਉਣੇ ਜਿਹੜਾ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਮੂਰਖ ਹੋਵੇ। ਲਿਖ ਰਹੇ ਨੇ, ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਦੇਖੋ, ਸਾਡਾ ਇਕ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਮਰ ਗਿਆ, ਨੇੜੇ ਦਾ। ਆਹ ਨਾਲ ਹੀ ਪਿੰਡ ਸਹੁਰੇ ਸੀ ਮੇਰੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਮਾਮਾ ਮਰ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਹਲ ਵਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਖਬਰ ਆਈ, ਮੈਂ ਵੱਡੇ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਕਿ ਜਾਹ ਤੂੰ ਚਲਿਆ ਜਾ। ਸਸਕਾਰ ਹੋਏਗਾ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੂੰ ਬੈਠੀਂ, ਬੈਠ ਕੇ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਆਈਂ।

ਮੈਂ ਇਹਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿਤਾ, ਇਹਨੇ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਕਰਿਆ। ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਕਿ ਤੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਸੀ? ਕਹਿੰਦਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੁਛ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਕਹਿੰਦਾ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕਰੀ ਹੋਣੀ, ਤੇਰਾ ਮਾਮਾ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਿਐ।

ਕਹਿੰਦਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਕੁਛ ਕਿਹਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਮੂਰਖ ਹੈਂ।

ਛੋਟੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਜਾਹ।

ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, ਬਾਪੂ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਥਾਂ ਕਦੇ ਗਿਆ ਨਹੀਂ ਤੇ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂ।

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਲੋਕ ਜਿਵੇਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦੇ, ਸੁਣ ਸੁਣਾ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਦੇਈਦੀਆਂ ਨੇ। ਉਹ ਜਿਸ ਵਕਤ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਖੜ੍ਹੇ ਸੀ ਬਾਹਰਲੇ ਪਾਸੇ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ, ਸਵਾਦ ਆ ਗਿਆ ਮਰ ਗਿਆ ਇਹ। ਹੁਣ ਪਤਾ ਲੱਗੁ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ। ਇਹ ਬੜੇ ਬੁਰੇ ਬੰਦੇ ਨੇ, ਇਹ ਮਰੇ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ, ਇਕ ਅੱਧਾ ਹੋਰ ਮਰੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੋਣੇ ਨੇ।

ਅਗਾਂਹਾਂ ਆਏ ਹੋਏ ਸੀ ਸਿਆਣੇ ਬੰਦੇ ਬਹੁਤ। ਪਰਚੋਣੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਇਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਭੁੱਲ ਨਾ ਜਾਵਾਂ। ਇਕ ਦਮ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ, ਭਰਾਵੇ, ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ। ਕਹਿੰਦਾ, ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਇਹ ਮਰ ਗਿਆ। ਇਕ ਅੱਧਾ ਹੋਰ ਮਰਨਾ ਚਾਹੀਦੇ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੋਣਗੇ ਮੇਰੇ ਨਾਨਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ ਤੇ ਕੁੱਟਿਆ। ਕਹਿੰਦੇ ਆਹ ਕੀ ਕਰਦੇ।

ਬਾਪੂ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ, ਨੇੜੇ ਖੇਤ ਸੀ। ਬਾਪੂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਆਹ ਤੇਰੇ ਨੀਲ ਪਏ ਹੋਏ ਨੇ? ਕਹਿੰਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਮਾਰਿਆ।

ਕਹਿੰਦਾ, ਕਿਉਂ?

ਕਹਿੰਦਾ, ਤੂੰ ਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਲੋਕ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਤੂੰ ਕਰ ਲਈਂ। ਕਹਿੰਦਾ, ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਹਿ ਦਿਤੀਆਂ।

ਕਹਿੰਦਾ, ਤੂੰ ਤਾਂ ਇਹਦੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮੂਰਖ ਹੈਂ।

ਕਹਿੰਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਹੀ ਜਾਣਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਉਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਪਰਾਣੀ ਕੱਛ ਵਿਚ ਲਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੈਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਧੋਤੇ, ਨੱਠਿਆ ਹੀ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਤੇ ਚਲੇ ਨਾ ਜਾਣ। ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਜਾ ਕੇ ਮਾਫੀ ਮੰਗ ਲਵਾਂ। ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਭਰਾਵੇ! ਮਾਫੀ ਮੰਗਣ ਆਇਆਂ। ਪਹਿਲਾ ਮੁੰਡਾ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬੋਲਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਦੂਜੇ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ, ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਤੁਸੀਂ ਕੁੱਟਿਆ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਭਰਾਵੇ! ਹੁਣ ਤਾਂ ਕਰ ਦਿਓ ਮਾਫ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਅਗਲਾ ਮਰੂ ਮੈਂ ਆਪ ਹੀ ਆਉਂਗਾ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਹੀ ਮੂਰਖਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਲਿਖ ਲਿਆ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਿ ਤੂੰ ਤਾਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਹੈਂ।

ਰਾਜੇ ਕੋਲ ਆ ਗਏ। ਉਹ ਦੱਸੀ ਗਏ, ਦੱਸੀ ਗਏ।

ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣੈ।
ਕਹਿੰਦੇ, ਉਹ ਤਾਂ ਬਿਮਾਰ ਨੇ। ਕਹਿੰਦੇ, ਪੁੱਛੋ, ਅਸੀਂ
ਮਿਲਣਾ ਹੈ। ਸੋਨੇ ਦੇ ਹੱਥੇ ਵਾਲੀ ਖੂੰਡੀ ਫੜਾਉਣੀ ਹੈ
ਜਿਹੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮੂਰਖ ਹੈ। ਰਾਜੇ ਦੇ ਕੋਲ ਚਲੇ ਗਏ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਕੀ ਗੱਲ?

ਕਹਿੰਦਾ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਜਾ ਰਿਹਾਂ?

ਕਹਿੰਦੇ, ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਿਹੈਂ?

ਕਹਿੰਦਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿੱਥੇ
ਜਾ ਰਿਹਾਂ। ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਕਿਤੇ ਲੰਮੇ ਸਫਰ 'ਤੇ ਜਾ
ਰਿਹੈਂ -

ਜਿਹ ਮਾਰਗ ਕੇ ਗਠੇ ਜਾਹਿ ਨ ਕੋਸਾ ॥ ਅੰਗ - ੨੬੪

ਕਹਿੰਦੇ, ਫੇਰ ਐਡੇ ਲੰਮੇ ਸਫਰ 'ਚ ਤੇਰੇ ਨਾਲ
ਫੌਜ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ?

ਕਹਿੰਦਾ, ਨਹੀਂ।

ਰਾਣੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਨੇ?

ਕਹਿੰਦਾ, ਨਹੀਂ।

ਖਜ਼ਾਨੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ?

ਕਹਿੰਦਾ, ਨਹੀਂ।

ਹੋਰ ਧਨ, ਧਾਨ, ਜਾਇਦਾਦ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ?

ਕਹਿੰਦਾ, ਕੁਛ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਖਾਲੀ
ਹੱਥ ਜਾ ਰਿਹਾਂ। ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਤੇ ਖਾਲੀ ਹੱਥ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਲੈ ਰਾਜਨ! ਫੇਰ ਆਹ ਖੂੰਡੀ ਤੂੰਹੀਂ ਸਾਂਭ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਤੂੰ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗਵਾ ਦਿਤੀ ਤੇ ਤੈਨੂੰ
ਨਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਅਗਲਾ ਸਫਰ ਕੀ ਹੈ। ਉਥੇ
ਕੀ ਚਾਹੀਦੈ?

ਫੇਰ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਮੂਰਖ ਤਾਂ ਤੂੰ ਹੋਇਆ।
ਆਹ ਖੂੰਡੀ ਫੜ।

ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਦਸਦੇ ਨੇ ਪਿਆਰਿਓ! ਮੂਰਖ ਉਹ ਹੈ-
ਮੂਰਖਾ ਸਿਰਿ ਮੂਰਖੁ ਹੈ ਜਿ ਮੰਨੇ ਨਾਹੀ ਨਾਉ ॥

ਅੰਗ - ੧੦੧੫

ਜਿਹੜਾ ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ, ਕਹਿੰਦੇ
ਉਹ ਮੂਰਖਾਂ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ
ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮ ਕੀ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿੱਥੇ ਸਹਾਇਤਾ
ਕਰਦੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਨੇ -

ਧਾਰਨਾ - ਪਿਆਰੇ ਜੀ, ਜਿੱਥੇ ਨਾ ਕੋਈ ਮਾਤ ਪਿਤਾ,

ਉਥੇ ਨਾਮ ਨੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ।

ਜਹ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਸੁਤ ਮੀਤ ਨ ਭਾਈ ॥

ਮਨ ਉਹਾ ਨਾਮੁ ਤੇਰੈ ਸੰਗਿ ਸਹਾਈ ॥

ਜਹ ਮਹਾ ਭਇਆਨ ਦੂਤ ਜਮ ਦਲੈ ॥

ਤਹਿ ਕੇਵਲ ਨਾਮੁ ਸੰਗਿ ਤੇਰੈ ਚਲੈ ॥

ਜਹ ਮੁਸਕਲ ਹੋਵੈ ਅਤਿ ਭਾਰੀ ॥

ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮੁ ਖਿਨ ਮਾਹਿ ਉਧਾਰੀ ॥ ਅੰਗ- ੨੬੪

ਅਜਾਮਲ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਸਵਾਸ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ,
ਜਮਦੂਤ ਆ ਕੇ ਫੜ ਰਹੇ ਸੀ -

ਅੰਤਕਾਲ ਜਮਦੂਤ ਵੇਖਿ ਪੁਤ ਨਰਾਇਣੁ ਬੋਲੈ ਫਹਿਆ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਵਾਰ ੧੦/੨੦

ਮਹਾਂ ਪਾਪੀ ਸੀ, ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪਾਪ ਕਰਦਾ
ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਜਮਦੂਤ ਦੇਖੇ, ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਹਾਕ ਮਾਰ
ਦਿਤੀ। ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਉਂ ਸੀ ਨਰਾਇਣ।

ਅਜਾਮਲ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪੁਤ੍ਰ ਪ੍ਰਤਿ ਕੀਨੀ ਕਰਿ ਨਾਰਾਇਣ ਬੋਲਾਰੇ॥

ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਕੈ ਮਨਿ ਭਾਇ ਭਾਵਨੀ

ਜਮਕੰਕਰ ਮਾਰਿ ਬਿਦਾਰੇ ॥

ਅੰਗ - ੯੮੧

ਕਹਿੰਦੇ, ਜਿਸ ਵਕਤ ਨਰਾਇਣ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਪੁੱਤਰ
ਨੂੰ, ਕਹਿੰਦੇ-ਕਹਿੰਦੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਵਲ ਧਿਆਨ ਚਲਿਆ
ਗਿਆ ਉਹਦਾ। ਹੋਇਆ ਕੀ? ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਦੇਵਗਣ ਆ
ਗਏ -

ਜਮਗਣ ਮਾਰੇ ਹਰਿ ਜਨਾਂ

ਗਇਆ ਸੁਰਗ ਜਮੁਡੰਡੁ ਨ ਸਹਿਆ।

ਨਾਇ ਲਏ ਦੁਖੁ ਡੇਰਾ ਫਹਿਆ॥

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਵਾਰ ੧੦/੨੦

ਇਕ ਵਾਰੀ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਕਹਿਣ ਦੇ ਨਾਲ -

ਏਕ ਚਿਤ ਜਿਹ ਇਕ ਛਿਨ ਧਿਆਇਓ

ਕਾਲ ਫਾਸ ਕੇ ਬੀਚ ਨ ਆਇਓ।

ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ

ਐਸੇ ਨਾਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ
ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ -

ਮੂਰਖਾ ਸਿਰਿ ਮੂਰਖੁ ਹੈ ਜਿ ਮੰਨੇ ਨਾਹੀ ਨਾਉ ॥

ਅੰਗ- ੧੦੧੫

ਹੁਣ ਨਾਮ ਮਿਲਦਾ ਕਿਥੋਂ ਹੈ? ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ
ਇਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਆਇਆ ਹੈਂ ਤੂੰ -

ਜਿਸੁ ਵਖਰ ਕਉ ਲੈਨਿ ਤੂ ਆਇਆ ॥

ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸੰਤਨ ਘਰਿ ਪਾਇਆ ॥

ਤਜਿ ਅਭਿਮਾਨੁ ਲੇਹੁ ਮਨ ਮੋਲਿ ॥

ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਹਿਰਦੇ ਮਹਿ ਤੋਲਿ ॥

ਲਾਦਿ ਖੋਪ ਸੰਤਹ ਸੰਗਿ ਚਾਲੁ ॥

ਅਵਰ ਤਿਆਗਿ ਬਿਖਿਆ ਜੰਜਾਲੁ ॥

ਧੰਨਿ ਧੰਨਿ ਕਹੈ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥

ਮੁਖ ਉਜਲ ਹਰਿ ਦਰਗਹ ਸੋਇ ॥

ਇਹੁ ਵਾਪਾਰੁ ਵਿਰਲਾ ਵਾਪਾਰੈ ॥

ਨਾਨਕ ਤਾ ਕੈ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੈ ॥ ਅੰਗ - ੨੮੩

ਵਿਰਲੇ ਪੁਰਸ਼ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਨਾਮ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਬਾਕੀ ਸੰਸਾਰ ਜਿਹੜਾ ਹੈ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹੋਇਆ, ਨਿੰਦਿਆ, ਚੁਗਲੀ, ਈਰਖਾ, ਬਖੀਲੀ, ਝਗੜੇ ਝਾਟੇ, ਵੈਰ ਭਾਵ, ਨਸ਼ੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਗਲਤਾਨ ਹੋਇਆ ਪਿਆ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਮ ਜਿਹੜਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਮੰਤਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਉਹਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਨਾ ਕਰੋ -

ਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਹੀਣਸੁ ਜੋ ਪ੍ਰਾਣੀ ਪ੍ਰਿਗੰਤ ਜਨਮ ਭ੍ਰਸਟਣਹ ॥

ਅੰਗ- ੧੩੫੬

ਜਿਹਨੂੰ ਮੰਤਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਉਹਦਾ ਪਿਰਕਾਰਯੋਗ ਜਨਮ ਹੈ। ਸੋ ਫਿੱਟੇ ਮੂੰਹ ਕਰੋ, ਇਕ ਵਾਰੀ ਪਿਰਕਾਰ ਕਹਿ ਦਿਓ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸਟਿਆ ਹੋਇਆ ਜਨਮ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਕਿੱਡਾ ਹੀ ਵੱਡਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਉਹਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕੀਹਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ -

ਕੁਕਰਹ ਸੁਕਰਹ ਗਰਧਭਹ ਕਾਕਹ ਸਰਪਨਹ

ਤੁਲਿ ਖਲਹ ॥

ਅੰਗ- ੧੩੫੬

ਉਹ ਕੁੱਤੇ, ਬਿੱਲੇ, ਸੂਰ, ਸੱਪਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਤੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੂਨੀਆਂ 'ਚ ਉਹਨੂੰ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਕਰਦੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਸਲੀ ਚੀਜ਼ ਲੈ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਉਹਨੂੰ ਥਾਂ ਮਿਲਦਾ।

ਗੁਰੂ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਹਾਰਾਜ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਗਏ ਹੋਏ ਨੇ। ਉਸ ਥਾਂ ਦਾ ਜੋ ਸਰਦਾਰ ਹੈ ਡੱਲਾ, ਸਾਬੋ ਦੀ ਤਲਵੰਡੀ ਵਾਲਾ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹੈ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜ ਬੜੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਨੇ ਉਹਦੇ ਉਤੇ ਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਪਹਿਰਾ ਦੇਈ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇਣ ਕਿ ਕੌਣ ਹੈ ਪਹਿਰੇ 'ਤੇ?

ਕਹਿੰਦੇ, ਮੈਂ ਡੱਲਾ।

ਮਹਾਰਾਜ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਗਏ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਡੱਲਿਆ! ਅੱਜ ਤੂੰ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਸਾਡਾ ਮਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਮੰਗ ਕੀ ਮੰਗਦੈਂ? ਤੈਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਦਿਵਾ ਦੇਈਏ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਇਆ ਦੇਖ ਕੇ, ਹੱਥ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਨਿਵਿਆ। ਗਲ 'ਚ ਪੱਲਾ ਪਾ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਮਹਾਰਾਜ! ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦਰਗਾਹ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਪੀੜ੍ਹੀ ਜੋਗਾ ਥਾਂ ਦੇ ਦਿਓ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਨਾਂ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਨਾਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਚੁੱਪ ਕਰ ਗਏ, ਕਹਿੰਦੇ ਡੱਲਿਆ! ਦੁਨੀਆਂ ਮੰਗ, ਤੈਨੂੰ ਰਾਜ ਦਿਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਰਿੱਧੀਆਂ-ਸਿੱਧੀਆਂ ਤੇਰੇ ਘਰ ਭੰਡਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੰਦੇ

ਹਾਂ। ਬਾਲ-ਬੱਚੇ, ਮੱਝਾਂ ਗਾਈਆਂ, ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦ ਜੋ ਤੂੰ ਕਰੇਂ ਤੈਨੂੰ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਪਿਆਰਿਆ! ਦਰਗਾਹ ਦਾ ਥਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਕਰਦਾ। ਤੇਰੀ ਤੇ ਸਾਡੀ ਕੋਈ ਸਾਂਝ ਨਹੀਂ ਅਜੇ ਪਈ। ਤੂੰ ਅਜੇ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੈਂ, ਅਜੇ ਤੂੰ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਨਹੀਂ ਧਾਰਨ ਕਰੀ। ਕਹਿੰਦੇ, ਜਾਹ ਕਿਸੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲੈ। ਤੈਨੂੰ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸਮਝਾ ਦੇਣਗੇ।

ਭਾਈ ਡੱਲੇ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਉਤਰ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਦੁਨੀਆਂ ਮੰਗ, ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਸਾਡੀ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਪਰ ਦੁਨੀਆਂ ਏਥੇ ਵਾਸਤੇ ਹੈ, ਦਰਗਾਹ ਵਾਸਤੇ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ। ਦਰਗਾਹ ਵਿਚ ਤਾਂ ਤੂੰ ਜਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

ਆ ਗਿਆ ਇਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਕੋਲ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਕੀ ਗੱਲ ਭਾਈ ਡੱਲੇ ਤੂੰ ਅੱਜ ਉਦਾਸ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਨੈ। ਕਹਿੰਦਾ, ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰੇ ਸੀ। ਪਰ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਾ ਨਿਕਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮੰਗ ਜੋ ਕੁਛ ਮੰਗਦੈਂ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਮੈਂ ਮੰਗ ਲਿਆ ਕਿ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਆਪਣੇ ਚਰਨਾਂ 'ਚ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਦਿਓ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਹਾਂ ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਦਰਗਾਹ ਦੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦਾ, ਸਿਰਫ ਪੀੜ੍ਹੀ ਜੋਗਾ ਥਾਂ ਦੇ ਦਿਓ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਡੱਲਿਆ! ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲ ਜਾਊ।

ਜਦੋਂ ਤਕ ਤੂੰ ਸਿੱਖੀ ਨਹੀਂ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ। ਤੇਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੈਗਾ, ਸੇਵਾ ਕਰਦਾਂ, ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹਾਂ?

ਕਹਿੰਦੇ, ਨਹੀਂ ਅਜੇ ਤੈਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਨਾ ਤੈਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੇਖ, ਜੇ ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਣੈ ਹੈ ਤਾਂ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਦਰਗਾਹ 'ਚ ਰਹਿਣੈ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਤੂੰ ਹਿਰਦੇ 'ਚ ਵਸਾ ਲੈ -

ਧਾਰਨਾ - ਜੇ ਮਿਲਣੈ ਕਲਗੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ,
ਜੇ ਮਿਲਣੈ ਬਾਜਾਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ,
ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕ ਲੈ।

ਹਰਿ ਸਚੇ ਤਖਤ ਰਚਾਇਆ ਸਤਿ ਸੰਗਤਿ ਮੇਲਾ।
ਨਾਨਕ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰੰਕਾਰ ਵਿਚਿ ਸਿਧਾਂ ਖੇਲਾ।
ਗੁਰ ਸਿਮਰਿ ਮਨਾਈ ਕਾਲਕਾ ਖੰਡੇ ਕੀ ਵੇਲਾ।
ਪੀਵਹੁ ਪਾਹੁਲ ਖੰਡੇਧਾਰ ਹੁਇ ਜਨਮ ਸੁਹੇਲਾ।
ਗੁਰ ਸੰਗਤਿ ਕੀਨੀ ਖਾਲਸਾ ਮਨਮੁਖੀ ਦੁਹੇਲਾ।
ਵਾਹ ਵਾਹ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਆਪੇ ਗੁਰ ਚੇਲਾ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਦੁਜਾ, ਵਾਰ ੪੧/੧

ਡੱਲਿਆ! ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਜੋ ਰੀਤ ਹੈ, ਨੌਵਾਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀਆਂ ਤਾਈਂ ਚਰਨਾਮਿਤ ਦਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਲੇਕਿਨ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਸੰਤ ਨੂੰ ਨਾਲ ਸਿਪਾਹੀ ਬਣਾ ਦਿਤਾ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਇਨਸਾਫ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦੁਖਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਆਪਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਪਿਆਰਿਆ! ਖੰਡੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ ਦੇ ਦਿਤੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ। ਮੰਤਰਿਆ ਹੋਇਆ ਜਲ ਇਹਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਪਾਹੁਲ ਨਹੀਂ ਤੂੰ ਪੀਂਦਾ। ਓਨੀਂ ਦੇਰ ਤਕ ਤੈਨੂੰ ਮੰਤਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਮੰਤਰ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ, ਤੇਰਾ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਜੁੜਦਾ। ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਤਾਂ ਜੁੜਦੈ ਜੇ ਉਹਦਾ ਮੰਤਰ ਲੈ ਲਵੇ। ਸੋ ਇਸ ਕਰਕੇ ਤੈਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਣਾ ਪੈਣੈ, ਫੇਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਜੋਗਾ ਥਾਂ ਕਿਉਂ ਮੁਰੱਬੇ ਰੋਕ ਲਈਂ। ਗੁਰੂ ਦਰਗਾਹ ਛੋਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬੇਅੰਤ ਵੱਡੀ ਦਰਗਾਹ ਹੈ, ਇਥੇ ਬੇਅੰਤ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਸਮਾਉਣੈ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਮ ਜਿਹੜਾ ਹੈ -

ਜਹ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਸੁਤ ਮੀਤ ਨ ਭਾਈ ॥

ਮਨ ਉਹਾ ਨਾਮੁ ਤੇਰੈ ਸੰਗਿ ਸਹਾਈ ॥ ਅੰਗ- ੨੬੪

ਨਾਮ ਤਾਂ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਜਪ-ਜਪ ਕੇ, ਜਪ-ਜਪ ਕੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣੈ। ਹੈਗਾ ਅੰਦਰ ਹੀ -

ਨਉ ਨਿਧਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਨਾਮੁ ॥

ਦੇਹੀ ਮਹਿ ਇਸ ਕਾ ਬਿਸੁਮੁ ॥

ਸੁੰਨ ਸਮਾਧਿ ਅਨਹਤ ਤਹ ਨਾਦ ॥

ਕਾਹਨੁ ਨ ਜਾਈ ਅਚਰਜ ਬਿਸਮਾਦ ॥ ਅੰਗ- ੨੬੩

ਸੋ ਨਾਮ ਦੇ ਮੰਡਲ 'ਚ ਜਦੋਂ ਤਕ ਸਾਡੀ ਸੁਰਤ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੀ ਅਸੀਂ ਕੁਛ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈਗੇ। ਸਰੀਰ ਸਾਨੂੰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ? ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਸੀ -

ਨਉ ਦਰਵਾਜੇ ਕਾਇਆ ਕੋਟੁ ਹੈ ਦਸਵੈ ਗੁਪਤੁ ਰਖੀਜੈ ॥

ਬਜਰ ਕਪਾਟ ਨ ਖੁਲਨੀ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਖੁਲੀਜੈ ॥

ਅੰਗ - ੯੫੪

ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਬਦ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਘਰ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਹ ਜਾਪ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਹੁੰਦੈ। ਇਹਨੂੰ ਜਪੋ! ਸੰਤਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਜਪੋ। ਸੰਤਾਂ ਕੋਲ ਜੁਗਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸੁਖਾਲੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਉਹ ਸੁਖਾਲਾ ਜਪਾ ਦਿੰਦੇ ਨੇ -

ਕਬੀਰ ਸੇਵਾ ਕਉ ਦਇ ਭਲੇ ਏਕੁ ਸੰਤੁ ਇਕੁ ਰਾਮੁ ॥

ਰਾਮੁ ਜੁ ਦਾਤਾ ਮੁਕਤਿ ਕੋ ਸੰਤੁ ਜਪਾਵੈ ਨਾਮੁ ॥

ਅੰਗ- ੧੩੨੩

ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਦਵੀ ਕਿੱਡੀ ਹੈ -

ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਧੁੜਿ ਮੰਗੈ ਤਿਸੁ ਗੁਰਸਿਖ ਕੀ

ਜੋ ਆਪਿ ਜਪੈ ਅਵਰਹ ਨਾਮੁ ਜਪਾਵੈ ॥ ਅੰਗ - ੩੦੬

ਉਸ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਮੈਂ ਧੂੜੀ ਮੰਗਦਾਂ ਜਿਹੜਾ ਨਾਮ ਆਪ ਜਪਦੈ ਤੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਨਾਮ ਜਪਾਉਂਦੈ। ਪਿਆਰਿਓ! ਨਾਮ ਦੀ ਦਾਤ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏਗੀ। ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਨਾਮ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਮ ਨੇ ਬਜਰ ਕਪਾਟ ਖੋਲ੍ਹਣੇ ਨੇ -

ਬਜਰ ਕਪਾਟ ਨ ਖੁਲਨੀ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਖੁਲੀਜੈ ॥

ਅੰਗ- ੯੫੪

ਗੁਰੂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਚਾਬੀ ਲੱਗਣੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਚਾਬੀ ਲਗ ਗਈ ਫੇਰ ਕੀ ਦਿਸਦੈ? ਕਹਿੰਦੇ -

ਅਨਹਦ ਵਾਜੇ ਧੁਨਿ ਵਜਦੇ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਸੁਣੀਜੈ ॥

ਅੰਗ- ੯੫੪

ਆਤਮਕ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਆਦਮੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੁਤੇ ਸਿਧ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਨੇ। ਸੂਖਸ਼ਮ ਬਿਰਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵਿਰਲੇ-ਵਿਰਲੇ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਸੁਣਦੇ ਨੇ, ਉਥੇ ਸੁਣਦਾ ਕੀ ਹੈ, ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਧੁਨ ਸੁਣਦੀ ਹੈ। ਨਾਲ ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਅੰਧਕਾਰ ਵੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੈ-

ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਕੋਟਿ ਸੂਰ ਉਜਾਰਾ.....॥ ਅੰਗ- ੨੦੦

ਕਰੋੜਾਂ ਸੂਰਜਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਗਿਆਨ ਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦੈ। ਫੇਰ ਦਿਸਦਾ ਕੀ ਹੈ? -

ਤਿਤੁ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਚਾਨਣਾ ਕਰਿ ਭਗਤਿ ਮਿਲੀਜੈ ॥

ਅੰਗ- ੯੫੪

ਫੇਰ ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਹੁਣ ਭਗਤੀ ਕਰ। ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਏਗਾ ਫੇਰ ਦੇਖੇਂਗਾ ਕੀ? -

ਸਭ ਮਹਿ ਏਕੁ ਵਰਤਦਾ ਜਿਨਿ ਆਪੇ ਰਚਨ ਰਚਾਈ ॥

ਅੰਗ- ੯੫੪

ਸਾਰੇ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕੋ ਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਰਤ ਰਿਹੈ -

ਵਾਹੁ ਵਾਹੁ ਸਚੇ ਪਾਤਿਸਾਹ ਤੂ ਸਚੀ ਨਾਈ ॥ ਅੰਗ- ੯੪੭

ਸੋ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਏਸ ਘਰ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਗੁਰੂ ਹੁੰਦੈ -

ਘਰ ਮਹਿ ਘਰੁ ਦੇਖਾਇ ਦੇਇ ਸੋ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਸੁਜਾਣੁ ॥

ਪੰਚ ਸਬਦ ਧੁਨਿਕਾਰ ਧੁਨਿ ਤਹ ਬਾਜੈ ਸਬਦੁ ਨੀਸਾਣੁ ॥

ਦੀਪ ਲੋਅ ਪਾਤਾਲ ਤਹ ਖੰਡ ਮੰਡਲ ਹੈਰਾਨੁ ॥

ਤਾਰ ਘੋਰ ਬਾਜਿੰਤੁ ਤਹ ਸਾਚਿ ਤਖਤਿ ਸੁਲਤਾਨੁ ॥

ਸੁਖਮਨ ਕੈ ਘਰਿ ਰਾਗੁ ਸੁਨਿ ਸੁੰਨਿ ਮੰਡਲਿ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥

ਅੰਗ- ੧੨੯੧

ਦਸਵੇਂ ਦੁਆਰ 'ਚ ਅਫੂਰ ਅਵਸਥਾ 'ਚ ਬਿਰਤੀ ਲਿਜਾ ਕੇ ਤੂੰ ਇਹ ਰਾਗ ਸੁਣ -

ਅਕਥ ਕਥਾ ਬੀਚਾਰੀਐ ਮਨਸਾ ਮਨਹਿ ਸਮਾਇ ॥

ਅੰਗ- ੧੨੯੧

ਜਿਸ ਵਕਤ ਅੰਦਰ ਵਿਵੇਕ ਮੰਡਲ 'ਚ ਤੇਰੀ ਬਿਰਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਏਗਾ ਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ ਹੈ? ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਪੜ੍ਹ ਲੈ ਜਿੰਨੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨੀਆਂ ਨੇ। ਸਾਧਨਾ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਣਾ ਅੰਦਰ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ, ਮਨ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਣੈ। ਵਾਸ਼ਨਾ ਖੈ, ਮਨੋ ਨਾਸ਼, ਤੱਤ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਣੈ। ਫੇਰ ਹੋਏਗਾ ਕੀ? ਕਹਿੰਦੇ -

ਉਲਟਿ ਕਮਲੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤਿ ਭਰਿਆ

ਇਹੁ ਮਨੁ ਕਤਹੁ ਨ ਜਾਇ॥

ਅੰਗ- ੧੨੯੧

ਜਿਹੜਾ ਦੌੜਿਆ ਫਿਰਦਾ ਸੀ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰਦਾ ਮਨ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਕਿਤੇ। ਉਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਮਲ ਪੁੱਠਾ ਹੋਇਆ-ਹੋਇਆ ਸਿੱਧਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਸੁਖ ਹੀ ਸੁਖ ਹੈ, ਦੁਖ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਹਾਨ ਸੁਖ ਦੇ ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਨੂੰ ਜਿਸ ਵਕਤ ਚੀਰਨ ਲੱਗੇ। ਜਲਾਦ ਨੇ ਆਰਾ ਧਰਿਆ, ਬੰਨ੍ਹ ਦਿਤਾ ਲੱਕੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ, ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹਦਾ ਤਾਂ ਚਿਹਰਾ ਲਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਲਾਲੀ ਭਾਅ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਗਈ। ਵਿਚੋਂ ਚਮਕ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਚਿਹਰੇ 'ਚੋਂ। ਨਾਲ ਨੇਤਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ, ਨੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਚਮਕ ਹੈ। ਰੁਕ ਗਿਆ ਆਰਾ ਚਲਾਉਣ ਤੋਂ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਮਤੀ ਦਾਸ! ਇਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਦੱਸ ਦੇ। ਬੰਦੇ ਬੜੇ ਚੀਰੇ ਨੇ ਪਰ ਮਰੇ ਹੋਏ ਚੀਰੇ ਨੇ। ਜਿਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਚੀਰਿਆ ਕੋਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। ਪਰ ਸਾਡਾ ਇਕ ਜਿਉਂਦੇ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਾਹ ਨਹੀਂ ਪਿਆ, ਕੋਈ ਅਲੌਕਿਕ ਬੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਦਸ ਕਿ ਤੇਰੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਲਾਲੀ ਆ ਗਈ, ਮੌਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਤਾਂ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸੂਰਮੇ ਪੀਲੇ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਦੂਸਰਾ ਤੇਰੇ ਨੇਤਰਾਂ 'ਚ ਚਮਕ ਕਿਉਂ ਆ ਗਈ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਦੈ ਜਿਵੇਂ ਬੜਾ ਭਾਰਾ ਕੋਈ ਨਸ਼ਾ ਪੀਤਾ ਹੁੰਦੈ?

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਜਲਾਦ ਤੂੰ ਕੀ ਲੈਣੈ, ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਤੇਰੇ ਸਮਝ 'ਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨੇ, ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦੱਸ?

ਕਹਿੰਦੇ, ਸੇਵਾ ਦਸ ਦਿੰਨਾਂ। ਮੇਰਾ ਜਿਹੜਾ ਮੂੰਹ ਹੈ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਵਲ ਨੂੰ ਕਰ ਦੇ। ਤੇਰਾ ਚੱਲੇ ਆਰਾ ਤੇ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਚਿਹਰਾ, ਗੁਰੂ ਵਜੂਦ ਹਿਰਦੇ 'ਚ ਵਸਾਵਾਂ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਦਸ ਦਿੰਨਾਂ ਕਿ ਪਿਆਰਿਆ! ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਨਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦੇ। ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਈਰਖਾ ਨਹੀਂ। ਤੂੰ ਆਰਾ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗਿਆਂ, ਚਾਹਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਰਾਪ ਦੇ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਤੇ ਤੇਰੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਵੀ ਗਰਕ ਕਰ ਦੇਵਾਂ। ਪਰ

ਅਸੀਂ ਸਭ ਦਾ ਭਲਾ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਗੁਰੂ ਜਿਹੜੈ-

ਸਤਿਗੁਰੁ ਸਭਨਾ ਦਾ ਭਲਾ ਮਨਾਇਦਾ

ਤਿਸ ਦਾ ਬੁਰਾ ਕਿਉ ਹੋਇ ॥

ਅੰਗ - ੩੦੨

ਕਹਿੰਦੇ, ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਜਿਹੜਾ ਕੋਲ ਫੁੱਲ ਹੈ ਉਹ ਸਿੱਧਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਹਦੇ 'ਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਬਾ-ਲਬ ਭਰਿਆ ਪਿਆ। ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਦੁਖ ਲਗਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ। ਉਦਾਸੀ ਲਗਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਕੋਈ ਜਮ ਪਏ, ਕੋਈ ਮਰ ਜਾਏ, ਸਾਡਾ ਚਿੱਤ ਉਦਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਐਨਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਹਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਅੰਦਰ ਐਨੀਆਂ ਜਬਰਦਸਤ ਚਲਦੀਆਂ ਨੇ, ਖੇੜਾ ਹੀ ਖੇੜਾ ਹੈ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ।

ਸੋ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ - ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਮਨ ਜਾਂਦਾ ਕਿਤੇ।

ਉਲਟਿ ਕਮਲੁ ਅੰਮ੍ਰਿਤਿ ਭਰਿਆ

ਇਹੁ ਮਨੁ ਕਤਹੁ ਨ ਜਾਇ ॥

ਅਜਪਾ ਜਾਪੁ ਨ ਵੀਸਰੈ ਆਦਿ ਜੁਗਾਦਿ ਸਮਾਇ ॥

ਅੰਗ- ੧੨੯੧

ਹੁਣ ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਪੇ ਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਧੁਨ ਸੁਣਦੀ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ 'ਚੋਂ ਸੁਣਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਕੋਈ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੀ। ਜਿਧਰ ਵੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ -

ਹਰਹਟ ਭੀ ਤੂੰ ਤੂੰ ਕਰਹਿ ਬੋਲਹਿ ਭਲੀ ਬਾਣਿ ॥

ਅੰਗ - ੧੪੨੦

ਤੇ ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਦੀ ਧੁਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ -

ਜੋ ਬੋਲਤ ਹੈ ਮ੍ਰਿਗ ਮੀਨ ਪੰਖੇਰੂ

ਸੁ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਜਾਪਤ ਹੈ ਨਹੀ ਹੋਰ ॥ ਅੰਗ - ੧੨੯੧

ਕਹਿੰਦੇ, ਹੁਣ ਅਜਪਾ ਜਾਪ ਚਲ ਪਿਆ।

ਸਭਿ ਸਖੀਆ ਪੰਚੇ ਮਿਲੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਿਜ ਘਰਿ ਵਾਸੁ ॥

ਅੰਗ- ੧੨੯੧

ਹੁਣ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੀਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਮਨ ਠਾਕਿਆ ਗਿਆ, ਅੱਖਾਂ ਠਾਕੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਕੰਨ ਠਾਕੇ ਗਏ। ਹੁਣ ਸਾਡਾ ਨਿਜ ਘਰ ਦੇ ਵਿਚ ਵਾਸਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਇਸ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਪਿਆਰਓ! ਜਿਹੜਾ ਇਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ -

ਸਬਦੁ ਖੋਜਿ ਇਹੁ ਘਰੁ ਲਹੈ ਨਾਨਕੁ ਤਾ ਕਾ ਦਾਸੁ ॥

ਅੰਗ - ੧੨੯੧

ਹੁਣ ਮੈਂ ਉਹਦਾ ਦਾਸ ਬਣਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਜਿਹੜਾ ਇਸ ਘਰ 'ਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਸੋ ਆਹ ਸਰੀਰ

ਦੀ ਮੈਂ ਬਾਤ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਾਧਸੰਗਤ ਜੀ। ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਰਹਿੰਦੇ -

ਕਾਇਆ ਨਗਰੁ ਨਗਰੁ ਗੜ ਅੰਦਰਿ ॥
ਸਾਰਾ ਵਾਸਾ ਪੁਰਿ ਗਗਨੰਦਰਿ ॥
ਅਸਥਿਰੁ ਥਾਨੁ ਸਦਾ ਨਿਰਮਾਇਲੁ ਆਪੇ ਆਪੁ ਉਪਾਇਦਾ ॥
ਅੰਦਰਿ ਕੋਟ ਛਜੇ ਹਟਨਾਲੇ ॥ ਆਪੇ ਲੇਵੈ ਵਸਤੁ ਸਮਾਲੇ ॥
ਬਜਰ ਕਪਾਟ ਜੜੇ ਜੜਿ ਜਾਣੈ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਖੋਲਾਇਦਾ ॥
ਭੀਤਰਿ ਕੋਟ ਗੁਫਾ ਘਰ ਜਾਈ ॥
ਨਉ ਘਰ ਥਾਪੇ ਹੁਕਮਿ ਰਜਾਈ ॥
ਦਸਵੈ ਪੁਰਖੁ ਅਲੇਖੁ ਅਪਾਰੀ ਆਪੇ ਅਲਖੁ ਲਖਾਇਦਾ ॥

ਅੰਗ - ੧੦੩੩

ਇਹ ਜਿਹੜੇ ਮੈਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਾਈ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਹ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਹ ਮਨੁੱਖੀ ਢਾਂਚਾ (system) ਰੱਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖਿਐ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਫੇਰ ਇਹ ਦੇਹੀ ਉੱਤਮ ਹੋਈ ਕਿ ਨਾ? ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਦੇਹੀ ਇਹਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਤੇ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਨੇ? -

ਧਾਰਨਾ - ਜਿਹੜੀ ਦੇਹੀ ਨੂੰ ਲੋਚਦੇ ਦੇਵਤੇ,
ਉਹੋ ਦੇਹੀ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲ ਗਈ, ਪਿਆਰਿਆ।

ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਤੇ ਭਗਤਿ ਕਮਾਈ ॥
ਤਬ ਇਹ ਮਾਨਸ ਦੇਹੀ ਪਾਈ ॥
ਇਸ ਦੇਹੀ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ ਦੇਵ ॥
ਸੋ ਦੇਹੀ ਭਜੁ ਹਰਿ ਕੀ ਸੇਵ ॥ ੧ ॥
ਭਜਹੁ ਗੋਬਿੰਦ ਭੂਲਿ ਮਤ ਜਾਹੁ ॥
ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਕਾ ਏਹੀ ਲਾਹੁ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਬ ਲਗੁ ਜਰਾ ਰੋਗੁ ਨਹੀ ਆਇਆ ॥
ਜਬ ਲਗੁ ਕਾਲਿ ਗ੍ਰਸੀ ਨਹੀ ਕਾਇਆ ॥
ਜਬ ਲਗੁ ਬਿਕਲ ਭਈ ਨਹੀ ਬਾਨੀ ॥
ਭਜਿ ਲੋਹਿ ਰੇ ਮਨ ਸਾਰਿਗਪਾਨੀ ॥ ਅੰਗ - ੧੧੫੯

ਐਨਾ ਸੁਖ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ। ਜਿਹੜਾ ਗਿਣਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਖਰਬ ਗੁਣਾ ਜਰਬ ਲਾਈਏ ਤਾਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਨਾਲੋਂ ਸੁਖ ਬੈਕੁੰਠ 'ਚ ਹੋਇਆ ਕਰਦੈ। ਲੇਕਿਨ ਉਹ ਲੋਚਦੇ ਕਿਉਂ ਨੇ? ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਏਕਾ ਮਾਈ ਜੁਗਤਿ ਵਿਆਈ ਤਿਨਿ ਚੇਲੇ ਪਰਵਾਣੁ ॥
ਇਕੁ ਸੰਸਾਰੀ ਇਕੁ ਭੰਡਾਰੀ ਇਕੁ ਲਾਏ ਦੀਬਾਣੁ ॥

ਅੰਗ - ੭

ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਲੈਅ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਜੀ ਪਾਲਦੇ ਨੇ।

ਜਿਵ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਤਿਵੈ ਚਲਾਵੈ ਜਿਵ ਹੋਵੈ ਫੁਰਮਾਣੁ ॥
ਓਹੁ ਵੇਖੈ ਓਨਾ ਨਦਰਿ ਨ ਆਵੈ ਬਹੁਤਾ ਏਹੁ ਵਿਡਾਣੁ ॥

ਅੰਗ- ੭

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੈ ਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆ ਜਾਂਦੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜਦੋਂ ਨੇਤਰ ਖੁਲ੍ਹਦੇ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਹਿੰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬਣ ਜਾਂਦੈ। ਜਿਧਰ ਦੇਖਦੈ -

ਗੁਰਹਿ ਦਿਖਾਇਓ ਲੋਇਨਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਈਤਹਿ ਉਤਹਿ ਘਟਿ ਘਟਿ ਘਟਿ ਘਟਿ
ਤੂੰਹੀ ਤੂੰਹੀ ਮੋਹਿਨਾ ॥

ਅੰਗ- ੪੦੭

ਇਹ ਅੱਖ ਤਾਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਪਿਆਰਿਓ, ਐਨਾ ਸਰੀਰ ਵਧੀਆ, ਇਹਨੂੰ ਭੰਗ ਦੇ ਭਾੜੇ ਨਾ ਗੁਆਓ, ਨਿਗੁਰੇਪਨ 'ਚ ਨਾ ਗੁਆਓ। ਗੁਰੂ ਵਾਲੇ ਬਣੇ। ਜੇ ਭਲਾ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਵੀ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਜਨਮ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਫੇਰ ਮਿਲ ਜਾਊ, ਫੇਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗੇ, ਫੇਰ ਮਿਲ ਜਾਊ। ਗੁਰੂ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ -

ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਉ ਨ ਪਾਈਐ ਬੁਝਹੁ ਕਰਿ ਵੀਚਾਰੁ ॥
ਨਾਨਕ ਪੂਰੈ ਭਾਗਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲੈ ਸੁਖੁ ਪਾਏ ਜੁਗ ਚਾਰਿ ॥

ਅੰਗ - ੬੪੯

43 ਲੱਖ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਗਾਰੰਟੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹੇ। ਸੋ ਐਸੀਆਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕਲਜੁਗ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਈਆਂ-ਹੋਈਆਂ ਤੇ ਐਨੀਆਂ ਰਿਆਇਤਾਂ -

ਏਕ ਚਿਤ ਜਿਹ ਇਕ ਛਿਨ ਧਿਆਇਓ
ਕਾਲ ਫਾਸ ਕੇ ਬੀਚ ਨ ਆਇਓ। ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ

ਜੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਬੋਲ ਕੇ ਸਾਰੇ ਪਾਪ ਕੱਟੇ ਜਾਣ ਫੇਰ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮੰਦ-ਭਾਗੇ ਹੀ ਹਾਂ ਜੇ ਇਸ ਰਸਤੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਜੇ ਕਹੇ, ਜੀ ਮੈਂ ਆਪੇ ਹੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕਹਿ ਲਊਂਗਾ। ਆਪੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਹੁੰਦਾ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਵੀ-

ਰਾਮ ਰਾਮ ਸਭੁ ਕੇ ਕਹੈ ਕਹਿਐ ਰਾਮੁ ਨ ਹੋਇ ॥
ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਰਾਮੁ ਮਨਿ ਵਸੈ ਤਾ ਫਲੁ ਪਾਵੈ ਕੋਇ ॥

ਅੰਗ- ੪੯੧

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪ ਦੇ ਨਾਲ ਜੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ 'ਚ ਧਾਰਨ ਕਰੋ। ਵਿਚਾਰਿਓ, ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਦੇਖੋ।

ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਇਥੇ ਹੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੈ।

ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰ ਸਤੋਤਰ, ਅਰਦਾਸ, ਹੁਕਮਨਾਮਾ।

ਨਾਨਕ ਦੁਖੀਆ ਸਭੁ ਸੰਸਾਰੁ

ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਬਾਨੀ ਵਿ.ਗੁ.ਰੁ.ਮਿਸ਼ਨ।

ਸਤਿਨਾਮੁ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ,
ਧੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀਓ ਮਹਾਰਾਜ।

ਡੰਡਉਤਿ ਬੰਦਨ ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਸਰਬ ਕਲਾ ਸਮਰਥ॥
ਡੋਲਨ ਤੇ ਰਾਖਹੁ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਕਰਿ ਹਥ॥

ਅੰਗ - ੨੫੯

ਫਿਰਤ ਫਿਰਤ ਪ੍ਰਭ ਆਇਆ ਪਰਿਆ ਤਉ ਸਰਨਾਇ॥
ਨਾਨਕ ਕੀ ਪ੍ਰਭ ਬੇਨਤੀ ਅਪਨੀ ਭਗਤੀ ਲਾਇ॥

ਅੰਗ - ੨੬੯

ਧਾਰਨਾ - ਕੋਈ ਨਾਉਂ ਨਾ ਜਾਣੈ ਮੇਰਾ,
ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਭ ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ ਐ।
ਤੂੰ ਵਿਸਰਹਿ ਤਾਂ ਸਭੁ ਕੋ ਲਾਗੂ ਚੀਤਿ ਆਵਹਿ ਤਾਂ ਸੇਵਾ ॥
ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਊ ਦੁਜਾ ਸੂਝੈ ਸਾਚੇ ਅਲਖ ਅਭੇਵਾ ॥ ੧ ॥
ਚੀਤਿ ਆਵੈ ਤਾਂ ਸਦਾ ਦਇਆਲਾ ਲੋਗਨ ਕਿਆ ਵੇਚਾਰੇ ॥
ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਕਹੁ ਕਿਸ ਨੋ ਕਹੀਐ ਸਗਲੇ ਜੀਅ ਤੁਮਾਰੇ ॥
੧॥ ਰਹਾਉ ॥

ਤੇਰੀ ਟੇਕ ਤੇਰਾ ਆਧਾਰਾ ਹਾਥ ਦੇਇ ਤੂੰ ਰਾਖਹਿ ॥
ਜਿਸੁ ਜਨ ਉਪਰਿ ਤੇਰੀ ਕਿਰਪਾ
ਤਿਸ ਕਉ ਬਿਪੁ ਨ ਕੋਊ ਭਾਖੈ ॥ ੨ ॥
ਓਹੋ ਸੁਖੁ ਓਹਾ ਵਡਿਆਈ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਮਨਿ ਭਾਣੀ ॥
ਤੂੰ ਦਾਨਾ ਤੂੰ ਸਦ ਮਿਹਰਵਾਨਾ ਨਾਮੁ ਮਿਲੈ ਰੰਗੁ ਮਾਣੀ ॥
੩॥ ਤੁਧੁ ਆਗੈ ਅਰਦਾਸਿ ਹਮਾਰੀ ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਸਭੁ ਤੇਰਾ
॥

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸਭ ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ
ਕੋਈ ਨਾਉ ਨ ਜਾਣੈ ਮੇਰਾ॥

ਅੰਗ - ੩੮੩

ਧਾਰਨਾ - ਨਾਮ ਜਪੀਏ ਤਾਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਦੁਖੜੇ,
ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਮਾਣ ਪਾਈਏ।

ਸਾਧਸੰਗਤ ਜੀ! ਚਿੱਤ ਬਿਰਤੀਆਂ ਇਕਾਗਰ ਕਰੋ,
ਗੱਜ ਕੇ ਬੋਲੋ ਸਤਿਨਾਮੁ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ
ਦੀ ਅਪਾਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਆਪ ਗੁਰੂ ਦਰਬਾਰ 'ਚ ਪਹੁੰਚੇ
ਹੋਂ। ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋ
ਚੀਜ਼ਾਂ ਭਾਗਾਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਕਰਦੀਆਂ। ਇਕ
ਹਰੀ ਦਾ ਜਸ ਤੇ ਇਕ ਸਾਧੂ ਦੀ ਸੰਗਤ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ
ਜਨਮ ਘੁੰਮਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਤੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਹੋ
ਜਾਵੇ ਤਾਂ -

ਕਬਹੂ ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਇਹੁ ਪਾਵੈ ॥
ਉਸੁ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਬਹੁਰਿ ਨ ਆਵੈ ॥
ਅੰਤਰਿ ਹੋਇ ਗਿਆਨ ਪਰਗਾਸੁ ॥

ਉਸੁ ਅਸਥਾਨ ਕਾ ਨਹੀ ਬਿਨਾਸੁ ॥
ਮਨ ਤਨ ਨਾਮਿ ਰਤੇ ਇਕ ਰੰਗਿ ॥
ਸਦਾ ਬਸਹਿ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੈ ਸੰਗਿ ॥

ਅੰਗ- ੨੭੮

ਐਸਾ ਅਵਸਰ ਕਰੋੜਾਂ ਜਨਮਾਂ 'ਚ ਘੁੰਮਦਿਆਂ-
ਘੁੰਮਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦਇਆ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ
ਹਰੀ ਦਾ ਜਸ 'ਤੇ ਸਾਧੂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ
ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਮੋਟ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਕੋਈ ਪੁੰਨ ਕਰਮ
ਆਪਣਾ ਫਲ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਜਾਗ ਪਏ।

ਜੇ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ
ਆਦਮੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦੁਖੀ ਹੈ ਏਸ ਵੇਲੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ
ਦੁਖੀ ਹੈ। ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਅੱਜ ਤੋਂ 2500 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ
ਹੋਏ ਨੇ। ਕਪਲ ਵਸਤੂ ਇਕ ਸਟੇਟ ਸੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ,
ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਵਿਚ। ਉਹਦੇ ਰਾਜੇ ਸੀ। ਰਾਜਭਾਗ ਵਿਚੋਂ
ਸੁੱਖ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਰਾਜ ਭਾਗ ਛੱਡ ਕੇ ਬਹੁਤ ਤਤਿਕਸ਼ਾ, ਤਪਸਿਆ ਕਰਨ
ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦੁਖੀ
ਹੈ। ਇਥੇ ਤਕ ਕਹਿ ਦਿਤਾ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਘਰ
ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਦਾ ਦੁੱਖ
ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਲਾਦ ਦਾ ਦੁੱਖ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਾ
ਦੁੱਖ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਜਸੀ ਸੰਕਟ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ
ਕੋਈ ਦੁੱਖ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦੁੱਖ, ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਖੀਆ
ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਤਾਂ ਫੈਸਲਾ
ਕਰਕੇ ਐਸਾ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ -

ਧਾਰਨਾ - ਦੁਖੀਆ ਸਭ ਸੰਸਾਰ,
ਨਾਨਕ ਦੁਖੀਆ-ਨਾਨਕ ਦੁਖੀਆ।

ਵੱਡਿਆਂ-ਵੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ
ਦੇ ਅੰਦਰ ਗਿਣ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ -

ਸਹੰਸਰ ਦਾਨ ਦੇ ਇੰਦੁ ਰੋਆਇਆ ॥

ਪਰਸ ਰਾਮੁ ਰੋਵੈ ਘਰਿ ਆਇਆ ॥

ਅੰਗ - ੯੫੩

ਇੰਦਰ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਦੇ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨਾਲੋਂ
ਦੱਸ ਖਰਬ ਗੁਣਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਖ ਹੈ। ਲੇਕਿਨ ਅਸਲੀ
ਸੁੱਖ ਨਹੀਂ ਉਹਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਬਾਹਰਲਾ ਸੁਖ ਜ਼ਰੂਰ
ਹੈ, ਮਾਇਆ, ਜਾਇਦਾਦਾਂ, ਨਾਮ ਆਪਣੇ ਉੱਚੇ ਕਰਨੇ,
ਇਹ ਬਾਹਰਲਾ ਸੁਖ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਲੇਕਿਨ ਅੰਦਰੋਂ ਨਹੀਂ
ਬੰਦਾ ਸੁਖੀ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅੰਦਰੋਂ ਘੁਣ ਲੱਗਿਆ ਹੀ
ਰਹਿੰਦੇ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਗਿਣੇ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਇਹਦੇ 'ਚ -

ਅਜੈ ਸੁ ਰੋਵੈ ਭੀਖਿਆ ਖਾਇ ॥
 ਐਸੀ ਦਰਗਹ ਮਿਲੈ ਸਜਾਇ ॥
 ਰੋਵੈ ਰਾਮੁ ਨਿਕਾਲਾ ਭਇਆ ॥
 ਸੀਤਾ ਲਖਮਣੁ ਵਿਛੜਿ ਗਇਆ ॥
 ਰੋਵੈ ਦਹਸਿਰੁ ਲੰਕ ਗਵਾਇ ॥
 ਜਿਨਿ ਸੀਤਾ ਆਦੀ ਡਉਰੁ ਵਾਇ ॥
 ਰੋਵਹਿ ਪਾਂਡਹ ਭਏ ਮਜੁਰ ॥
 ਜਿਨ ਕੈ ਸੁਆਮੀ ਰਹਤ ਹਦੁਰਿ ॥

ਅੰਗ- ੯੫੪

13ਵਾਂ ਸਾਲ ਜਦੋਂ ਪਾਂਡਵਾਂ ਦਾ ਆਇਆ, ਗੁਪਤ ਵਾਸ ਦਾ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਛੁਪ ਕੇ ਚੋਰੀ-ਚੋਰੀ ਮਿਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਨਾਉਂ ਬਦਲ ਲਏ, ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਗ ਗਏ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਡੰਗਰਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸਾਂਭ ਲਿਆ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦਾ ਸਾਂਭ ਲਿਆ, ਭੀਮਸੈਨ ਨੇ ਰਸੋਈਏ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਿਆ। ਅਰਜਨ ਨੇ ਨਾਚ ਗਾਣੇ ਦਾ ਕਰ ਲਿਆ ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਦਰੋਪਤੀ ਸੀ ਉਹ ਰਾਣੀ ਦੀ ਨੌਕਰਾਣੀ ਬਣ ਗਈ। ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ! ਸਾਡਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੋ ਰਿਹੈ! ਰਾਤ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚੋਰੀ, ਦੂਰ ਜਾ ਕੇ ਕਿਸੇ ਜੰਗਲ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਉਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਰੋਣਾ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, 16 ਕਲਾਂ ਸੰਪੂਰਨ ਅਵਤਾਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਹਾਰਾਜ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਰੋਂਦੇ ਰਹੇ।

ਰੋਵੈ ਜਨਮੇਜਾ ਖੁਇ ਗਇਆ ॥

ਏਕੀ ਕਾਰਣਿ ਪਾਪੀ ਭਇਆ ॥ ਅੰਗ - ੯੫੪

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਜ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਰੋਂਦੀ ਹੈ। ਅਖੀਰ 'ਤੇ ਆਪ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਨੇ ਕਿ -

ਰੋਵਹਿ ਸੇਖ ਮਸਾਇਕ ਪੀਰ ॥

ਅੰਤਿ ਕਾਲਿ ਮਤੁ ਲਾਗੈ ਭੀੜ ॥

ਰੋਵਹਿ ਰਾਜੇ ਕੰਨ ਪੜਾਇ ॥

ਘਰਿ ਘਰਿ ਮਾਗਹਿ ਭੀਖਿਆ ਜਾਇ ॥

ਰੋਵਹਿ ਕਿਰਪਨ ਸੰਚਹਿ ਧਨੁ ਜਾਇ ॥

ਪੰਡਿਤ ਰੋਵਹਿ ਗਿਆਨੁ ਗਵਾਇ ॥

ਬਾਲੀ ਰੋਵੈ ਨਾਹਿ ਭਤਾਰੁ ॥

ਨਾਨਕ ਦੁਖੀਆ ਸਭੁ ਸੰਸਾਰੁ ॥

ਮੰਨੇ ਨਾਉ ਸੋਈ ਜਿਣਿ ਜਾਇ

ਅਉਰੀ ਕਰਮ ਨ ਲੇਖੈ ਲਾਇ ॥ ਅੰਗ- ੯੫੪

ਹੁਣ ਸੁਖੀਆ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗਾ? -

ਮੰਨੇ ਨਾਉ ਸੋਈ ਜਿਣਿ ਜਾਇ ॥

ਅਉਰੀ ਕਰਮ ਨ ਲੇਖੈ ਲਾਇ ॥ ੧ ॥ ਅੰਗ - ੯੫੪

ਹੁਣ ਨਾਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸਮਝ 'ਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਨਾਮ ਦੇ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕਹਿ

ਦਿਤਾ ਤੇ ਨਾਲੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰ ਦਿਤੇ -

ਮੰਨੇ ਕੀ ਗਤਿ ਕਹੀ ਨ ਜਾਇ ॥

ਜੇ ਕੋ ਕਹੈ ਪਿਛੈ ਪਛਤਾਇ ॥

ਕਾਗਦਿ ਕਲਮ ਨ ਲਿਖਣਹਾਰੁ ॥

ਮੰਨੇ ਕਾ ਬਹਿ ਕਰਨਿ ਵੀਚਾਰੁ ॥

ਐਸਾ ਨਾਮੁ ਨਿਰੰਜਨੁ ਹੋਇ ॥

ਜੇ ਕੋ ਮੰਨਿ ਜਾਣੈ ਮਨਿ ਕੋਇ ॥

ਅੰਗ- ੩

ਉਸ ਨਾਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਕੀ ਹੁੰਦੈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ ਇਸ ਦੀ। ਸੰਖੇਪ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਮੈਂ ਦਸਦਾਂ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਵਕਤ ਆਦਮੀ ਅਗਿਆਨ, ਜੋ ਆਦਮੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ ਹਨੇਰਾ। ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆ ਜਾਵੇ। ਅੰਦਰਲੇ ਨੇਤਰ ਖੁਲ੍ਹ ਜਾਣ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਘਟ-ਘਟ 'ਚ ਵਿਆਪਕ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਨਜ਼ਰ ਆ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਮੰਡਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਤਮਕ ਸੋਝੀ ਦਾ ਮੰਡਲ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਨਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਮੰਡਲ ਹੋਇਆ ਕਰਦੈ। ਉਸ ਨਾਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੁੰਦੈ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਨਾਮ ਸਭ ਤੋਂ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈ -

ਸਰਬ ਰੋਗ ਕਾ ਅਉਖਦੁ ਨਾਮੁ ॥

ਅੰਗ- ੨੭੪

ਦੂਸਰਾ ਹੈ -

ਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਪਾਏ ਮਾਨੁ ॥

ਅੰਗ - ੯੬੪

ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੈ। ਵਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਸੁਖ ਮਿਲਦੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੀ ਹੈ ਤਨ, ਮਨ, ਧਨ ਨਾਲ ਉਹਨੂੰ ਮਨ ਮੰਗੀਆਂ ਮੁਰਾਦਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ। ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਖ ਲਓ। ਕਹਿੰਦੇ ਇਕ ਨਹੀਂ, ਜਿਹਦਾ ਵੀ ਜੀਅ ਕਰਦੈ, ਉਹ ਕਰਕੇ ਦੇਖੋ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ।

ਧਾਰਨਾ - ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਦੇਖ ਲਓ, ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਮਿਲਦੈ ਮੇਵਾ।

ਪੰਚ ਬਾਰ ਗੰਗ ਜਾਇ, ਬਾਰ ਪੰਚ ਪ੍ਰਾਗ ਨੁਇ,

ਤੈਸਾ ਪੁੰਨ ਏਕ ਗੁਰਸਿਖ ਕਉ ਨੁਵਾਏ ਕਾ॥

ਸਿਖ ਕਉ ਪਿਲਾਇ ਪਾਨੀ ਭਾਉ ਕਰਿ ਕੁਰਖੇਤ,

ਅਸੁਮੇਧ ਜਗ ਫਲ ਸਿਖ ਕਉ ਜਿਵਾਏ ਕਾ॥

ਜੈਸੇ ਸਤ ਮੰਦਰ ਕੰਚਨ ਕੇ ਉਸਾਰ ਦੀਨੇ,

ਤੈਸਾ ਪੁੰਨ ਸਿਖ ਕਉ ਇਕ ਸਬਦ ਸਿਖਾਏ ਕਾ॥

ਜੈਸੇ ਬੀਸ ਬਾਰ ਦਰਸਨ ਸਾਧ ਕੀਆ ਕਾਹੂ,

ਤੈਸਾ ਫਲ ਸਿਖ ਕਉ ਚਾਪਿ ਪਗ ਸੁਆਏ ਕਾ॥

ਕਬਿੱਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ੬੭੩

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਦਾ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਐ। ਜੋ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਕਬਿੱਤਾਂ

ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਬੜੇ ਸੁਖੈਨ ਢੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕੇ ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਵਾਸਤੇ ਆਪ ਨੇ ਬੜਾ ਭਾਰਾ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪ ਸੇਵਾ ਦਾ ਪੁੰਨ ਦਸਦੇ ਨੇ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਗੰਗਾ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਜਾਵੇ। ਪੰਜ ਵਾਰੀ ਪਰਾਗ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਜਾਵੇ, ਕਿੰਨੀ ਖੇਚਲ ਹੈ, ਕਿੰਨਾ ਖਰਚਾ ਹੈ। ਕਿੰਨਾਂ ਸਮਾਂ ਲਗਦੈ। ਜੇ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਦਸ ਵਾਰੀ ਤੀਰਥਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਜਿੰਨਾਂ ਫਲ ਉਹਨੂੰ ਘਰ ਬੈਠੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਦਿਤਾ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ, ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਕੁਰਸ਼ੇਤਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਅਸੂਮੇਧ ਜਗ ਕਰਨ ਦਾ ਪੁੰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੈ। ਜੇ ਉਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਪਤ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਪੁੰਨ ਸੱਤ ਮੰਦਰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਬਣਾ ਕੇ ਜਿੰਨਾ ਪੁੰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੈ। ਓਨਾਂ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਇਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ ਸਿਖਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੈ। ਵੀਹ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਸਾਧ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਜਾਂਦੈ ਤੇ ਜੇ ਇਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਐ, ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼, ਉਹਦੀ ਮੁੱਠੀ ਚਾਪੀ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਸੁਲਾ ਦਿਤਾ, ਓਨਾ ਪੁੰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰ ਲਓ, ਕੋਈ ਵੀ ਦਾਨ ਕਰ ਲਓ, ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਹੁੰਦੈ। ਮਾੜਾ ਕਰਮ ਕਰ ਲਓ, ਕਿੰਨੀ ਤਕਲੀਫ ਦੇ ਵਿਚੋਂ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦੈ -

ਲੈ ਫਾਹੇ ਰਾਤੀ ਤੁਰਹਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਣੈ ਪ੍ਰਾਣੀ ॥
 ਤਕਹਿ ਨਾਰਿ ਪਰਾਈਆ ਲੁਕਿ ਅੰਦਰਿ ਠਾਣੀ ॥
 ਸੰਨੀ ਦੇਨਿ ਵਿਖੰਮ ਥਾਇ ਮਿਠਾ ਮਦੁ ਮਾਣੀ ॥
 ਕਰਮੀ ਆਪੇ ਆਪਣੀ ਆਪੇ ਪਛੁਤਾਣੀ ॥
 ਅਜਰਾਈਲੁ ਫਰੇਸਤਾ ਤਿਲ ਪੀੜੇ ਘਾਣੀ ॥

ਅੰਗ- ੩੧੫

ਕਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਨੇ। ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰ ਲਓ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲਦੈ, ਜੈ-ਜੈਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਆਦਰ ਹੁੰਦੈ, ਸਤਿਕਾਰ ਹੁੰਦੈ, ਧੰਨ-ਧੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਫੁੱਲ ਵਰਸਦੇ ਨੇ ਜਦੋਂ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਜਾਂਦੈ। ਸੋ ਕੋਈ ਵੀ ਕਰਮ ਕਰ ਲਓ, ਚੰਗਾ ਕਰ ਲਓ, ਮਾੜਾ ਕਰ ਲਓ, ਫਲ ਅਵੱਸ਼ ਮਿਲਣੈ ਦੋਹਾਂ ਦਾ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਐਵੇਂ ਹੀ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਨਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਫਲ ਦਿੰਦੈ।

ਮੈਂ ਇਕ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਥੇ ਇਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੋਇਐ, ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਨੇ, ਬਿਕਰਮਾਜੀਤ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਧਮੋਟ ਪਿੰਡ ਨਾਲ ਉਹਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ-ਵਡੇਰਾ ਲਗਦੈ। ਬਿਨੈਪਾਲ ਤੋਂ 26ਵੀਂ ਪੁਸ਼ਤ ਉਪਰ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪੁਸ਼ਤਾਂ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਨੇ ਉਹ

31ਵੀਂ ਜਾਂ 32ਵੀਂ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਲਓ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਡੇਰਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਸ਼ਕੰਦ ਤਕ ਉਹਦਾ ਰਾਜ ਸੀ, ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਈਰਾਨ ਦੇ ਉਤੇ। ਇਧਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਵਲ, ਬ੍ਰਹਮਾ ਤਕ ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਵਿੰਧਿਆਚਲ ਪਰਬਤ ਤਕ ਸੀ, ਦੱਖਣ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੱਖਣ ਵਿਚ ਸਲਵਾਨ ਰਾਜਾ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਤੇ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਉਹਦਾ ਤਪ ਤੇਜ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਪੰਡਤ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ। ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ, ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸੋ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹੜਾ ਪੁੰਨ ਕਰਿਆ ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਐਡਾ ਰਾਜ ਮਿਲਿਐ। ਕਿਉਂਕਿ ਚੰਗਾ ਜੋ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੈ ਉਹਨੂੰ ਇਹ ਗਿਆਨ ਹੋ ਜਾਂਦੈ ਕਿ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਕੋਈ ਪੁੰਨ ਕਰਿਆ ਹੋਇਐ। ਪੂਰਬਲੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਦਾਨ ਨੂੰ ਭੋਗਦੇ ਨੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ। ਅਕਬਰ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹੜਾ ਦਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਿਹਦੇ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਐਡਾ ਵੱਡਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਦਸ ਦਿਤਾ ਸੀ ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਨੇ। ਇਸ ਨੇ ਜਦੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਇਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਹੀ-ਸਹੀ ਨਾ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਇਹਦਾ ਜਵਾਬ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੇਰੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਕਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਲਾਅਦੇਸ਼ ਦੇਖੇ, ਜਵਾਬ ਕੁਛ ਆਵੇ ਹੀ ਨਾ। ਕੁਛ ਵੀ ਨਾ ਆਵੇ, ਵਿਚਾਰੇ ਘਬਰਾ ਗਏ ਕਿ ਕੀ ਕਹੀਏ ਏਸਨੂੰ। ਐਡਾ ਵੱਡਾ ਰਾਜ, ਐਨੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਸੱਤ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ, ਰਾਜ ਜੋਤਸ਼ੀ ਨਾ ਰੋਟੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਵੇ, ਚਿੰਤਾ 'ਚ ਬੈਠਾ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਲੰਘਾ ਦੇਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਆਦਮੀ ਦੇ ਉਤੇ ਚਿੰਤਾ ਸਵਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਹਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਨੇ - ਇਕ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਉਹਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਆਉਂਦੀ, ਇਕ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਰਦੀ, ਤੀਸਰਾ ਉਹਨੂੰ ਭੁੱਖ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਕਰਦੀ, ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਖਾਣਾ। ਲੜਕੀ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪਿਤਾ ਜੀ, ਛੇ ਸੱਤ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬੜੇ ਚਿੰਤਾ ਵਿਚ ਗ੍ਰਸਤ ਨੇ। ਪੁੱਛਿਆ, ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਪਿਤਾ ਜੀ! ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਦਸਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋ? ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਦਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦੈ, ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦੈ। ਕਹਿੰਦੀ, ਕੰਧ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁੱਛ ਲਓ, ਕੀ ਪਤੈ ਜਵਾਬ ਆ ਜਾਵੇ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਲੜਕੀ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ ਕਿ ਕੀ ਸਮੱਸਿਆ ਆ ਗਈ ਤੁਹਾਨੂੰ?

ਨਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਛਕਦੇ ਹੋ। ਨਾ ਸੌਂਦੇ ਹੋ, ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਜੋੜੀ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਦੈ ਕਿ ਲੱਭਦਾ ਕੁਛ ਨਹੀਂ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਬੇਟੀ! ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਵੇਲੇ ਹੱਦ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਿੰਤਾ 'ਚ ਹਾਂ। ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਐਨਾ ਨਰਾਜ਼ ਹੋਇਆ-ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਜ਼ਾਏ ਮੌਤ ਦੇ ਦੇਵਾਂਗਾ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ?

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪੁੱਛਦੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹੜਾ ਪੁੰਨ ਕਰਿਆ ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਐਡਾ ਵੱਡਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਐ?

ਕਹਿੰਦੀ, ਫੇਰ?

ਕਹਿੰਦੀ, ਹਿਸਾਬ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਜੇ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੀ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪੁੰਨ ਕਰਿਆ ਹੈ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਕਰੋ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਆਉਂਦੈ। ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜਾ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਦਿਓ ਕਿ ਮੇਰੀ ਲੜਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ-ਸਹੀ ਦਸੇਗੀ।

ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ, ਸਾਰੇ ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਜਾਨ 'ਚ ਜਾਨ ਆਈ ਕਿ ਹੁਣ ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਬਚ ਜਾਈਏ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਟੀ! ਮੈਂ ਕਿਹੜਾ ਪੁੰਨ ਕਰਿਆ ਹੈ ਜਿਹਦੇ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦਾ ਰਾਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, ਮਹਾਰਾਜ! ਦਸ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ। ਪਰ ਤੁਹਾਡਾ ਮਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣਾ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ। ਹਾਂ ਇਥੋਂ 35 ਮੀਲ 'ਤੇ ਇਕ ਸਾਧੂ ਹੈ, ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸੇਗਾ ਫੇਰ ਤੁਸੀਂ ਮੰਨ ਜਾਓਗੇ। ਜਿਹੜਾ ਕੁਛ ਮੈਨੂੰ ਪਤੈ ਉਹਨੂੰ ਵੀ ਪਤੈ।

ਅਤਾ ਪਤਾ ਦਸ ਦਿਤਾ ਉਥੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਕਹਿਣ ਲਈ ਉਹਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੁਆਹ ਘੋਲ-ਘੋਲ ਕੇ ਪੀਈ ਜਾਵੇ। ਉਥੇ ਗਿਆ, ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਿਆ, ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਲੈ ਬਈ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਦਸ ਤਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਤੇਰਾ ਮਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣਾ। ਤੈਨੂੰ ਇਕ ਸਾਧੂ ਕੋਲ ਹੋਰ ਅਗਾਂਹਾਂ ਭੇਜਦੇ ਹਾਂ, ਇਥੋਂ 40 ਮੀਲ 'ਤੇ ਹੈ। ਉਹ ਅੰਗਿਆਰ ਖਾ ਰਿਹੈ। ਜਲਦੇ-ਜਲਦੇ ਕੋਲੇ ਕੱਢ ਕੇ ਦੰਦਾਂ ਥੱਲੇ ਲੈ ਲੈਂਦੈ। ਫੇਰ ਚੱਬ ਲੈਂਦੈ।

ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਂ ਦਸ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਇਤਬਾਰ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ, ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਤੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰ ਦਿਤਾ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਫਲਾਣਾ ਜੋ ਰਾਜਾ ਹੈ ਤੇਰੇ ਮੁਤੈਹਤ, ਉਹਦੇ ਘਰ ਇਕ ਲੜਕਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹੈ, ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾ, ਉਸ ਬੱਚੇ ਨੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਹੀ ਮਰ ਜਾਣੈ। ਉਹ ਬੱਚਾ ਜਿਵੇਂ ਬੰਦੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਲ ਕਰੇਗਾ ਤੇ ਤੇਰੀ ਤਸੱਲੀ ਕਰਾ ਦੇਏਗਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨੇ ਮਰ ਜਾਣੈ। ਜਦੋਂ ਤੇਰੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਮੈਂ ਵੀ ਮਰ ਜਾਣੈ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਸੁਆਹ ਘੋਲ ਕੇ ਪੀਂਦਾ ਹੈ, ਉਹਨੇ ਵੀ ਮਰ ਜਾਣੈ।

ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਾਹਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਈ। ਇਹ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲਝ ਗਈ ਬਹੁਤ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਉਥੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਹੁਕਮ ਕਰਿਆ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਆਪ ਦੇ ਜੋ ਲੜਕਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਹਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਲੈ ਕੇ ਆਓ। ਮੈਂ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਕੋਲ ਲੈ ਆਏ, ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਿਆ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਐ ਲੜਕੇ, ਕੀ ਤੂੰ ਦਸ ਸਕਦੈਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹੜਾ ਪੁੰਨ ਕਰਿਆ ਹੈ, ਜਿਹਦੇ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਐਡਾ ਵੱਡਾ ਰਾਜ ਮਿਲ ਗਿਆ।

ਬੱਚਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਜੰਮਦਾ ਮਰਦਾ ਹਾਂ। ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਤੂੰ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਮੇਰਾ ਵੀ ਹੁਣ ਖਹਿੜਾ ਛੁਟੇਗਾ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਮੈਂ, ਤੂੰ, ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਅੰਗਿਆਰ ਖਾਂਦਾ ਤੇ ਸੁਆਹ ਘੋਲ-ਘੋਲ ਪੀਂਦਾ ਸੀ। ਆਪਾਂ ਚਾਰੋ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ 'ਚ ਜੰਗਲ 'ਚ ਤਪ ਕਰਦੇ ਸੀ ਇਕੱਠੇ ਹੀ। ਜੋ ਤੇਰੇ ਰਾਜ ਪੰਡਤ ਦੀ ਲੜਕੀ ਹੈ, ਇਹ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਤਪ ਜੋ ਸੀ ਜਿਸ ਵਕਤ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਜੀ ਆਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਲਿਆ। ਇਕ ਬਿਰਧ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲਿਆ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਕੋਲ ਗਏ, ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਭੁੱਖਾ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਏ ਸੀ, ਲੜਕੀ ਨੇ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ, ਲਿਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਉਹਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤਾ, ਇਕ ਆਪ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਐਨੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਭੁੱਖ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀ। ਉਹਨੇ ਅੱਧਾ ਤੋੜ ਕੇ ਹੋਰ ਦੇ ਦਿਤਾ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, ਕਿ ਅਤਿਥੀ ਨੂੰ ਜੇ ਨਾ ਰੱਜ ਕੇ ਖਾਣ ਨੂੰ ਦਿਓ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁੰਨਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਇਆ ਕਰਦੈ। ਇਹ ਅਸੂਲ ਹੈ। ਕੋਈ ਮਹਿਮਾਨ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਤੇ ਅੱਧਾ ਭੁੱਖਾ ਘਰੋਂ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਤਪ ਹਾਰ ਜਾਇਆ ਕਰਦੈ, ਪੁੰਨ ਜਲ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, ਆਹ ਰੋਟੀ ਦੇ ਕੇ ਵੀ ਮੈਂ ਆਪ ਕੀ ਸੁਆਹ ਪੀਉਂਗਾ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, ਤਥਾ ਅਸਤੁ। ਦੂਸਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਤੇ ਉਸ

'ਤੇ ਵੀ ਇਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਸਵਾਲ ਕਰਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਧਾ ਵੀ ਬਾਕੀ ਦਾ ਦੇ-ਦੇ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ, ਮੈਂ ਕੀ ਅੰਗਿਆਰ ਖਾਉਂਗਾ? ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਤਥਾਅਸਤੂ ਤੇ ਫੇਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਫੇਰ ਮਰੂੰਗਾ? ਕਹਿੰਦਾ, ਤਥਾਅਸਤੂ। ਕਹਿੰਦੇ, ਫੇਰ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਆਏ ਅਖੀਰ ਦੇ ਉਤੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੂੰ ਉਸ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਆਦਰ ਕਰਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਇਕ ਦੇ ਦਿਤਾ, ਇਕ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮੇਰੀ ਭੁੱਖ ਜਾਂਦੀ। ਤਾਂ ਅੱਧਾ ਤੋੜ ਕੇ ਹੋਰ ਦੇ ਦਿਤਾ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਦਾ ਅੱਧਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਦੇ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰੀ ਕਿ ਦੇਵਤਾ ਜੀ! ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਮੈਂ ਅੱਜ ਤਕ ਗਿਆ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਮੰਗਣ ਵਾਸਤੇ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਤਿਥੀ ਆ ਗਏ ਹੋ, ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਅਸੂਲ ਭੰਗ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਲਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ ਮੈਨੂੰ ਸਮਾਂ ਦਿਓ। ਕਹਿੰਦੇ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਤਾਂ ਕੀਹਨੇ ਛਕਣਾ ਸੀ, ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਗਏ। ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਦਿਤੇ। ਅਸੀਂ ਜਾ ਕੇ ਚਰਨ ਫੜ ਲਏ ਕਿ ਸਾਡਾ ਉਧਾਰ ਕਦੋਂ ਹੋਏਗਾ?

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਦੇਖੋ, ਇਹ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣੇਗਾ। ਐਨਾ ਕੁ ਪੁੰਨ ਕਰਨ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹਦੇ ਮਨ 'ਚ ਫੁਰਨਾ ਆਏਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਰਾਜਾ ਕਿਉਂ ਬਣਿਆ। ਕਿਹੜਾ ਪੁੰਨ ਕਰਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਆਏਗਾ, ਸੁਆਹ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਓਨੀਂ ਦੇਰ ਤੂੰ ਅੰਗਿਆਰ ਖਾਏਂਗਾ, ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਆਏਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਓਨਾਂ ਚਿਰ ਜੰਮਦਾ-ਮਰਦਾ ਰਹੇਂਗਾ ਤੇ ਇਹਨੂੰ ਮੈਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਕਰਕੇ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਭੇਜਾਂਗਾ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਏਂਗਾ, ਉਸ ਦਿਨ ਤੁਹਾਡੀ ਤਿੰਨਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਹੋ ਜਾਏਗੀ। ਇਹ ਰਾਜ ਭਾਗ ਭੋਗ ਕੇ ਆ ਜਾਏਗਾ। ਉਹ ਜਿਹੜੀ ਲੜਕੀ ਹੈ ਰਾਜ ਪੰਡਤ ਦੀ ਉਹ ਉਹੀ ਲੜਕੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਲਿਆਉਂਦੀ ਸੀ।

ਯਾਨਿ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਦਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਅਤਿਥੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿੱਡਾ ਵੱਡਾ ਫਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਛੋਟਾ ਦਾਨ, ਗੁਰੂ ਸੱਤਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਹਾਰਾਜ ਐਸੇ ਬਚਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਇਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਉਠ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਤੁਸੀਂ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਨੇ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਗਰੀਬ ਵੀ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੇ ਨੇ? ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਦੋ ਡੰਗ ਦੀ ਰੋਟੀ ਨਹੀਂ ਜੁੜਦੀ। ਭੁੱਖੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਡਾ ਵੀ ਕਿਵੇਂ ਉਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦੈ।

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਛਕਦੈਂ? ਕਹਿੰਦਾ, ਚਾਰ।

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਤਿੰਨ ਖਾ ਲਿਆ ਕਰ। ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਦਾ ਆਟਾ ਕੱਢ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿਆ ਕਰ ਤੇ ਜਿਸ ਵਕਤ ਕਾਫੀ ਸਾਰਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਸ ਦਿਨ ਤੂੰ ਜਿਸ ਥਾਂ ਦੇ ਉਤੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਲੰਗਰ ਚਲਦੇ ਨੇ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਦੇ ਆਇਆ ਕਰ। ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕਿਉਂ? ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਥਾਂ ਅਸੀਂ ਆਟਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਦਾਣੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਵੇਚ ਦਿੰਦੇ ਨੇ, ਵੇਚ ਕੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਾਹਦੇ ਵਿਚ ਲਗਦੇ ਨੇ, ਚਾਹੇ ਲਗਦੇ ਨੇਕ ਥਾਂ ਨੇ, ਪਰ ਅੰਨ ਦਾਨ ਵਰਗਾ ਪੁੰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ। ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਪੁੰਨ ਅੰਨ ਦਾਨ ਹੈ, ਲੰਗਰ ਚਲਾਉਣਾ। ਘਰ 'ਚ ਚਲਾਓ ਚਾਹੇ।

ਪਹਿਲੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਲੰਗਰ ਚਲਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇਕ ਕਥਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਇਥੇ ਹੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ, ਇਥੇ ਇਕ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਬੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਵੀ ਹੈਗਾ। ਕਹਿੰਦੇ, ਉਹ ਪੈੜਾਂ ਦੇ ਦਾਣੇ ਹੁੰਝ-ਹੁੰਝ ਕੇ, ਘਰ ਲਿਆ ਕੇ ਧੋ ਕੇ ਸੁੱਕਣੇ ਪਾ ਦਿੰਦਾ। ਛਪਰੀ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਇਸੜੀ ਪੁਰਸ਼ ਤੇ ਉਥੇ ਹੀ ਇਕ ਚਿੜਾ ਤੇ ਚਿੜੀ ਨੇ ਆਲ੍ਹਣਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਚਿੜਾ ਚਿੜੀ ਸਰਾਪ ਵਸ, ਇਸ ਜੂਨੀ 'ਚ ਪੈ ਗਏ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੇ ਸਰਾਪ ਦੇ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਣੇ ਸੁੱਕਣੇ ਪਾ ਦੇਣੇ ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਖਾ ਲੈਣੇ। ਇਕ ਦਿਨ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀ, ਕਹਿੰਦੇ ਇਹ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦਲਿੰਦਰ ਦਾ ਮਾਰਿਆ ਹੋਇਐ, ਇਹਦਾ ਦਲਿੰਦਰ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਟਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦੈ। ਦਾਨ ਕਰੇ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਗਰੀਬੀ ਨਹੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਹਟਿਆ ਕਰਦੀ। ਕੇਵਲ ਦਾਨ ਇਲਾਜ ਹੈ ਗਰੀਬੀ ਦਾ, ਦਲਿੰਦਰਤਾ ਦਾ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਕਰੇ ਓਨਾਂ ਹੀ ਵੱਧ ਜਾਂਦੈ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਆਪਾਂ ਚਾਰ ਦਾਣੇ, ਦੋ ਤੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਕਰ, ਦੋ ਮੈਂ, ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ 'ਚ ਪਾ ਆਇਆ ਕਰੀਏ। ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ 'ਚ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ, ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਦੇ ਨੇ। ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਦਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਲੱਖ ਗੁਣਾਂ ਵਧ ਜਾਂਦੈ -

ਖੇਤੁ ਪਛਾਣੈ ਬੀਜੈ ਦਾਨੁ ॥

ਅੰਗ- ੧੪੧੧

ਮਾੜੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਦਾਨ, ਜਿਹਨੇ ਪੈਸਾ ਲੈ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਲਈ, ਮਾਸ ਖਾ ਲਿਆ, ਆਂਡੇ ਖਾ ਲਏ। ਨੁਕਸਾਨ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਨਜਾਇਜ਼ ਵਰਤੋਂ ਕਰੀ ਉਸ ਦਾਨ ਦੀ, ਕਹਿੰਦੇ ਉਹ ਦਾਤੇ ਨੂੰ ਨਰਕ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਇਆ ਕਰਦੈ। ਉਹਨੇ ਤਾਂ ਦਾਨ ਕਰਿਆ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਉਹਨੂੰ ਨਰਕਾਂ 'ਚ ਲੈ ਗਿਆ। ਦੇਖਿਆ ਨਾ ਕਿ ਇਹ ਬੰਦਾ ਕੀ ਕਰੇਗਾ।

ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ, ਤਾਣਾ ਤਣੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ। ਰਸਤੇ ਦੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਮਿਲਿਆ,

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ ਜੀ ਮੈਂ ਬੜਾ ਗਰੀਬ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਦਾਨ ਕਰੋ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ, ਭਾਈ! ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਐਸ ਵੇਲੇ ਕੁਛ ਨਹੀਂ। ਕਹਿੰਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਆਹੀ ਦੇ ਦਿਓ, ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਚੁੱਕੀਂ ਜਾਨੋ ਓਂ। ਤਾਣਾ ਬਾਣਾ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਏ। ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਫੇਰ ਮਿਲਿਆ, ਪੀਲਾ ਸਾਫਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ, ਰੇਸ਼ਮ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਹੋਏ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਮਹਾਰਾਜ! ਨਮਸਕਾਰ।

ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਕੌਣ ਹੈ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ! ਮੈਂ ਪਛਾਣਿਆ ਨਹੀਂ।

ਕਹਿੰਦਾ, ਮੈਂ ਓਹੀ ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜਿਹਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਤਾਣਾ ਦਾਨ ਕਰਿਆ ਸੀ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਬਾਂਕਾ ਬਣਿਆ ਫਿਰਦੈਂ।

ਕਹਿੰਦਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਣ 'ਚ ਬੜੀ ਬਰਕਤ ਪਈ। ਮੈਂ ਜਾਲ ਬਣਾ ਲਿਆ ਤੇ ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਜਾਲ ਲੈ ਕੇ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਹੇਠਾਂ ਚੌਲ ਵਿਛਾ ਦਿੰਨਾਂ, ਪੰਛੀ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਆ ਕੇ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਕੇ ਇਥੇ ਵੇਚ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ। ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਬੜਾ ਮਾੜਾ ਕੰਮ ਹੋਇਆ ਸਾਡੇ ਤੋਂ। ਅਸੀਂ ਪਛਾਣ ਨਾ ਕਰੀ ਕਿ ਤੇਰੀ ਬਿਰਤੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ, ਤੇਰੀ ਰੁਚੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ। ਸੋ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, 'ਖੇਤੁ ਪਛਾਣੈ ਬੀਜੈ ਦਾਨੁ ॥' ਦਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਛਾਣੋ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਲੇਖੇ 'ਚ ਪਏਗਾ ਕਿ ਕੁਲੇਖੇ 'ਚ ਪਏਗਾ।

ਸੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਦਾਣੇ ਪਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਦੇਖੋ, ਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਇਆ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਲਾਵੇ, ਏਧਰੋਂ-ਉਧਰੋਂ। ਕਹਿੰਦੇ, ਇਹਦਾ ਕੰਮ ਚੱਲਣ ਲਗ ਗਿਆ, ਠੇਕੇ ਲੈਣ ਲਗ ਗਿਆ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਚੰਗਾ ਅਮੀਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਛੱਪਰ ਢਾਹ ਦਿਤਾ, ਘਰ ਪੱਕਾ ਪਾ ਲਿਆ। ਚਿੜਾ-ਚਿੜੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਵਿਸ਼ੇ-ਵਿਕਾਰਾਂ 'ਚ ਪੈ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਰੁਚੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਦਬੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਸ਼ਰਾਬ-ਕਬਾਬ ਲੈ ਸਕਦਾ। ਮਨ ਦੇ ਵਿਚ ਰੁਚੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਪੈਸਾ ਹੋ ਜਾਏ। ਫੇਰ ਖੁਲ੍ਹ-ਖੇੜਦੈ। ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਉਹਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਿਕਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਵਿਕਾਰੀ ਮਨ ਫੇਰ ਛਾਲਾਂ ਮਾਰਨ ਲਗ ਗਿਆ। ਮਾੜੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਗ ਗਿਆ। ਚਿੜਾ-ਚਿੜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਾਂ ਤਾਂ ਮਾੜਾ ਕੰਮ ਕਰਿਆ। ਕਹਿੰਦੇ, ਫੇਰ।

ਕਹਿੰਦੇ ਉਥੇ ਹੀ ਗਰੀਬੀ 'ਚ ਲਿਆਓ ਇਹਨੂੰ।

ਉਹ ਗਰੀਬੀ ਲਿਆਉਣਾ ਕੀ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਘਰ 'ਚੋਂ ਜਿਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਅੰਸ ਆਉਣ ਲਗ ਜਾਵੇ ਤੇ ਉਹਨੂੰ ਉਹ ਖਾਣ ਲਗ ਜਾਵੇ, ਉਹਦੇ ਉਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਲਓ ਵਿਘਨਾਂ ਦੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਾਣਾ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਅੰਨ੍ਹਾ, ਪੂਜਾ ਦਾ ਧਾਨ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਬੰਦਾ ਖਾਏਗਾ ਉਹਦੇ ਤਪ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਲੰਘੇਗਾ ਨਹੀਂ, ਵਿਕਾਰੀ ਹੋਣਗੇ -

ਧਰਮਸਾਲਾ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕੰਮ ਕਰੇਨਿ,

ਹਡ ਗਾਲਣ ਮੱਤ ਮਾਰਨ ਭਜਨ ਕਰਨ ਨਾ ਦੇਣ। ਭਜਨ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਦੂਰ ਚਲਿਆ ਜਾਏਗਾ। ਅੰਦਰਲੀ ਰੁਚੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਏਗੀ। ਬਾਹਰੋਂ ਗੁਰਸਿੱਖ ਲੱਗੇਗਾ, ਲੇਕਿਨ ਉਹਦਾ ਮਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਸਤਕ ਹੋਏਗਾ ਤੇ ਵਿਘਨ ਲੱਗਣਗੇ, ਦੁਖੀ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਕਬਿੱਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਐਸਾ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਪੂਜਾ ਦਾ ਧਾਨ ਖਾਂਦੇ ਨੇ, ਉਹ ਘੁਣ ਖਾਧੀ ਲੱਕੜੀ ਵਰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਨਾਲ ਵਾਰਨਿੰਗ ਦਿੰਦੇ ਨੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਪੜ੍ਹੋ ਪਿਆਰ ਨਾਲ -

ਧਾਰਨਾ - ਕਿਤੇ ਖੰਡ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਜ਼ਹਿਰ ਖਾ ਲਈਂ ਨਾ।

ਧਾਨ ਬੁਰਾ ਪੂਜਾ ਦਾ।

ਜਿਉ ਮਰਿਜਾਦਾ ਹਿੰਦੂਆ ਗੁਊ ਮਾਸ ਅਖਾਜੁ।

ਮੁਸਲਮਾਣਾ ਸੁਅਰਹੁ ਸਉਗੰਦ ਵਿਆਜੁ।

ਸਹੁਰਾ ਘਰਿ ਜਾਵਾਈਐ ਪਾਣੀ ਮਦਰਾਜੁ।

ਸਹਾ ਨ ਖਾਈ ਚੂਹੜਾ ਮਾਇਆ ਮੁਹਤਾਜੁ।

ਜਿਉ ਮਿਠੈ ਮਖੀ ਮਰੈ ਤਿਸੁ ਹੋਇ ਅਕਾਜੁ।

ਤਿਉ ਧਰਮਸਾਲ ਦੀ ਝਾਕ ਹੈ ਵਿਹੁ ਖੰਡੁ ਪਾਜੁ।

ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਵਾਰ ੩੫/੧੨

ਜਿਵੇਂ ਕੈਪਸੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਬਿਹੁ ਅੰਦਰ ਲੰਘਾਉਂਦੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਜਾ ਦਾ ਧਾਨ ਅਸਰ ਕਰਿਆ ਕਰਦੈ। ਇਹ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਹੱਦ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬੁਰਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਕਹੋ ਕਿ ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦੇ ਛਕਦੇ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਦਿਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ, ਕੋਈ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ, ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਮਕਾਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ, ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ। ਜੇ ਕੁਛ ਬਣਾਉਂਦੇ ਨੇ, ਬਣਾ ਕੇ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਚਾਹੇ ਹੁਣ ਕਹਿ ਦਿਓ ਚਲੋ ਭਾਈ, ਤੁਰ ਜਾਣਗੇ। ਆਪਣਾ ਨਹੀਂ ਕੁਛ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਬਣਾਉਣਾ, ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਜੋੜਨਾ ਇਹ ਪੂਜਾ ਦਾ ਧਾਨ ਬੁਰਾ ਕਰਿਆ ਕਰਦੈ।

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਜਦੋਂ ਚਾਰ ਦਾਣੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਵਿਚ ਇਹ ਪੂਜਾ ਦੇ ਧਾਨ ਨੇ ਮੁੜ ਕੇ ਗਰੀਬੀ ਲਿਆ ਦਿਤੀ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਇਆ, ਅਸੀਂ ਦੇਖੀ ਸਾਰੀ ਗੱਲ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਖ

ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ! ਤੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਤੇਰੀ ਕਿਸਮਤ ਬਣੀ ਹੈ, ਪਰਾਲਬਧ ਬਣੀ ਹੈ। ਉਹ ਚਿੜਾ ਚਿੜੀ ਨੇ ਬਣਾਈ ਸੀ ਤੇ ਤੂੰ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਿਆ ਕਰ, ਯਥਾਸਕਤ ਕੁਝ ਕੱਢਿਆ ਕਰ, ਮੁੜ ਕੇ ਫੇਰ ਅਮੀਰੀ ਆ ਜਾਏਗੀ।

ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸੇਵਾ ਕਰ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ। ਫਲ ਮਿਲਦਾ ਹੀ ਮਿਲਦੈ। ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਸੇਵਾ ਜੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਮਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਜਾਏ-

ਸਤਿਗੁਰ ਕੀ ਸੇਵਾ ਸਫਲੁ ਹੈ ਜੇ ਕੋ ਕਰੇ ਚਿਤੁ ਲਾਇ ॥

ਅੰਗ - ੬੪੪

ਫੇਰ ਇਹਦਾ ਬਦਲਾ ਕੀ ਮਿਲੇਗਾ -

ਮਨਿ ਚਿੰਦਿਆ ਫਲੁ ਪਾਵਣਾ ਹਉਮੈ ਵਿਚਹੁ ਜਾਇ ॥

ਅੰਗ - ੬੪੪

ਸਾਡੇ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤਕ ਇਕ ਸਿੰਘ ਸੀਗਾ, ਡਾਕਟਰ ਸੀ, ਉਲਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਸਦੇ। ਆਹ ਬੀਬੀ ਬੈਠੀ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ। ਬੀਮਾਰ ਸੀ ਬੀਬੀ। ਸੇਵਾ ਬਹੁਤ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਲਵਾਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹਦਾ ਖਰਚਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਦੋ ਜਣਿਆ ਨੇ ਦਿਤਾ, 36000 ਰੁਪਿਆ ਲੱਗਿਆ। ਸੰਗਤ ਨੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰੀ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਤੁਹਾਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਗੁਰੂ ਘਰ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਵਾਇਆ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਕਾਇਮ ਕਰ ਦਿਓ। ਆਉਂਦੇ ਸਾਲ ਹੀ ਲੜਕਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਨ ਦੇ ਵਿਚ ਜੋ ਇੱਛਿਆ ਸੀ ਉਹ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ। ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਕਦੇ ਵੀ। ਸਾਡੇ ਆਉਂਦੇ ਨੇ ਕਈ ਪ੍ਰੇਮੀ, ਰੋਗ ਹਟ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਵਾਸ਼ਨਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ, ਗੁਰੂ ਉਧਾਰ ਨਹੀਂ ਰਖਦਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ। ਗੁਰੂ ਤਾਂ ਬਹੁਤਾ ਮੋੜਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸੇਵਾ ਮਿਲਦੀ ਨਹੀਂ ਭਾਗਾਂ ਤੋਂ ਬਗੈਰ। ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਬੰਦਾ। ਨਾ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰੇ, ਨਾ ਮਾਇਆ ਨਾਲ ਕਰੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਭਾਗ ਨਹੀਂ ਜਾਗਦੇ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਕਰਦੀ -

ਬਿਨੁ ਭਾਗਾ ਗੁਰੁ ਸੇਵਿਆ ਨ ਜਾਇ ॥

ਮਨਮੁਖ ਭੂਲੇ ਮੁਏ ਬਿਲਲਾਇ ॥ ਅੰਗ- ੧੦੬੫

ਮਨਮੁਖ ਬਿਲਲਾ ਕੇ ਮਰਦੇ ਨੇ। ਕਹਿੰਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਲ ਮਿਲਿਆ ਕਰਦੈ। ਜਿਹੜੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ -

ਜਿਨਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਪੁਰਖੁ ਨ ਸੇਵਿਓ ਸਬਦਿ ਨ ਕੀਤੋ ਵੀਚਾਰੁ ॥

ਓਇ ਮਾਣਸ ਜੁਨਿ ਨ ਆਖੀਅਨਿ ਪਸੂ ਢੋਰ ਗਾਵਾਰ ॥

ਅੰਗ- ੧੪੧੮

ਕਹਿੰਦੇ, ਉਹ ਤਾਂ ਪਸੂ ਆਏ ਹੋਏ ਨੇ। ਸੇਵਾ ਦੇ

ਨਾਲ ਸਭ ਕੁਛ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਐਸਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ, ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਾ, ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਾਲਾ, ਗੁਰੂ ਘਰ ਨਾਲ ਅਨਿੰਨ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ। ਬਿਜਨਸ ਕਰਦੈ, ਲੇਕਿਨ ਬਿਜਨਸ ਦੇ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ ਘਾਟਾ ਪੈ ਜਾਂਦੈ। ਫੇਰ ਵੀ ਬੜਾ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹੈ, ਜੋ ਕੁਛ ਵਟਦੈ, ਉਹਦੇ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਵਾਸਤੇ, ਆਪਣਾ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢਦੈ। ਦਸਵੰਧ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੈ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਭੇਟਾ ਕਰਦੈ।

ਕੋਈ ਕੱਢ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ ਦਸਵੰਧ। ਦਸਵੰਧ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਇਹ ਹੁੰਦੈ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਜੇ ਸੌ ਬੋਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਕ ਬੋਰੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਾਸਤੇ ਕੱਢ ਦਿਓ। ਉਹ ਨਾ ਖਾਓ, ਉਹ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਖਾ ਰਹੇ ਹੋਂ ਤੁਸੀਂ। ਦੁਕਾਨ ਚਲਾਉਨੈ, ਜੇ ਸੌ ਰੁਪਿਆ ਵਿਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਡੇਢ ਰੁਪਿਆ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਮਿੱਤ ਕੱਢ ਦੇ। ਕੋਈ ਟਰੱਕ ਵਗੈਰਾ ਚਲਾਉਨੈ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਰੁਪਿਆ ਕੱਢੀ ਜਾਹ। ਉਹ ਗੁਰੂ ਘਰ 'ਚ ਦੇ, ਉਸ ਥਾਂ ਦੇ ਜਿੱਥੇ ਦਾਨ ਫਲ ਜਾਵੇ। ਸੋ ਇਸ ਕਰਕੇ ਦਸਵੰਧ ਕੱਢਣਾ, ਦਲਿੰਦਰ ਕੱਢਣਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਨੇ ਰਹਿਤਨਾਮੇ 'ਚ -

ਦਸ ਨਖ ਕਰ ਜੋ ਕਾਰ ਕਮਾਵੈ।

ਦਸਾਂ ਨੌਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਦੀ ਜੋ ਕਿਰਤ ਕਰਦੈ। ਉਹਦੇ ਵਿਚੋਂ ਬੱਚਤ ਹੋਈ, ਕੱਢ ਕੇ ਖਰਚੇ ਸਾਰੇ-

ਤਿਸ ਤੇ ਗੁਰ ਦਸੋਂਧ ਜੋ ਦੇਈ।

ਜਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਸੋਂਧ ਉਹਦੇ ਵਿਚੋਂ ਦੇਵੇਗਾ -

ਸਿੰਘ ਸਵਸ ਬਹੁ ਜਗ ਮਹਿ ਲੇਹੀ।

ਉਹਦਾ ਬੜਾ ਜਸ ਹੋਏਗਾ। ਬੱਚਤ ਹੋ ਗਈ। ਮੈਂ ਸਿੱਧਾ ਦਸ ਦਿੰਦਾਂ ਕਿ ਖੇਤੀ 'ਚ 10% ਬਚਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਲਈ 100 ਬੋਰੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਬੋਰੀ ਕੱਢ ਦਿਆ ਕਰੋ। ਬਿਜਨਸ ਵਿਚ ਡੇਢ ਰੁਪਿਆ ਬੱਚਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸੌ ਰੁਪਏ ਪਿੱਛੇ ਉਹਨੂੰ ਡੇਢ ਕੱਢ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦੈ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਪਿਆਰਿਓ! ਉਹ ਗੁਰੂ ਕਾ ਦਿਓ। ਵਪਾਰ ਕਰਦੈ-

ਗੋਲਕ ਰਾਖੈ ਨਾਹਿ ਜੋ ਫਲ ਕਾ ਕਰੇ ਵਪਾਰ।

ਜਿਹੜਾ ਧੋਖੇ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰਦੈ, ਅਸਲੀ ਕਹਿ ਕੇ ਨਕਲੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਿੰਦੈ। ਦਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਨਕਲੀ ਆ ਗਿਆ। ਬਿਮਾਰ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਹ ਵਿਚਾਰਾ ਮਰ ਜਾਂਦੈ। ਕੀਹਦੇ ਸਿਰ ਪਾਪ ਲੱਗਿਆ? ਉਹਦੇ ਲੱਗਿਆ ਜਿਹਨੇ ਨਕਲੀ ਦਵਾਈ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਫਲ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰਦੈ, ਚੀਜ਼ ਦੇ ਵਿਚ ਮਿਲਾਵਟ

ਕਰ ਦਿੰਦੇ। ਰੇਟ ਕੋਈ ਹੋਰ ਚੱਲ ਰਿਹੈ, ਭੋਲਾ ਭਾਲਾ ਦੇਖ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤਾ ਲੈ ਲੈਂਦੇ, ਇਹਨੂੰ ਛਲ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੈ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਨਹੀਂ ਬਿਲਕੁਲ, ਇੰਗਲੈਂਡ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਰਮਨੀ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਨੇਡਾ 'ਚ ਨਹੀਂ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ 'ਚ ਨਹੀਂ, ਉਥੇ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸੁਥਰਾ ਵਪਾਰ ਹੈ। ਸੁਥਰਾ ਵਿਹਾਰ ਚਲਦੈ। ਸਾਡੇ ਵਾਲਾ ਛਲ ਦਾ ਵਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ -

ਗੋਲਕ ਰਾਖੈ ਨਾਹਿ ਜੋ ਛਲ ਕਾ ਕਰੇ ਵਪਾਰ।
ਕਹਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲਾਲ ਜੀ ਭੋਗੇ ਨਰਕ ਹਜ਼ਾਰ।

ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਰੀ ਨਰਕ 'ਚ ਜਾਏਗਾ, ਜੰਮ ਪਏਗਾ, ਮਰ ਜਾਏਗਾ-ਜੰਮ ਪਏਗਾ, ਮਰ ਜਾਏਗਾ।

ਦਸਵੰਧ ਗੁਰੂ ਨਾ ਦੇਵਈ, ਝੂਠ ਬੋਲ ਜੋ ਖਾਇ।
ਕਹਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲਾਲ ਜੀ ਤਿਸ ਕਾ ਕਛੁ ਨ ਬਸਾਇ।

ਉਹਦਾ ਕੋਈ ਵਸਾਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਦਾ ਵੀ ਖਾ ਜਾਂਦੇ। ਉਹਨੇ ਬਾਕੀ ਦਾ ਕੀ ਕਰਨੈ।

ਗੁਰੂ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰੀ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੋਂ, ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਦੇ ਉਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਜਾਵੋਂ। ਸਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਖ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਪਿਆਰਿਓ! ਅਸੀਂ ਉਹਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਰਿਜ਼ਕ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ ਨੂੰ। ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਰਾਜ ਭਾਗ ਸੰਭਾਲ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਸੁਖਾਲਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਪੁੱਤਰ ਧੀਆਂ, ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਸ਼ਰਾਬੀ ਕਬਾਬੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੇ ਘਰ ਦੇ ਵਿਚ। ਸਤਿਸੰਗ ਕਰਨਗੇ ਇਹ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਇਕ ਗੁਰਸਿੱਖ ਹੋਰ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਮਹਾਰਾਜ! ਇਥੇ ਕਿਉਂ ਬਸ ਹੋ ਗਈ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਜਾਓ, ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ, ਹੁਣ ਇਥੇ ਰਸਤਾ ਮੁੜਦੈ, ਪਰੰਤੂ ਲਗਦੈ, ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਜੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਨੇ ਦਾਤਾਂ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰਦੈ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕੀ ਹੈ? -

ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਜੋ ਸਿਖੁ ਅਖਾਏ
ਸੁ ਭਲਕੇ ਉਠਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵੈ ॥
ਉਦਮੁ ਕਰੇ ਭਲਕੇ ਪਰਭਾਤੀ
ਇਸਨਾਨੁ ਕਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰਿ ਨਾਵੈ ॥
ਉਪਦੇਸਿ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪੁ ਜਾਪੈ
ਸਭਿ ਕਿਲਵਿਖ ਪਾਪ ਦੇਖ ਲਹਿ ਜਾਵੈ ॥
ਫਿਰਿ ਚੜੈ ਦਿਵਸੁ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਵੈ

ਬਹਦਿਆ ਉਠਦਿਆ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵੈ ॥

ਅੰਗ - ੩੦੫

ਗੁਰਸਿੱਖ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਕ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਲਹਿਰੇ ਬਹਿਰੇ ਹੋ ਗਏ, ਪੈਸਾ ਘਰ ਆਉਣ ਲਗ ਗਿਆ, ਇੱਜ਼ਤ ਮਿਲ ਗਈ, ਕਹਿੰਦੇ, ਫੇਰ ਉਹ ਗੁਰਸਿੱਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉੱਠੇ। ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰੇ, ਜੋ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਮੰਤਰ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਮੰਤਰ, ਉਹਦਾ ਜਾਪ ਕਰੇ, ਬੈਠ ਕੇ। ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਹੋਏਗਾ ਕੀ, ਸਾਰੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਫੇਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਜੋ ਹੈ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਸਰੋਵਰ ਹਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ, ਬਾਣੀ ਦੇ ਵਿਚ ਮਨ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਾਓ। ਇਹਦੇ ਵਿਚ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਹੁੰਣਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦੈ। ਫੇਰ ਤੁਰਦਾ-ਫਿਰਦਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰੇ। ਸੁੱਧ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰੇ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੱਸੇ ਬਚਨਾਂ 'ਤੇ ਚਲ ਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰੇ। ਕਹਿੰਦੇ, ਜੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੈ, ਫੇਰ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ 10 ਗੁਣਾਂ, ਵੀਹ ਗੁਣਾਂ, ਪੰਜਾਹ ਗੁਣਾ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਕੁਛ ਐਸੇ ਨੇ ਜਿਹੜੇ ਦਾਤਾਂ ਪਾ ਕੇ ਮੁਨਕਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡਾ ਸੁਭਾਅ ਹੈ -

ਦਾਤਿ ਪਿਆਰੀ ਵਿਸਰਿਆ ਦਾਤਾਰਾ ॥ ਅੰਗ - ੬੮੬

ਦਾਤ ਤਾਂ ਮਿਲ ਗਈ, ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ, ਐਸਾ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਨੇ -

ਧਾਰਨਾ - ਮਨਮੁਖਾਂ ਨੇ ਵਿਸਾਰ ਦਿਤਾ ਦਾਤਾ,
ਦਾਤ ਨੂੰ ਪਿਆਰੀ ਜਾਣ ਕੇ।

ਪੁੱਤਰ ਵਾਸਤੇ ਤਰਲੇ ਮਾਰਦਾ ਫਿਰਦੈ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੈ, ਹੋਰ ਜੋ ਕੁਛ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬਾਣੀ ਪੜ੍ਹਦੈ, ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਾਉਂਦੈ। ਜਿਸ ਵਕਤ ਪੁੱਤਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਫੇਰ ਮਹਾਤਮਾ ਕਹਿੰਦੇ, ਹੁਣ ਤੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਦੇ ਸਤਿਸੰਗ 'ਚ।

ਕਹਿੰਦੇ ਜੀ, ਕਾਕੇ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਪਰਚ ਗਿਆ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਵਿਚ ਪਰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਗਲਤੀ ਖਾ ਗਿਆ ਉਸ ਥਾਂ ਦੇ ਉਤੇ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਹੜੇ ਦਾਤਾਂ ਲੈ ਕੇ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ -

ਦਸ ਬਸਤੁ ਲੇ ਪਾਛੈ ਪਾਵੈ ॥
ਏਕ ਬਸਤੁ ਕਾਰਨਿ ਬਿਖੋਟਿ ਗਵਾਵੈ ॥
ਏਕ ਭੀ ਨ ਦੇਇ ਦਸ ਭੀ ਹਿਰਿ ਲੇਇ ॥
ਤਉ ਮੂੜਾ ਕਹੁ ਕਹਾ ਕਰੋਇ ॥
ਜਿਸੁ ਠਾਕੁਰ ਸਿਉ ਨਾਹੀ ਚਾਰਾ ॥
ਤਾ ਕਉ ਕੀਜੈ ਸਦ ਨਮਸਕਾਰਾ ॥

ਅੰਗ- ੨੬੮

ਜੇ ਇਹ ਭਾਈ ਬੁੱਧੁ ਗੁਰਸਿੱਖ ਸੀਗਾ, ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਸੀਗਾ। ਦਸਵੰਧ ਦੀ ਰਕਮ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਤੇ ਨਾਲ ਬੇਨਤੀ ਕਰੀ ਕਿ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਐਤਕੀਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਆਵਾ ਪਾਇਆ, ਬਹੁਤ ਧਨ ਮੈਂ ਉਧਾਰਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਤਾਕਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਨਾ ਇਹਦੇ ਵਿਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਵੇ, ਨਾਲ ਮੇਰੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪੱਕੀਆਂ ਨਿਕਲਣ।

ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਭਾਈ ਬੁੱਧੁ! ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ ਛੁਪਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੇ। ਤੂੰ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੁੰਦੈਂ?

ਕਹਿੰਦਾ, ਹਾਂ ਮਹਾਰਾਜ! ਮੈਂ ਦੇ-ਦੇ ਪਾਠ ਵੀ ਕਰ ਲੈਨਾ।

ਕਹਿੰਦੇ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਐ, ਤੂੰ ਕਦੇ ਵਿਚਾਰਿਐ?

ਸਮਝ 'ਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜ ਕਿੱਥੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ।

ਕਹਿਣ ਲੱਗਿਆ, ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਏਸ ਵੇਲੇ ਮੇਰੀ ਸਿਮ੍ਰਤੀ 'ਚ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸ ਸ਼ਬਦ ਵਲ ਆਪ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝਾ ਦਿਓ, ਤਾਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਏ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਐਸਾ ਫੁਰਮਾਨ ਕੀਤਾ -

ਧਾਰਨਾ - ਜੇ ਤੈਂ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਲੈਣੇ,
ਸੇਵਾ ਕਰ ਲੈ ਸਾਧੂਆਂ ਦੀ।

ਚਾਰਿ ਪਦਾਰਥ ਜੇ ਕੋ ਮਾਗੈ ॥

ਸਾਧ ਜਨਾ ਕੀ ਸੇਵਾ ਲਾਗੈ ॥

ਜੇ ਕੋ ਆਪੁਨਾ ਦੁਖੁ ਮਿਟਾਵੈ ॥

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਰਿਦੈ ਸਦ ਗਾਵੈ ॥ ਅੰਗ- ੨੬੬

ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਦੇਖ ਪਿਆਰਿਆ! ਬੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਾਲੇ, ਇਹ ਨਾ ਦੇਖੀਂ ਕਿ ਉਹ ਗ੍ਰਹਿਸਤੀ ਨੇ ਜਾਂ ਤਿਆਗੀ ਨੇ। ਸਾਧਨਾ ਸੰਪੰਨ ਜੇ ਪੁਰਸ਼ ਹੋਇਆ ਕਰਦੈ ਉਹਨੂੰ ਸਾਧੂ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ। ਨਾ ਸਾਧੂ ਭੇਖ ਨਾਲ ਬਣਦੈ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਡੇਰੇ 'ਚ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਬਣਦੈ। ਜੇ ਸਾਧਨਾ ਕਰਦੈ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਜੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੇ ਉਹਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜੀਵਨ ਢਾਲਦੈ। ਨਿਮਰਤਾ 'ਚ ਰਹਿੰਦੈ, ਦਇਆ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਹੈ, ਧੀਰਜ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਹੈ, ਖਿਮਾ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਹੈ, ਸੌਚ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਸ਼ੀਲ ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਮਿੱਠਾ ਬੋਲਣਾ ਉਹਦੇ

ਅੰਦਰ, ਸੰਤੋਖ ਉਸਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਐਸਾ ਜੋ ਪੁਰਸ਼ ਹੈ ਉਹ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦੈ। ਧਰਮੀ ਹੁੰਦੈ ਉਹ। ਕਹਿੰਦੇ, ਮੇਰੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਹੀ ਗੁਣ ਨੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਧੂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ -

ਇਹ ਨੀਸਾਣੀ ਸਾਧ ਕੀ ਜਿਸੁ ਭੇਟਤ ਤਰੀਐ ॥

ਅੰਗ- ੩੨੦

ਜੇ ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਤਰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬੰਦਾ, ਡੁੱਬਦੈ, ਫੇਰ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਧੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਕਾਰਾਂ 'ਚ ਮਨ ਜਾਂਦੈ ਤਾਂ ਸਾਧੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਈਰਖਾ 'ਚ ਮਨ ਜਾਂਦੈ ਤਾਂ ਸਾਧੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ 'ਚ ਮਨ ਜਾਂਦੈ ਤਾਂ ਵੀ ਸਾਧੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਤਾਂ ਤਰਨਾ ਹੀ ਤਰਨਾ ਹੁੰਦੈ। ਡੁੱਬਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਸਾਧੂ ਦੀ। ਦੂਸਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ -

ਆਵੈ ਸਾਹਿਬੁ ਚਿਤਿ ਤੇਰਿਆ ਭਗਤਾ ਡਿਠਿਆ ॥

ਅੰਗ- ੫੨੦

ਜਿਹਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਮਨ ਵਿਚ ਵਾਹਿਗੁਰੂ-ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੋਣ ਲਗ ਜਾਵੇ, ਸਮਝ ਇਹ ਕੋਈ ਪੁੱਗੀ ਹੋਈ ਰੂਹ ਹੈ। ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੋਈ-ਹੋਈ ਆਤਮਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਚਲ ਪੈਂਦੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ।

'ਚਲਦਾ.....!'

ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੇਨਤੀਆਂ

1. ਰਿਨੂਅਲ ਦਾ ਚੰਦਾ ਭੇਜਣ ਲਈ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਰਿਨੂਅਲ ਤਰੀਕ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦਸਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਚੰਦਾ ਰਿਨੂਅਲ ਲਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਵੀਂ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਹੈ।
2. ਜੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇ ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਲਈ ਚੰਦਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨਾ ਪੁਜਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਰਕਮ ਦਾ ਰਸੀਦ ਨੰਬਰ ਆਦਿ ਲਿਖ ਕੇ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰੇ।
3. 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ' ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਛਪੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦੀ ਵਿਚ ਨਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਆਪ ਪੁਰਾਣੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਨਹੀਂ ਰਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਤਰਣ ਕੇਂਦ੍ਰ ਤੇ ਵਾਪਿਸ ਕਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣ।

ਆਤਮ ਗਿਆਨ

ਪ੍ਰਵਚਨ - ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਸੰਪਾਦਕ - ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਦੇਖੋ, ਅਪ੍ਰੈਲ ਅੰਕ, ਪੰਨਾ-47)

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜਗਤ ਦਾ ਉਧਾਰ ਕਰਦੇ-ਕਰਦੇ ਦੂਰ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਪ੍ਰੇਮੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਝੰਡਾ ਬਾਡੀ ਹੈ, ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਪਰ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਕੋਈ ਭੇਖ ਧਾਰ ਕੇ ਆ ਤੇ ਮੇਰਾ ਕਲਿਆਣ ਕਰ। ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਆਪ ਬੁਲਾਇਆ ਤੇ ਉਹ ਲੰਗਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲੈ ਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਹੱਥ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਛਕ ਕੇ ਕਪਾਟ ਖੁਲ੍ਹ ਗਏ, ਸਮਾਧੀ ਲਗ ਗਈ, ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਜਦੋਂ ਸੁਰਤ ਸੰਭਲੀ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਢਹਿ ਪਿਆ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਜਿਹੜੀ ਮੇਰੇ ਤੇ ਕਿਰਪਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਹ ਕਿਰਪਾ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰ ਇੰਦਰਸੈਨ ਤੇ ਵੀ ਕਰ ਦਿਓ। ਉਹ ਇਥੋਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਸੁਧਰਸੈਨ ਦਾ ਭਾਣਜਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਭਗਤੀ ਤੇ ਸਤਿਸੰਗ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਲਿਆ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਦ ਬੁਲਾ ਲਿਆਂਦਾ, ਇੰਦਰਸੈਨ ਨੇ ਆ ਕੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਸਾਨੂੰ ਖੋਜ ਕਰਦਿਆਂ ਬੜਾ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਕੋਈ ਥਹੁ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ, ਹੁਣ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਜੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਹੜਾ ਕੁਝ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਹੈ, ਉਹ ਭੇਟਾ ਰੱਖਦੇ। ਉਸ ਕੋਲ ਜੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਨ, ਸਾਰੀਆਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕੋਲ ਰੱਖ ਦਿਤੀਆਂ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ ਹਾਲੇ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਾਕੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਸਾਰਾ ਭੇਟ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਹੁਣ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਸਤਰ ਹਨ, ਕਹਿੰਦੇ ਉਹ ਵੀ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਪਰ ਲਾਹੁਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਫੁਰਨੇ ਨਾਲ ਭੇਟ ਕਰਦੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਲੇ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਾਕੀ ਪਿਆ ਹੈ, ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਸਰੀਰ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਸਰੀਰ ਵੀ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਬੜਾ ਕੁਝ ਹੈ, ਬੇਅੰਤ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੁਰਨੇ, ਵਿਦਿਆ, ਫੁਰਨੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਨਿਰਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਬੁੱਧ ਸ਼ਕਤੀ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਚੇਤਨ ਸ਼ਕਤੀ, ਇਹ ਵੀ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸਾਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰਦੇ। ਬੜਾ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀ, ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਭੇਟ ਕਰ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਚੌਂਕੜਾ ਮਾਰ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਲੇ ਤੇਰੇ ਕੋਲ

ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕੁਝ ਤੂੰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਤੇਰੀ 'ਮੈਂ' ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਭੇਟ ਕਰ ਦੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਉਮੈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਭੇਟ ਕਰ ਦਿਤੀ, ਹੁਣ ਬਾਕੀ ਕੀ ਰਹਿ ਗਿਆ? ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਨਾ ਕੋਈ ਬਚਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕੁਝ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹਿੱਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਪੇ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰਮ ਅਨੰਦ ਵਿਚ ਸਮਾਧੀ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ 'ਮੈਂ' ਹੀ ਝਗੜੇ ਦਾ ਮੂਲ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਵਿਛੜੇ ਹੋਏ ਹਾਂ ਤੇ 'ਮੈਂ' ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿਤੀ। ਜਦੋਂ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਬੈਠੇ ਨੂੰ ਲੰਘ ਗਿਆ? ਖਾਲੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਨਾ ਕੋਈ ਬਚਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕੁਝ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹਿੱਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਪੇ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰਮ ਅਨੰਦ ਵਿਚ ਸਮਾਧੀ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠਾ ਕਿਉਂਕਿ 'ਮੈਂ' ਹੀ ਝਗੜੇ ਦਾ ਮੂਲ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਵਿਛੜੇ ਹੋਏ ਹਾਂ ਤੇ 'ਮੈਂ' ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿਤੀ। ਜਦੋਂ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਬੈਠੇ ਨੂੰ ਲੰਘ ਗਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਸਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ, ਸੁਣ! ਜਿਹੜੇ 5 ਤੱਤ ਹਨ, 25 ਪ੍ਰਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗਿਆਨ ਇੰਦਰੇ ਬਣੇ ਹਨ, 5 ਪ੍ਰਾਣ; ਪ੍ਰਾਣ, ਅਪਾਨ, ਸਮਾਨ, ਉਦਾਨ, ਬਿਆਨ, ਫੁਰਨੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਨ, ਨਿਰਨੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਬੁੱਧੀ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਚਿੱਤ ਅਤੇ ਇਹ 'ਮੈਂ' ਭਾਵ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਮੂਲ (ਜੜ੍ਹ) ਹੈ। ਤਿੰਨ ਗੁਣ: ਰਜੇ, ਤਮੋ ਤੇ ਸਤੋ, ਤਿੰਨ ਅਵਸਥਾ; ਜਾਗ੍ਰਤ, ਸੁਪਨ ਅਤੇ ਸਖੋਪਤ, 5 ਵਿਸ਼ੇ, ਸ਼ਬਦ, ਸਪਰਸ਼, ਰੂਪ, ਰਸ, ਗੰਧ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਆਤਮ ਸਰੂਪ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੁੱਧੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦੀ। ਬੁੱਧੀ ਆਤਮ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜੜ੍ਹ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਿਆਰਿਆ! ਇਹ ਜਾਣ ਲੈ ਜੋ ਬਾਕੀ ਕੇਵਲ ਅਨੁਭਵ ਮਾਤਰ ਬਚਿਆ ਸੀ ਇਹ ਤੇਰਾ ਆਤਮ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਅਨੰਦ ਹੈ ਪਰ ਜਿਤਨੀ ਦੇਰ ਅਸੀਂ, 'ਮੈਂ' ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਉਤਨੀ ਦੇਰ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਚ ਪਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਉਮੈ ਦੇ ਪਰਦੇ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲੋਂ ਵਿਛੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਹਉ ਹਉ ਭੀਤਿ ਭਇਓ ਹੈ ਬੀਰੋ

ਸੁਨਤ ਦੇਸਿ ਨਿਕਟਾਇਓ ॥

ਭਾਂਡੀਰੀ ਕੇ ਪਾਤ ਪਰਦੇ ਬਿਨੁ ਪੇਖੇ ਦੁਰਾਇਓ ॥

ਅੰਗ - ੬੨੪

(ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 39'ਤੇ)

ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਿਚ ਗੁਰਮਿਤ ਸਮਾਗਮ ਦ੍ਰਿਸ਼।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਬ੍ਰਿਸਬੇਨ

**CRAIGIEBURN
MELBOURNE-AUSTRALIA**

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ (ਮੈਲਬ੍ਰਨ)

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿਡਨੀ

ਨਗਰ ਬਹਿਰਾਮ (ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ)

ਬਸਤੀ ਸ਼ੇਰਪੁਰ (ਨੇੜੇ ਮਾਛੀਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ)

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਿਦਿਆ ਮੰਦਰ ਸੀ. ਸੈ. ਸਕੂਲ ਦਾ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਸਮਾਗਮ

ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮਿਤ ਸਮਾਗਮ ਦ੍ਰਿਸ਼।

ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਇਮਲੀ ਸਾਹਿਬ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਸੰਨ ੧੫੬੮ ਨੂੰ ਦੁਜੀ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦੱਖਣ ਤੋਂ ਸੁੜਦੇ ਹੋਏ ਇੰਦੌਰ ਆਏ। ਖਾਨ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਇਮਲੀ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਹੇਠਾਂ ਉਹਨਾਂ ਆਪਣਾ ਆਸਣ ਲਗਾਇਆ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਮਹਤਵਪੂਰਣ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਦੀ ਰਬਾਬ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰੂਪੀ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕੇ ਇੰਦੌਰ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨਿਹਾਲ ਹੋਈ।

ਜਦ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦੇ ਚਰਣ ਛੂਣਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤਾਂ ਨਿਰਾ ਨੂਰ ਹਨ। ਇਸ ਨੂਰ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕਵੀ ਮਹੀਪਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਲੀਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ' ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਜੈਨ ਤੋਂ ਓਅੰਕਾਰੇਸ਼ਵਰ, ਫਿਰ ਇੰਦੌਰ ਪੁੱਜੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਸਥਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਉਦਾਸੀ ਮੱਤ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਤੇ ਫੇਰ ਰਮਇਯੋ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਭਾਲੀ। ਉਪਰੰਤ ਹੋਲਕਰ ਸਟੇਟ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਲਈ ਜੋ ਸਿੱਖ ਫੌਜੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਇਧਰ ਆਏ ਉਹਨਾਂ ਇਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲੀ। ਇਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਇੰਦੌਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਰਾਏ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰੋਂ ਆਈ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਰੁਕਣ ਲਈ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਮਰੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਲਗਾਤਾਰ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਇੰਦੌਰ ਦੁਆਰਾ ੧੯੪੨-੪੩ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇਸ ਆਸਥਾਨ ਤੇ ਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

**ਇੰਦੌਰ
(ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼)**

ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਓਕਾਂਰੋਸ਼ਵਰ ਸਾਹਿਬ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਉਦਾਸੀ ਵੇਲੇ ਓਕਾਂਰੋਸ਼ਵਰ ਆਏ। ਇਥੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਗਿਆਨ ਦੇ ਅਹੰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਚੂਰ ਪੰਡਤਾਂ ਨੂੰ ਰਾਗ ਰਾਮਕਲੀ ਵਿੱਚ ਉੱਕਾਰ ਦੀ ਉਪਮਾ ਦੱਸੀ (ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੧ ਦਖਣੀ ਓਕਾਂਕਾਰ - ਅੰਗ-੮੩੦) “ਸੁਣਿ ਪਾਡੇ ਕਿਆ ਲਿਖਹੁ ਜੰਜਾਲਾ॥ ਲਿਖੁ ਰਾਮ ਨਾਮ ਗੁਰਮੁਖਿ ਗੋਪਾਲਾ॥” ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਖਿਆ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਏਕੰਕਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਹੀ ਗਿਆਨਵਾਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ।

੧੯੫੭ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨੀ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਸਕੀਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤੋਪਖਾਨਾ ਸਾਹਿਬ (ਇੰਦੌਰ) ਵਿਖੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ੧੯੬੧ ਵਿੱਚ ਓਕਾਂਰੋਸ਼ਵਰ ਵਿਖੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ੧੯੬੪ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਇਆ।

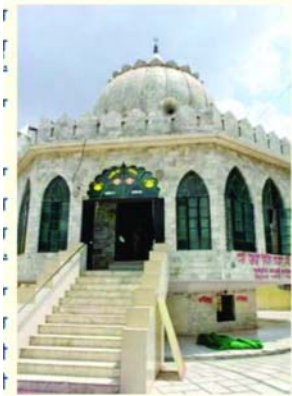
ਇੰਦੌਰ, ਬੜਵਾਹ, ਸਨਾਵਦ, ਖੰਡਵਾ, ਝਿਰਨਿਯਾ, ਖਰਗੋਨ ਦੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਮਹਤਵ ਪੂਰਣ ਆਰਥਿਕ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਓਕਾਂਰੋਸ਼ਵਰ ਇੰਦੌਰ ਤੋਂ ੮੦ ਕਿ.ਮੀ. ਦੂਰ ਨਰਮਦਾ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਮਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਓਕਾਂਰੋਸ਼ਵਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਪੂਜਨੀਕ ਤੀਰਥਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਇੰਦੌਰ ਦੀ ਸਰਪਰਸਤੀ ਵਿੱਚ ਇਥੇ ਹਰ ਸਾਲ ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫਤੇ ਤਾਰੀਕ ੦੧ ਤੋਂ ੦੩ ਤੱਕ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਸਚਖੰਡ ਵਾਸੀ “ਪੰਥ ਰਤਨ” ਗਿਆਨੀ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਸਕੀਨ ਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਰਾਗੀ ਜੱਥੇ, ਕਥਾ ਵਾਚਕ, ਸੰਤ-ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼, ਕਵੀ ਸਜਣ ਜੁੜਦੇ ਹਨ।

ਭਾਈ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇੰਦੌਰ ਵਾਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੱਥੇ ਸਮੇਤ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਭਾਗ

ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ।

ਇੰਦੌਰ (ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼)

ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਬੇਟਮਾ ਸਾਹਿਬ

ਤਵਾਰੀਖ ਗੁਰੂ ਖਾਲਸਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਆਸ਼ੁ ਪਹਾੜ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਸਤਿਨਾਮ ਦਾ ਬੀਜ ਬੀਜਦੇ ਧਾਰਾ ਨਗਰੀ ਪਹੁੰਚੇ। ਪੁਰਾਤਨ ਕਥਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰਾ ਨਗਰੀ ਰਾਜਾ ਗੋਪੀਚੰਦ ਦੀ ਨਗਰੀ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ, ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਭੀਲਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਆਤੰਕ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਚਾਰੇ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ, ਦੰਤ ਕਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਇਥੇ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਯੋਗ ਹੋਇਆ। ਮਿੱਠੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਾਵਜੂਦ ਇਥੇ ਅੱਜ ਵੀ

ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ।

ਇਹ ਸਥਾਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਚਰਨ ਪਾਦੁਕਾ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਸਨ ੧੯੬੮ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਇੰਦੌਰ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੈ। ੧੯੬੮ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਥਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਇੰਦੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲਈ। ਐਤਵਾਰ, ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ, ਅਮਾਵਸ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਜੋਤਿ ਜੋਤ ਪੁਰਬ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਸਰੋਵਰ ਅਤੇ ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਚਰਨ ਪਾਦੁਕਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ, ਇੰਦੌਰ ਅਤੇ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਘੋਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਰਹਾਲੀ (ਪੰਜਾਬ) ਵਾਲਿਆਂ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਬਾਵੜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਵੀਨ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਾਨ ਤੇ ਬਾਰਾਂ ਮਹੀਨੇ ਚੌਬੀਸ ਘੰਟੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰ ਅਤੁਟ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਈ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇੰਦੌਰ ਵਾਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜੱਥੇ ਸਮੇਤ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ

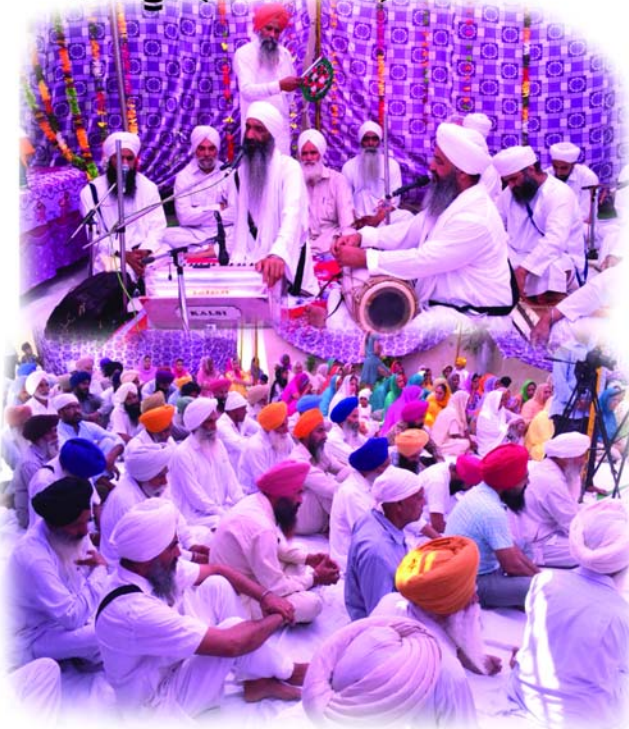
ਪਿੰਡ ਲੋਹਗੜ੍ਹ ਫਿਡੇ (ਰੋਪੜ)

ਸੰਤ ਬੇਲਾ (ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ)

ਲਾਛੜੂ (ਪਟਿਆਲਾ)

ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ ਮੋਹਾਲੀ

ਸ੍ਰੀ ਰਜਪਾਲ ਮਲਹੋਤਰਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕਰਿਡ (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਹੋਏ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਸੁਪੱਤਨੀ ਬੀਬੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਨੂੰ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਦ੍ਰਿਸ਼।

ਭਾਈ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘੋਲਾ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਜੱਥੇ ਸਮੇਤ ਉਤੱਰ-ਪੂਰਬ ਭਾਰਤ 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ' ਪ੍ਰਚਾਰ ਫੇਰੀ ਅਧੀਨ 'ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਲਾ ਲੀਲਾ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ (ਬਿਹਾਰ), ਗੁ. ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗਰਚਾ (ਵੈਸਟ ਬੰਗਾਲ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੰਦਨ ਕੁਨਾ (ਵੈਸਟ ਬੰਗਾਲ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਿਲੀ ਗੂੜੀ (ਵੈਸਟ ਬੰਗਾਲ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਬੀਰ ਪਾੜਾ (ਅਸਾਮ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਧੋਬੜੀ ਸਾਹਿਬ ਨੌਵੀਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ (ਅਸਾਮ)' ਵਿਖੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦੇ ਹੋਏ। ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

ਹਉਮੈ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਨੁਭਵ ਨੀਵਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਸਲ ਦੀ ਥਾਂ ਨਕਲ ਦਿਸਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸਮਝਣ ਵਾਸਤੇ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਦਰਿਆ ਵਗ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਜਦੋਂ ਉਛਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਪਾਣੀ ਟੋਭੇ, ਛੱਪੜ ਤੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਟੋਇਆਂ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਦਰਿਆ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸਤੱਲ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਿਆ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਪਾਣੀ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟਣ ਕਰਕੇ, ਵੱਖਰੀ ਹਸਤੀ ਕਾਇਮ ਹੋ ਗਈ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਝੀਲ, ਕੋਈ ਟੋਭਾ, ਕੋਈ ਤਲਾਬ ਤੇ ਕੋਈ ਛੱਪੜੀ ਆਦਿ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਦੋ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਪਰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਹਾ ਨਾਲੋਂ ਸਬੰਧ (connection) ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਗਿਣਤੀ ਮਿਣਤੀ ਦਾ ਖੜ੍ਹਾ ਪਾਣੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਮੌਸਮ ਦਾ ਅਸਰ ਪੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਧੁੱਪ, ਮਿੱਟੀ-ਘੱਟਾ, ਪੱਤੇ ਡਿੱਗ ਪਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਬਦਬੂਦਾਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਮੱਛਰ ਤੇ ਕਿਰਮ ਆਦਿ ਜੀਵ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ। ਉਸ ਦਰਿਆ ਦਾ ਪਾਣੀ ਤਾਂ ਨਿਰਮਲ ਸੀ ਪਰ ਦੇਖੋ! ਟੁੱਟਣ ਕਰਕੇ ਕਿੰਨਾ ਗੰਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਛੱਪੜ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣ ਗਿਆ ਪਰ ਦਰਿਆ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸਾਫ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਕੁਨੈਕਸ਼ਨ ਟੁੱਟਣ ਕਰਕੇ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਡਾ. ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋਲੇ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਾਬਣ ਲਾ ਲਾ ਧੋਤਾ ਕੋਲਾ
 ਦੁੱਧ ਦਹੀਂ ਵਿਚ ਪਾਇਆ।
 ਰੰਗ ਚਾੜ੍ਹ ਖੁੰਬਣ ਵੀ ਦਿਤੀ
 ਰੰਗ ਨਾ ਓਸ ਵਟਾਇਆ।
 ਵਿਛੜ ਕੇ ਕਾਲਖ ਸੀ ਆਈ।
 ਬਿਨ ਮਿਲਿਆਂ ਨਹੀਂ ਲਹਿੰਦੀ।
 ਅੰਗ ਅੰਗ ਦੇ ਲਾ ਕੇ ਦੇਖੋ ਚੜ੍ਹਦਾ ਰੂਪ ਸਵਾਇਆ।

ਇਹ ਚਾਰ ਲਾਈਨਾਂ ਦੀ ਰੁਬਾਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਬਕ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੇ ਬਥੇਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੋਲਾ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਅਸਲੇ ਤੋਂ ਵਿਛੜ ਕੇ ਕਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਦੋਂ ਤਕ ਕਾਲਖ ਨਹੀਂ ਲਹਿੰਦੀ ਜਦ ਤਕ ਮਿਲਾਪ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਅੰਗ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਕੇ ਦੇਖੋ ਕਿਵੇਂ ਦਗ-ਦਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸਲੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਲਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲੋਂ ਵਿਛੜ ਕੇ ਇਹੋ ਹਾਲ ਸਾਡਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਮੈਂ-ਮੇਰੀ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਿਰਮ ਪੈ ਗਏ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਪਰਮ ਸੁੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਜਿਹੜੀ ਆਤਮਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਜੀਵ ਉਪਾਧੀ ਦੇ ਕੇ ਜੀਵ ਰੂਪ ਬਣਾ ਦਿਤਾ। ਇਹ ਜੀਵ ਬਣ ਕੇ ਥੱਲੇ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਗਿਆਨ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਅਨੰਦ ਆਇਆ ਜਿਵੇਂ ਘੂਕ ਨੀਂਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਹਿਲ ਜੁਲ ਪੈਦਾ ਹੋਈ, ਵੱਖਰੀ ਸਮਝ ਆਈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਵਿਚ ਫੁਰਨੇ ਹੋਏ, ਫੇਰ ਪ੍ਰਾਣ ਸ਼ਕਤੀ ਆ ਗਈ, ਹਿੱਲ-ਜੁੱਲ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਤੇ ਸਰੀਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਪੰਜ ਪਰਦੇ ਪੈ ਗਏ ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਤਿਲਕ ਆਇਆ। ਪਹਿਲਾ ਪਰਦਾ ਅਨੰਦ ਦਾ ਪੈ ਗਿਆ, ਦੂਜਾ ਅਕਲ ਦਾ ਪੈ ਗਿਆ, ਤੀਜਾ ਮਨ ਦਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾ ਲਵੋ ਕਿ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹਜ਼ਾਰ ਵਾਟ ਦਾ ਬਲਬ ਚਾਨਣਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਕਾਗਜ਼ ਲਪੇਟ ਦਿਤਾ, ਰੋਸ਼ਨੀ ਪੀਲੀ ਪੈ ਗਈ। ਦੂਸਰਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਇਆ ਉਸ ਨੇ ਗਾੜ੍ਹਾ ਨੀਲਾ ਕਾਗਜ਼ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿਤਾ, ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੋਰ ਮੱਧਮ ਪੈ ਗਈ। ਤੀਸਰਾ ਆਇਆ ਉਸ ਨੇ ਕਾਲੇ ਰੰਗ ਦਾ ਕਾਗਜ਼ ਮੜ੍ਹ ਦਿਤਾ, ਹੁਣ ਕੇਵਲ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਵਿਚ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮੂਲੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੈ। ਚੌਥੇ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਉਪਰ ਲੁੱਕ ਦਾ ਗਾੜ੍ਹਾ ਪੇਂਟ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤੇ ਪੰਜਵਾਂ ਆਇਆ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਉਪਰ ਕੜਾਹਾ ਮੂਧਾ ਮਾਰ ਦਿਤਾ। ਹੁਣ ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਬਾਹਰ ਪਰਦੇ ਪੈ ਗਏ ਤੇ ਚਾਨਣ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹੋ ਸਾਡਾ ਹਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅੰਦਰ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਆਤਮਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਉਪਰ ਪਰਦੇ ਤੇ ਪਰਦਾ ਪੈਂਦਾ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਬੁੱਧੀ ਬਦਲ ਗਈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਹੱਥ ਦੀ ਦੇਹ ਸਮਝ ਕੇ, ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਸਮਝ ਕੇ ਜੀਊਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਨਵੀਂ ਸੁਰਤਿ ਆ ਗਈ ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਅਸਲੀ ਸੁਰਤਿ ਸੀ ਉਹ ਗੁਆਚ ਗਈ। ਇਸ ਸੁਰਤਿ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਫਲਾਨਾ ਸਿੰਘ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਐਨੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਐਨੇ ਟਰੈਕਟਰ, ਕੰਬਾਈਨਾਂ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵੱਡੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ, ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਚੰਗੇ ਅਫਸਰ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਧੀਆਂ, ਮੇਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ, ਮੇਰੀ ਉਚੀ ਜਾਤ, ਮੇਰਾ ਦੇਸ਼ ਆਦਿ, ਸਾਰੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਮੈਂ-ਮੇਰੀ ਫੈਲ ਗਈ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭੋਲਿਆ ਕਿਥੇ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਹੈਂ, ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਤੇਰੀ ਸੁਰਤਿ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਗਾੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ ਹੈ। ਤੂੰ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੁਪਨੇ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈਂ, ਤੈਨੂੰ ਜਾਗ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ, ਪੰਜ ਚੋਰ ਤੇਰਾ ਘਰ ਲੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ।

ਜਿਉ ਸੁਪਨੈ ਨਿਸਿ ਭੁਲੀਐ ਜਬ ਲਗਿ ਨਿਦਾ ਹੋਇ ॥
 ਇਉ ਸਰਪਨਿ ਕੈ ਵਸਿ ਜੀਅੜਾ ਅੰਤਰਿ ਹਉਮੈ ਦੋਇ ॥

ਅੰਗ - ੬੩

ਇਸੁ ਦੇਹੀ ਅੰਦਰਿ ਪੰਚ ਚੋਰ ਵਸਹਿ
 ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਲੋਭੁ ਮੋਹੁ ਅਹੰਕਾਰਾ ॥
 ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਲੁਟਹਿ ਮਨਮੁਖ ਨਹੀ ਬੂਝਹਿ
 ਕੋਇ ਨ ਸੁਣੈ ਪੁਕਾਰਾ॥

ਅੰਗ - ੬੦੦
 'ਚਲਦਾ.....!'

ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਸਿਮਰਹੁ ਗੋਬਿੰਦ

ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਵਿਚਿ ਦੁਨੀਆ ਸੇਵ ਕਮਾਈਐ ॥
ਤਾ ਦਰਗਹ ਬੈਸਣੁ ਪਾਈਐ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਬਾਹ ਲੁਡਾਈਐ ॥

ਅੰਗ - ੨੬

ਮਨੁ ਬੇਚੈ ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਪਾਸਿ ॥
ਤਿਸੁ ਸੇਵਕ ਕੇ ਕਾਰਜ ਰਾਸਿ ॥
ਸੇਵਾ ਕਰਤ ਹੋਇ ਨਿਹਕਾਮੀ ॥
ਤਿਸ ਕਉ ਹੋਤ ਪਰਾਪਤਿ ਸੁਆਮੀ ॥

ਅੰਗ- ੨੮੬

ਗੁਰ ਕੈ ਗ੍ਰਿਹਿ ਸੇਵਕੁ ਜੋ ਰਹੈ ॥
ਗੁਰ ਕੀ ਆਗਿਆ ਮਨ ਮਹਿ ਸਹੈ ॥
ਆਪਸ ਕਉ ਕਰਿ ਕਛੁ ਨ ਜਨਾਵੈ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਰਿਦੈ ਸਦ ਧਿਆਵੈ ॥
ਮਨੁ ਬੇਚੈ ਸਤਿਗੁਰ ਕੈ ਪਾਸਿ ॥
ਤਿਸੁ ਸੇਵਕ ਕੇ ਕਾਰਜ ਰਾਸਿ ॥
ਸੇਵਾ ਕਰਤ ਹੋਇ ਨਿਹਕਾਮੀ ॥
ਤਿਸ ਕਉ ਹੋਤ ਪਰਾਪਤਿ ਸੁਆਮੀ ॥

ਅੰਗ- ੨੮੬

ਚਾਰਿ ਪਦਾਰਥ ਜੇ ਕੇ ਮਾਗੈ ॥
ਸਾਧ ਜਨਾ ਕੀ ਸੇਵਾ ਲਾਗੈ ॥
ਜੇ ਕੇ ਆਪੁਨਾ ਦੁਖੁ ਮਿਟਾਵੈ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਰਿਦੈ ਸਦ ਗਾਵੈ ॥
ਜੇ ਕੇ ਆਪੁਨੀ ਸੋਭਾ ਲੋਚੈ ॥
ਸਾਧਸੰਗਿ ਇਹ ਹਉਮੈ ਛੋਰੈ ॥
ਜੇ ਕੇ ਜਨਮ ਮਰਣ ਤੇ ਡਰੈ ॥
ਸਾਧ ਜਨਾ ਕੀ ਸਰਨੀ ਪਰੈ ॥
ਜਿਸੁ ਜਨ ਕਉ ਪੁਭ ਦਰਸ ਪਿਆਸਾ ॥
ਨਾਨਕ ਤਾ ਕੈ ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਸਾ ॥

ਅੰਗ- ੨੬੬

ਜਿਸੁ ਵਖਰ ਕਉ ਲੈਨਿ ਤੂ ਆਇਆ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸੰਤਨ ਘਰਿ ਪਾਇਆ ॥
ਤਜਿ ਅਭਿਮਾਨੁ ਲੇਹੁ ਮਨ ਮੋਲਿ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਹਿਰਦੇ ਮਹਿ ਤੋਲਿ ॥
ਲਾਇ ਖੋਪ ਸੰਤਹ ਸੰਗਿ ਚਾਲੁ ॥
ਅਵਰ ਤਿਆਗਿ ਬਿਖਿਆ ਜੰਜਾਲੁ ॥

ਅੰਗ- ੨੮੩

ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬਿਖਿਆ ਪਰਹਰੈ ॥
ਮਨ ਕੀ ਬਾਸਨਾ ਮਨ ਤੇ ਟਰੈ ॥
ਇੰਦ੍ਰੀ ਜਿਤ ਪੰਚ ਦੋਖ ਤੇ ਰਹਤ ॥
ਨਾਨਕ ਕੋਟਿ ਮਧੇ ਕੇ ਐਸਾ ਅਪਰਸ ॥

ਅੰਗ- ੨੭੪

ਪਰਮ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧਸੰਗਤ
ਜੀ, ਖਿਆਲ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕੀਏ, ਚਿੱਤ ਬਿਰਤੀਆਂ

ਨੂੰ ਕਰੀਏ ਇਕਾਗਰ, ਰਸਨਾ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਵਾਸਤੇ
ਸਾਰੇ ਹੀ ਉਚਾਰਨ ਕਰੋ ਜੀ-ਸਤਿਨਾਮੁ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ।

ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਲਾਕਾ ਕਿੰਨਾ
ਸਤੋਗੁਣੀ ਇਲਾਕਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਥੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ
ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਓਰਾ (aura) ਹੈ, ਇਧਰ ਨੰਗਲ ਦਾ
ਇਲਾਕਾ, ਇਸ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੈ, ਸੁਖ
ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕਲਜੁਗ ਵਰਤ ਰਿਹਾ
ਹੈ ਪਰ ਏਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਿਚ ਕਹਿ ਦੇਈਏ ਕਿ ਸਤਿਜੁਗ
ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਜਿਹੜਾ ਸੁਭਾਅ
ਹੈ ਇਹ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ
ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਕਿ ਇਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਡੇਰੇ ਲਾਏ। ਆਹ ਮੌਜੇਵਾਲ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਧਰਤੀ ਮੌਜੇਵਾਲ
ਦੀ ਸੀ। ਜਿਥੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ
ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ 19 ਜੂਨ
1665 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਡੇਰੇ ਲਾਏ। ਬਾਬਾ
ਗੁਰਦਿਤਾ ਰੰਧਾਵਾ ਤੋਂ ਮੋੜੀ ਰਖਾਈ। ਰਾਜਾ ਰੂਪਚੰਦ
ਸੀ, ਕਹਿਲੂਰ ਦਾ, ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ
ਬਹਾਦਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਧਰਵਾਸ ਦੇਣ ਜਾਂਦੇ
ਨੇ। ਰਾਣੀ ਚੰਪਾ ਡੂੰਗਰ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਵਾਲੀ, ਉਹ
ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ!
ਆਪ ਜੀ ਇਥੇ ਡੇਰੇ ਲਾਓ। ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੱਚੇ
ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ
ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਕੇ 19 ਜੂਨ 1665 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਮਾਖੋਵਾਲ
ਦੀ ਧਰਤੀ ਖਰੀਦੀ ਤੇ ਇਥੇ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਆਪਣੀ
ਮਾਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਨਾਨਕੀ ਚੱਕ ਰੱਖਿਆ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ
ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਜੀ ਜਦੋਂ
ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਇਥੇ ਆਏ ਤਾਂ ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਤੋਂ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ। ਐਨੇ ਅਨੰਦ
'ਚ ਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਜੀ ਆਏ, ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਅਨੰਦਪੁਰ
ਸਾਹਿਬ ਰੱਖ ਦਿਤਾ -

ਆਨੰਦੁ ਆਨੰਦੁ ਸਭੁ ਕੇ ਕਹੈ ਆਨੰਦੁ ਗੁਰੂ ਤੇ ਜਾਣਿਆ ॥

ਅੰਗ - ੯੧੭

ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕਿੱਡੀਆਂ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੋਈਆਂ।
ਜੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਈ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ
ਬਹਾਦਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਕੋਲ ਪੰਜ ਸੌ ਪੰਡਤ, ਭਾਈ ਮਤੀ
ਦਾਸ, ਭਾਈ ਸਤੀ ਦਾਸ, ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ ਜੀ, ਇਕ
ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਲੈ ਕੇ ਜੱਥੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ
ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ

ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਆਪ ਜਾ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕਿੱਡਾ ਵੱਡਾ ਸਾਕਾ ਹੋਇਆ -

ਤਿਲਕ ਜੰਝੂ ਰਾਖਾ ਪ੍ਰਭ ਤਾਕਾ॥
ਕੀਨੋ ਬਡੋ ਕਲੈ ਮਹਿ ਸਾਕਾ॥

ਸੀਸ ਦੇ ਦਿਤਾ -

ਧਰਮ ਹੇਤ ਸਾਕਾ ਜਿਨਿ ਕੀਆ॥

ਸੀਸ ਦੀਆ ਪਰ ਸਿਰਰੁ ਨ ਦੀਆ॥ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ 'ਚੋਂ

ਐਸੀ ਮਿਸਾਲ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਹੋਈ। ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਇ ਜੀ 9 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਆਪ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਦਿੱਲੀ ਭੇਜਦੇ ਨੇ। ਉਸ ਉਮਰ 'ਚ ਆਪ ਜੀ ਗੁਰੱਤਾ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਤੇ 12 ਕੁ ਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜੋ ਤਿਆਰੀ ਹੋਈ, ਇਥੇ ਕਿੱਡਾ ਇਨਕਲਾਬ ਆ ਗਿਆ। ਜਿਹੜਾ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਾੜੇ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਜਿਹੜੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵਿਚ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਉਹ ਦੂਰ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਰਾਜ ਸਾਮ, ਦਾਮ, ਦੰਡ, ਭੇਦ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਵਿਚ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਸਦਾ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਸਦਾ ਵਾਸਤੇ ਮਿੱਤਰ ਹੈ। ਚਾਣਕੀਆ ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਅੰਗ ਦੱਸੇ ਨੇ, ਸਾਮ, ਦਾਮ, ਦੰਡ, ਭੇਦ। ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਰਾਹੀਂ ਬਾਣੀ ਆਈ, ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ। ਇਥੋਂ ਜੇ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਖਾਲੀ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਭਾਈ ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਜ਼ਖਮੀ ਨੇ, ਕਿੱਥੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਉਹ? ਨਿਹੰਗ ਖਾਂ ਕੋਟਲੇ ਦੇ ਘਰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਵਿਚ। ਨਬੀ ਖਾਂ, ਗਨੀ ਖਾਂ, ਮਾਛੀਵਾੜੇ ਉੱਚ ਦੇ ਪੀਰ ਬਣਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਸਾਰੇ ਮਾੜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਸਤਿਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸੁਰਤਿ ਸਬਦਿ ਮਾਰਗ ਪੁਸਤਕ ਹੈ ਉਹਦੇ 7 ਸਤਿਸੰਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤੇ, ਤੇ ਉਹਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਖੋਲ੍ਹ-ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਰਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇਸ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਜੋ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ -

ਸਾਚੁ ਕਹੈ ਸੁਨ ਲੇਹੁ ਸਭੈ

ਜਿਨਿ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀਓ ਤਿਨ ਹੀ ਪ੍ਰਭ ਪਾਇਓ।

ਪਿਆਰ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਐਸਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤਾ। 'ਸੁਰਤਿ ਸਬਦਿ ਮਾਰਗ' ਜੋ ਪੁਸਤਕ ਹੈ ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਮਾਤਾ ਜੀਤੋ ਜੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ ਹੈ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਸਿੰਘਾਸਨ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ। ਇਕ ਦਿਨ ਮਾਤਾ ਜੀਤੋ ਜੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਮਨ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ? ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਫੁਰਮਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਕ

ਰਾਜ ਯੋਗ ਹੈ, ਇਕ ਕਸ਼ਟ ਯੋਗ ਹੈ, ਇਕ ਭਗਤੀ ਯੋਗ ਹੈ। ਯੋਗ ਨਾਮ ਜੁੜਨ ਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਇਹ ਜਗਿਆਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ -

ਪ੍ਰਥਮੇ ਕਸ਼ਟ ਯੋਗ ਵਖਿਆਨਾ।

ਅਸ਼ਟ ਅੰਗ ਸੁਨ ਤਾਂਕੇ ਕਾਨਾ।

ਕਹਿੰਦੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਦਸਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹਦੇ ਅੱਠ ਅੰਗ ਹਨ, ਅੱਠ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਹੈ ਸਮ, ਉਹਨੂੰ ਯਮ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਦੇ ਫਿਰ ਦਸ ਅੰਗ ਹਨ। ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਗੁਣ ਧਾਰਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ -

ਵਿਣੁ ਗੁਣ ਕੀਤੇ ਭਗਤਿ ਨ ਹੋਇ ॥ ਅੰਗ - ੪

ਭਗਤੀ ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਸਤੇ ਔਗੁਣ ਛੱਡ ਕੇ ਗੁਣ ਧਾਰਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਗੁਣਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਨ ਕਰਕੇ, ਮਨ ਕਰਕੇ, ਵਸ ਕਰਕੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰਾ ਸਬੰਧ ਮਨ ਦਾ ਹੈ -

ਮਮਾ ਮਨ ਸਿਉ ਕਾਜੁ ਹੈ ਮਨ ਸਾਧੇ ਸਿਧਿ ਹੋਇ ॥

ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਸਿਉ ਕਹੈ ਕਬੀਰਾ

ਮਨ ਸਾ ਮਿਲਿਆ ਨ ਕੋਇ ॥

ਅੰਗ- ੩੪੨

ਮਨ ਦੇ ਹੀ ਸਾਰੇ ਇਹ ਕੰਮ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ਪੁੱਛ ਕੇ। ਸਹੀ ਜਗਿਆਸੂ ਜਾਣ ਕੇ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਅੰਦਰਲਾ ਮਾਰਗ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਸੁਰਤਿ ਤੇ ਸਬਦਿ ਮਾਰਗ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਹਿੰਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ, ਅਹਿੰਸਾ ਧਾਰਨ ਕਰਨੀ। ਨਿਯਮ ਨੇ ਅੱਗੇ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਰਹਿਤਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਗੁਣ ਦਇਆ ਦਾ ਹੈ, ਸੰਤੋਖ ਦਾ ਹੈ, ਧੀਰਜ ਹੈ, ਖਿਮਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਭ ਦੱਸੇ ਨੇ। ਇਕ ਤਨ ਦੀ ਚੋਰੀ, ਇਕ ਮਨ ਦੀ ਚੋਰੀ ਹੈ। ਮਨ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਚਿਤਵਨਾ, ਮਨ ਬਚ ਕਰਮ ਕਰਕੇ ਗੁਣ ਧਾਰਨ ਕਰਨੇ ਤੇ ਚੌਥੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਵਿਚ ਸਮ, ਦਮ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਸਤੰਭ ਹੈ ਉਹ ਹੈ -

ਚੌਥੇ ਬ੍ਰਹਮ ਚਰਜ ਸੁਖ ਸਾਰੂ।

ਜੀਤੋ ਕਾਮ ਆਠ ਪਰਕਾਰੂ।

ਜਿਨਿ ਰਚਿ ਰਚਿਆ ਪੁਰਖਿ ਬਿਧਾਤੈ ਨਾਲੇ ਹਉਮੈ ਪਾਈ

॥ ਜਨਮ ਮਰਣੁ ਉਸ ਹੀ ਕਉ ਹੈ ਰੇ ਓਹਾ ਆਵੈ ਜਾਈ ॥

ਅੰਗ- ੯੯੯

ਅੰਦਰ ਜੇ ਨਾਮ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਨਾਲ -

ਹੇ ਕਾਮੰ ਨਰਕ ਬਿਸ੍ਰਾਮੰ ਬਹੁ ਜੋਨੀ ਭ੍ਰਮਾਵਣਹ ॥

ਅੰਗ- ੧੩੫੮

ਕਿੰਨੀਆਂ ਜੋਨੀਆਂ ਦਾ ਭਰਮਣ, ਘੁੰਮਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਨਾਮ ਜਪਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਸਤੰਭ ਹੈ। ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਆਪਾਂ ਪਿਛਲੇ ਦੀਵਾਨ 'ਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਨੇਤਰ ਹਨ ਜੇ ਇਹ ਗੁਰੂ ਦਰਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੇਖਦੇ ਨੇ, ਜਿਥੋਂ ਇਹ ਵਾਸਨਾ ਜਾਗਦੀ ਹੈ। ਉਹ

ਵਾਸਨਾ ਕੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਅਨੇਕ ਜੂਨੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਭਰਮਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਰਿਸ਼ੀ ਮੁਨੀ ਤਪੀ ਤਪੀਸਰ, ਕਿੰਨੇ-ਕਿੰਨੇ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਦੇ ਤਪ ਸੁੱਟ ਦਿਤੇ, ਚਰਿੱਤਰ, ਆਚਾਰ, ਸਰੀਰ ਦੀ ਮੌਤ ਤਾਂ ਇਕ ਵਾਰੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੈ ਆਤਮਾ ਮਰਦੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਕਹਿਣ 'ਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਚਰਿੱਤਰ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਫੇਰ ਇਹਦੇ ਪੱਲੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਵਾਸਤੇ ਅੱਠ ਨੇਮ ਦੱਸੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਮਨ ਨੂੰ ਰੋਕੋ। ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਸੀ ਕਿ -

ਦੇਖਿ ਪਰਾਈਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਜਾਣੇ।

ਪਰ ਉਥੇ ਉਲਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੈ।

ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸੁਰਤਿ ਸਬਦਿ ਮਾਰਗ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਐਨਾ ਤਜਰਬਾ ਸੀ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਕਿ ਹਰ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪੂਰੇ ਸਨ ਆਪ।

ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ -

ਰਾਜ ਮਹਿ ਰਾਜੁ ਜੋਗ ਮਹਿ ਜੋਗੀ ॥

ਤਪ ਮਹਿ ਤਪੀਸਰੁ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਮਹਿ ਭੋਗੀ ॥

ਧਿਆਇ ਧਿਆਇ ਭਗਤਹ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥

ਨਾਨਕ ਤਿਸੁ ਪੁਰਖ ਕਾ ਕਿਨੈ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ॥

ਅੰਗ- ੨੮੪

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿਤੀ-

ਨਿਜ ਨਾਰੀ ਕੇ ਸਾਥ ਨੇਹੁੰ ਤੁਮ ਨਿਤ ਬਝਯਹੁ।

ਪਰ ਨਾਰੀ ਕੀ ਸੇਜ, ਭੂਲਿ ਸੁਪਨੇ ਹੂੰ ਨ ਜੈਯਹੁ।

ਰੂਪ ਕੁਆਰ ਪ੍ਰਥਾਇ ਪਾ: ੧੦

ਕਿ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਇਹ ਮਨ 'ਚ ਖਿਆਲ ਨਾ ਆਵੇ, ਮਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਮਨ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਸਾਧਨਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸਮ ਤੇ ਦਮ, ਯਮ ਤੇ ਨਿਯਮ ਇਹ ਅਪਣਾਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਗਿਆਸਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਪੁਸਤਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਉਹਦੀ ਕੀਮਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਹੋਈ, ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਛਪੀਆਂ ਨੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਨਾਮ ਦੀ ਬਾਤ ਹੈ, ਨਾਮ ਦੀ ਕੋਈ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ 1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ, ਉਸ ਦਿਨ ਇਕ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਵਿਚ ਇਕ ਐਸਾ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆ ਦਿਤਾ ਕਿ ਇਕ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਚਾਰੇ ਗੁਣ ਭਰ ਦਿਤੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ ਚਾਰ ਵਰਣਾਂ 'ਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਖੱਤਰੀ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਸੂਦ, ਵੈਸ਼ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੀ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਤਕ ਇਹ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਰੂਪ ਦੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇਹ ਜਿਹੜਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਗਾ ਰਹੇ ਨੇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਹੜੇ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਹੈ। ਸਰਬ ਸਾਂਝਾ ਇਸ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਹੈ -

ਖਤੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੂਦ ਵੈਸ ਉਪਦੇਸੁ ਚਹੁ ਵਰਨਾ ਕਉ ਸਾਝਾ ॥

ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਜਪੈ ਉਧਰੈ ਸੋ ਕਲਿ ਮਹਿ

ਘਟਿ ਘਟਿ ਨਾਨਕ ਮਾਝਾ ॥

ਅੰਗ- ੨੪੮

ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸਾਂਝੀ ਹੈ। ਇਕ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸ ਦਿਨ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਭਰ ਦਿਤੇ। ਜਿਹੜਾ ਖਤਰੀ ਸੀ ਇਹਦਾ ਕੰਮ ਸੀ ਜੰਗ-ਯੁੱਧ ਕਰਨਾ, ਵੈਸ਼ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ ਵਣਜ-ਵਪਾਰ ਕਰਨਾ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ, ਸੂਦਰ ਦਾ ਕੰਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਦਿਤੀ ਇਹਨੂੰ ਸਸਤਰਧਾਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਖਤਰੀ ਦੇ ਗੁਣ ਭਰ ਦਿਤੇ ਤੇ ਕਿਰਤ ਕਰਦੇ ਵੈਸ਼ ਦੇ ਗੁਣ ਆ ਗਏ, ਨਾਮ ਜਪਦਾ ਹੈ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਗੁਣ ਆ ਗਏ, ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਸੂਦਰ ਦੇ ਗੁਣ ਆ ਗਏ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਗੁਣ ਇਕ ਮਨੁੱਖ 'ਚ ਪਾ ਕੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਮਨੁੱਖ ਬਣਾ ਦਿਤਾ, ਖਾਲਸਾ ਬਣਾ ਦਿਤਾ। ਖਾਲਸਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭੇਖ ਹੈ। ਭੇਖ ਵਾਸਤੇ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ -

ਭੇਖ ਦਿਖਾਇਓ ਜਗਤ ਕੇ ਲੋਗਨ ਕੇ ਬਸ ਕੀਨ।

ਜੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫੇਰ ਕੀ ਹੈ -

ਅੰਤ ਕਾਲ ਕਾਤੀ ਕਟਿਓ ਬਾਸ ਨਰਕ ਮੇ ਲੀਨ।

ਰਹਿਤ ਪਿਆਰੀ ਮੁਝ ਕਉ ਸਿਖ ਪਿਆਰਾ ਨਾਹਿ।

ਰਹਿਣੀ ਰਹੈ ਸੋਈ ਸਿਖ ਮੇਰਾ।

ਓਹੁ ਠਾਕੁਰੁ, ਮੈਂ ਉਸ ਕਾ ਚੇਰਾ।

ਰਹਿਤਨਾਮਾ ਭਾਈ ਦੇਸਾ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਭੇਖ ਤਾਂ ਇਕ ਵਰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਰਹਿਤ ਪਿਆਰੀ ਹੈ-

ਆਤਮ ਰਸ ਜਿਹ ਜਾਨਹੀ, ਸੋ ਹੈ ਖਾਲਸ ਦੇਵ।

ਪ੍ਰਭ ਮਹਿ ਮੈ ਮਹਿ ਤਾਸ ਮਹਿ ਰੰਚਕ ਨਾਹਿਨ ਭੇਵ।

ਜੇ ਆਤਮ ਚਿੰਤਨ ਕਰਕੇ, ਨਾਮ 'ਚ ਅਸਥਿਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਮੇਰਾ ਹੀ ਰੂਪ ਬਣ ਗਿਆ -

ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਨੁ ਦੁਇ ਏਕ ਹੈ

ਬਿਬ ਬਿਚਾਰਿ ਕਿਛੇ ਨਾਹਿ

ਜਲ ਤੇ ਉਪਜ ਤਰੰਗ ਜਿਉ

ਜਲ ਹੀ ਬਿਥੈ ਸਮਾਹਿ।

ਫੇਰ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਤੇ ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਜੇ ਇਕੱਲਾ ਭੇਖ ਹੈ, ਭੇਖ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ।

ਜਦੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਰਹਿਤਾਂ ਦੱਸੀਆਂ ਤੇ ਰੱਖਣੀਆਂ ਹਨ -

ਕਰਨ ਨ ਸੁਨੈ ਕਾਹੂ ਕੀ ਨਿੰਦਾ ॥

ਸਭ ਤੇ ਜਾਨੈ ਆਪਸ ਕਉ ਮੰਦਾ ॥

ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬਿਖਿਆ ਪਰਹਰੈ ॥
 ਮਨ ਕੀ ਬਾਸਨਾ ਮਨ ਤੇ ਟਰੈ ॥
 ਇੰਦ੍ਰੀ ਜਿਤ ਪੰਚ ਦੋਖ ਤੇ ਰਹਤ ॥
 ਨਾਨਕ ਕੋਟਿ ਮਧੇ ਕੇ ਐਸਾ ਅਪਰਸ ॥ ਅੰਗ- ੨੭੪

ਇਹ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਰਹਿਤਾਂ ਹਨ।
 ਜਿਨਿ ਮਿਲਿ ਮਾਰੇ ਪੰਚ ਸੂਰਬੀਰ ਐਸੇ ਕਉਨੁ ਬਲੀ ਰੇ ॥
 ਅੰਗ- ੪੦੪

ਇਹਦੇ ਅੱਗੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਹਾਰ ਮੰਨ ਗਏ। ਪਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ -

ਮਨੁ ਬਸਿ ਆਵੈ ਨਾਨਕਾ ਜੇ ਪੂਰਨ ਕਿਰਪਾ ਹੋਇ ॥
 ਅੰਗ - ੨੯੮

ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਭਾਵੇਂ ਮਾਤਾ ਜੀ ਪ੍ਰਥਾਇ ਆਇਆ। ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਇਹਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਸੰਤੋਖ ਜੀ ਨੇ ਸੂਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮ, ਦਮ, ਨਿਯਮ ਸਮਝਾਏ। ਫੇਰ ਅੱਗੇ ਆਸਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਬ੍ਰਹਮ ਮਹੂਰਤ ਵਿਚ ਜਾਗ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਦੁਨੀਆਂ ਸੁੱਤੀ ਪਈ ਹੈ ਗਫਲਤ ਦੀ ਨੀਂਦ ਦੇ ਵਿਚ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਉਸ ਸਮੇਂ -

ਭਿੰਨੀ ਰੈਨੜੀਐ ਚਾਮਕਨਿ ਤਾਰੇ ॥
 ਜਾਗਹਿ ਸੰਤ ਜਨਾ ਮੇਰੇ ਰਾਮ ਪਿਆਰੇ ॥ ਅੰਗ- ੪੫੯

ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਜਾਗਦਾ ਹੈ। ਇਹਨੂੰ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦੇ ਨੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਇਹ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ, ਬ੍ਰਹਮ ਮਹੂਰਤ ਤਾਂ ਫੇਰ ਉਸ ਨੂੰ ਧਿਰਕਾਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਵੇਦ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਸਿਮ੍ਰਤੀਆਂ, ਧਾਰਮਕ ਗ੍ਰੰਥ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਉਠੋ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ -

ਕਰਿ ਇਸਨਾਨੁ ਸਿਮਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਅਪਨਾ
 ਮਨ ਤਨ ਭਏ ਅਰੋਗਾ ॥
 ਕੋਟਿ ਬਿਘਨ ਲਾਥੇ ਪ੍ਰਭ ਸਰਣਾ ਪ੍ਰਗਟੇ ਭਲੇ ਸੰਜੋਗਾ ॥
 ਅੰਗ- ੬੧੧

ਇਸਨਾਨ ਪਾਣੀ ਦਾ, ਹਾਈਡਰੋਜਨ ਤੇ ਆਕਸੀਜਨ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੈ। ਆਕਸੀਜਨ ਹੈ ਇਕ ਪ੍ਰਾਣ ਵਾਯੂ। ਜੇ ਠੰਡੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਇਸਨਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸਨਾਨ ਦਾ ਵਿਧੀ ਵਿਧਾਨ ਹੈ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਇਸਨਾਨ ਦਾ ਮਹਾਤਮ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸਨਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਫੇਰ ਸੌਂ ਗਏ। ਉਹ ਤਾਂ ਇਸਨਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ-

ਜਲ ਕੈ ਮਜਨਿ ਜੇ ਗਤਿ ਹੋਵੈ ਨਿਤ ਨਿਤ ਮੇਂਡੁਕ ਨਾਵਹਿ ॥
 ਜੈਸੇ ਮੇਂਡੁਕ ਤੈਸੇ ਓਇ ਨਰ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਜੋਨੀ ਆਵਹਿ ॥
 ਅੰਗ- ੪੮੪

ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਠ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਵੇ -

ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਜੋ ਸਿਖੁ ਅਖਾਏ
 ਸੁ ਭਲਕੇ ਉਠਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵੈ ॥
 ਉਦਮੁ ਕਰੇ ਭਲਕੇ ਪਰਭਾਤੀ
 ਇਸਨਾਨੁ ਕਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰਿ ਨਾਵੈ ॥
 ਉਪਦੇਸਿ ਗੁਰੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪੁ ਜਾਪੈ
 ਸਭਿ ਕਿਲਵਿਖ ਪਾਪ ਦੋਖ ਲਹਿ ਜਾਵੈ ॥ ਅੰਗ- ੩੦੫

ਕਿਲਵਿਖ ਪਾਪ ਚਾਰ ਮੰਨੇ ਗਏ ਨੇ -
 ਬ੍ਰਹਮਣ ਕੈਲੀ ਘਾਤੁ ਕੰਵਕਾ ਅਣਚਾਰੀ ਕਾ ਧਾਨੁ ॥
 ਅੰਗ- ੧੪੧੩

ਬ੍ਰਹਮਣ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ਬ੍ਰਹਮ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਲਵਿਖ ਪਾਪ ਹੈ। 'ਕੈਲੀ' ਗਊ ਹੱਤਿਆ, ਗਊ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਾ, ਘਾਤ ਕੰਵਕਾ ਦਾ ਹੋ ਜਾਣਾ, ਫੇਰ ਉਸ ਤੋਂ 'ਅਣਚਾਰੀ' ਚਰਿੱਤਰਹੀਣ, ਦੋ ਨੰਬਰ ਦਾ ਧਨ ਕਮਾਉਂਦੇ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਸਿਸਟਮ ਹੀ ਵਿਗਾੜ ਦਿੰਦੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ -

ਨਰ ਅਚੇਤ ਪਾਪ ਤੇ ਡਰੁ ਰੇ ॥ ਅੰਗ- ੨੨੦

ਜਿਹੜਾ ਕਿਲਵਿਖ ਪਾਪ ਹੈ ਇਹ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਜਦੋਂ ਆਸਣ ਸਿੱਧ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਿੱਧੇ ਬੈਠ ਜਾਣਾ ਆਸਣ ਦੇ ਵਿਚ, ਜਦੋਂ ਸਰੀਰ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਗ ਨਹੀਂ ਹਿਲਦਾ, 90 ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਉਤੇ ਸਿੱਧਾ ਸਰੀਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਧਰ ਉਧਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ, ਗੋਡਾ, ਮੋਢਾ ਨਹੀਂ ਹਿਲਾਉਂਦਾ। ਫੇਰ ਐਨਰਜੀ ਫਲੋਅ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਐਨਰਜੀ ਫਲੋਅ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ 90 ਡਿਗਰੀ 'ਤੇ ਸਿੱਧੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਟੇਢੀ ਹੋ ਗਈ, ਗੁਰੱਤਾ ਸ਼ਕਤੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਖਿੱਚ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਯੋਗਿਕ ਨੀਂਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਧੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਨਹੀਂ।

ਸਮ, ਦਮ, ਯਮ, ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦੇ ਕਿ 45 ਮਿੰਟ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਗ ਸਰੀਰ ਦਾ ਨਾ ਹਿੱਲੇ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਥੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ -
 ਉਪਦੇਸਿ ਗੁਰੁ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪੁ ਜਾਪੈ
 ਸਭਿ ਕਿਲਵਿਖ ਪਾਪ ਦੋਖ ਲਹਿ ਜਾਵੈ ॥ ਅੰਗ- ੩੦੫

ਇਹ ਪਾਪ ਉਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅੰਦਰਲਾ ਇਸਨਾਨ ਕਰਕੇ ਨਾਮ 'ਚ ਅਸਥਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ-
 ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਕਾਟੈ ਕੋਟਿ ਕਰਮ ॥ ਅੰਗ- ੧੧੯੫

ਸਾਰੇ ਜਿਹੜੇ ਆਪਾਂ ਅੱਜ ਦੁਖੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਕਿਲਵਿਖ ਪਾਪ ਕਰਕੇ ਦੁਖੀ ਹਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡਾ ਆਚਾਰ, ਵਿਹਾਰ, ਆਹਾਰ, ਵਿਚਾਰ ਸਭ ਗਿਰਾਵਟ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਤਨ, ਮਨ, ਧਨ ਦਾ ਸੁਧੀਕਰਨ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਭਾਗ ਜਾਗੇ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਤਨ ਦਾ ਸੁਧੀਕਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੰਗਤਾਂ

ਦੀ ਚਰਨ ਧੂੜ ਮਿਲਣੀ। ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੂੜੀ ਹੈ ਇਕ ਮੁਖ ਧੂੜੀ ਹੈ ਜਿਹਦੇ 'ਚ ਬਚਨਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ, ਨਾਮ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਗੁਰਮੰਤ੍ਰ ਮੰਤ੍ਰ ਨਾਲ ਹੀ ਠਾਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਸਾਧਨਾ ਸੰਪੰਨ ਹੈ ਉਹ ਸਾਧੂ ਹੈ। ਇਥੇ ਜਿਹੜੀ ਧਨ ਦੀ ਸੁਧੀਕਰਨ ਜਿਹੜੀ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਸੇਵਾ 'ਚ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋ ਇਹ ਧਨ ਦਾ ਸੁਧੀਕਰਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰਲਾ ਸੁਧੀਕਰਨ-

ਸਾਧ ਕੀ ਧੁਰਿ ਕਰਹੁ ਇਸਨਾਨੁ ॥

ਸਾਧ ਉਪਰਿ ਜਾਈਐ ਕਰਬਾਨੁ ॥ ਅੰਗ - ੨੮੩

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਜੋ ਬਚਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮਾਤਾ ਜੀਤੋ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਕ ਸੈਕਿੰਡ ਵੀ, ਇਕ ਛਿਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਅਜਾਈਂ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸੁਖਾਲਾ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ -

ਸਾਸਿ ਸਾਸਿ ਸਿਮਰਹੁ ਗੋਬਿੰਦ ॥

ਮਨ ਅੰਤਰ ਕੀ ਉਤਰੈ ਚਿੰਦ ॥ ਅੰਗ- ੨੯੫

ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ, ਪ੍ਰਾਣ ਵਾਯੂ, ਸੁੱਧ ਵਾਯੂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਆਸਣ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲੈਣਾ। ਫੇਰ ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ ਦੀ ਵਾਰੀ ਹੈ। ਸਵਾਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ, ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਸਵਾਸ ਜਾਂਦੇ 'ਵਾਹਿ.....' ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ 'ਗੁਰੂ....।' ਜੋ ਆਪਾਂ ਕਰਨ ਲਗ ਜਾਈਏ। ਬ੍ਰਹਮ ਮਹੂਰਤ ਦੇ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਕੇ ਬੈਠ ਕੇ ਇਹ ਕਰੀਏ ਉਹਦੇ ਜਿੰਨਾਂ ਡੂੰਘਾ ਸਾਹ ਲੈ ਕੇ ਛੱਡਾਂਗੇ। ਪ੍ਰਾਣ ਵਾਯੂ ਅੰਦਰ ਦੀ ਸਫਾਈ ਕਰੇਗੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਾਰਬਨ ਡਾਈਆਕਸਾਈਡ ਬਾਹਰ ਆਏਗੀ। ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਣਗੀਆਂ -

ਪਰਮੇਸਰਿ ਦਿਤਾ ਬੰਨਾ ॥

ਦੁਖ ਰੋਗ ਕਾ ਡੇਰਾ ਭੰਨਾ ॥

ਅਨਦ ਕਰਹਿ ਨਰ ਨਾਰੀ ॥

ਹਰਿ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ॥ ੧ ॥

ਸੰਤਹੁ ਸੁਖੁ ਹੋਆ ਸਭ ਥਾਈ ॥

ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਪੂਰਨ ਪਰਮੇਸਰੁ

ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਸਭਨੀ ਜਾਈ ॥ ਰਹਾਉ ॥

ਧੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਆਈ ॥

ਤਿਨਿ ਸਗਲੀ ਚਿੰਤ ਮਿਟਾਈ ॥

ਦਇਆਲੁ ਪੁਰਖ ਮਿਹਰਵਾਨਾ ॥

ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਸਾਚੁ ਵਖਾਨਾ ॥ ਅੰਗ- ੬੨੮

ਇਹ ਵਖਿਆਨ ਸੱਚ ਕਰਕੇ ਜਾਣਿਓ। ਜਿਹੜੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੈ। ਸਵਾਸ ਭਰ ਲਿਆ ਅੰਦਰ, ਪ੍ਰਾਣ ਵਾਯੂ ਗਈ ਅੰਦਰ,

ਪੇਟ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਕੁੰਭਕ ਅੰਦਰ ਰੋਕਣਾ, ਰੋਚਕ ਛੱਡਣਾ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਖਾਲਾ ਮਾਰਗ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੁਰਤਿ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ ਵਲ ਲਿਜਾਣਾ, ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਧੁਨਕਾਰ -

ਜਾਗਤ ਜੋਤਿ ਜਪੈ ਨਿਸੁ ਬਾਸਰੁ,

ਏਕ ਬਿਨਾਂ ਮਨ ਨੈਕ ਨ ਆਨੈ॥

ਇਹ ਨਿਤ ਜਪੋ। ਬੋਲ ਕੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਬੈਖਰੀ, ਮਧਮਾ ਬਾਣੀ 'ਚ, ਪਸੰਤੀ, ਪਰਾ, ਬਾਣੀ 'ਚ, ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਲ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣਾ ਤੇ ਨਾਭੀ ਦੇ ਉਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਵਾਸ ਪੂਰਾ ਜਦੋਂ ਛੱਡੋ ਫੇਰ ਕਾਰਬਨਡਾਈਆਕਸਾਈਡ ਬਾਹਰ ਆਏਗੀ, ਗੁਰੂ ਦਾ ਮੰਤਰ ਇਸ ਉਪਰ ਚਲੇਗਾ। ਜੋ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਮੰਤਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਮ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਘਰ ਦਾ ਮੰਤਰ ਨਾਮ ਤਕ ਲਿਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਸਵਾਸ ਜਾਂਦੇ -

ਵਾ.....ਹਿ.....ਗੁ.....ਰੂ।

ਸੁਰਤਿ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਸੁਣਨਾ, ਜਿਧਰੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਗੀ ਇਹ ਉਸ ਪਾਸੇ ਵਲ ਨੂੰ ਜਾਏਗੀ। ਸੁਰਤਿ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕੋ, ਇਸ ਪ੍ਰਾਣ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਜੋੜੋ। ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮਾਤਾ ਜੀਤੋ ਜੀ ਨੂੰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ, ਗੁਰਮਤਿ ਯੋਗ, ਉਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਸੁਰਤਿ ਸ਼ਬਦ ਮਾਰਗ ਰੱਖ ਦਿਤਾ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ।

ਕਲਜੁਗ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਸੁਖਾਲਾ।

ਕੋਈ ਔਖਾ ਨਹੀਂ ਹਰ ਕੋਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਇਕ ਵਾਰੀ ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਫੜ ਲਏ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ -

ਸਖੀ ਵਸਿ ਆਇਆ ਫਿਰਿ ਛੋਡਿ ਨ ਜਾਈ

ਇਹ ਰੀਤਿ ਭਲੀ ਭਗਵੰਤੈ ॥ ਅੰਗ- ੨੪੯

ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਮਾਰਗ ਤਿਆਗ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਉਦਾਸ ਮਾਰਗ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਉਦਾਸੀਆਂ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀਆਂ। ਸਭ ਕੁਛ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਨ ਕਰਕੇ ਉਦਾਸ ਰਹਿਣਾ। ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ-

ਨਾਨਕ ਸਤਿਗੁਰਿ ਭੇਟਿਐ ਪੂਰੀ ਹੋਵੈ ਜੁਗਤਿ ॥

ਹਸੰਦਿਆ ਖੇਲੰਦਿਆ ਪੈਨੰਦਿਆ ਖਾਵੰਦਿਆ

ਵਿਚੇ ਹੋਵੈ ਮੁਕਤਿ ॥ ਅੰਗ- ੫੨੨

ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਛੱਡ ਕੇ ਦੌੜ ਜਾਓ, ਭਗੋੜੇ ਹੋ ਜਾਓ। ਇਹ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜਿੱਥੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹੋ-

ਵਿਚਿ ਦੁਨੀਆ ਸੇਵ ਕਮਾਈਐ ॥

ਤਾ ਦਰਗਹ ਬੈਸਣੁ ਪਾਈਐ ॥

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਬਾਹ ਲੁਡਾਈਐ ॥ ਅੰਗ- ੨੬

ਨਾਮੁ ਅਉਖਧੁ ਮੇ ਕਉ ਸਾਧੁ ਦੀਆ ॥

ਅੰਗ- ੧੦੧

ਸੰਤਨ ਮੇ ਕਉ ਪੁੰਜੀ ਸਉਪੀ ਤਉ ਉਤਰਿਆ ਮਨ ਕਾ ਧੋਖਾ ॥
ਧਰਮ ਰਾਇ ਅਬ ਕਹਾ ਕਰੈਗੋ ਜਉ ਫਾਟਿਓ ਸਗਲੇ ਲੇਖਾ ॥

ਅੰਗ - ੬੧੪

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਦਵਾਈ -
ਹਰਿ ਅਉਖਧੁ ਸਭ ਘਟ ਹੈ ਭਾਈ ॥
ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਬਿਨੁ ਬਿਧਿ ਨ ਬਨਾਈ ॥
ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਸੰਜਮੁ ਕਰਿ ਦੀਆ ॥
ਨਾਨਕ ਤਉ ਫਿਰਿ ਦੁਖ ਨ ਥੀਆ ॥ ਅੰਗ- ੨੫੯

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਪਤਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ? ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੰਤਰ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ, ਫੇਰ ਜੁਗਤ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਲਗਦੀ। ਸਤਿਸੰਗ ਦੇ ਵਿਚ ਜੁਗਤੀਆਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ। 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਕੀ ਹੈ, ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਸਤਿਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਤਸੰਗਿ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਸਵਾਮੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਆ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ -

ਸਤਿ ਬਚਨ ਸਾਧੁ ਸਭਿ ਕਹਤ ॥ ਅੰਗ- ੨੯੪

ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਬਚਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚ ਹਨ। ਅੰਦਰਲਾ ਰਸਤਾ ਖੋਲ੍ਹਦੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਇਹ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਹਿੰਦੀ 'ਚ ਵੀ ਛਪਦਾ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਵੀਰ ਹਿੰਦੀ 'ਚ ਵੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੀ ਨੇ। ਇੰਗਲਿਸ਼ 'ਚ ਛਪਦੈ, ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀ 'ਚ। ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਅੰਦਰਲੇ ਰਸਤੇ ਖੁਲ੍ਹਦੇ ਨੇ, ਇਹਦੇ ਵਿਚ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਥੋਂ ਅਨਾਊਂਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਲਵਾਓ।

ਸੋ ਧੰਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ, ਫੇਰ ਅੱਗੇ ਸਮਾਧੀਆਂ ਲਗ ਗਈਆਂ। ਧਾਰਨਾ ਤੋਂ ਧਿਆਨ 'ਚ, ਧਿਆਨ ਤੋਂ ਫੇਰ ਸਮਾਧੀ। ਸਮਾਧੀ ਵੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹੈ ਸਾ ਵਿਕਲਪ ਹੈ, ਇਕ ਨਿਰਵਿਕਲਪ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਸੰਕਲਪ ਆਉਣ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਦੇਰ ਤੋਂ ਬੈਠੇ ਹਾਂ, ਇਕ ਹੈ ਨਿਰਵਿਕਲਪ ਜਿੱਥੇ ਦੇਸ਼ ਕਾਲ ਵਸਤੂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠ ਜਾਈਦੈ। ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮਾਤਾ ਜੀਤੋ ਜੀ ਅੱਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਸਮਾਧੀ ਸਥਿਤ ਹਨ, ਸੰਕਲਪ ਆਇਆ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਘੇਰਾ, ਸਾਰਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਾਮ੍ਰਣੇ ਘੁੰਮ ਗਿਆ। ਲੜਾਈ, ਜੰਗ-ਯੁਧ, ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ, ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ। ਕਿੱਡੇ-ਕਿੱਡੇ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ, ਸਾਮ੍ਰਣੇ ਰੂਪਮਾਨ ਹੋ ਗਏ। ਪੁੱਛਿਆ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਇਹ ਹੋਣਾ ਹੈ? ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਇਹ ਤਾਂ ਅਟੱਲ ਸਚਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ? ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਕਿ ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਇਹ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ। ਕਹਿੰਦੇ, ਫੇਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਅਵਸਥਾ 'ਤੇ ਹੋਂ -

ਗੁਰਮੁਖਿ ਆਵੈ ਜਾਇ ਨਿਸੰਗੁ ॥

ਅੰਗ- ੯੩੨

ਬ੍ਰਹਮ ਰੁੰਦਰ ਦੇ ਰਾਗੀਂ ਸਿੱਧੇ ਬੈਠ ਕੇ ਆਪ ਨੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤਿਆਗ ਕਰ ਦਿਤਾ।

ਸੋ ਗੁਰਮਤਿ ਯੋਗ ਇਹ ਜੁਗਤ ਹੈ, ਇਹਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਅਪਣਾਓ, ਗੱਲਾਂਬਾਤਾਂ, ਵਿਚਾਰਾਂ ਤਾਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਭਾਵੇਂ ਕਰਦੇ ਜਾਈਏ ਪਰ ਇਹ ਅਸਲ ਤੱਤ ਸਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਹੈ ਨਤੀਜਾ ਕਿ ਇਹ ਕਰਿਆ ਕਰੋ। ਫੇਰ ਸਾਰੇ ਪਾਪ ਲਹਿ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ' ਉਪਦੇਸਿ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਪੁ ਜਾਪੈ ਸਭਿ ਕਿਲਵਿਖ ਪਾਪ ਦੇਖ ਲਹਿ ਜਾਵੈ ॥ ਫਿਰਿ ਚੜੈ ਦਿਵਸੁ ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਾਵੈ ਬਹਦਿਆ ਉਠਦਿਆ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵੈ ॥ ਜੋ ਸਾਸਿ ਗਿਰਾਸਿ ਧਿਆਏ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਹਰਿ ਸੋ ਗੁਰਸਿਖੁ ਗੁਰੂ ਮਨਿ ਭਾਵੈ ॥ ਜਿਸ ਨੋ ਦਇਆਲੁ ਹੋਵੈ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਤਿਸੁ ਗੁਰਸਿਖੁ ਗੁਰੂ ਉਪਦੇਸੁ ਸੁਣਾਵੈ ॥ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਧੂੜਿ ਮੰਗੈ ਤਿਸੁ ਗੁਰਸਿਖੁ ਕੀ ਜੋ ਆਪਿ ਜਪੈ ਅਵਰਹ ਨਾਮੁ ਜਪਾਵੈ ॥'ਅੰਗ- 305

ਫੇਰ ਉਹਦੀ ਧੂੜ ਤਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ-
ਦਾਨੁ ਮਹਿੰਡਾ ਤਲੀ ਖਾਕੁ ਜੇ ਮਿਲੈ ਤ ਮਸਤਕਿ ਲਾਈਐ ॥
ਕੂੜਾ ਲਾਲਚੁ ਛੁਡੀਐ ਹੋਇ ਇਕ ਮਨਿ ਅਲਖੁ ਧਿਆਈਐ॥
ਫਲੁ ਤੇਵਹੋ ਪਾਈਐ ਜੇਵੇਹੀ ਕਾਰ ਕਮਾਈਐ ॥ ਜੇ ਹੋਵੈ ਪੂਰਬਿ ਲਿਖਿਆ ਤਾ ਧੂੜਿ ਤਿਨ੍ਹਾ ਦੀ ਪਾਈਐ ॥
ਮਤਿ ਥੋੜੀ ਸੇਵ ਗਵਾਈਐ ॥ ਅੰਗ- ੪੬੮

ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਓ, ਇਹ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਇਹ ਧੂੜ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਰਹੇ -

ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਪੁਰਖ ਬਿਧਾਤੇ ਸਰਧਾ ਮਨ ਕੀ ਪੂਰੇ ॥
ਨਾਨਕ ਦਾਸੁ ਇਹੈ ਸੁਖੁ ਮਾਗੈ
ਮੇ ਕਉ ਕਰਿ ਸੰਤਨ ਕੀ ਪੂਰੇ॥ ਅੰਗ- ੧੩

ਨਾਮ ਜਪਣ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਦੁਖ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਅੱਜ ਸੰਸਾਰ ਦੁਖੀ ਹੈ। ਨਾਮ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਦੁਖੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਨਾਮ ਦੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੈ।

ਸੁੰਦਰ ਸੇਜ ਅਨੇਕ ਸੁਖ ਰਸ ਭੋਗਣ ਪੂਰੇ ॥
ਗ੍ਰਿਹ ਸੋਇਨ ਚੰਦਨ ਸੁਗੰਧ ਲਾਇ ਮੌਤੀ ਹੀਰੇ ॥
ਮਨ ਇਛੇ ਸੁਖ ਮਾਣਦਾ ਕਿਛੁ ਨਾਹਿ ਵਿਸੁਰੇ ॥
ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵਈ ਵਿਸਟਾ ਕੇ ਕੀਰੇ ॥
ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਨਾਮ ਨ ਸਾਂਤਿ ਹੋਇ ਕਿਤੁ ਬਿਧਿ ਮਨੁ ਧੀਰੇ ॥
ਅੰਗ- ੨੦੭

ਸੋ ਇਹਦੀ ਆਪਾਂ ਕਮਾਈ ਕਰੀਏ, ਜ਼ਰੂਰ ਅਭਿਆਸ ਕਰਿਆ ਕਰੋ। ਦੋ ਵਕਤ ਜ਼ਰੂਰ ਸੰਭਾਲੋ। ਇਹ ਸਵਾਸ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਸੱਤਵੇਂ ਸਮਾਗਮ 'ਤੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਕਰਵਾਇਆ।

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ ॥

ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਰਥ-ਭੰਡਾਰ

ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ 'ਰੰਧਾਵੇ ਵਾਲੇ'

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਦੇਖੋ, ਅਪ੍ਰੈਲ ਅੰਕ, ਪੰਨਾ-60)

ਸਿਰੀਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੧ ਘਰੁ ੩

ਕਾਜੀ ਨੂਰਦੀਨ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਅੰਤਰੀਵ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਪਾਅ ਵੀ ਦੱਸੋ, ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਤੀਜੇ ਘਰ (ਤੀਜੇ ਸੁਰਤਾਲ) ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਚਾਰਣ ਕਰਦੇ ਹਨ -

**ਅਮਲੁ ਕਰਿ ਧਰਤੀ, ਬੀਜੁ ਸਬਦੋ ਕਰਿ;
ਸਚ ਕੀ ਆਬ, ਨਿਤ ਦੇਹਿ ਪਾਣੀ॥**

ਅਮਲੁ=ਜਿਹੜਾ ਗੁਰੂ ਹੁਕਮ ਉਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਬਣਾਵੋ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਬਦੇ=ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬੀਜ ਬਣਾਵੋ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਆਬ=ਤਰਾਵਤ (ਤਰਾਉਤੀ) ਕਰ ਦੇਵੋ।

**ਹੋਇ ਕਿਰਸਾਣੁ ਈਮਾਨੁ ਜੰਮਾਇ ਲੈ;
ਭਿਸਤੁ ਦੋਜਕੁ ਮੂੜੇ ਏਵ ਜਾਣੀ॥**

ਕਿਰਸਾਣੁ=ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਹੋ ਕੇ ਈਮਾਨੁ=ਧਰਮ ਰੂਪੀ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਜੰਮਾਇ ਲੈ=ਜਮਾ ਲਵੋ, ਭਾਵ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਕਰ ਲਵੋ। ਮੂੜੇ=ਹੇ ਮੂਰਖ ਮਨੁੱਖ! ਦੇਵ ਜਾਣੀ=ਇਉਂ ਜਾਣ ਲਵੋ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਦਿਤੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਕਮਾ ਕੇ ਭਿਸਤੁ=ਸਵਰਗ ਨੂੰ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਕਮਾ ਕੇ ਦੋਜਕੁ=ਨਰਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮਤੁ ਜਾਣ; ਸਹਿ ਗਲੀ ਪਾਇਆ॥

ਮਤਾਂ ਇਹ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿ ਸਹਿ=ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਰੂਪੀ ਪਤੀ ਨੂੰ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਪਾਇਆ=ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਵੇਗਾ।

**ਮਾਲ ਕੈ ਮਾਣੈ, ਰੂਪ ਕੀ ਸੋਭਾ;
ਇਤੁ ਬਿਧੀ ਜਨਮ ਗਵਾਇਆ॥੧॥ਰਹਾਉ॥**

ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਮਾਲ=ਬਹੁਤ ਘੋੜੇ, ਮੱਝਾਂ, ਗਾਵਾਂ ਆਦਿ ਹਨ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਮਾਣੈ=ਮਾਣ ਹੰਕਾਰ ਵਿਚ ਤੇ ਰੂਪ ਕੀ ਸੋਭਾ=ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਦੀ ਸੋਭਾ ਵਿਚ ਹੀ ਇਤੁ ਬਿਧੀ=ਇਨ ਬਿਧਾਂ ਭਾਵ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਜੀਵਾਂ ਨੇ ਜਨਮ ਨੂੰ ਬੇਅਰਥ ਗਵਾਇਆ=ਗਵਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਭਾਵ ਜੋ ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪ, ਹਾਥੀ, ਘੋੜੇ ਤੇ ਦੌਲਤ ਆਦਿ ਦੇ ਹੰਕਾਰ 'ਚ ਫਸੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਬੇਕੀਮਤੀ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਗਵਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

**ਐਬ ਤਨਿ ਚਿਕੜੇ, ਇਹੁ ਮਨੁ ਮੀਡਕੋ;
ਕਮਲ ਕੀ ਸਾਰ, ਨਹੀ ਮੁਲਿ ਪਾਈ॥**

ਤਨਿ=ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਜੋ ਐਬ=ਗੁਨਾਹ ਹਨ,

ਚਿਕੜੇ=ਇਹ ਚਿੱਕੜ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਜੋ ਇਹ ਮਨ ਹੈ ਉਹ ਮੀਡਕੋ=ਮੇਂਡਕ (ਭੱਡੂ) ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਰੂਪੀ ਕਮਲ ਕੀ=ਦੀ ਸਾਰ=ਖ਼ਬਰ ਮੁਲਿ=ਉੱਕਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ, ਭਾਵ ਇਸ ਸਰੀਰ ਵਿਚਲੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੇ ਚਿੱਕੜ ਵਿਚ ਮਨ ਭੱਡੂ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਨਿਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵਿਕਾਰਾਂ ਰੂਪੀ ਜਾਲਾ ਆਦਿ ਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਹਿਰਦੇ ਕਮਲ 'ਚ ਬੈਠੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਰਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਣਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਭੱਡੂ ਸਰੋਵਰ ਆਦਿ ਦੇ ਚਿੱਕੜ 'ਚ ਹੀ ਵਸਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉੱਪਰ ਖਿੜੇ ਕਮਲ ਦੇ ਰਸ ਦੇ ਸੁਆਦ ਜਾਂ ਸੁਗੰਧੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਣਦਾ।

**ਭਉਰੁ ਉਸਤਾਦੁ, ਨਿਤ ਭਾਖਿਆ ਬੋਲੇ;
ਕਿਉ ਬੁਝੈ, ਜਾ ਨਹ ਬੁਝਾਈ॥**

ਉਸਤਾਦੁ=ਗੁਰੂ ਰੂਪੀ ਭਉਰੁ=ਭੋਰਾ ਨਿਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਹੀ ਭਾਖਿਆ ਬੋਲੇ=ਉਪਦੇਸ਼ ਰੂਪੀ ਸੋਹਣੇ ਬਚਨ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਭਾਵ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਮਨ ਰੂਪੀ ਭੱਡੂ ਕਿਵੇਂ ਬੁਝੈ=ਸਮਝੇ ਜਾ=ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਆਪ ਨਹ=ਨਹੀਂ ਬੁਝਾਈ=ਸਮਝਾਉਂਦਾ, ਇਹ ਬੇਸਮਝ ਜੀਵ ਕਿਉ ਬੁਝੈ=ਕਿਵੇਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਾਨਹ ਬੁਝਾਈ=ਇਹ ਤਾਂ ਗੁਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੁਝਾਈ=ਸਮਝਾਇਆਂ ਹੀ ਜਾਨਹ=ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

**ਆਖਣੁ ਸੁਨਣਾ, ਪਉਣ ਕੀ ਬਾਣੀ;
ਇਹੁ ਮਨੁ ਰਤਾ ਮਾਇਆ॥**

ਓਨਾ ਚਿਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਆਖਣੁ=ਆਖਣਾ ਤੇ ਸੁਣਨਾ ਪਉਣ-ਹਵਾ ਕੀ=ਦੀ ਬਾਣੀ= ਅਵਾਜ਼ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਹੀ ਹੈ ਭਾਵ ਜਿਵੇਂ ਹਵਾ ਨਾਲ ਬਿਰਛਾਂ ਦੇ ਪੱਤੇ ਖੜਕ ਕੇ ਆਵਾਜ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਹੈ ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੜਕੇ ਦਾ ਕੋਈ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਸਰਹੀਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਨ ਮਾਇਆ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਰਤਾ=ਰੰਗਿਆ ਰਿਹਾ।

**ਖਸਮ ਕੀ ਨਦਰਿ, ਦਿਲਹਿ ਪਸਿੰਦੇ;
ਜਿਨੀ ਕਰਿ ਏਕ ਧਿਆਇਆ॥**

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਖਸਮ=ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਕੀ=ਦੀ ਨਦਰਿ=ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਦਿਲਹਿ=ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਪਸਿੰਦੇ=ਵੇਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨੀ=ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਿ=ਕਰਕੇ ਉਸ ਏਕੁ=ਇਕ ਨੂੰ ਹੀ

ਧਿਆਇਆ=ਧਿਆਉਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

**ਤੀਹ ਕਰਿ ਰਖੇ, ਪੰਜ ਕਰਿ ਸਾਥੀ;
ਨਾਉ ਸੈਤਾਨੁ, ਮਤੁ ਕਟਿ ਜਾਈ॥**

ਹੇ ਕਾਜੀ! ਜੇ ਤੂੰ ਤੀਹ ਰੋਜ਼ੇ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਕਰ ਰੱਖੇ ਹਨ ਤੇ ਪੰਜ ਵਕਤ ਦੀਆਂ ਪੰਜੇ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਸਾਥੀ=ਸੰਗੀ ਬਣਾ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਪੁਲੋਕ ਵਿਚ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਪਰੰਤੂ ਤੁਹਾਡੇ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਉ= ਨਾਮ ਸੈਤਾਨੁ=ਬਦੀ ਦਾ ਫਰਿਸਤਾ ਹੈ, ਮਤਾਂ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੋਜ਼ੇ ਤੇ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਜਾਵੇ, ਭਾਵ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲ ਤੋਂ ਹੀਣਾ ਨਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਅਰਥਾਤ ਤੁਸੀਂ ਜੇ ਤੀਹ ਰੋਜ਼ੇ ਰੱਖਦੇ ਹੋ ਤੇ ਨਾਲ ਪੰਜ ਵਕਤ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਵੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋ ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਸੈਤਾਨ ਹੈ, ਉਹ ਤੇਰੀ ਮੱਤ ਵਿਚੋਂ ਸੁਭ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

**ਨਾਨਕ ਆਖੈ, ਰਾਹਿ ਪੈ ਚਲਣਾ;
ਮਾਲੁ ਧਨੁ ਕਿਤ ਕੂ ਸੰਜਿਆਹੀ॥**

ਰੂਹ ਨੇ ਪਰਲੋਕ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈ ਕੇ ਚੱਲਣਾ ਹੈ ਭਾਵ ਇਕ ਦਿਨ ਤੁਰ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਮਾਲ=ਮੱਝਾਂ, ਗਾਵਾਂ, ਘੋੜੇ ਆਦਿ ਧਨੁ=ਦੌਲਤ ਕਿਤ=ਕਿਸ ਕੂ=ਵਾਸਤੇ ਸੰਜਿਆਹੀ=ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਛੱਡ ਕੇ ਤੁਰ ਹੀ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪਦਾਰਥ ਤੇ ਦੌਲਤ ਕਿਸ ਵਾਸਤੇ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਨਾ ਕੋਈ ਨਾਲ ਲਿਆਇਆ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇਗਾ।

**ਸਿਰੀਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੧ ਘਰੁ ੪
ਸੋਈ ਮਉਲਾ, ਜਿਨਿ ਜਗੁ ਮਉਲਿਆ;
ਹਰਿਆ ਕੀਆ ਸੰਸਾਰੇ॥**

ਅਸਲੀ ਤਾਂ ਸੋਈ=ਉਹੋ ਖੁਦਾ ਹੀ ਮਉਲਾ=ਮਾਲਕ ਸੁਆਮੀ ਹੈ ਜਿਨਿ=ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਜਗੁ=ਜਗਤ ਨੂੰ ਮਉਲਿਆ=ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰ ਕੇ ਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰੇ=ਸੰਸਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚੇਤਨ ਸੱਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਕੀਆ=ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਚੇਤਨ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਵੇਖਦੀਆਂ ਹਨ, ਕੰਨ ਸੁਣਦੇ ਹਨ, ਹੱਥ ਪੈਰ ਚਲਦੇ ਹਨ, ਰਸਨਾ ਬੋਲਦੀ ਹੈ, ਮਨ ਸੰਕਲਪ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਬੁੱਧੀ ਨਿਸਚੇ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਉਂ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਚੇਤਨਤਾ ਬਖਸ਼ੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹੋ ਅਸਲੀ ਮਉਲਾ ਹੈ।

**ਆਬ ਖਾਕੁ ਜਿਨਿ ਬੰਧਿ ਰਹਾਈ;
ਯੰਨੁ ਸਿਰਜਣਹਾਰੇ॥**

ਜਿਨਿ=ਜਿਸ ਨੇ ਆਬ=ਪਾਣੀ ਤੇ ਖਾਕੁ=ਮਿੱਟੀ ਆਦਿ ਪੰਜਾਂ ਤੱਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦੇਹੀ ਵਾ: ਸਿਸ਼ਟੀ

ਬੰਧਿ=ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰਹਾਈ=ਰੱਖੀ ਹੈ ਵਾ: ਆਬ=ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਖਾਕੁ=ਮਿੱਟੀ (ਧਰਤੀ) ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਭਾਵ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪਾਣੀ ਕਈ ਗੁਣਾ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਡੁਬਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸਤੀ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਪਾਣੀ 'ਚ ਇਸਥਿਤ ਹੈ।

ਮਰਣਾ ਮੁਲਾ; ਮਰਣਾ॥

ਮੁਲਾ=ਹੇ ਮੁੱਲਾਂ! ਇਹ ਨਿਸਚਾ ਕਰ ਕਿ ਮਰਣਾ=ਮੌਤ ਕਰਕੇ ਇਕ ਦਿਨ ਸਭ ਨੇ ਮਰਣਾ=ਮਰਨਾ ਹੀ ਹੈ।

ਭੀ; ਕਰਤਾਰਹੁ ਡਰਣਾ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥

ਭੀ=ਫੇਰ ਵੀ ਕਰਤਾਰਹੁ=ਉਸ ਕਰਤਾਰ (ਪ੍ਰਭੂ) ਪਾਸੋਂ ਡਰਨਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਮਨੁੱਖ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਰੱਬ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬਬੇਰੇ ਦੁੱਖ ਦਿਤੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਹੁਣ ਹੋਰ ਕੀ ਕਰੇਗਾ? ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦਾ ਭੈ ਜਾਂ ਭਗਤੀ ਕਿਉਂ ਕਰੀਏ।

**ਤਾ ਤੂ ਮੁਲਾ ਤਾ ਤੂ ਕਾਜੀ;
ਜਾਣਹਿ ਨਾਮੁ ਖੁਦਾਈ॥**

ਤਾਂ ਤੂੰ ਮੁੱਲਾਂ (ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲਾ) ਤੇ ਤਾਂ ਤੂੰ ਕਾਜੀ (ਸ਼ਰ੍ਰਾ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਗਿਆਤਾ ਤੇ ਸੰਸਥਾਪਕ) ਹੈਂ ਜੇਕਰ ਖੁਦਾਈ=ਉਸ ਖੁਦਾ ਦਾ ਨਾਮ ਜਾਣਹਿ=ਜਾਣਨਾ ਕਰੋ ਭਾਵ ਉਸ ਨੂੰ ਜਪਣਾ ਕਰੋ। ਭਾਵ ਹੇ ਮੁੱਲਾਂ! ਜੇ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਪੜ੍ਹਾਵੇਂ ਤਾਂ ਹੀ ਤੂੰ ਅਸਲੀ ਮੁੱਲਾਂ ਹੈਂ ਤੇ ਹੇ ਕਾਜੀ! ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਪੁਮਾਰਥ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਰਾ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਗਿਆਤਾ ਤੇ ਸਥਾਪਕ ਹੋਵੇਂ ਤਾਂ ਹੀ ਤੂੰ ਸੱਚਾ ਕਾਜੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈਂ।

**ਜੇ ਬਹੁਤੇਰਾ ਪੜਿਆ ਹੋਵਹਿ;
ਕੇ ਰਹੈ ਨ ਭਰੀਐ ਪਾਈ॥**

ਜੇ=ਜੇਕਰ ਤੂੰ ਬਹੁਤੇਰਾ=ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਤੇਬਾਂ (ਅੰਜੀਲ, ਕੁਰਾਨ, ਤਉਰੇਤ ਤੇ ਜੰਬੂਰ) ਆਦਿ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇਂ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਵਾਸਾਂ ਰੂਪੀ ਪਾਈ=ਪੜ੍ਹੋਪੀ ਭਰ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੇ=ਕੋਈ ਦੇਹੀ ਇਥੇ ਰਹੈ ਨ=ਠਹਿਰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਜੀਵ ਕੂਚ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਸਿਆਣਾ ਹੋਵੇ।

**ਸੋਈ ਕਾਜੀ, ਜਿਨਿ ਆਪੁ ਤਜਿਆ;
ਇਕੁ ਨਾਮੁ ਕੀਆ ਆਧਾਰੇ॥**

ਸਾਡੇ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਤਾਂ ਭਾਈ! ਸੋਈ=ਉਹੋ ਹੀ ਅਸਲੀ ਕਾਜੀ, ਮੁੱਲਾਂ ਹੈਂ ਜਿਨਿ=ਜਿਸ ਨੇ ਆਪੁ=ਆਪਾ ਭਾਵ ਤਜਿਆ=ਤਿਆਗ ਕੇ ਇਕ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਨਾਮ

(ਬਾਕੀ ਪੰਨਾ 51 'ਤੇ)

1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ

ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਕਰਾਮਾਤਿ

ਆਪਿ ਸਿਰਜਣਹਾਰੇ ਧਾਰਿਆ॥

ਡਾ. ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਦੇਖੋ, ਅਪ੍ਰੈਲ ਅੰਕ, ਪੰਨਾ-59)

ਖਤਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗਰੀਬ ਮਾਰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦਾ। ਰਾਜੇ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਲ ਕੈਰੀ ਅੱਖ ਕਰਕੇ ਦੇਖਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਹੱਸ-ਹੱਸ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਵਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਖੀ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਹੈ, ਗਰੀਬ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦਾ ਮਦਦਗਾਰ ਹੈ। ਅਨਾਥਾਂ, ਨਿਥਾਵਿਆਂ, ਨਿਮਾਣਿਆਂ, ਬੇ-ਘਰਾਂ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਲਈ ਦਰਦਾਂ ਭਰਿਆ ਮਿਤਰ ਹੈ। ਇਸਤ੍ਰੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਵਾਰਨਾ ਗੁਰੂ ਦੀ ਰਜ਼ਾਅ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਸਤਰ ਪਹਿਨਣ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਅੰਗ ਸਮਝ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅੰਗ ਸੰਗ ਰਖਦਾ ਹੈ।

ਖਾਲਸਾ ਵੈਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਇਹੋ ਵਣਜੋ- ਵਪਾਰ, ਨੌਕਰੀ ਚਾਕਰੀ ਲਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਕੇ ਜਿਥੇ ਧਨ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਜਾਣੂੰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਰਮਾਂ ਭੇਖਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਦਾ, ਇੰਡਸਟਰੀਆਂ ਚਲਾਉਂਦਾ, ਵਣਜ ਵਪਾਰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਡਾਕਟਰ, ਸਾਇੰਸਦਾਨ, ਜੱਜ, ਵਜ਼ੀਰ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਪਦਵੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸੂਦਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਕਰਮ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਪੱਕ ਨਿਸ਼ਚਾ ਹੈ ਕਿ -

ਵਿਚਿ ਦੁਨੀਆ ਸੇਵ ਕਮਾਈਐ ॥

ਤਾ ਦਰਗਹ ਬੈਸਣੁ ਪਾਈਐ ॥

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਬਾਹ ਲੁਡਾਈਐ ॥

ਅੰਗ - ੨੬

ਅਤੇ

ਸੇਵਾ ਕਰਤ ਹੋਇ ਨਿਹਕਾਮੀ ॥

ਤਿਸ ਕਉ ਹੋਤ ਪਰਾਪਤਿ ਸੁਆਮੀ ॥

ਅੰਗ- ੨੮੬

ਐਸੇ ਆਦਰਸ਼ ਨੂੰ ਅਪਣਾਅ ਕੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਹਾਨ

ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਵੇਦ ਪਾਠਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਉਚਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਦਸ਼ਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਜੁੱਸੇ ਵਿਚ ਇਹ ਚਾਰੇ ਵਰਣ ਜਜ਼ਬ ਕਰ ਦਿਤੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਚਾ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਕਰਮਯੋਗੀ, ਰਿਸ਼ੀਆਂ-ਮੁਨੀਆਂ, ਪੀਰਾਂ, ਫਕੀਰਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਉਚਾ ਬਣਾ ਦਿਤਾ। ਇਹ ਗ੍ਰਹਿਸਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਵੀ ਹੈ, ਪੂਰਨ ਯੋਗੀ ਵੀ ਹੈ, ਮਹਾਂ ਰਿਸ਼ੀ ਵੀ ਹੈ, ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਲੇਪ ਹੈ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਘਟ-ਘਟ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਨੇ ਇਕੋ ਬੰਦੇ ਵਿਚ ਇਹ ਪੰਜੇ ਵਰਣਾਂ ਦੇ ਗੁਣ ਦਾਖਲ ਕਰ ਦਿਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪਦਵੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਫੁਰਮਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ -

ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਧਰਮ ਅਰ ਕਰਮ॥

ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਭੇਦ ਨਿਜ ਮਰਮ॥

ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਪੂਰਾ॥

ਖਾਲਸਾ ਮੇਰੇ ਸੱਜਨ ਸੂਰਾ॥

ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਪਦਵੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਦਿਤੀ ਯਾਨਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਵਿਚ ਅਭੇਦ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਸੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬੇਅੰਤ ਕਸ਼ਟ ਸਹਾਰ ਕੇ ਇਹ ਆਦਰਸ਼ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਇਕ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਮਨੁੱਖ ਬਣਾ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕਰਾਮਾਤ ਸੀ। ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ-ਹਵਾ ਵਿਚ ਉਡ ਜਾਣਾ, ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਕੇ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣਾ, ਸਿੱਧਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਤਾਲ ਹੀਰੇ ਜਵਾਹਰਾਤ ਨਾਲ ਭਰ ਦੇਣਾ, ਧਰਤੀ ਦੇ ਕਣਾਂ ਨੂੰ ਸੋਨਾ ਬਣਾ ਦੇਣਾ, ਆਮ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰਸ ਬਣਾ ਦੇਣਾ, ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰ ਲੈਣਾ, ਹੱਥ ਵਿਚ ਨਾਗਾਂ ਦੇ ਹੰਟਰ ਰੱਖ ਲੈਣੇ, ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ, ਉਚਾ ਲੰਮਾ ਸਰੀਰ ਬਣਾ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਆਪਣਾ ਵਜੂਦ ਬਣਾ ਲੈਣਾ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਤਪੋ ਬਲ ਨਾਲ ਅਤੇ ਯੋਗ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਆਮ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਨਾਮ ਦਾ ਵਾਸਾ ਕਰਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਮ ਦੇ ਬਲਬੋਤੇ ਸਾਹਸਰੀਣ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇੰਨਾਂ ਉਚਾ ਲੈ ਜਾਣਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨਾਲ ਅਭੇਦ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਲੀਨ ਕਰਕੇ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ

ਪ੍ਰਭੂ ਹੀ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵੱਡੀ ਕਰਾਮਾਤ ਸੀ। ਬੇਅੰਤ ਜੁਲਮਾਂ ਦੇ ਹੇਠ ਲਤਾੜੇ ਹੋਏ ਨਿਮਾਣੇ ਤੇ ਨਿਤਾਣੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਇਕ ਪੂਰਨ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦੇਣਾ, ਜੋ ਅਧਿਆਤਮਕ ਕਰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੈ, ਸਸਤਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਖਤਰੀ ਹੈ, ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵਾਂ ਤਜਰਬਾ ਕਰਕੇ ਸਾਇੰਸਦਾਨ, ਡਾਕਟਰ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਜਰਨੈਲ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਸ਼ਾਸਕ ਹੈ ਨੇਕ ਕਿਰਤ ਕਰਕੇ ਵੈਸ਼ ਦੇ ਕਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਦਵੀ, ਰੁਤਬੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ, ਪੂਰਨ ਗਿਆਨਵਾਨ ਸਾਧੂ, ਸੰਤ ਹੈ, ਛੋਟੀ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਤਪਰ, ਜੋੜੇ ਝਾੜਨੇ, ਪੱਖੇ ਝੱਲਣੇ, ਜਲ ਪਿਲਾਉਣਾ, ਦਰੀਆਂ ਵਿਛਾਉਣੀਆਂ, ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਣਜਾਣ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ, ਲੰਗਰ ਪਕਾਉਣੇ, ਲੰਗਰ ਛਕਾਉਣੇ, ਜੂਠੇ ਬਰਤਨ ਮਾਂਜਣੇ ਆਦਿ ਇਹ ਸਭ ਸੇਵਾਵਾਂ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਗੁਰਸਿੱਖ ਜੋਗੀ, ਆਤਮ ਰਸ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ ਕੇ ਪੂਰਨ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ -

ਆਤਮ ਰਸ ਜਿਹ ਜਾਨਹੀ, ਸੋ ਹੈ ਖਾਲਸ ਦੇਵ॥

ਪ੍ਰਭ ਮਹਿ, ਮੈਂ ਮਹਿ, ਤਾਸ ਮਹਿ, ਰੰਚਕ ਨਾਹਨ ਭੇਵ॥

ਸਰਬ ਲੋਹ ਗ੍ਰੰਥ

ਸਤਿਗੁਰ ਦੀ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਇਕੋ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਹੋ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਵਿਚਰਨਾ, ਇਕ ਵਿਲੱਖਣ ਕਰਾਮਾਤ ਸੀ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਤਕ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਇਹ ਮਹਾਨ ਕਰਾਮਾਤ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦਾਨ ਦੇ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਕਰਾਮਾਤ ਇਥੋਂ ਤਕ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਕਿ 84 ਲੱਖ ਜੂਨਾਂ ਵਿਚ ਗੋੜੇ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਕੀਟ, ਪਤੰਗ, ਕੁਰੰਗ, ਗਜ, ਮੀਨ, ਮੱਛੀਆਂ, ਪੰਛੀ, ਦਰਖਤ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਜੀਵ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਰੂਪ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਇਕ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ ਜੋ ਕੇਵਲ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਸਪੂਤ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਤੋਂ ਹੀ ਪੂਰੀ ਹੋ ਸਕੀ। ਇਸ ਖਾਲਸਾ ਪਦਵੀ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਨਿਵਾਸ ਦਿਵਾ ਦੇਣਾ, ਸਰਬ ਲੋਹ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਦਿਨ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹਾਨ ਘਟਨਾ ਦਾ ਦਿਨ ਹੈ। ਅਜੇ ਤੀਕਰ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਿਆ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਆਦਰਸ਼ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੀ ਵਡੱਤਣ ਕਿੰਨੀ ਉਚੀ ਹੈ? ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਪੂਰਨ ਮਨੁੱਖ ਕਿਵੇਂ ਵਰਤਦਾ ਹੈ, ਕਿਵੇਂ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਤਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵੈਰ,

ਕੀਨੇ, ਸਾੜਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਪਾਕ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਆਪਣਾ ਹੀ ਘਰ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਭਾਈ ਘਨੂਈਆ, ਬਗੈਰ ਵਿਤਕਰੇ ਤੋਂ ਜੰਗ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਿਆ ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਾਣੀ ਦਾ ਘੁੱਟ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਛੋਹ ਕੇ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਉਹ ਅੰਦਰਲਾ ਹਨੇਰਾ ਗਵਾ ਕੇ ਨੇਤਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਭਨਾਂ ਘਟਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਹੀ ਵੇਖਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਪਾਣੀ ਕਿਸਨੂੰ ਪਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ? ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਉਤਰ ਸੀ ਕਿ ਸਾਹਿਬ ਜੀ! ਮੈਨੂੰ ਤੁਰਕ-ਅਤੁਰਕ ਹਿੰਦੂ-ਅਹਿੰਦੂ, ਆਪਣਾ-ਬੇਗਾਨਾ, ਵੈਰੀ-ਮਿਤਰ, ਮਾੜਾ ਤੇ ਚੰਗਾ, ਜ਼ਾਲਮ ਤੇ ਮਜ਼ਲੂਮ ਕੋਈ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਜੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਇਕ ਤੇਰਾ ਹੀ ਰੂਪ ਘਟ-ਘਟ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਉਸ ਪੂਰਨ ਮਨੁੱਖ ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਕੇ ਮਲੂਮ ਦੀਆਂ ਡੱਬੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਟੀਆਂ ਬਖਸ਼ ਕੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਈ ਘਨੂਈਆ! ਤੂੰ ਖਾਲਸਾ ਪਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਲੋੜ ਪੈਣ ਤੇ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਮਲੂਮ ਭੀ ਲਗਾਈਂ ਤੇ ਪਾਣੀ ਪਿਲਾ ਕੇ ਪੱਟੀਆਂ ਭੀ ਬੰਨ੍ਹੀ, ਇਹੋ ਮਹਾਨ ਉਚਾ ਆਦਰਸ਼ ਮੈਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰੀਰਧਾਰੀ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਕੁਬੁਧੀ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਸੁ-ਬੁਧਿ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਮੇਰਾ ਕਰਤੱਵ ਹੈ। ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ ਮੰਗਣ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨਾ, ਇਸ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋਚਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਖਾਲਸਾ ਕੋਈ ਭੇਖ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਕ ਅਸਲੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਦਿਖਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਕਰਕੇ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਰੂਪ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਮ ਜਪਣ ਦੇ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਕਰਮ ਦਾ ਧਾਰਨੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਸੋ ਪਿਆਰੇ ਪਾਠਕੋ! ਵਿਚਾਰੋ ਉਸ ਮਹਾਨ ਉਚੇ ਆਦਰਸ਼ ਨੂੰ, ਉਸ ਗੁਰੂ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਰਾਮਤ ਨੂੰ ਜੋ ਜੁਗਾਂ-ਜੁਗਾਤਰਾਂ ਤਕ ਆਪਣੇ ਬਲ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਚਲਦੀ ਰਹਿਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਐਸਾ ਸੁਥਰਾ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਈ ਹੋ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟੇਗਾ ਕਿ ਸਾਰਾ ਸੰਸਾਰ ਖਾਲਸਾ ਆਦਰਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਰਸੇਗਾ, ਲੋਚੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਦਰਸ਼ ਇਸ ਸੁਪਨਮਈ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਰਬ ਗੁਣ ਸਪੰਨ ਹੈ, ਖਾਲਸਾ ਪੂਰਨ ਗਿਆਨਵਾਨ ਹੈ, ਇਸ ਨੇ ਮਾਇਆ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਕੇ, ਅਵਿਦਿਆ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਖੰਡ-ਖੰਡ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਨੂਰਾਨੀ ਮਿਲਾਪ - 2

(ਡਾ.) ਭਾਈ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

(ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇ 2019 ਵਿਚ 550 ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਤਾਬਦੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ)

ਮੇ ਮੁਰਖ ਕੀ ਕੇਤਕ ਬਾਤ ਹੈ ਕੋਟਿ ਪਰਾਧੀ ਤਰਿਆ ਰੇ ॥

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕੁ ਜਿਨ ਸੁਣਿਆ ਪੇਖਿਆ ਸੇ ਫਿਰਿ ਗਰਭਾਸਿ ਨ ਪਰਿਆ ਰੇ ॥

ਨਦਰਿ ਦੀ ਦੌਲਤ

ਨਦਰਿ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਸ਼ਬਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਨੇਕ ਵਾਰ ਰੂਪਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਆਪੇ ਆਪਣੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਰਹਿਮਤ ਵਰਸਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਅਸੀਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਇਥੇ ਸਮਰੱਥ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਸਾਕਾਰ ਰੂਪ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਨਦਰਿ ਜਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਆਪ ਜੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਨਦਰੇ ਨਦਰੀ ਨਿਹਾਲ, ਅਮਿਓ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਇਤਿਆਦਿਕ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਦਰਿ ਦੀ ਵਰਖਾ ਆਮ ਜਨ ਸਾਧਾਰਣ ਤੇ ਪੈਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਕਾਇਆਂ ਕਲਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਖਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਮਾਨਸ ਤੇ ਮਾਨਸਾਂ ਤੋਂ ਦੇਵਤੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇਕ ਛਿਨ ਭੰਗਰ ਦਾ ਅਗੰਮੀ ਵਰਤਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਆਕਾਸ਼ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਇਸੇ ਨਦਰਿ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣੇ ਹਨ। ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਸੋਨਾ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਇਸੇ ਨਦਰਿ ਨਾਲ ਸਰਸਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਕੋਠੀ ਮੁੱਲ ਵਾਲੇ ਲੱਖਾਂ ਕੋੜਾਂ ਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। **ਕਉਡੀ ਕਾ ਲਖ ਹੁਆ ਮੁਲੁ॥ (ਅੰਗ-898) ਗੋਬਿੰਦ ਗੋਬਿੰਦ ਗੋਬਿੰਦ ਸੀਗਿ ਨਾਮਦੇਉ ਮਨੁ ਲੀਣਾ ॥ ਆਢ ਦਾਮ ਕੇ ਡੀਪਰੇ ਹੋਇਓ ਲਾਖੀਣਾ॥ (ਅੰਗ-487)** ਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਭਿਖਾਰੀ ਅੱਜ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣਦੇ ਦੇਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਕੇਵਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣੇ, ਸਗੋਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀਆਂ ਵੰਡਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਦਰਿ ਦੇ ਭਾਗਸ਼ੀਲ, ਕਲ ਦੇ ਭਿਖਾਰੀ, ਅੱਜ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀਆਂ ਵੰਡਦੇ ਦੇਖੇ ਹਨ। ਇਕ ਨਹੀਂ ਬੇਅੰਤ ਅਣਗਿਣਤ ਇਸ ਨਦਰਿ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣੇ। ਹਨੇਰੇ 'ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਐਸੇ ਚਾਨਣ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਈ। ਇਸ ਨਦਰਿ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਭੁੰਚ ਕੇ ਉਹ ਆਪ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵੰਡਣ ਦੇ ਵੱਡੇ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰੇ ਬਣੇ। ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤਕ ਉਹ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰੇ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਖਸ਼ਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਪ੍ਰਤੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਕ ਬਹੁਤ

ਪਿਆਰੀ ਅਤੇ ਅਗੰਮੀ ਪਲ/ਘੜੀ ਸਾਡੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਸਾਕਾਰ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਚੌਗਿਰਦੇ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਜੋ ਤਾਂਘ ਸੀ ਉਹ ਆਪ ਜੀਆਂ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਦਰ ਭਾਵੇਂ ਕੁਦਰਤਿ ਦੇ ਵਿਚ ਵਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਵੇਂ ਤਲਵੰਡੀ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਕਾਇਨਾਤ/ਕੁਦਰਤ ਕਾਦਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਤਾਂਘ ਕਰਕੇ ਸਵਾਗਤ ਲਈ ਤਿਆਰ-ਬਰ-ਤਿਆਰ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਉਸ ਵੱਡਿਆਂ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੀ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਦਰਿ ਨਾਲ ਸਰਸਾਰ ਹੋ ਕੇ, ਅਗੰਮੀ ਅਨੰਦ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮਾਈ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਾਂਗੇ। ਸਾਡੀ ਮੁਰਾਦ ਮਾਤਾ ਦੋਲਤਾਂ ਦਾਈ ਤੋਂ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਦੋਲਤਾਂ ਜੀ ਉਹ ਭਾਗਸ਼ੀਲ ਮਾਈ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੋੜਾਂ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਦਰਿ ਪਈ। ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਜੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬੜਾ ਗਹਿਮਾ ਗਹਿਮੀ ਵਾਲਾ ਤੇ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਹੈ। ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਬਾਬਾ ਮਹਿਤਾ ਕਲਿਆਣ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਮੋਹਰਾਂ ਤੇ ਮਠਿਆਈਆਂ ਦੇ ਬਰਤਨ ਭਰ ਕੇ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਵਾਸਤੇ ਬਸਤਰ/ਦੁਸ਼ਾਲੇ ਅਨੇਕਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਮਾਈ ਦੋਲਤਾਂ ਦਾਈ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਜੀ ਅਨੰਦ ਵਿਚ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋਏ-ਹੋਏ ਹਨ। ਮਾਈ ਦੋਲਤਾਂ ਦਾਈ ਨੇ ਆਉਣ ਸਾਰ ਬਾਬਾ ਮਹਿਤਾ ਕਲਿਆਣ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ! ਜੇ ਰੱਬ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਗਰੀਬਣੀ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰਖਿਉ। ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਮਣ ਦਾਣੇ ਦੇ ਦਿਉ, ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਰੱਜ ਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾ ਲੈਣ। ਮਾਈ ਦੋਲਤਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਬਾਬਾ ਜੀ! ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਗਰਮ ਬਿਸਤਰੇ ਵੀ ਦੇ ਦਿਉ ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਠੰਡ 'ਚ ਠਰੁੰ-ਠਰੁੰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਹਿਤ ਮਾਈ ਦੋਲਤਾਂ ਬੋਲੀ ਗਈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ! ਦੋ-ਚਾਰ ਟਕੇ ਵੀ ਦੇ ਦਿਉ, ਮੇਰਾ ਗਰੀਬਣੀ ਦਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚਲ ਸਕੇ। ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਬਾਬਾ ਮਹਿਤਾ ਕਲਿਆਣ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਤਥਾ ਅਸਤੂ ਫੁਰਮਾਇਆ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲੇਗਾ, ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ।

ਮਾਤਾ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮਾਈ ਦੋਲਤਾਂ ਇਹ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਕੇ ਅੰਦਰ ਨੂੰ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਰ ਨੇ ਸਾਕਾਰ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਆਪ ਜੀਆਂ ਨੇ ਮਾਈ ਦੋਲਤਾਂ ਦਾਈ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਹੋ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤੇ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਅੱਠਾਂ ਚਾਰ ਮੁਖੇ ਦੀਵਿਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਮੱਧਮ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਚਾਨਣਾ ਹੀ ਚਾਨਣਾ ਮਾਈ ਦੋਲਤਾਂ ਨੇ ਤਕਿਆ। ਅੱਖਾਂ ਝਾਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀਆਂ। ਉਹ ਇਕ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਵਿਚ ਅਨੰਦ ਸੀ। ਇਕ ਅਗੰਮੀ ਝਰਨਾਹਟ ਸੀ। ਅਜੇ ਮਾਈ ਦੋਲਤਾਂ ਇਸ ਅਗੰਮੀ ਝਰਨਾਹਟ ਨੂੰ ਜਰ ਸਕਣ ਦਾ ਜੇਰਾ ਕਰ ਹੀ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਹੱਸ ਕੇ, ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਿਤੇ। ਮਾਈ ਦੋਲਤਾਂ ਤੇ ਅਗੰਮੀ ਨਦਰਿ ਪਈ। ਇਧਰ ਦੇਵਤੇ ਚੰਦਨ, ਕੇਸਰ, ਕਪੂਰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਘਰ ਦੇ ਚੌਗਿਰਦੇ ਨੂੰ ਸੁਗੰਧਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਾਈ ਦੋਲਤਾਂ ਤੇ ਨਦਰਿ ਪੈਂਦੀ ਸਾਰ ਉਹ ਅਗੰਮੀ ਮੰਡਲ, ਇਲਾਹੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਏ। ਹੋ ਗਈ ਬਖਸ਼ਿਸ਼, ਵਰਤ ਗਿਆ ਨਦਰਿ ਦਾ ਕਰਿਸ਼ਮਾ। ਨੂਰਾਨੀ ਨਦਰਿ ਦੀ ਪਾਤਰ ਬਣੀ ਮਾਈ ਦੋਲਤਾਂ ਦਾਈ ਅਗੰਮੀ ਆਨੰਦ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਏ। ਅੱਜ ਮਾਤਾ ਤ੍ਰਿਪਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਤਾਂ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋਏ ਹੀ ਸਨ ਪਰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਮਾਈ ਦੋਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਨਦਰੇ ਨਦਰੀ ਨਿਹਾਲ ਹੋਏ ਮਾਈ ਦੋਲਤਾਂ ਜੀ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਹੱਥ ਫਿਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਹੁਣ ਭਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਜੁੜੇ ਹਨ। ਚਾਲ ਵਿਚ ਗਉਰਾਪਨ ਹੈ, ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਨੂਰ ਹੈ। ਰਸਨਾ ਅਤੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਬਰ ਤੇ ਸੰਤੋਖ ਝਲਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਲਾਹੀ ਨਦਰਿ ਨਾਲ ਮਾਲੇ ਮਾਲ ਹੋਏ ਮਾਈ ਦੋਲਤਾਂ ਜੀ ਬਾਬਾ ਮਹਿਤਾ ਕਲਿਆਣ ਦਾਸ ਜੀ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਫੁਰਮਾਨ ਲੱਗੇ, ਮੰਗੋ ਜੋ ਮੰਗਣਾਂ! ਮਾਈ ਦੋਲਤਾਂ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਕਿ ਹੁਣ ਕੁਝ ਮੰਗਣ ਜੋਗਾ ਰਹਿ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋ ਗਈ ਹਾਂ। ਦਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦੇਵਾਂ। ਬਾਬਾ ਜੀ! ਮੈਨੂੰ ਸੱਚੀ ਦੋਲਤ ਮਿਲ ਗਈ। ਮੈਨੂੰ ਅਗੰਮੀ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਪੂਰਨ ਹੋ ਗਈ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਮਾਈ ਦੋਲਤਾਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੀ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੀ ਨਦਰਿ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ ਪੈਣ ਨਾਲ ਹੋਰ ਦੀ ਹੋਰ ਬਣ ਗਈ।

ਕਚਹੁ ਕੰਚਨੁ ਭਇਅਉ ਸਬਦੁ ਗੁਰ ਸੁਵਣਹਿ ਸੁਣਿਓ ॥

ਬਿਖੁ ਤੇ ਅੰਮਿਤੁ ਹੁਯਉ ਨਾਮੁ ਸਤਿਗੁਰ ਮੁਖਿ ਭਣਿਅਉ ॥
ਲੋਹਉ ਹੋਯਉ ਲਾਲੁ ਨਦਰਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਜਦਿ ਧਾਰੈ ॥
ਪਾਹਣ ਮਾਣਕ ਕਰੈ ਗਿਆਨੁ ਗੁਰ ਕਹਿਅਉ ਬੀਚਾਰੈ ॥

ਅੰਗ - ੧੩੯੯

ਇਹ ਹੈ ਨਦਰਿ ਦੀ ਦੋਲਤ। ਮਾਈ ਦੋਲਤਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਹੋਰ ਦੋਲਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਉਪਰ ਕਰੋੜਾਂ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਲੋਂ 'ਨਾਨਕ ਨਦਰੀ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲ' ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਹੋ ਗਈ।

ਲਖ ਖੁਸੀਆ ਪਾਤਿਸਾਹੀਆ ਜੇ ਸਤਿਗੁਰੁ ਨਦਰਿ ਕਰੇਇ ॥
ਨਿਮਖ ਏਕ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਦੇਇ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਤਨੁ ਸੀਤਲੁ ਹੋਇ ॥

ਅੰਗ- ੪੪

(ਪੰਨਾ 47 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਦਾ ਆਧਾਰੋ=ਆਸਰਾ ਲੈਣਾ ਕੀਆ=ਕੀਤਾ ਹੈ।

**ਹੈ ਭੀ ਹੋਸੀ, ਜਾਇ ਨ ਜਾਸੀ;
ਸਚਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰੋ ॥**

ਜੇ ਪ੍ਰਭੂ ਹੁਣ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ, ਪਿੱਛੇ ਭੂਤਕਾਲ 'ਚ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਹੋਸੀ=ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜਾਇ ਨ ਜਾਸੀ=ਨਾ ਉਹ ਜਾਇ=ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਾਸੀ=ਜਾਵੇਗਾ। ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਸਚਾ=ਤ੍ਰੈਕਾਲ ਅਬਾਧ ਭਾਵ ਸੱਤ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਮਾਇਆ ਰੂਪੀ ਜਗਤ ਦਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰੋ=ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ।

**ਪੰਜ ਵਖਤ ਨਿਵਾਜ ਗੁਜਾਰਹਿ;
ਪੜਹਿ ਕਤੇਬ ਕੁਰਾਣਾ ॥**

ਹੇ ਮੁੱਲਾਂ ਜੀ! ਭਾਵੇਂ ਤੂੰ ਪੰਜ ਵਖਤ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਗੁਜਾਰਦਾ ਹੈਂ ਵਾ: ਪੰਜ ਵਖਤ ਤਾਂ ਤੂੰ ਨਮਾਜ਼ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਗੁਜਾਰਹਿ=ਗੁਜਾਰਦਾ ਹੈਂ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੇ ਕੁਰਾਣਾ=ਕੁਰਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈਂ ਭਾਵ ਨਮਾਜ਼ਾਂ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਕਤੇਬਾਂ ਕੁਰਾਨ ਆਦਿ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੋਇਆ ਵੀ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਪਾਪ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈਂ,

**ਨਾਨਕ ਆਖੈ ਗੋਰ ਸਦੇਈ;
ਰਹਿਓ ਪੀਣਾ ਖਾਣਾ ॥**

ਸਤਿਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੇ ਮੁੱਲਾਂ ਜੀ! ਗੋਰ=ਕਬਰ ਤੁਸਾਂ ਨੂੰ ਸਦੇਈ=ਬੁਲਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰਤੂੰ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਲਾਲਚ 'ਚ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈਂ। ਉਹ ਸਭ ਰਹਿਓ=ਇਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ, ਭਾਵ ਉਸ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰ ਲਵੋ ਐਵੇਂ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਿਚ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਂ ਕਿਉਂ ਗਵਾ ਰਹੇ ਹੋ।

'ਚਲਦਾ.....।'

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ - 'ਸਰਵੋਤਮ'

(ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ)

ਡਾ. ਸਵਾਮੀ ਰਾਮ ਜੀ

ਸ੍ਰੀ ਸੰਤ ਜੀ (ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ) ਸੇ ਮਿਲਕਰ ਮੁਝੇ ਜੋ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਮਿਲੀ, ਮੁਝੇ ਐਸਾ ਮਾਲੂਮ ਹੁਆ ਕਿ ਜੀਵਨ ਮੇਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋ ਐਸਾ ਹੈ, ਜੋ ਜਿਤਨਾ ਅੰਦਰ ਸੇ, ਵੈਸਾ ਹੀ ਬਾਹਰ ਸੇ ਅਪਨਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਸੱਚਾ, ਸਰਲ; ਕੋਈ ਛਲ ਕਪਟ ਪਾਖੰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਏਕ ਮਹਾਨ ਬਾਤ - ਅਗਰ ਹਮਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਮੇਂ ਸਭੀ ਸੰਤ ਲੋਗ ਇਸੀ ਤਰਹ ਕਾ ਜੀਵਨ ਅਪਨਾਅ ਲੇਂ ਤੋ ਹਮਾਰਾ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਫਿਰ ਅਪਨੀ ancient glory (ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਾਣ) ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਤਾ ਹੈ। ਅਬ ਮੁਝੇ ਆਪ ਸੇ ਕਹਨਾ ਹੈ - ਆਪ ਸਭ ਕੋ ਯੇ ਭੀ ਗਿਆਨ ਹੋਨਾ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਆਪ ਨਿਤਯ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਪਾਠ ਕਰਤੇ ਹੋ, ਜਪ ਕਰਤੇ ਹੋ ਲੇਕਿਨ ਏਕ ਬਾਤ ਆਪ ਸਮਝ ਲੀਜੀਏ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਮੇਂ ਜਿਤਨੇ ਭੀ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈਂ, ਉਨ ਸਭ ਮੇਂ ਸੇ ਸਰਲ ਗ੍ਰੰਥ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੈ। ਜਿਤਨਾ ਸਰਲ ਗ੍ਰੰਥ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੈ, ਔਰ ਸੰਸਾਰ ਕਾ ਕੋਈ ਭੀ ਗ੍ਰੰਥ ਨਹੀਂ - ਏਕ ਬਾਤ। ਦੂਸਰੀ ਬਾਤ ਯੇ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਨਿਚੋੜ ਸਾਰੇ ਧਰਮੋਂ ਕਾ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਵੇ ਅਨਯ ਗ੍ਰੰਥੋਂ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ ਆਪ ਕੋ। ਯੇ ਤੋ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਜਿਤਨੇ ਭੀ ਧਰਮ ਹੈਂ, ਉਨ ਕੋ ਫਿਲਟਰ (filter) ਕਰਕੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਯੇ ਸੂਤਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕੀ, ਉਨਕੀ ਮਹਾਨ ਕਿਰਪਾ ਸੇ, ਔਰ ਅੰਨਯ ਗੁਰੂਓਂ ਕੀ ਕਿਰਪਾ ਸੇ, ਉਨ ਕੇ ਬਲੀਦਾਨ ਸੇ ਬਣਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਸਾਰ ਕਾ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ - ਮੇਂ ਇਸ ਚੀਜ਼ ਕੋ ਆਪ ਕੇ ਸਾਮਨੇ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਰਹਾ ਹੁੰ, ਅਗਰ ਕੋਈ ਇਸ ਕੇ ਉਪਰ discussion (ਚਰਚਾ) ਕਰਨਾ ਚਾਹੇ ਤੋ ਮੈਂ ਉਸਕੋ ੧੦੧ ਪੁਆਇੰਟ (point) ਬਣਾ ਕਰ ਕੇ ਬਤਾ ਸਕਤਾ ਹੁੰ ਕਿ ਐਸਾ ਗ੍ਰੰਥ ਔਰ ਦੂਸਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਤੀਨ ਚੀਜ਼ੇ ਸਮਝਨੇ ਕੀ ਹੋਤੀ ਹੈਂ। ਸਿੱਖ ਸ਼ਬਦ - ਸੇਵਕ ਕੇ ਲੀਏ ਆਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਸੇਵਾ ਕਰਨੇ ਮੇਂ ਹੀ ਅਪਨਾ ਪੂਰਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਦੇਤਾ ਹੈ। ਸਿਖ ਉਸੇ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਕਿ ਦੂਸਰੋਂ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੇ ਮੇਂ ਆਨੰਦ ਲੇਤਾ ਹੈ। ਜੋ ਦੁਖੀ ਹੋ, ਜਿਸ ਕੋ ਅਵੱਸ਼ਕਤਾ ਹੋ, ਉਸੀ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਹੈ ਸ਼ਬਦ - ਗ੍ਰੰਥ। ਗੁਰੂਓਂ ਕੀ ਜਿਤਨੀ ਬਾਣੀ ਹੈ, ਸੰਤੋਂ ਕੀ ਬਾਣੀ ਕੋ ਗ੍ਰੰਥਿਤ ਕਰ ਦੀਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਏਕ ਸੁਚਾਰੂ ਰੂਪ ਮੇਂ ਸੰਜੋਅ ਦੀਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਉਸ ਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ - ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ। ਮੈਨੇ ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਓਂ ਮੇਂ - ਜਿਨ ਭਾਸ਼ਾਓਂ ਕੋ ਮੈਂ ਜਾਨਤਾ ਹੁੰ - ਉਨ ਮੇਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ

ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਸਵੈਯਯ ਅਧਿਐਨ ਕੀਆ ਤੋ ਮੁਝੇ ਯੇ ਲਗਾ ਕਿ ਗੀਤਾ - ਵੇ ਵਿਕਲਿਸ਼ਟ ਚੀਜ਼ ਹੈ; ਬਾਈਬਲ - ਵੇ ਭੀ ਸਭ ਕੇ ਸਮਝ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਆਤੀ; ਕੁਰਾਨ ਮਜੀਦ - ਵੇ ਭੀ ਸਭ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪਾਤੇ, ਲੇਕਿਨ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੋ ਕੋਈ ਅਗਰ ਪੜ੍ਹ ਲੇ, ਤੋ ਸਭ ਕੇ ਸਮਝ ਮੇਂ ਆ ਸਕਤੀ ਹੈ; ਬੋਧ, ਅਬੋਧ, ਵਿਦਵਾਨ ਭੀ ਉਸ ਕੋ ਸਮਝ ਲੇਤੇ ਹੈਂ। ਅਬ ਤਰਕ-ਬਤਰਕ ਮੇਂ ਜਾਕਰ - ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਕਿਆ ਅਰਥ ਹੋਤਾ ਹੈ, ਕੈਸੇ ਕਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੋ ਇਸ ਕੇ ਲੀਏ ਮੈਂ ਆਪ ਸੇ ਏਕ ਬਾਤ ਕਹਨਾ ਚਾਹਤਾ ਹੁੰ। ਗੁਰੂ ਲੋਗ ਏਕ ਸਥਾਨ ਸੇ ਦੂਸਰੇ ਸਥਾਨ ਪਰ travel (ਯਾਤਰਾ) ਕਰਤੇ-ਕਰਤੇ-ਕਰਤੇ-ਕਰਤੇ-ਕਰਤੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਔਰ ਉਨਕੀ ਬੋਲੀਓਂ ਕੋ, ਜਹਾਂ-ਜਹਾਂ ਗਏ, ਵਹਾਂ-ਵਹਾਂ ਕੇ ਸ਼ਬਦੋਂ ਕੋ ਉਨਹੋਂ ਨੇ ਬਤਾਇਆ - ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੇਂ। ਅਭੀ ਯੇ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਹੁਆ ਜੈਸੇ ਮੈਂ ਆਪਸੇ ਕਹਤਾ ਹੁੰ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋ ਸਿਰੜ ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਥੀ। ਅਬ ਯੇ ਸਿਰੜ word (ਸ਼ਬਦ) ਜੋ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਪਹਾੜੀ ਆਦਮੀ ਜਾਨ ਸਕਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰੜ ਕਿਆ ਹੋਤੀ ਹੈ - ਯੇ ਪਹਾੜੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਜਿਤਨੀ ਭੀ ਆਪ ਕੀ ਭਾਸ਼ਾਏਂ ਹੈਂ, ਉਨ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਆਪ ਕੋ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੇਂ ਮਿਲ ਜਾਏਗੇ - ਜੋ ਭੀ ਬੋਲੇ ਆਪ। ਜੋ ਭੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੋ, ਉਸ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਅਵੱਸ਼ਿਆ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੇਂ ਮਿਲੇ ਹੁਏ ਹੈਂ। ਇਸ ਕਾ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਲੋਗ ਭਾਰਤ ਭ੍ਰਮਣ ਕੀਏ, ਉਸ ਭ੍ਰਮਣ ਮੇਂ, ਉਸ journey ਮੇਂ ਜਹਾਂ-ਜਹਾਂ ਗਏ, ਵਹਾਂ-ਵਹਾਂ ਕੀ ਭਾਸ਼ਾ ਭੀ ਉਨਹੋਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੇਂ ਗ੍ਰੰਥਿਤ ਕਰ ਦੀ। ਏਕ ਮਹਾਨ ਸਾਗਰ ਹੈ - ਸਾਗਰ ਮੇਂ ਜੋ ਜਿਤਨੀ ਡੁਬਕੀ ਲਗਾਏਗਾ, ਉਤਨਾ ਹੀ ਉਸ ਕੋ ਕੁਛ ਨਾ ਕੁਛ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਗਾ। ਤੋ ਮੇਰੇ ਕਹਨੇ ਕਾ ਮਤਲਬ ਯੇ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਧਾ ਸੇ, ਭਕਤੀ ਸੇ ਆਪ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਸ੍ਰੈਯਯ ਕਰੋਂ। ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੋ ਪੂਜਨਾ ਹੀ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਮ ਲੋਗ ਕਿਆ ਕਰਤੇ ਹੈਂ - ਪ੍ਰਾਯ, ਆਰਤੀ ਲੇਕਰ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੋ ਉਪਰ ਸਥਾਨ ਦੇ ਕਰ ਪੂਜਤੇ ਹੈਂ। ਅੱਛੀ ਬਾਤ ਹੈ ਵੇ। ਵੇ ਤੋ ਹੋਨਾ ਹੀ ਚਾਹੀਏ - ਆਦਰ ਔਰ ਸਤਿਕਾਰ ਹੋਨਾ ਚਾਹੀਏ। ਲੇਕਿਨ ਉਸ ਕਾ ਸ੍ਰੈਯਯ ਕਰਨਾ, ਉਸ ਕੋ ਸਮਝਨਾ, ਉਸ ਕੇ ਅਨੁਰੂਪ ਚਲਨਾ; ਬਹੁਤ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਬਾਤ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੋਂ ਮੇਂ ੧੫੬ ਦੇਸ਼ੋਂ ਕਾ ਭ੍ਰਮਣ ਕਰਨੇ ਕੇ ਪਸ਼ਚਾਤ ਮੈਂ ਇਸ ਨਿਰਨੇ ਪਰ ਪਹੁੰਚਾ ਹੁੰ ਕਿ ਵੇ ਕੋਈ ਭੀ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ, ਜਹਾਂ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈਂ। ਅਰ ਵੇ ਭੀ ਕੋਈ ਦੇਸ਼

ਨਹੀਂ, ਜਹਾਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ, ਜਹਾਂ ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਨਾ ਬਨਾ ਹੋ।

ਤੋਂ ਭਾਈਓ ਔਰ ਬਹਿਨੋ, ਮੇਰਾ ਆਪ ਸੇ ਯਹੀ ਅਨੁਰੋਧ ਹੈ, ਔਰ ਯਹੀ ਕਹਿਨਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਕਾ ਧਰਮ ਸਭ ਸੇ ਮਹਾਨ ਹੈ, ਸਭ ਸੇ ਸਰਲ ਹੈ ਔਰ ਉਸ ਮੇਂ ਏਕ ਬਚਿੱਤਰ ਚੀਜ਼, ਏਕ ਸਰਲ ਸੇ ਸਰਲ ਚੀਜ਼ ਬਤਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਸਾਰ ਹੈ - ਜਪ ਕੇ ਉਪਰ। ਅਬ ਜਿਤਨੇ ਦਿਨ ਭੀ ਹਮ ਬੋਲੇਂਗੇ, ਕੇਵਲ ਯਹੀ Theme (ਵਿਸ਼ਾ) ਕੇ ਲੇਕਰ ਕੇ ਬੋਲੇਂਗੇ ਕਿ ਜਪ ਕੈਸੇ ਹੋਨਾ ਚਾਹੀਏ? ਕਿਤਨੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਜਪ ਹੋਤਾ ਹੈ? ਕੈਸੇ ਜਪ ਕੀਆ ਜਾਤਾ ਹੈ? ਮਾਲਾ ਸੇ ਜਪ ਕਰਨੇ ਮੇਂ ਕਿਆ ਲਾਭ ਹੈ? ਮੂੰਹ ਸੇ ਜਪ ਕਰਨੇ ਮੇਂ ਕਿਆ ਲਾਭ ਹੈ? ਸਵਾਸ ਮੇਂ ਜਪ ਕਰਨੇ ਸੇ ਕਿਆ ਲਾਭ ਹੈ? ਔਰ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਜਪ ਕਰਨੇ ਮੇਂ ਕਿਆ ਲਾਭ ਹੈ? ਯੇ ਸਭ ਵਿਚਾਰ ਹਮ ਆਪ ਕੇ ਸਨਮੁਖ ਰਖੇਂਗੇ। ਅਪਨੇ ਹੀ ਅਨੁਭਵ ਸੇ ਨਹੀਂ, ਜਿਨ-ਜਿਨ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ੋਂ ਕੇ ਚਰਨੋਂ ਮੇਂ ਬੈਠ ਕਰ ਤੀਨ ਬਰਸ਼ ਕੀ ਆਯੂ ਸੇ ਲੇਕਰ ਅਬ ਤਕ ਜੋ ਭੀ ਮੈਨੇ ਸੀਖਾ ਹੈ - ਧਿਆਨ ਔਰ ਜਪ ਕੇ ਵਿਸ਼ੇ ਮੇਂ - ਮੈਂ ਉਸੇ ਆਪ ਕੇ ਸਾਮਨੇ ਰਖਨਾ ਚਾਹਤਾ ਹੂੰ।

ਤੋਂ ਆਜ ਕਾ ਵਿਸ਼ਾ ਯੇ ਹੋਗਾ ਕਿ ਜਬ ਆਪ ਜਪ ਕਰੋ, ਤੋਂ ਕੈਸੇ ਆਪ ਕੇ ਬੈਠਨਾ ਚਾਹੀਏ? ਜੈਸੇ ਆਪ ਬੈਠੋ, ਵੈਸੇ ਹੀ ਆਪ ਸਵਾਸ ਲੇਂਗੇ; ਕੌਨ ਸਾ ਅੱਛਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜੋ ਅੱਛੇ ਬੈਠਨੇ ਸੇ, ਔਰ ਫਿਰ ਸੁਆਸ ਲੇਨੇ ਸੇ ਆਪ ਕਾ ਜਪ ਔਰ ਧਿਆਨ, ਔਰ ਗਹਿਰਾਈ ਮੇਂ ਜਾ ਸਕਤਾ ਹੈ। ਸਿਰ, ਗਰਦਨ ਔਰ ਰੀੜ ਕੀ ਹੱਡੀ ਕੋ ਸੀਧਾ ਰੱਖਨਾ ਚਾਹੀਏ, ਜਿਸ ਵਕਤ ਕਿ ਆਪ ਜਪ ਔਰ ਧਿਆਨ ਕਰੋ। ਯੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਏਕ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਹੋਤੀ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਤੋਂ ਹਰ ਵਕਤ ਹੋ ਸਕਤਾ ਹੈ; ਭਾਓ ਹੋ, ਕੁਭਾਓ ਹੋ, ਆਲਸ ਹੋ; ਹਰ ਵਕਤ ਜਪ ਹੋ ਸਕਤਾ ਹੈ ਲੇਕਿਨ ਜੋ ਸਵਸਥ ਹੈ ਔਰ ਬਾਲਪਨ ਸੇ ਯੇ ਸਿਖਸ਼ਾ ਜਬ ਦੀ ਜਾਏਗੀ ਤੋਂ ਉਸ ਮੇਂ ਜਿਹ ਹੋਨਾ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਜਪ ਕੈਸੇ ਹੋ, ਧਿਆਨ ਕੈਸੇ ਹੋ। ਅਬ ਕਹੋ ਕਿ ਧਿਆਨ ਕਿਸ ਕਾ ਕਰੋ। ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਿਸੀ ਮੂਰਤੀ ਕਾ ਧਿਆਨ ਕਰੋ; ਯੇ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ। ਜਪ ਠੀਕ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ, ਇਸੀ ਕਾ ਹੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖਨਾ ਚਾਹੀਏ ਕਿ ਮੇਰਾ ਮਨ ਇਧਰ ਉਧਰ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਭਟਕ ਰਹਾ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਮਨ ਕਿਤਨੀ ਬਾਰ ਭਟਕ ਕਰ ਕੇ ਇਧਰ ਉਧਰ ਜਾ ਰਹਾ ਹੈ? ਯੇ ਜਬ ਵਿਚਾਰ ਹੋਨੇ ਲਗੇਗਾ, ਤੋਂ ਧੀਰੇ-ਧੀਰੇ, ਮਨ ਅਪਨੇ ਕਾਬੂ ਆ ਜਾਏਗਾ। ਤੋਂ ਸਿਰ ਗਰਦਨ ਔਰ ਰੀੜ ਕੀ ਹੱਡੀ ਕੋ ਸੀਧਾ ਰੱਖ ਕਰਕੇ ਸਥਿਰਤਾ ਸੇ ਬੈਠੋ। ਪੈਰ ਕੈਸੇ ਰਹੋ, ਕਹਾਂ ਰਹੋ; ਯੇ secondary (ਦੂਸਰੀ) ਚੀਜ਼ ਹੈ। ਉਸੀ ਆਸਨ ਮੇਂ ਬੈਠਨਾ ਚਾਹੀਏ ਔਰ ਉਸੀ ਕੋ ਨਿਤ ਅਭਿਆਸ ਕਰਤੇ ਰਹਨਾ ਚਾਹੀਏ। ਰੋਜ਼ ਆਸਨ ਬਦਲ ਕਰ, ਕਭੀ ਇਧਰ, ਕਭੀ ਇਧਰ ਕਰਕੇ ਬੈਠਨਾ ਅੱਛਾ ਨਹੀਂ। ਏਕ ਹੀ ਆਸਨ ਮੇਂ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਲੇਨਾ ਚਾਹੀਏ। ਪਹਿਲੇ ਅਪਨੇ ਸਰੀਰ ਕੀ

ਗਤੀ ਕੋ ਦੇਖ ਲੋਂ ਕਿ ਕੌਨ ਆਸਨ ਮੁਝੇ ਅੱਛਾ ਲਗਤਾ ਹੈ, ਤੋਂ ਉਸੀ ਆਸਨ ਮੇਂ ਬੈਠਨਾ ਚਾਹੀਏ। 'ਸਥਿਰ ਸੁਖ ਆਸਨ' - ਜਿਸ ਆਸਨ ਸੇ ਸੁਖ ਭੀ ਮਿਲੇ ਔਰ ਸਥਿਰਤਾ ਰਹੇ, stillness ਰਹੇ।

ਬਾਈਬਲ ਮੇਂ ਭੀ ਏਕ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ word (ਸ਼ਬਦ) ਆਇਆ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਉਸ ਮੇਂ christian (ਈਸਾਈ) ਲੋਗ ਸਮਝਤੇ ਨਹੀਂ। ਬਾਈਬਲ ਮੇਂ ਲਿਖਾ ਹੈ 'Be still and know that I am God.' (ਸਥਿਰ ਰਹੋ ਔਰ ਸਮਝੋ ਕਿ ਮੈਂ ਭਗਵਾਨ ਹੂੰ)। ਬਹੁਤ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਚੀਜ਼ ਲਿਖ ਦੀ ਹੈ - Be still and know that I am God. ਵੋਂ ਸਾਧਕੋਂ ਕੇ ਲੀਏ ਲਿਖਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਸਾਧਕ! ਜਬ ਤਕ ਤੂੰ still (ਸਥਿਰ) ਨਹੀਂ ਹੋਗਾ, ਤਬ ਤਕ ਤੂੰ God (ਪ੍ਰਭੂ) ਕੋ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। God ਕਾ ਮਤਲਬ ਕਿਆ ਹੈ? ਅਪਨੇ ਸੇ ਬਾਹਰ ਵਾਲੇ God, ਜੋ ਚਾਂਦ, ਸੂਰਜ, ਸਿਤਾਰੋਂ ਸੇ ਉਪਰ ਰਹਿਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਕੀ ਬਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀ। ਅਪਨੇ ਅੰਦਰ - ਨਹਿਤ ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਹੈ, ਉਸ ਕਾ ਅਨੁਭਵ ਤੁਮਕੋ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਤਾ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਸਰਬਤ੍ਰ ਹੈ - Omnipresent (ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ), Omnipotent (ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ), Omniscient (ਸਰਵੱਗ) ਹੈ; ਸਭ ਜਗਰ, ਸਰਬਤ੍ਰ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਹੈ, ਅਪਨੇ ਅੰਦਰ-ਨਹਿਤ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਕੋ ਛੋਡ ਕਰ, ਜੋ ਇਧਰ ਉਧਰ ਭਟਕਤੇ ਹੈ, ਉਨ ਕੋ ਮੂਰਖ ਕਹਾ ਜਾਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੀਰਥ ਮੇਂ ਜਾ ਰਹੇ ਹੈ, ਉਸ ਤੀਰਥ ਮੇਂ ਜਾ ਰਹੇ ਹੈ; ਜਿਹ ਤੀਰਥ ਹੈ ਕਿਆ? ਜਹਾਂ-ਜਹਾਂ ਸੰਤ ਗਏ ਔਰ ਸੰਤੋਂ ਨੇ ਨਿਵਾਸ ਕੀਆ ਔਰ ਅਭਿਆਸ ਕੀਆ; ਵਹੀ ਜਗਰ ਤੀਰਥ ਹੋ ਗਈ। ਸਬ ਸੇ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਤੀਰਥ ਹੈ - ਆਪ ਕੇ ਅੰਦਰ। ਅਗਰ ਆਪ ਕੋ ਕਹੀਂ ਜਾਨਾ ਹੋ, ਤੋਂ ਅਪਨੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਜੀਏ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਸਕੋ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਸਮਝ ਲੀਆ ਥਾ। ਵੋਂ ਸੰਨਿਆਸ ਧਰਮ ਮੇਂ ਵਿਸਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ ਥੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਨਿਆਸ ਧਰਮ ਸਭ ਕੇ ਲੀਏ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਲੋਹੇ ਕੇ ਚਨੇ ਚਬਾਨੇ ਹੈ। ਇਤਨੀ ਗਲਤੀਆਂ ਹੋ ਜਾਤੀ ਹੈ - ਹਮ ਹੀ ਸੇ ਜੀਵਨ ਮੇਂ ਇਤਨੀ ਗਲਤੀਆਂ ਹੁਈਂ ਕਿ ਜਬ ਯਾਦ ਆਤੀ ਹੈ ਤੋਂ ਰੋਤਾ ਹੂੰ। ਇਸ ਲੀਏ ਜਹਾਂ ਹੋ, ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਜੀਵਨ ਮੇਂ ਰਹਿ ਕਰ, ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਅਪਨਾ ਜੀਵਨ ਇਸ ਤਰਹ ਸੇ ਬਨਾਏਂ ਜੈਸੇ ਕਿ ਏਕ ਰਥ ਕੇ ਦੋ ਪਹੀਏ ਹੋਤੇ ਹੈ, ਔਰ ਉਨਹੀਂ ਦੋ ਪਹੀਓਂ ਸੇ ਰਥ ਪੂਰਾ ਆਗੇ ਚਲਾ ਜਾਤਾ ਹੈ। ਯਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਕਾ ਸਿਧਾਂਤ ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਕੇ ਲੀਏ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਤੇ ਹੁਏ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਕਾ ਸ਼ਾਖਸ਼ਾਤਕਾਰ ਕਰੋ।

ਤੀਨ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ੋਂ ਕਾ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਪਰ ਅਸਰ ਪੜਾ ਹੈ - ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ, ਮਹਾਤਮਾ ਬੁਧ ਔਰ ਏਕ ਮੁਝੇ ਐਸੇ ਸੰਤ ਮਿਲੇ ਥੇ, ਮੈਂ ਤੋਂ ਅਸਚਰਯ ਹੀ ਆਜ ਤਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਪਾਇਆ, ਕਿਉਂ ਐਸਾ ਕਰਤੇ ਥੇ।

ਇਲਾਹਬਾਦ ਕੀ ਬਾਤ ਹੈ। ਵਹਾਂ ਪਹਿਲੇ ਪੜ੍ਹਤਾ ਭੀ ਥਾ ਮੈਂ। ਤੋ ਸੰਗਮ ਮੇਂ ਗਿਆ, ਜਹਾਂ ਪਰ ਕਿ ਗੰਗਾ ਔਰ ਜਮੁਨਾ ਮਿਲਤੀ ਹੈਂ, ਤੋ ਸ਼ਾਮ ਕੋ ਏਕ ਸੰਤ ਮੁਝੇ ਮਿਲਾ। ਤੋ ਬੋਲੇ, ਇਧਰ ਆ ਬੇ। ਤੂਨੇ ਪਹਿਚਾਨਾ ਨਹੀਂ ਮੁਝੇ? ਮੈਨੇ ਕਹਾ, ਆਪ ਕੌਨ ਹੋ? ਬੋਲੇ, ਜਿਸਕੀ ਗੁਦੜੀ ਤੂੰ ਉਠਾ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਥਾ, ਵੋਹੀ ਹੂੰ ਮੈਂ। ਮੁਝੇ ਯਾਦ ਆ ਗਈ ਕਿ ਏਕ ਬਾਰ ਹੇਮਕੁੰਟ ਕੋ ਰਾਸਤੇ ਮੇਂ - ਉਸ ਵਕਤ ਤੋ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਨੀਚੇ ਨਹੀਂ ਬਨਾ ਥਾ - ਮੁਝੇ ਏਕ ਸੰਤ ਮਿਲੇ ਥੇ। ਉਨ ਕਾ ਨਾਮ ਥਾ - ਗੁਦੜੀ ਵਾਲੇ ਬਾਬਾ, ਹਮ ਕੋ ਤੋ ਕੋਈ ਜਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਥਾ। ਪਰ ਅਭੀ ਤੱਕ ਮੁਝੇ ਸਿਖੋਂ ਮੇਂ ਯਾ ਕਿਸੀ ਭੀ ਧਰਮ ਕੋ ਕਿਸੀ ਮਨੁਸ਼ਯ ਕੋ ਮੈਨੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਾ ਜਿਸਕੋ ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ by heart (ਜ਼ਬਾਨੀ) ਯਾਦ ਹੋ। ਵੋ ਲੇਟ ਜਾਤੇ ਥੇ, ਔਰ ਪੂਰਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਬੋਲ ਦੇਤੇ ਥੇ - by heart, (ਜ਼ਬਾਨੀ) ਔਰ ਯੇ ਰੋਜ਼ ਕਾ ਕਾਰਯ ਥਾ ਉਨ ਕਾ - ਪਾਠ ਕਰਨੇ ਕਾ; ਇਤਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਸੇ ਬੋਲਤੇ ਥੇ ਵੋ, ਇਤਨੀ ਜਲਦੀ-ਜਲਦੀ ਬੋਲਤੇ ਥੇ। ਉਸ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਕਾ ਭੀ ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਪਰ ਬੜਾ ਭਾਰੀ ਏਕ ਛਾਪ ਪੜੀ। ਤੋ ਮੈਨੇ ਕਹਾ ਯੇ ਲੋਗ ਬਹੁਤ ਤੰਗ ਕਰਤੇ ਹੈਂ; ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਪਰ ਹੀ ਲੋਗੋਂ ਕਾ ਜ਼ਿਆਦੇ ਧਿਆਨ ਹੈ; ਸੁਬਹ ਸੇ ਹੀ ਖਿਲਾਨਾ, ਪਿਲਾਨਾ - ਬਹੁਤ ਤੰਗ ਆ ਗਿਆ ਤੋ ਮੈਂ ਚਲਾ ਆਇਆ - ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਮੇਂ। ਯਹਾਂ ਕੋਈ ਪਹਿਚਾਨਤਾ ਨਹੀਂ; ਲੋਗ ਸਮਝਤੇ ਹੈਂ - ਪਾਗਲ ਹੈ। ਪਾਗਲੋਂ ਕੀ ਤਰਹ ਬੋਲਤਾ ਹੂੰ, ਕੋਈ ਮੇਰੀ ਬਾਤ ਸਮਝਤਾ ਨਹੀਂ ਬੇਟਾ, ਔਰ ਮੈਂ ਜਾਨ ਬੂਝ ਕਰ ਕਰਤਾ ਹੂੰ। ਤੁਮ ਕੋ ਪਹਿਚਾਨਾ, ਇਸ ਲੀਏ ਤੁਮ ਕੋ ਬੁਲਾ ਲੀਆ।

ਐਸੇ ਭੀ ਹਮਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਮੇਂ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ ਹੈਂ ਜਿਨ ਕੀ ਕਿਰਪਾ ਸੇ ਹਮ ਲੋਗ, ਹਮਾਰਾ ਭਾਰਤ-ਵਰਸ਼ ਚਲਤਾ ਹੈ। ਹਮਾਰਾ ਭਾਰਤ-ਵਰਸ਼ ਕਿਸੀ politicians ਕੇ ਆਧਾਰ ਪਰ ਨਹੀਂ ਚਲਤਾ। ਯੇ ਤੋ ਈਸ਼ਵਰ ਕੀ ਕਿਰਪਾ ਕੇ ਉਪਰ ਚਲਤਾ ਹੈ, ਸੰਤੋਂ ਕੀ ਕਿਰਪਾ ਕੇ ਉਪਰ ਚਲਤਾ ਹੈ। ਤੋ ਅਬ ਮੈਂ ਆਪਸੇ ਬਾਤ ਕਰੂੰਗਾ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਮੇਂ ਹਮਾਰੇ ਜੋ ਲੈਕਚਰਜ਼, ਲੈਕਚਰਜ਼ ਨਾ ਹੋ ਕਰ ਏਕ ਸਾਧਨਾ ਕੀ ਬਾਤਚੀਤ ਹੋ ਤੋ ਅੱਛਾ ਹੈ। ਮੈਨੇ ਕਹਾ ਕਿ ਸਿਰ, ਗਰਦਨ ਔਰ ਰੀੜ ਕੀ ਹੱਡੀ ਕੋ ਸੀਧੀ ਰਖ ਕਰ ਬੈਠਨੇ ਕਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰੋ। ਔਰ ਧੀਰੇ-ਧੀਰੇ ਆਪ ਕੋ ਯੇ ਲਗੇਗਾ; ਇਤਨਾ ਨਾ ਆਪ ਸੋਚੋ ਪਹਿਲੇ ਕਿ ਕਿਤਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਬੈਠਨਾ ਹੈਂ; ਸਮਯ ਨ ਦੇਖਾ ਕਰੋ। ਜਿਤਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਆਪ ਕਾ ਮਨ ਖੁਸ਼ ਰਹੇ, ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਰਹੇ; ਉਤਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਬੈਠਨਾ ਚਾਹੀਏ ਔਰ ਧੀਰੇ-ਧੀਰੇ, ਸਨੇ-ਸਨੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਤੇ ਰਹਿਨਾ ਚਾਹੀਏ। ਸਮਯ ਔਰ ਆਸਨ, ਦੋ ਚੀਜ਼ੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰਬਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਠੀਕ ਸਮਯ ਪਰ, ਔਰ ਏਕ ਹੀ ਆਸਨ ਪਰ, ਜੋ ਆਪ ਕੋ ਪਸੰਦ

ਹੋ - ਵੇ ਕਰੋ। ਇਹ ਜੋ limits (ਸੀਮਾ) ਹੈਂ - upper extremities (ਉਪਰ ਕੀ ਸੀਮਾ) ਔਰ lower extremities (ਨੀਚੇ ਕੀ ਸੀਮਾ) ; ਇਨਕੋ ਸਮੇਟ ਲੇਨਾ ਹੀ ਅੱਛਾ ਹੈ। ਆਪ ਦੇਖੋਗੇ - ਜਬ ਆਪ ਬੈਠੋਗੇ, ਕਿਸੀ ਬੱਚੇ ਕੋ ਬਿਠਾ ਕਰ ਔਰ ਏਕ ਕੈਮਰਾ ਫਿਟ ਕਰਕੇ ਦੇਖ ਲੀਜੀਏ; ਹਮਨੇ ਇਸ ਕੋ scientifically observe (ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਿਰੀਖਣ) ਕੀਆ - ਇਨ ਚੀਜ਼ੋਂ ਕੋ। ਤੋ ਪਹਿਲੇ ਜਿਸ ਕੋ ਭੀ ਆਪ, ਕਿਸੀ ਕੋ ਭੀ; ਜਾਨਵਰ ਸੇ ਲੇਕਰ, ਮਨੁਸ਼ਯ ਸੇ ਲੇਕਰ ਕਿਸੀ ਕੋ ਭੀ ਆਪ discipline (ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ) ਕਰੋਗੇ, ਸੰਯਮ ਮੇਂ ਰੱਖੋਗੇ ਤੋ ਉਸ ਕੇ ਅੰਦਰ ਸੰਯਮ ਕੇ ਖਿਲਾਫ ਏਕ ਚੀਜ਼ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਤੀ ਹੈ - ਕਿਉਂ ਮੁਝੇ ਸੰਯਮ ਮੇਂ ਰੱਖਾ ਜਾ ਰਹਾ ਹੈ? ਆਪ ਸਰੀਰ ਕੋ ਜਬ discipline ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤੋ ਸਰੀਰ ਚੁਪ ਚਾਪ ਬੈਠੇ, ਤੋ ਕਬੀ ਗਰਦਨ ਇਉਂ ਹੋ ਜਾਏਗੀ, ਕਬੀ ਇਉਂ ਹੋ ਜਾਏਗੀ। ਯੇ ਇਸ ਲੀਏ ਹੋਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰ ਕੋ ਹਮਨੇ discipline (ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ) ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਕੀਆ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਕੋ ਸਵਸਥ ਬਨਾਨਾ ਹੀ ਪਰਿਆਪਤ (ਕਾਫੀ) ਨਹੀਂ; ਕਿਸ ਲੀਏ ਸਵਸਥ ਹੋ ਸਰੀਰ? ਆਪ ਨੇ ਸੋਚਾ ਹੋਗਾ ਨ, ਕਈ ਮਹਾਤਮਾ ਆਤੇ ਹੈਂ ਕਿ ਹਮ ਤੋ ਪਾਨੀ-ਪਾਨੀ ਪੀਤੇ ਹੈਂ। ਤੋ ਮੈਂ ਅਪਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੇ ਪਾਸ ਗਿਆ ਤੋ ਮੈਨੇਂ ਕਹਾ, ਮਹਾਰਾਜ! ਆਪ ਸੇ ਭੀ ਉੱਚਾ ਏਕ ਸੰਤ ਆਇਆ ਹੂਆ ਹੈ ਜੋ ਕਹਿਤਾ ਹੈ, ਹਮ ਪਾਨੀ-ਪਾਨੀ ਪੀਤੇ ਹੈਂ - ਬੜੀ ਜ਼ੋਰ ਸੇ ਹੰਸੇ। ਬੋਲੇ, ਅਬੈ! ਮੱਛਲੀ ਭੀ ਤੋ ਰੋਜ਼ ਪਾਨੀ ਪੀਤੀ ਹੈ; ਪਾਨੀ-ਪਾਨੀ ਹੀ ਤੋ ਪੀਤੀ ਹੈ, ਔਰ ਕਿਆ ਪੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਹ ਕੇ ਬਾਹਰੀ ਆਚਰਣ ਸੇ, ਪਾਖੰਡੋਂ ਸੇ ਭਈਆ, ਕਹੀਂ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ - ਮੇਰਾ ਜੋ observation (ਨਿਰੀਖਣ) ਹੈ। ਤੋ ਜਬ ਆਪ ਨੇ ਦੇਖਾ ਕਿ ਕੁਛ ਕਾਲ ਤਕ ਯੇ gosh (ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ) disturbances (ਅਸ਼ਾਂਤੀ) ਜੋ body (ਸਰੀਰ) ਮੇਂ ਹੈ, ਯੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਤੇ ਹੈਂ - ਖੁਦ ਹੀ, ਸਵੈਮ ਹੀ। ਆਪਨੇ ਸੋਚਾ ਕੁਛ ਭੀ ਹੋ, ਸਬ ਸੇ ਮਹਾਨ ਚੀਜ਼ ਆਪ ਕੋ ਜੀਵਨ ਮੇਂ ਏਕ ਹੈ, ਆਪ ਕੇ ਅੰਦਰ ਹੈ - ਸੰਕਲਪ ਸ਼ਕਤੀ। ਸੰਕਲਪ ਸ਼ਕਤੀ determination (ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ) - ਮੈਂ ਕਰੂੰਗਾ, ਮੁਝੇ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਕਰ ਸਕਤਾ ਹੂੰ। ਏਕ determination (ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ) ਹੋਨਾ ਚਾਹੀਏ, ਏਕ ਸੰਕਲਪ ਬਨਾ ਲੇਨਾ ਚਾਹੀਏ - ਕੁਛ ਭੀ ਹੋ ਸੰਸਾਰ ਮੇਂ, ਮੈਂ ਇਤਨਾ ਸਮਯ ਜ਼ਰੂਰ ਧਿਆਨ ਕਰੂੰਗਾ, ਜਪ ਕਰੂੰਗਾ; ਹਰ ਵਕਤ ਕਰਤਾ ਰਹੂੰਗਾ ਲੇਕਿਨ ਉਸ ਵਕਤ ਜਪ ਕੇ ਸਿਵਾ ਕੋਈ ਦੂਸਰੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਆਨੇ ਦੂੰਗਾ। ਉਸ ਸੰਕਲਪ ਸ਼ਕਤੀ ਸੇ will power ਬੜਤੀ ਹੈ, ਆਤਮ-ਸ਼ਕਤੀ ਬੜਤੀ ਹੈ ਔਰ ਉਸ ਆਤਮ-ਸ਼ਕਤੀ ਸੇ ਜੀਵਨ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਹੋਤਾ ਹੈ।

'ਚਲਦਾ.....!'

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਰਚਿਤ - ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ

ਸ. ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਨੂਰ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਦੇਖੋ, ਮਾਰਚ ਅੰਕ, ਪੰਨਾ-55)

(91) ਮੂਲ

ਬ ਤਰਤੀਬਿ ਦਾਨਿਸ਼ ਬ ਤਦਬੀਰਿ ਤੇਗ।

ਖੁਦਾਵੰਦਿ ਦੇਗੇ ਖੁਦਾਵੰਦਿ ਤੇਗ।

ਅਰਥ - ਬ ਤਰਤੀਬ:ਵਿਉਂਤ, ਦਾਨਿਸ਼:ਅਕਲਮੰਦੀ, ਬ ਤਦਬੀਰ:ਢੰਗ ਨਾਲ, ਖੁਦਾਵੰਦ ਮਾਲਕ, ਦੇਗ:ਖੁਰਾਕ

ਅਨੁਵਾਦ

ਅਕਲ ਆਸਰੇ ਤੂੰ ਧਨੀ ਦੇਗ ਦਾ,
ਤੇ ਤਦਬੀਰ ਕਰਕੇ ਧਨੀ ਤੇਗ ਦਾ।

ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਤੇ ਦੇਗ-ਤੇਗ ਦਾ ਧਨੀ ਹੈ।

(92) ਮੂਲ

ਕਿਹ ਰੋਸ਼ਨ ਜ਼ਮੀਰ ਅਸਤ ਹੁਸਨੁਲ ਜਮਾਲ।

ਖੁਦਾਵੰਦ ਬਖ਼ਸ਼ਿੰਦਹਏ ਮੁਲਕੋ ਮਾਲ।

ਅਰਥ - ਰੋਸ਼ਨ ਜ਼ਮੀਰ:ਤੇਜ਼ ਬੁਧੀਵਾਨ, ਹੁਸਨੁਲ:ਸੁੰਦਰ, ਮੁਲਕੋ ਮਾਲ:ਜਗੀਰਾਂ ਤੇ ਦੌਲਤ ਦਾ ਮਾਲਕ

ਅਨੁਵਾਦ

ਤੂੰ ਰੋਸ਼ਨ-ਜ਼ਮੀਰੀ ਦੀ ਜਿੰਦਾ ਮਿਸਾਲ।
ਜਗੀਰਾਂ ਤੇ ਜ਼ਰ ਵੰਡਣਾ ਤੇਰਾ ਕਮਾਲ।

ਤੂੰ ਸ਼ਾਨ ਸ਼ੌਕਤ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੈਂ ਤੇ ਤੇਜ਼ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲਾ ਵੀ। ਤੂੰ ਜਗੀਰਾਂ ਤੇ ਦੌਲਤਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਵੀ ਹੈਂ ਤੇ ਇਹ ਵੰਡਦਾ ਵੀ ਹੈਂ।

(93) ਮੂਲ

ਕਿ ਬਖ਼ਸ਼ਿਸ਼ ਕਬੀਰ ਅਸਤ, ਦਰ ਜੰਗ ਕੋਹ।

ਮਲਾਇਕ ਸਿਫਤ ਚੂੰ ਸੁਰੱਯਾ ਸਕੋਹ।

ਅਰਥ - ਕਬੀਰ: ਵੱਡਾ, ਕੋਹ:ਪਹਾੜ, ਮਲਾਇਕ:ਫ੍ਰਿਸ਼ਤੇ, ਸੁਰੱਯਾ:ਸਿਤਾਰਾ, ਸਕੋਹ:ਸ਼ਾਨ

ਅਨੁਵਾਦ

ਤੂੰ ਦਾਨੀ ਬੜਾ, ਰਣ 'ਚ ਪਰਬਤ ਅਡੋਲ।
ਫ੍ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਗੁਣ, ਸ਼ਾਨ ਉੱਚ ਤੇਰੇ ਕੋਲ।

ਤੂੰ ਵੱਡਾ ਦਾਨੀ ਵੀ ਹੈਂ ਤੇ ਜੰਗ ਵਿਚ ਪਹਾੜ ਵਾਂਗ ਅਡੋਲ ਵੀ। ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਫਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਹਨ ਤੇ ਤੂੰ ਉੱਚੀ ਸ਼ਾਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੈਂ।

(94) ਮੂਲ

ਸ਼ਹਨਿਸ਼ਾਹਿ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਆਲਮੀਂ।

ਕਿਹ ਦਾਰਾਇ ਦੌਰ ਅਸਤ, ਦੂਰ ਅਸਤ ਦੀਂ।

ਅਰਥ- ਔਰੰਗ:ਤਖ਼ਤ, ਜ਼ੇਬ:ਸੋਭਾ, ਆਲਮੀਂ:ਸੰਸਾਰ ਦਾ, ਦਾਰਾਇ ਦੌਰ:ਜ਼ਮਾਨੇ ਦਾ ਮਾਲਕ, ਦੀਂ:ਧਰਮ (ਦੀਨ)

ਅਨੁਵਾਦ

ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਤੂੰ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਖ਼ਲਕ ਦਾ,
ਬੜੀ ਦੂਰ ਹੈਂ ਦੀਨ ਤੋਂ ਪਰ ਖੜਾ।

ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ! ਭਾਵੇਂ ਤੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਤੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਵੀ ਹੈਂ ਪਰ ਤੂੰ ਦੀਨ (ਧਰਮ) ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੈਂ।

(95) ਮੂਲ

ਮਨਮ ਕੁਸ਼ਤਨਮ ਕੋਹਯਾਂ ਪੁਰ ਫ਼ਿਤਨ।

ਕਿਹ ਉ ਬੁੱਤ ਪ੍ਰਸਤੰਦੋ ਮਨ ਬੁੱਤ-ਸ਼ਿਕਨ।

ਅਰਥ - ਕੁਸ਼ਤਨਮ:ਮੈਂ ਮਾਰਦਾ ਹਾਂ, ਕੋਹਯਾਂ:ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ, ਪੁਰ ਫ਼ਿਤਨ:ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਬੁੱਤ-ਸ਼ਿਕਨ:ਬੁੱਤ ਤੋੜਨ ਵਾਲਾ।

ਅਨੁਵਾਦ

ਪਹਾੜੀ ਤਿਰੇ ਯਾਰ ਨੇ ਤੇਰੀ ਛਾਂ,
ਇਹ ਬੁੱਤ-ਪੁਜ ਨੇ ਤੇ ਮੈਂ ਬੁੱਤ-ਤੋੜ ਹਾਂ।

ਮੈਂ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸੋਧਨ ਵਾਲਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬੁੱਤ-ਪ੍ਰਸਤ ਹਨ ਤੇ ਮੈਂ ਬੁੱਤ ਤੋੜਨ ਵਾਲਾ ਹਾਂ। (ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਿਅਰ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਤੇ ਇਕ ਤਨਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਬੁੱਤ-ਪ੍ਰਸਤ ਪਹਾੜੀਏ ਉਹਦੇ ਮਿੱਤਰ ਹਨ) ਅਸਲ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨਾ ਬੁੱਤ ਪ੍ਰਸਤ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੁੱਤ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਹਨ।

(96) ਮੂਲ

ਬਬੀਂ ਗਰਦਿਸ਼ ਬੇਵਛਾਈਏ ਜਮਾਂ।

ਪਸੇ ਪੁਸ਼ਤ ਉਫਤਦ ਰਸਾਨਦ ਜਯਾਂ।

ਅਰਥ - ਬਬੀਂ:ਦੇਖ, ਜਮਾਂ:ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀ, ਪਸੇ ਪੁਸ਼ਤ:ਪਿਛੇ, ਰਸਾਨਦ:ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਯਾਂ:ਹਾਨੀ

ਅਨੁਵਾਦ

ਹਾਂ ਵੇਖੀਂ, ਜ਼ਮਾਨਾ ਬੜਾ ਬੇਵਛਾ।
ਇਹ ਜਿਸ ਪਿੱਛੇ ਜਦ ਪੈ ਗਿਆ, ਲੈ ਗਿਆ।

ਬੇਵਫਾ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਵੇਖ; ਉਹ ਜੀਹਦੇ
ਪਿਛੇ ਵੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹਨੂੰ ਹਾਨੀ ਹੀ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ।

(97) ਮੂਲ

ਬਬੀਂ ਕੁਦਰਤਿ ਨੇਕ ਯਜ਼ਦਾਨਿ ਪਾਕ।

ਕਿ ਅਜ ਯਕ ਬ ਦਿਹ ਲਕ ਰਸਾਨਦ ਹਲਾਕ।

ਅਰਥ - ਪਾਕਿ:ਪਵਿੱਤਰ, ਅਜ:ਤੋਂ, ਯਕ:ਇਕ,
ਦਿਹ ਲਕ:ਦਸ ਲੱਖ, ਹਲਾਕ:ਮਰਵਾ ਦੇਣਾ।

ਅਨੁਵਾਦ

ਤੇ ਰਬ ਪਾਕ ਦਾ ਤੂੰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਵੀ ਵੇਖ,
ਜੋ ਦਸ ਲਖ ਨੂੰ ਮਰਵਾਏ ਇਕ ਤੋਂ ਹੀ ਵੇਖ।

ਤੂੰ ਨੇਕ ਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਰੰਗ ਵੀ ਵੇਖ
ਜਿਹੜਾ ਕੇਵਲ ਇਕ ਬੰਦੇ ਕੋਲੋਂ ਦਸ ਲਖ ਲੋਕ ਮਰਵਾ
ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

(98) ਮੂਲ

ਚਿਹ ਦੁਸ਼ਮਨ ਕੁਨੱਦ ਮਿਹਰਬਾਨ ਅਸਤ ਦੇਸਤ।

ਕਿ ਬਖਸ਼ਿੰਦਗੀ ਕਾਰਿ ਬਖਸ਼ਿੰਦਗ ਓਸਤ।

ਅਰਥ - ਕੁਨੱਦ:ਕਰਨਾ, ਅਸਤ:ਹੈ, ਕਾਰ:ਕੰਮ,
ਬਖਸ਼ਿੰਦਗੀ:ਬਖਸ਼ਣਾ।

ਅਨੁਵਾਦ

ਵਿਗਾੜੇਗਾ ਕੀ ਉਸ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸ਼ੈਤਾਨ,
ਬਣੇ ਜਿਸ ਦਾ ਮਿਤ੍ਰ ਖੁਦਾ ਮਿਹਰਬਾਨ।

ਜੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਮਿਤ੍ਰ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ
ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੀ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ
ਬਖਸ਼ਣਹਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(99) ਮੂਲ

ਰਿਹਾਈ ਦਿਹੋ ਰਹਿਨੁਮਾਈ ਦਿਹੱਦ।

ਜਬਾਂ ਰਾ ਬ ਸਿਫਤ ਆਸ਼ਨਾਈ ਦਿਹੱਦ।

ਅਰਥ - ਰਿਹਾਈ:ਬੰਦ ਖਲਾਸੀ, ਦਿਹੱਦ:ਦਿੰਦਾ ਹੈ,
ਸਿਫਤ ਆਸ਼ਨਾਈ:ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਚ

ਅਨੁਵਾਦ

ਰਿਹਾਈ ਕਰੋ, ਰਾਹਨੁਮਾਈ ਕਰੋ,
ਅਤੇ ਜੀਭ ਦੇ ਸਾਹੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭਰੋ।

ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਬੰਦੀ-ਛੋੜ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਰਾਹ ਵਿਖਾਉਂਦਾ
ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਬਾਨ ਨੂੰ ਨੇਕ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ੋਕ ਪੈਦਾ
ਕਰਦਾ ਹੈ।

(100) ਮੂਲ

ਖਸਮ ਰਾ ਚੂ ਕੋਰੋ ਕੁਨੱਦ ਵਕਤਿ ਕਾਰ।

ਯਤੀਮਾਂ ਬਿਰੁ ਬੁਰਦ ਬੇਜ਼ਖਮ ਖਾਰ।

ਅਰਥ - ਖਸਮ:ਦੁਸ਼ਮਣ, ਕੋਰ:ਅੰਨ੍ਹਾ, ਵਕਤਿ

ਕਾਰ:ਕੰਮ ਵੇਲੇ, ਬਿਰੁ ਬੁਰਦ:ਬਾਹਰ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ,
ਬੇਜ਼ਖਮ:ਬਿਨਾਂ ਤਕਲੀਫ ਦੇ

ਅਨੁਵਾਦ

ਕਰੋ ਵੈਰੀ (ਨੂੰ) ਅੰਨ੍ਹਾ ਜੇ ਮੌਕਾ ਬਣੇ।

ਨਮਾਣੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੀਲਾ ਬਣੇ।

ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਮੌਕਾ ਪੈਣ ਤੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹੇ ਕਰ
ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਮਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਤੱਤੀ ਵਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਚਾ
ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

(101) ਮੂਲ

ਹਰ ਆਂ ਕਸ਼ ਕਿਬੂ ਰਾਸਤਬਾਜ਼ੀ ਕੁਨੱਦ।

ਰਹੀਮੇ ਬਰੋ ਰਹਿਮਸਾਜ਼ੀ ਕੁਨੱਦ।

ਅਰਥ - ਰਾਸਤਬਾਜ਼ੀ:ਸਚਾਈ, ਰਹੀਮ:ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ,
ਬਰੋ:ਉਸ ਉੱਤੇ

ਅਨੁਵਾਦ

ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਜੋ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਕਰੋ,
ਕਰੀਮ ਓਸ ਤੇ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਿਰਪਾ ਕਰੋ।

ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਸੱਚ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਤੁਰਦਾ ਹੈ, ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ
ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਉਸ ਤੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(102) ਮੂਲ

ਕਸੇ ਖ਼ਿਦਮਤ ਆਯਦ ਬਸੇ ਦਿਲੋਜਾਂ।

ਖੁਦਾਵੰਦ ਬਖਸ਼ੀਦ ਬਰ ਉ ਅਮਾਂ।

ਅਰਥ- ਕਸੇ:ਜੇ ਕੋਈ, ਬਸੇ:ਬਹੁਤ, ਖ਼ਿਦਮਤ
ਆਯਦ:ਸੇਵਾਵਿਚ ਆਉਣਾ, ਬਖਸ਼ੀਦ:ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ।

ਅਨੁਵਾਦ

ਜੋ ਤਨ ਮਨ ਤੋਂ ਉਹਦੀ ਸ਼ਰਨ ਆ ਗਿਆ,
ਉਹ ਉਹਦੀ ਪਨਾਹ ਦਾ ਫ਼ਖਰ ਪਾ ਗਿਆ।

ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਦਿਲੋਂ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ
ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਣ ਵਿਚ ਲੈ
ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

(103) ਮੂਲ

ਚਿਹ ਦੁਸ਼ਮਨ ਕਿਹ ਜਾਂ ਹੀਲਾਸਾਜ਼ੀ ਕੁਨੱਦ।

ਅਗਰ ਰਹਿਨੁਮਾ ਬਰ ਵੈ ਰਾਜ਼ੀ ਸ਼ਵੱਦ।

ਅਰਥ - ਚਿਹ:ਕੀ, ਹੀਲਾਸਾਜ਼ੀ:ਸ਼ਰਾਰਤ, ਬਰ
ਵੈ:ਉਸ ਤੇ

ਅਨੁਵਾਦ

ਜੇ ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਹੱਥ ਸਿਰ 'ਤੇ ਰਹੇ,
ਤਾਂ ਵੈਰੀ ਦੀ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਕੀ ਕਰ ਸਕੇ?

ਜੇ ਪਥ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਕ ਈਸ਼ਵਰ ਕਿਸੇ ਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਵੇ
ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਸ਼ਾਂ ਉਹਦਾ ਕੀ ਵਿਗਾੜ
ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਚਲਦਾ.....।'

ਨੌ ਰਤਨ - ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਰਾੜਾ ਸਾਹਿਬ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਦੇਖੋ, ਮਾਰਚ ਅੰਕ, ਪੰਨਾ-60)

ਆਖਰੀ ਪ੍ਰਕਰਣ

ਇਸ ਵਾਰੀ ਇਕ ਫਰਕ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸੰਤ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਹਰ ਪ੍ਰਕਰਣ ਐਸਾ ਹੁੰਦਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੈਰਾਗ, ਬਿਰਹਾ ਮੌਤ ਦਾ ਡਰ ਤੇ ਫਿਰ ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਲਈ ਮਰਨ ਜੀਵਨ ਇਕੋ ਹੀ ਦਰਿਆ ਦੇ ਦੋ ਕਿਨਾਰੇ ਵਤ ਦਸੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਰਣ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਦਬਿਆ ਹੋਇਆ ਬਚ ਮਨ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਤੇ ਫਿਰ ਤੁਖਾਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਉਹ ਬਾਰਹਮਾਹ ਦੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਜੋ ਚਿਰੀਂ ਵਿਛੜੀ ਆਤਮਾ ਦਾ ਪਤੀ ਨਾਲ ਉਤਮ ਸੰਜੋਗ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਦਸ਼ਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸਰਦਾਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਝੰਮਟ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਹੀ ਰਾਸ ਗਵਾ ਕੇ ਸਤਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੀ ਜੀਵਨ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਬੈਠੇ ਸਨ ਉਹ ਸੰਤ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਿਰਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਰ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਸਾਊਥਹਾਲ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦੀਵਾਨ ਉਪਰੰਤ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਐਸੀ ਸੀ।

ਗੁਰਮੁਖੇ ਧਨ ਸਨ ਉਹ ਪਾਵਨ ਪਵਿੱਤਰ ਹਸਤੀਆਂ ਤੇ ਪਰਮ ਸਿੱਖ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰੂ ਪਾਸੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜੋ ਬਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਖੰਡੇ ਦੀ ਛੋਹ ਲੈ ਬੈਠੇ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਛੋਹ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਦੇ ਕਰ ਕਮਲਾਂ ਨੂੰ ਛੋਹ ਕੇ ਫਿਰ ਪਾਵਨ ਹੋ ਕੇ ਲੋਕ ਉਧਾਰ ਹਿਤ ਗੁਰਦੇਵ ਦੇ ਕਰ ਕੰਵਲਾਂ ਵਿਚ ਵਗੀ, ਉਹ ਪਾਵਨ ਧਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਹਰ ਉਸ ਹਿਰਦੇ ਨੂੰ ਸੁਰਜੀਤ ਤੇ ਪਾਵਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੁਰਮੁਖੇ! ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਦਿਆ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਰੋਸਾਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਚੰਡ ਸ਼ਕਤੀਵਾਨ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੇਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਇਆ। ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਕੁਰੀ ਅੰਦਰ ਨਾਮ ਦੀ ਬੱਤੀ ਬਾਲੀ ਤੇ ਉਹ ਪਾਵਨ ਪ੍ਰਚੰਡ ਜੋਤ ਬਾਬਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੇਦੀ ਦੇ ਹੱਥੀਂ ਹੀ ਬਾਬਾ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੋਲ ਪੁਜ ਗਈ। ਬਾਬਾ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਾਹਿਬ ਖੁਦਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਬਾ ਮਹਾਰਾਜ ਸਿੰਘ ਜੈਸੀਆਂ ਆਕਰਖਣ ਸ਼ਕਤੀਵਾਨ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿਤਾ। ਬਾਬਾ ਮਹਾਰਾਜ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੈਸੇ ਤਿਆਗ ਮੂਰਤੀ, ਦੇਸ਼ਭਗਤ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਮਹਾਨ ਬਲੀ ਬਾਬਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ। ਉਸੇ ਹੀ ਤਿਆਗੀ, ਤਪੀ ਤੇ ਕਰਮਬੀਰ

ਤਪਸਵੀ ਦੀ ਗੋਦੜੀ ਵਿਚੋਂ ਮਹਾਨ ਕਰਣੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਬਾ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਹੋਤੀ ਮਰਦਾਨ ਨੇ ਆਤਮ ਜੋਤ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ। ਉਹ ਜੁਗਤ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਪਾਵਨ ਆਤਮ ਗਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰਚੰਡ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਸੰਤ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰੇਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਹਾਨ ਕਰਣੀ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਸਾਧ ਸੰਗਤ! ਇਹ ਉਹ ਉਤਮ ਗਿਆਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਫਿਰ ਹੁਣ ਹਿਰਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕੇਵਲ ਇਹੋ ਹੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਗੁਰਮੁਖੇ! ਇਹ ਸਾਡੀ ਆਖਰੀ ਅਪੀਲ ਹੈ। ਫਿਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੇ ਇਸ ਮਹਾਨ ਸਥਾਨ ਪਰ ਆਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਜੋ ਆਦਮੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦਾ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕਰਨ ਸਮਝੇ ਉਹ ਸਦਾ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਮਨੋ ਨਿਕਲੀ ਦਰਦ ਤੇ ਵੇਦਨਾ ਭਰੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਸਰ ਸੀ ਕਿ 31ਵੇਂ ਦਿਨ ਦੇ ਢਾਈ ਸੌ ਸਜਣ ਗੁਰੂ ਕੇ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਉਹ ਸਨ ਜੋ ਸਿੱਖੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਤੇ ਕਈ ਨਾਸਤਕ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕਰਮਾਂ ਵਾਲੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈ ਦਿਆ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੰਪਰਦਾ ਹੱਥੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰਦੇਵ ਪਾਸੋਂ ਮਹਾਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਦਾਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਸੰਤ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਸਟਿਵੇਨੇਬ ਚਲੇ ਗਏ, ਰਿਹਾਇਸ਼ ਸ: ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਸੀ। ਦੀਵਾਨ ਹਿਚਨ ਟਾਊਨਹਾਲ ਵਿਖੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਬੈਡਫੋਰਡ ਵਿਖੇ ਤਿੰਨ ਦੀਵਾਨ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਉਹ ਵੀਰ ਵੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਰ ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਹਸਤੀ ਦਾ ਇਹ ਅਸਰ ਸੀ ਕਿ ਕਈ ਕੱਟੜ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਵੀ ਸੰਗਤ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਵੀ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਮਾਝੇ ਮਾਲਵੇ ਦੁਆਬੇ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਵੀਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਤਕਰੇ ਸੰਤ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਫਿਰ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਸਨ।

ਬੈਡਫੋਰਡ ਪਿਛੋਂ ਲੋਟਨ ਟਾਊਨ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਤਿੰਨ ਦੀਵਾਨ ਕੀਤੇ। ਸ: ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੀ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਇਹ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਈਸਟ ਲੰਦਨ ਨੂੰ ਗਏ

ਸਟੀਵੇਨੇਬ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨ ਹਿਚਨ ਬੈਡਫੋਰਡ

ਲੂਟਨ ਵਿਖੇ ਦੀਵਾਨ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਈਸਟ ਲੰਡਨ ਸ: ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲਸੀ ਰਾਮਪੁਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਪੁਜ ਗਏ। ਸ: ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਤਕ ਕੇ ਇਤਨਾ ਮਸਤ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਿਰਿਆ ਹੀ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਿੰਘ ਰਾਮਪੁਰ ਤੋਂ ਹੈ ਜੋ ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਅਸਥਾਨ ਭਾਵ ਵੱਡਿਆਂ ਦਾ ਘਰ ਹੈ। ਉਥੋਂ ਹੀ ਸੰਤ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਪਾਵਨ ਨਾਮ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਮਾਨੋ ਕੋਈ ਮਹਾਨ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਵੁਲਿਚ ਟਾਊਨ ਵਿਖੇ ਦੀਵਾਨ ਸਤ ਦਿਨ ਰਹੇ। ਇਥੇ ਵਾਧਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਰਾਮਗੜੀਆਂ ਸਿੱਖ ਵੀਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਿੰਮਤ ਮਿਹਨਤ ਤੇ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਇਕ ਪੁਰਾਣਾ ਡਾਂਸਿੰਗ ਹਾਲ ਖਰੀਦ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਮੰਜ਼ਲਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨਾਲ ਲੰਗਰ ਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਵਧੀਆ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਈਸਟਰਨ ਹੋਮ ਟਾਊਨ ਵਿਖੇ ਦੀਵਾਨ ਲਗਾਏ। ਇਥੇ ਅਖੀਰਲੇ ਦਿਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਈ ਉਹ ਵੀ ਸਨ ਜੋ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤਕ ਸਿੱਖੀ ਤੇ ਕੇਸਾਂ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਮਖੌਲ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਆਮ ਕਹਾਵਤ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਅਕਲਮੰਦ ਤੇ ਨਰਮ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਹਰ ਥਾਂ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਨਾਸਤਕ ਤੇ ਪੱਥਰ ਕੇਵਲ ਸੰਤ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਹੀ ਤਾਰੇ ਹਨ। ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਸ਼ਾਮ ਸਮੇਂ ਕਲੱਬ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬਖਾਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰ ਵੀ ਹੁਣ ਧਰਮਸਾਲ ਵਲ ਹੋ ਤੁਰਦੇ ਸਨ। ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕ ਮਾਸ ਸ਼ਰਾਬ ਤੋਂ ਤੋਬਾ ਕਰ ਗਏ। ਇਹ ਵੀ ਕਰਾਮਾਤ ਹੀ ਸਮਝੋ।

ਗਰੇਟ ਯਾਰਡ ਟਾਊਨ

ਦਿਨ ਬੀਤਦੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕੰਮ ਅਧਿਕ ਤੇਜ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਜੋ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਵਾਨ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਕਿ ਮਤੇ ਫਿਰ ਸਮਾਂ ਹੀ ਨਾ ਰਹੇ। ਅਗਸਤ ਦੀ ਤਿੰਨ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਗ੍ਰੇਟ ਯਾਰਡ ਟਾਊਨ ਦੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਸੰਤ ਦੀਵਾਨ ਸਜੇ। ਇਹ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਇਕ ਪੁਰਾਣਾ ਚਰਚ ਖਰੀਦ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਧਰਮ ਇਕ ਧਾਗਾ ਹੈ ਜੋ ਪੂਜਾ ਦੇ ਸਾਧਨ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੁੱਢਲੇ ਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਗੁਣ ਤਾਂ ਇਕੋ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਚੈਸਟਰ ਕੈਂਪ ਨੂੰ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦਸ ਅਗਸਤ ਦਾ ਦਿਨ ਆਰਾਮ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਵੁਲਵਰ ਹੈਪਟਨ ਪੁਜ ਕੇ ਸ: ਸੁਦਾਗਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਨਿਵਾਸ ਰਖ ਕੇ ਉਥੇ ਹੀ ਤੇਰਾਂ ਦੀਵਾਨ ਕਰਨੇ ਸਨ। ਪਰ ਚੈਸਟਰ ਕੈਂਪ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਨਿੰਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਤਰਲੇ ਪਾਏ। ਸੰਤ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਰਾਮ ਦਾ ਦਿਨ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਤਾ ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਇਥੇ ਹੀ ਲਗਾਇਆ ਸੀ।

ਇਥੇ ਨਗਰ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਰਦਾਰ ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮੇਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਅੰਦਰ ਗਰਜ ਦਾ ਦੌਰ ਹੈ। ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਗਰਜ ਤੇ ਲੋੜ ਹਿਤ ਹੋਰਨਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਆਰਾਮ ਖੋਹਣ ਲਗ ਪਿਆ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਪਰ ਗਰਜ ਤੇ ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਇਤਨਾ ਪ੍ਰਬਲ ਤੇ ਮੁਖ ਰਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਤੇ ਉੱਨਤੀ ਪਿਛੇ ਪਾ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਧੰਨ ਹਨ ਸੰਤ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਸੁਖ ਤੇ ਅਰਾਮ ਵੀ ਸੰਗਤ ਦੀ ਭੇਟ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਸੱਜਣਾਂ ਦੇ ਨੇਤਰ ਹੀ ਸਜਲ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਕਈਆਂ ਨੇ ਦੀਵਾਨ ਅੰਦਰ ਹੀ ਉਠ ਕੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਅੰਦਰ ਗੁਨਾਹਾਂ ਤੋਂ ਤੋਬਾ ਕੀਤੀ। ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਇਤਨਾ ਹੀ ਕਿਹਾ, ਗੁਰਮੁਖੇ ਸਮਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਫ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਮਾਲਕ ਦਾ ਦਿਤਾ ਜੋ ਸਮਾਂ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਵਧ ਤੋਂ ਵਧ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਫਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਕੀ ਪਤਾ ਹੈ ਸਮਾਂ ਫਿਰ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੀ ਨਾ ਦੇਵੇ। ਇਹ ਸਰੀਰ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਭੇਟ ਹੈ ਤੇ ਅਸੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹਿਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੇ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਯਾਦ ਕਰੋ ਕਿ ਕੋਈ ਇਥੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਕੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬਚਨ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਵੁਲਵਰ ਹੈਪਟਨ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਨੇ ਈਸਟਰਨ ਲੰਦਨ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਤਨੀ ਘਾਟ ਅਨੁਭਵ ਕਰਾਈ ਕਿ ਕਈ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਜਲ ਵਹਾਈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸ: ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲਸੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਈ ਸੱਜਣ ਤਾਂ ਰੋਣ ਤੋਂ ਰੁਕਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਕਲਸੀ ਸਾਹਿਬ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੈਪਟਨ ਜਾਣੋਂ ਰੋਕ ਲੈ, ਵਰਨਾ ਫਿਰ ਸਮਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ।

ਸ: ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਘਰੋਂ ਚਲ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਫਲਾ ਸ: ਸੁਦਾਗਰ ਸਿੰਘ ਰੂਮੀ ਦੀ ਕੋਠੀ 61 ਕਰੋਦਰ ਰੋਡ ਵਿਖੇ ਵੁਲਵਰ ਹੈਮਪਟਨ ਆ ਗਿਆ। ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਪੂਰਨ ਭਾਵਨਾ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਸੰਤ ਮਹਾਰਾਜ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਸੰਤ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਅਰਾਮ ਛੱਡ ਕੇ ਦੂਸਰੇ ਹੀ ਦਿਨ 13-8-75 ਐਕਟੇਵੀਜ਼ ਸੈਂਟਰਲ ਹਾਲ ਮੈਡਰ ਸਟਰੀਟ ਵਿਖੇ ਦੀਵਾਨ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿਤੇ।

'ਚਲਦਾ,.....!'

(ਗਿਆਨੀ ਮੋਹਰ ਸਿੰਘ ਕ੍ਰਿਤ 'ਨੌ ਰਤਨ' ਵਿਚੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ)

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਆਗਮਨ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਚਮਤਕਾਰ)

ਪਦਮ ਭੂਸ਼ਨ-ਡਾ. ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਦੇਖੋ, ਜਨਵਰੀ ਅੰਕ, ਪੰਨਾ-57)

19. ਅਰਸੀ ਜੋਤਿ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਨਾਨਕ ਮਤਾ

੧. ਨਦੀ 'ਬੱਝ' ਦੀ ਆਈ ਗੁਸਾਂਈ ਮੇਰੇ!
ਧੱਕ ਏਸ ਤੋਂ ਪਾਰ ਲੰਘਾ ਸਾਂਈਆਂ!
ਸਾਡੇ ਫੇੜਿਆਂ ਵਲ ਨਾ ਤੱਕ ਸਾਂਈਆਂ!
ਸਾਨੂੰ ਖੇੜਿਆਂ ਵਿਚ ਪੁਚਾ ਸਾਂਈਆਂ!
ਕੋਈ ਘੁੱਟ ਅਗੰਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹੀ ਅੰਦਰ!
ਜ਼ੋਰ ਥੱਕਿਆਂ ਆਪਣਾ ਲਾ ਸਾਂਈਆਂ!
ਕਰਮ ਬੁਰੇ, ਪਰ ਕਰਮ ਕਰ ਆਪਣਾ ਤੂੰ,
ਮੁਸ਼ਕਾਂ ਬੱਝੀਆਂ ਦੇਹ ਖੁਲ੍ਹਾ ਸਾਂਈਆਂ!

ਦਿਨ ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੈ, ਦਿਨ ਦਾ ਰਾਜਾ ਪੱਛੋਂ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਧਰਤੀ ਵਲ ਛੇਕੜਲੀਆਂ ਤੇ ਹਸਰਤ ਭਰੀਆਂ ਨਿਗਾਹਾਂ ਪਾਉਂਦਾ ਧਰਤੀ ਦੇ ਉਹਲੇ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਿਨ ਦੇ ਅਸਤ ਹੋਣ ਦੀ ਪਹੁ ਲਸਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਤੇ ਇਕ ਚਿੱਟਾ-ਚਿੱਟਾ ਚਾਨਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਝ ਪਈ ਨਹੀਂ ਪਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਬਨ ਜਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੁਛ ਵਸੋਂ ਜਿਹੀ ਬੀ ਪਰ੍ਹੇ ਪਈ ਦਿਸਦੀ ਹੈ, ਵੱਸੋਂ ਕਾਹਦੀ? ਨਾ ਨਿੱਕਾ ਹੈ ਨਾ ਨਿਆਣਾ, ਨਾ ਸੁਆਣੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਸੁਆਮੀ। ਝੁੰਗੀਆਂ ਹਨ, ਕੁਟੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਤੇ ਵਿਚ ਤੇ ਕਿਤੇ ਬਾਹਰ ਕੰਨ ਪਾਏ ਜੋਗੀਆਂ ਦੇ ਆਸਣ ਹਨ, ਧੂਣੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਥੜੇ ਹਨ।

ਦੂਰ ਸਾਰੇ ਇਕ ਪਿੱਪਲ ਹੈ, ਦੁਆਲੇ ਕੋਈ ਪੁਰਾਣਾ ਕੱਚਾ ਜਿਹਾ ਥੜਾ ਹੈ। ਪਿੱਪਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਪਰ ਪੱਤੇ ਸੁੱਕੇ ਹਨ, ਇਸ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਕੋਈ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਹੈਂ 'ਕੋਈ'? ਹਾਂ ਕੋਈ ਕਹਿਣ ਬੇਅਦਬੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਟੀਆ ਦੇ ਨੇੜੇ ਬੈਠਾ ਹੈ ਉਹ ਆਪੇ ਵਿਚ 'ਕੋਈ ਆਇਆ ਹੈ' ਹੀ ਆਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਉਜਾੜ ਖੇੜੇ ਵਲੋਂ ਇਕ ਹੋਰ ਸੂਰਤ ਦਿਲ ਢੱਠੀ ਸਿਰ ਸੱਟੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਸੁਹਣੇ-ਸੁਹਣੇ 'ਕੋਈ' ਜੀ ਦੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਆ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਕੁਛ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਰ ਉਪਰਲੇ ਛੰਦ ਵਿਚ ਹੈ। ਇਹ ਦਿਲ-ਪੀੜਾ ਦੀ ਪ੍ਰਿਉ-ਪ੍ਰਿਉ ਸੁਣ ਕੇ ਸੋਹਣੇ-ਸੋਹਣੇ ਅਰਸੀ 'ਕੋਈ' ਜੀ ਮੁਸਕਰਾਏ -

ਮਰਦਾਨਿਆਂ! ਜਦੋਂ ਮਨ 'ਬੱਝ' ਦੇ ਘਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਦੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਣ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਾਰਣ ਲੱਭੀਏ, ਉਸ ਕਾਰਣ ਦਾ ਹੀਜ ਪਿਆਜ ਫੋਲੀਏ ਤੇ ਪੜਤਾਲੀਏ! ਫੇਰ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀਚਾਰ ਦੇ ਤੱਕੜ ਤੇ ਤੋਲੀਏ। ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋਲ ਚੁਕਿਆ ਹੀ ਕਈ ਵੇਰ ਬੱਝ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮਰਦਾਨਾ- ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਕਦੇ ਐਉਂ ਬੀ ਨਹੀਂ ਕੁਛ

ਬਣਦਾ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ - ਫੇਰ ਕੋਈ ਕਾਰਣ ਅਗੰਮ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੁੰਦਾ ਅੰਦਰ ਹੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਹੀ ਫੇੜਿਆ ਦੇ ਕੋਈ ਭੁੱਲ ਗਏ, ਲੋਕ ਗਏ ਪਰ ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਉੱਗਰ-ਉੱਗਰ ਕੇ ਤੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੀਤੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਹੀ ਦੁਖ ਸੁਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਅੱਜ ਦੇ, ਚਾਹੇ ਕੱਲ ਦੇ ਤੇ ਚਾਹੇ ਪਿਛਲੇ ਪਿਛਲੇਰੇ। ਏਸ ਦਾ ਦਾਰੂ ਹੈ ਨਾਮ, ਕੀਰਤਨ, ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ; ਅਰਦਾਸ ਸਤਿਸੰਗ, ਦਾਨ, ਇਸ਼ਨਾਨ, ਸੋਹਣੇ ਸੁਹਾਵੇ ਨਦੀਆਂ, ਬਨਾਂ, ਨਹਿਰਾਂ, ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਦੇ ਨਾਦ, ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਉਮਾਹ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿੱਠੇ-ਮਿੱਠੇ ਇਕ ਦੋ ਤ੍ਰੈ ਸੁਰੇ ਰਾਗ, ਇਸ਼ਨਾਨ। ਹਾਂ, ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਚਾਉ ਉਮਾਹ ਦੇ ਖੇੜੇ ਦੀ ਛੁਹ ਲੈ ਕੇ ਖਿੜ ਜਾਣਾ।

ਮਰਦਾਨਾ - ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਬਾਬ ਕੀ ਵਰਤੀ?

ਗੁਰੂ ਜੀ - ਤੂੰ ਕਿਤੋਂ ਅਨਾਦਰ ਲਿਆ ਹੈ? ਓਥੇ ਤੂੰ ਅੱਗੋਂ ਅਨਾਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਹੋਊ ਪਰ੍ਹੇ ਬੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਸੋ ਤੇਰੇ ਅੰਦਰ ਨਾ ਜਰੀ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਤੇ ਨਾ ਸੱਟੀ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਨਿਰ ਅਪਮਾਨ ਦੀ ਪੀੜਾ ਨੱਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਫੇਰ ਤੇਰੇ ਮਨ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਣ ਵਲ ਰੁਖ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਚੇਤੇ ਨੇ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਸੋ ਮਲਕੜੇ ਤੇਰੀ ਨਾਮ ਵਾਲੀ ਖਿੜੀ ਸੁਰਤ ਦਬ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲੇ ਹੀ ਖੇੜਾ ਟੁਰ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮਰਦਾਨਾ - ਸੁਹਾਣ ਤੇਰੀ ਆਖੀ ਨੂੰ। ਈਹਾ ਗੱਲ ਹੋਈ ਨੇ।

ਗੁਰੂ ਜੀ - ਕਿਵੇਂ?

ਮਰਦਾਨਾ - ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਸਾਰੇ ਜੋਗੀਆਂ ਦੇ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਇਕ ਅੰਗਾਰੀ ਅੰਗ ਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ, ਦੋ ਲੱਕੜਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਪਾ ਅੰਨ ਦਾ ਤਾਂ ਕੀ ਸਰਨਾ ਸੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ। ਆਖਦੇ ਹਨ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਅਤੀਤ ਹਾਂ। ਫੇਰ ਮਿੱਠਾ ਬੀ ਨਹੀਂ ਕੁੰਦੇ। ਝਿੜਕ-ਝਿੜਕ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਭੁੱਖੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠੇ, ਪਦਾਰਥ ਬੀ ਪਾਸ ਪਏ ਹੋਏ। ਏਸ ਤੋਂ ਤਾਂ ਗ੍ਰਿਹਸਤੀ ਚੰਗਾ, ਪ੍ਰਾਹਣਾ ਆਵੇ ਤਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਖਾਤਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਸਤ ਓਪਰਾ ਅਤੀਤ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲੰਪ ਆਟੇ ਦੀ ਤਾਂ ਪਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਜੀ - ਫੇਰ ਮਰਦਾਨਿਆਂ! ਇਹੋ ਤਾਂ ਵੇਖਣ

ਤੇ ਸੋਧਣ ਚੜ੍ਹੇ ਹਾਂ। ਤੂੰ ਦੁੱਖ ਕਿਉਂ ਮੰਨਿਆਂ। ਦੁਖ ਅੰਦਰ ਵਾੜਿਆ ਤਾਂ 'ਬੱਝ' ਪਈ, 'ਬੱਝ' ਪਈ ਤਾਂ ਨਾਮ ਗਿਆ, ਨਾਮ ਗਿਆ ਤਾਂ ਖੇੜਾ ਗਿਆ, ਖੇੜਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਕੀ ਰਹਿ ਗਿਆ? ਨਿਰਾ ਬਲਣਾ। ਜਿਵੇਂ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਬਾਲਣ ਦੇ ਬਲਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਅੰਨ ਦੇ ਬਲਣ ਦੀ ਕ੍ਰਿਆ ਹੈ। ਨਿਰਾ ਬਲਣਾ ਧਰਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਜਵਾਲਾ ਮੁਖੀ ਪਰਬਤ ਬੋਲ ਕੇ ਦਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਿਰਾ ਬਲਣਾ ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀਆਂ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹੱਥ ਲਾਓ ਤਾਂ ਪੱਥਰਾਂ ਤੋਂ ਨਿੱਘੇ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਹੈ ਨਾ ਨਿੱਘ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਪਰ ਨਿਰਾ ਬਲਣਾ ਅਮਰ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੋ ਬਲਣਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਸਰੀਰ ਜੀਵਨ ਲਈ ਨਿੱਘ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਣ ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਅੱਗ ਬੁਝ ਗਈ ਜੀਵਨ ਫੇਰ ਓਥੇ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ। ਬ੍ਰਿਛ, ਪਸ਼ੂ, ਪੰਛੀ, ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮਾਮੂਲੀ ਜੀਵਨ ਜੋ ਹੈ ਸੋ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਲਣਾ ਹੈ, ਹੋਇਆ ਜੁ ਬਲਣੇ ਦੇ ਆਸਰੇ। ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਇਕ ਜਾਗ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਵਿਚ ਖੇੜਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਜੋ ਜੀਵ ਉਸ ਖੇੜੇ ਵਿਚ ਖਿੜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਨਹੀਂ ਖਿੜਦਾ ਤਾਂ ਨਿਰਾ ਬਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖੇੜੇ ਦਾ ਜੀਵਨ ਅਮਰ ਖੇੜੇ ਦਾ ਜੀਵਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਜੀਏ ਕਿ ਮਰੇ, ਖੇੜੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਖੇੜਾ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਸਲੀ ਰੱਬੀ ਖੇੜੇ ਦੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ, ਏਥੇ ਓਥੇ ਖੇੜੇ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਤਾਂਤੇ ਹੋ ਮਰਦਾਨੇ! ਸਾਂਈ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਖਿੜੇ ਰਹਿਣਾ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਹੈ।

ਮਰਦਾਨਾ - ਸੁਹਾਣ ਤੇਰੀ ਸੋਝੀ ਨੂੰ, ਸੁਹਾਣ ਤੇਰੀ ਆਖੀ ਨੂੰ। ਡੂੰਮ ਕਦ ਦਾ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਹੈ, ਸਮਝਿਆ ਬੀ ਸੂ, ਹੱਥ ਪੈਰ ਬੀ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਫੇਰ ਪੈਰ ਤਿਲਕ ਜਾਂਦੇ ਸੂ। ਤੇਰੇ ਬਚਨ ਹੀ ਅਮਰ ਖੇੜੇ ਹਨ, ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸੁਹਾਵੇ ਰਾਗ ਹਨ, ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਮੈਂ ਹੁਣ ਫਿਰ ਖਿੜ ਆਇਆ ਹਾਂ; ਨੈਣ ਖੁਲ੍ਹ ਆਏ ਹਨ, ਲਹੂ ਗੋੜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਰ-ਸਰਰ ਕਰ ਉਠਿਆ ਹੈ, ਨਾਮ ਦੀ ਤਾਰ ਤਰਬੁਕ ਉੱਠੀ ਹੈ, ਸੁਰਜੀਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸੁਹਾਣ ਤੇਰੀ ਮਿਹਰ ਦੇ। 'ਸਤਿ ਸੁਹਾਣ ਸਦਾ ਮਨਿ ਚਾਉ' ਤੁਸਾਂ ਕਿੰਨੀ ਵੇਰੀ ਫੁਰਮਾਇਆ ਹੈ ਪਰ ਅੱਲ੍ਹੜ ਦੇ ਲੜ ਨਹੀਂ ਬੱਝਦਾ ਇਹ ਨੁਕਤਾ। (ਠੰਢੇ ਸਾਹ ਤੇ ਲੰਮੇ ਸਾਹ ਲੈ ਕੇ) ਪਾਤਸ਼ਾਹ! ਇਹ ਕੀਹ ਵਰਤਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਮਨ ਦੀ ਦਰੇੜ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਸੁਖ ਹੋਣ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਠੰਢੇ ਸਾਹ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਜੀ - ਤੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੁਰਤੇ ਪੁਰਖ ਨਾਮ ਵਿਚ ਜੀਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਰੰਗ ਨਾਲ ਚਾਉ ਉਪਜਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚਾਉ ਜਰਨਾ ਕਠਨ ਹੈ, ਅਜਰ ਵਸਤੂ ਹੈ। ਨਾ ਜਰ ਸਕਣ ਕਰਕੇ ਭੁੱਲਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਭੁੱਲਾਂ ਦਾ ਫਲ 'ਬੱਝ' ਆ ਜਾਂਦੀ

ਹੈ, ਅੰਦਰ ਘੁੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨੱਪੇ ਆਵੇ ਵਾਂਗੂੰ ਘੁੱਟਿਆ ਮਨ ਆਪੇ ਨੂੰ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੁਰਤੇ ਪੁਰਖਾਂ ਦੀ ਬੱਝ ਖੁੱਲ੍ਹੇ, ਨਾਮ ਦੀ ਅਮਰੀ ਰੋ ਰੁਮਕੇ ਤੇ ਖੇੜੇ ਨੂੰ ਮੋੜੇ ਪੈਣ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਮਰਦਾਨਿਆਂ! ਸੁਰਤ ਮਾਨੋਂ ਪਰਬਤਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਤੇ ਸੁਖ ਦੇ ਸਾਹ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਠੰਢੇ ਸਾਹ ਸੁਖ ਦੇ ਤੇ ਮੁੜ ਕੇ ਠੰਢ ਵਰਤਣ ਦੇ ਸਾਹ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਅੰਦਰ ਸਹੂਲਤ ਵਰਤਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਫੇਰ ਖੇੜੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਰੋ ਸਾਫ ਟੁਰ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਵਧਾਨ ਰਿਹਾ ਕਰ।

ਮਰਦਾਨਾ - ਸਾਵਧਾਨ ਤੇਰੀ ਮਿਹਰ ਹੀ ਰਖ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਡੂੰਮ ਤਾਂ ਓਧਰੇ 'ਬੱਝ' ਵਲ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੇਖ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਹੁਣੇ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹੁਣੇ ਫੁਰ ਪਈ ਹੈ ਫੇਰ ਸੋਚ ਕਿ ਰਾਤ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਠੰਢ ਹੈ ਕਿਵੇਂ ਬੀਤਸੀ?

ਗੁਰੂ ਜੀ - ਕਦੇ ਤਾਂ ਫੁਰਨਿਆਂ ਦੀ ਨੈਂ ਨੂੰ ਤਰਿਆ ਬੀ ਕਰ। ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਹੋੜਦੇ ਫੁਰਨੇ ਨੂੰ, ਆ ਜਾ ਸਿਮਰਨ ਦੇ ਘਰ, ਤੱਕ ਅੰਦਰ ਨੂੰ, ਫੁਰਨਾ ਰੋਕ, ਲੈ ਨਾਮ ਸਾਂਈ ਦਾ। ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਰਸਨਾ ਪਰ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਆ ਜਾ, ਇਕ ਦਮ ਲਈ ਹੀ ਆ ਜਾ, ਹਾਂ ਟਿਕ ਜਾ, ਆਪੇ ਵਿਚ ਦੇਖ ਹੁਣ ਜੋ ਤੂੰ ਹੈ, ਮਾੜ ਹੈਂ ਸੋ ਸਾਂਈ ਦੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਲਗ ਰਿਹਾ ਹੈਂ। ਇਸ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੇਹ ਆਪ ਨੂੰ, ਸੋਚਾਂ ਨੂੰ ਹੋੜ ਦੇਹ, ਹੰਭਲਾ ਮਾਰ, ਰਾਤ ਆਪੇ ਬੀਤ ਜਾਏਗੀ। ਇਹ ਹੈ 'ਮੇਲਾ', ਇਹ ਹੈ 'ਜੋਗ ਸਾਂਈ' ਨਾਲ; ਇਹ ਹੈ 'ਸਿਦਕ ਯਕੀਨ ਰੱਬ ਵਿਚ - ਗਲ ਚੰਬੜ ਸਾਂਈ ਜੀ ਨਾਲ। ਸੋ ਇਸ ਹਾਲ ਵਿਚ ਹੋ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਕਿ ਜਿਸ ਦੇ ਗਲ ਲੱਗੇ ਹਾਂ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਕਰ ਹੈ ਰਾਤ ਦਾ। ਕਦੇ ਤਾਂ ਫਿਕਰ ਛੱਡ ਕੇ ਟਿਕਾਉ ਦੇ ਘਰ ਆ ਕੇ ਦੇਖ ਕਿ ਕਾਦਰ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਕੀਹ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੂੰ ਫਿਕਰ ਕੇਂਡਾ ਤਾਂ ਕਰ, ਮਨ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਪਰ ਨਾਲ ਅਕਲਾਂ ਦੁੜਾ ਤੇ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰ! ਪਰ ਇਕ ਤਾਂ ਨਾਮ ਨਾਂ ਛੱਡੀਂ, ਦੂਜੇ ਤੇਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਨਾ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੁਖ ਨਾ ਕਰੀਂ, ਤਾਂ ਤੇ ਖੇੜਾ ਮਾੜਾ ਮੋਟਾ ਬਚਿਆ ਰਹੂ। ਜੇ ਤੂੰ ਨਾ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਤੇ ਉਦਾਸ ਹੋਇਓਂ, ਕ੍ਰਿਓਓ ਯਾ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਤੇ ਬਫਾਇਓਂ, ਹੰਕਾਰਿਓਂ ਤੇ ਪਾਇਓਂ ਤਾਂ ਖੇੜਾ ਟੁਰ ਜਾਏਗਾ; ਨਾਮ ਦੀ ਰੋ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਏਗੀ ਜਾਂ ਅਤਿ ਮੱਧਮ ਪੈ ਜਾਏਗੀ, ਫੇਰ ਸੁਰਤ ਵਿਚ 'ਬੱਝ' ਆ ਜਾਏਗੀ। ਤਦੋਂ ਤੂੰ ਦੁਖੀ ਹੋ ਆਖੇਂਗਾ, ਦੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਬੀਤ ਗਈ ਸਾਰੀ, ਦਿਨੇ ਦੁਖ ਰਾਤੀਂ ਦੁਖ, ਸੰਸਾਰ ਦੁੱਖ ਰੂਪ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਦੁੱਖ ਹੈ ਏਥੇ? ਹਾਇ ਦੁੱਖ!

'ਚਲਦਾ.....!'

ਸੁਆਮੀ ਰਾਮ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰ (Inspired Thoughts of Swami Ram)

ਡਾ. ਸਵਾਮੀ ਰਾਮ ਜੀ
ਅਨੁਵਾਦਕ ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਮਲਹੋਤਰਾ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਦੇਖੋ, ਅਪ੍ਰੈਲ ਅੰਕ, ਪੰਨਾ-62)

ਮਨ ਦੇ ਰਹਸ ਤੇ ਫੁਰਮਾਨ

ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਮਨ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਕੇਵਲ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਹੀ ਜਾਣ ਸਕੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਤਕ ਹੀ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ, ਲੋੜ ਹੈ ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਦੀ, ਸਮਝਣ ਦੀ। ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਮਨ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਨ। ਮਨ ਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਦਿਮਾਗ ਇਕ ਭੌਤਿਕ ਤੱਤ ਹੈ, ਕਾਰਕ ਹੈ। ਦਿਮਾਗ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਕਾਰਕ, ਉਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਭੌਤਿਕ ਤੱਤ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਕੇ ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਕਿਹੜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮਨ ਨੂੰ ਚਲਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਜਾਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਮਨ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਵਿਚ ਬੜੀਆਂ ਔਕੜਾਂ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡਾ ਸਿਖਿਆ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਕਦੀ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਕੇ ਮਨ ਇਕ ਸੰਪੂਰਨ ਤੱਤ ਹੈ। ਅੱਜ ਦਾ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਵੀ ਕੇਵਲ ਚੇਤਨ ਮਨ ਹੀ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਮਨ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਯੋਗ ਨੂੰ ਨਿਯਮਬੱਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਤਾਜਲ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਨ ਕੇਵਲ ਚੇਤਨ ਮਨ ਨੂੰ ਜਾਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਮਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਭਾਵ ਸਾਰਾ ਹੀ ਜਾਨਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਚੇਤਨ ਮਨ ਤੇ ਅਚੇਤ ਮਨ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਜਾਨਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਦੋਨਾਂ ਤੇ ਮਹਾਰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਚੇਤਨ ਮਨ ਨੂੰ ਜਾਨਣਾ ਸੌਖਾ ਹੈ, ਅਚੇਤ ਮਨ ਨੂੰ ਜਾਨਣਾ ਐਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਰਥ ਚੇਤਨ ਮਨ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਲਈ, ਅਚੇਤ ਮਨ ਨੂੰ ਜਾਨਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ। ਜਾਗ੍ਰਤ ਅਵਸਥਾ, ਸੁਪਨ ਅਵਸਥਾ ਤੇ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਤਕ ਅਸੀਂ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਰੀਆ, ਚੌਥੀ ਅਵਸਥਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਦੁਖ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗਲਤ ਫਹਿਮੀਆਂ ਹਨ, ਐਸੇ ਕੋਈ ਜਾਦੂ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਲਈ ਸਿੱਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਯਮਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨ ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾਵੇ, ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਖਿਆ ਦਾ ਭਾਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਕ ਮਿੰਟ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਾ ਸੋਚੀਏ ਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ

ਪੁਰਾਤਨ ਸਿੱਧ ਪੁਰਸ਼ ਇਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਮਨ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿਤੀ ਜਾਏਗੀ, ਉਦੋਂ ਤਕ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਦਵੰਦ ਹੀ ਰਹੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ, ਅਸੀਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਾਂਗੇ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਹੀ ਰਹਾਂਗੇ, ਅਸੀਂ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਾਂਗੇ।

ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਚੰਦਰਮਾ 'ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ ਹਾਂ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਸੀਂ ਇਕ ਆਕਾਸ਼ ਗੰਗਾ ਤੋਂ ਦੂਸਰੇ ਤੇ ਚਲੇ ਜਾਈਏ ਪਰ ਸਾਡਾ ਲੰਮਾ ਸਫਰ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਸਫਰ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਇਸ ਸਫਰ ਨੂੰ ਤਹਿ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਨਾਉਣੀ, ਧਰਤੀ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤ ਮਨ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲੱਭਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਅਸੀਂ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਨ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਠਾਂਗੇ। ਕੇਵਲ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਹੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਖਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤਕ ਅਸੀਂ ਉਸ ਪੱਧਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੇ, ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ।

ਸਿਖਿਆ ਵਿਚ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ

ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਇਕ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਕਿਤੇ ਦੂਰ, ਚੁੱਪ, ਇਕਾਂਤ ਥਾਂ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਗੁਫਾ ਵਿਚ ਕਰਨੀ। ਦੂਸਰੀ ਹੈ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਕਾਜਾਂ ਵਿਚ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕਾਂਤ ਵਾਲੀ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਯੋਗੀ ਲਈ ਠੀਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਉਹ ਲਾਭਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਅਸੀਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਕਰ ਸਕੀਏ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਸਕੀਏ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਟੋਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ, ਇਕ ਵਾਰੀ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਫੇਰ ਬਾਹਰ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਅਸ਼ਾਂਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਅਸੀਂ ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਐਥੇ, ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਕੰਮ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਾ ਰੁੜੇ ਹੋਈਏ ਤਾਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਂਤ ਹੀ ਰਹਾਂਗੇ।

ਸਾਰੇ ਹੀ ਦਵੰਦ ਸਾਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਅਸ਼ਾਂਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤੁਲਨ ਨਹੀਂ ਸਿਖਿਆ, ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਅਸ਼ਾਂਤ

ਰਹੇਗਾ ਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸ਼ਾਂਤ ਕਰੇਗਾ। ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਜਾਣ, ਉਹ ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ, ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਸਮਾਚਿਤ ਹੋ ਕੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤੁਲਨ ਰੱਖ ਕੇ ਕਰ ਸਕਣ। ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਨਾਅ ਤੋਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਬਾਅ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਿਤਾ ਸਕਣ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਸਾਰੀ ਸਿਖਿਆ ਅਤਿ ਅਵੱਸ਼ਕ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਸਾਡੇ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ, ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਸ਼ਾਂਤ ਮਨ ਹੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਸਿੱਖਣੀ

ਸਾਡੀ ਅੱਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸਾਨੂੰ ਕੇਵਲ ਨਕਲ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਹੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵੱਡਿਆਂ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਹੀ ਅਸੀਂ ਕਰੀਏ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜੋ ਉਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੰਦਭਾਗੀ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਾਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ, ਸਾਡੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਾਨੂੰ ਸੋਚਣਾ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸੋਚ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਦਸਦੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਉਲਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਓ ਵਧਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮਨ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸੋਚਣ ਲਈ ਸਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਹਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਮਾਧਾਨ ਸੋਚ ਕੇ ਹੀ ਲੱਭਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਲਝਣਾਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਮਨ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਇਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਰੋਜ਼ ਉਸੇ ਨਿਯਮਤ ਸਮੇਂ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਲਈ ਬੈਠਣਾ ਭਾਵੇਂ ਪੰਜ ਮਿੰਟ, ਦਸ ਮਿੰਟ ਲਈ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਸਿੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਅ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਿੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਥੱਲੇ ਹੀ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਸਲ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖੋ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਤੋਂ ਉਹ ਦਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ 90% ਰੋਗ ਸਰੀਰ ਦੇ ਪੱਠਿਆਂ ਦੇ ਤਣਾਓ ਕਰਕੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਸਰੀਰਕ ਮਨੋ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਕਾਰਣ ਹੀ ਪੱਠਿਆਂ ਦਾ ਤਣਾਓ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਬਾਹਰ ਲੱਭਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਾਰਣ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਹੈ। ਸੋ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਨਿਸਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਨਾਂ ਲਈ, ਸਰੀਰ ਲਈ, ਮਨ ਲਈ

ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੁਆਸ ਲੈਣੇ, ਤੁਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਸਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੁਆਸ ਲੈਣਾ ਜਾਣਦੇ ਹੋ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਡੇ ਸੁਆਸ ਬੜੇ ਉਪਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਫੇਫੜਿਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੁਆਸ ਲੈਣ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਸੋਚਣ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਸਿਕਾ ਦਾ ਪਰਵਾਹ ਚਾਲੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਹਿਰਦੇ ਦੀ ਗਤੀ ਹੌਲੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਤੇ ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹੇਗਾ।

ਦੂਸਰਾ ਪੜਾਅ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ, ਪ੍ਰੇਖਣਾ ਕਰੋ, ਦੇਖੋ ਕਿਹੜੇ ਵਿਚਾਰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਕਿ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਨਾ ਉਠਣ, ਕੇਵਲ ਤੇ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ, ਘੋਖੋ। ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਔਖਾ ਲੱਗੇਗਾ ਪਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅਭਿਆਸ ਨਾਲ ਸੌਖਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਲਈ, ਕ੍ਰਿਆ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਰਪੱਖ ਹੋ ਜਾਓ, ਨਿਰਲਿਪਤ ਹੋ ਜਾਓ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਵਲ ਇਕ ਨਿਰਲਿਪਤ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਮਨ ਤੋਂ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਪੇਖਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਕੇਵਲ ਇਕ ਪ੍ਰੇਖਕ ਹੋ ਕੇ ਹੀ ਮਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਸਿਥਿਲੀਕਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਸਰੀਰ ਦਾ ਵੀ, ਇਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਮਨ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰ ਕਰਕੇ ਹੀ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਕਾਗਰਤਾ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਸ਼ੁਰੂਵਾਤ ਹੈ, ਇਕਾਗਰਤਾ ਕੇਵਲ ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ, ਇਕ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ, ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਤਾਂ ਵਸਤੂ ਵਿਸ਼ੇਹੀਨ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇ ਹੀਨ ਚੇਤਨਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਕਾਗਰਤਾ ਨਾਲ ਭਾਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਖਿਚਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਸਥਿਲਤਾ ਆਰਾਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਪੌੜੀ ਹੈ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦਾ ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ, ਜੀਵਨ ਸ਼ਕਤੀ, ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਪਿਛੇ ਸਾਡੇ ਸੁਆਸਾਂ ਦਾ ਕਾਰਕ। ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਹਨ, ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਨਾੜੀ ਕੇਂਦਰ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪ੍ਰਾਣ ਵਿਗਿਆਨ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਯੋਗ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੁਆਸ ਲੈ ਕੇ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਸੁਆਸਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵ ਸੁਆਸ ਅੰਦਰ ਲੈਣ, ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਤੇ ਕਾਬੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਰਕੇ ਕਾਬੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

'ਚਲਦਾ.....!'

ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਸਾਰੇ ਐਤਵਾਰ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ, ਸਮਾਂ-12.00 ਤੋਂ 4.00 ਵਜੇ ਤੱਕ ।

ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ - (29 ਮਈ ਦਿਨ, ਮੰਗਲਵਾਰ)

(ਸਮਾਂ - ਦੁਪਹਿਰ 12.00 ਤੋਂ 4.00 ਵਜੇ ਤੱਕ)

ਸੰਗਰਾਂਦ - ਜੇਠਿ, 14 ਮਈ, ਦਿਨ ਸੋਮਵਾਰ (ਸਮਾਂ ਸਵੇਰੇ 5.30 ਤੋਂ 8.00 ਵਜੇ ਤੱਕ)

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ - ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਈਸ਼ਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਦਿਨੇ 11 ਵਜੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

INTERNET MEDIA AND LIVE TELECAST

Website :- www.ratwarasahib.in

Website :- www.ratwarasahib.org

Instagram : - RATWARA SAHIB (<https://instagram.com/ratwara.sahib/>)

You Tube :- <https://www.youtube.com/user/babalakhbirsingh>

Facebook:- <https://www.facebook.com/ratwarasahib1>

Twitter:- <https://mobile.twitter.com/ratwarasahib13>

Live Audio Link 1 - https://www.awdio.com/Ratwara_Sahib

Live Audio Link 2 - <https://mixlr.com/ratwara-sahib>

E-mail :- sratwarasahib.in@gmail.com

Contact - 9569455861, 9417912900, 9814612900

(ਪੰਨਾ 6 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਨਾਮ-ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਮਨ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਆਰੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੌ ਸਾਲਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਵਨ ਧਰਤੀ 'ਤੇ 17 ਜੂਨ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਾਮ ਰੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਰਸਾਰ ਗੁਰਮੁਖ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਕਮਾਈ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਣਾ ਹੈ। ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਟਰੱਸਟ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਖੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ 7 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਫੇਰੀ ਉਪਰੰਤ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਦੇਸ਼ ਪਰਤੇ ਹਨ। ਲੰਗਡੰਗ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਚਾਰ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਟੇਟਾਂ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚੱਲੇ। ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਲਾਹੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ।

ਟਰੱਸਟ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਮੰਤਵ ਹੈ ਕਿ 'ਆਪਿ ਜਪੈ ਅਵਰਹ ਨਾਮੁ ਜਪਾਵੈ॥' ਜੋ ਰਹੁਰੀਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਪਾਟੀ ਪਿਆਰੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਚਲਾਈ ਸੀ ਉਸ ਪ੍ਰਪਾਟੀ ਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਖੀ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅਪ੍ਰੇਰਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਦਿਨ ਰਾਤ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨੀ, ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣੇ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨ ਜੁਟਾਉਣੇ, ਫਰੀ ਹਸਪਤਾਲ, ਅਦਾਰਾ 'ਆਤਮ ਮਾਰਗ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ, ਫਰੀ ਸਿਲਾਈ ਸੈਂਟਰ ਇਤਿਆਦਿ ਬਾਖੂਬੀ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣੇ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ। ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ, ਪਿਆਰੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀਆਂ ਅਸੀਸਾਂ ਸਦਕਾ, ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸੰਭਵ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਰਹੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤਤਪਰ ਰਹਿਣ ਤੇ 'ਆਪਿ ਜਪੈ ਅਵਰਹ ਨਾਮੁ ਜਪਾਵੈ॥' ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮ ਬਾਣੀ ਦੇ ਛਿਟਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਠੰਢਕ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣ। ਕੇਵਲ ਨਾਮ ਹੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਸੋਮਾ ਹੈ-

ਚੰਦਨ ਚੰਦ ਨ ਸਰਦ ਰੁਤਿ ਮੂਲਿ ਨ ਮਿਟਈ ਘਾਂਮ ॥

ਸੀਤਲੁ ਥੀਵੈ ਨਾਨਕਾ ਜਪੰਦੜੇ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ॥

ਅੰਗ- ੨੦੯

ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੇਨਤੀ

'ਆਤਮ ਮਾਰਗ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ/ਰਿਨਿਊਲ ਜਾਂ ਦਸਵੰਧ ਪੰਜਾਬ ਐਂਡ ਸਿੰਧ ਬੈਂਕ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਾਖਾ ਰਾਹੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿਚ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਭਾਰਤ (INDIA)

ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ/ਰਿਨਿਊਲ ਭੇਜਣ ਲਈ

VGRMCT/Atam Marg Magazine

S/B A/C No. 12861000000003

RTGS/IFSC Code - PSIB0021286

Branch Code - C1286

ਦਸਵੰਧ ਭੇਜਣ ਲਈ -

Vishav Gurmat Roohani Mission Charitable Trust

SB A/C No. 12861100000005

RTGS/IFSC Code - PSIB0021286

Branch Code - C1286

ਵਿਦੇਸ਼ (Abroad)

Vishav Gurmat Roohani Mission Charitable Trust

Punjab National Bank

SB A/C No. 0779000100179603

RTGS/IFSC Code - PUNB0077900

Branch Code - 077900

ਜੇਕਰ ਚੈਕ ਜਾਂ ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ ਰਾਹੀਂ ਮਾਇਆ ਭੇਜਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ Gurudwara Ishar Parkash Ratwara Sahib, P.O. Mullanpur Garibdas. Distt SAS Nagar (Mohali) - 140901 ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਜੀ। ਜੇਕਰ Online ਮਾਇਆ ਭੇਜਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਾਇਆ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਮੋਬਾਈਲ ਨੰ: +91 98889 10777 'ਤੇ sms ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਆਪ ਜੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਬਣੇ ਤਾਂ ਇਸ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਭਰ ਕੇ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰੋ ਜੀ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂਬਰ ਹੋ ਅਤੇ ਰਿਨਿਊਵਲ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਭਰ ਕੇ ਚੈਕ ਦੇ ਨਾਲ ਭੇਜੋ ਜੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਚੈਕ ਜਾਂ ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ "VGRMCT/ATAM MARG MAGAZINE" ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ ਜੀ।

ਨਵੀਂ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਰਿਨਿਊਵਲ ਲਾਈਫ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ

within India

Foreign Membership

Subscription Period	within India		Foreign Membership		
	By Ordinary Post/Cheque	By Registered Post/Cheque		Annual	Life
1 Year	Rs. 300/320		U.S.A.	60 US\$	600 US\$
3 Year	Rs. 750/770		U.K.	40 £	400 £
5 Year	Rs. 1200/1220		Canada	80 Can \$	800 Can \$
Life	Rs 3000/3020		Australia	80 Aus \$	800 Aus \$

ਪੁਰਾਣੇ ਅੰਕ ਮੰਗਵਾਉਣ ਜਨਵਰੀ ਫਰਵਰੀ ਮਾਰਚ ਅਪ੍ਰੈਲ ਮਈ ਜੂਨ ਜੁਲਾਈ ਅਗਸਤ ਸਤੰਬਰ ਅਕਤੂਬਰ ਨਵੰਬਰ ਦਸੰਬਰ ਲਈ ਟਿਕ ਕਰੋ ਜੀ

ਨਾਮ/Name ਅਤੇ ਪਤਾ Address.....

.....Pin Code.....Phone..... E-mail :

ਮੈਂ.....ਰੁਪਏ ਮਨੀਆਰਡਰ/ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ/ਚੈਕ ਨੰ.....ਮਿਤੀ.....ਰਾਹੀਂ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।

ਦਸਖਤ.....

ਸੰਤ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਹਸਪਤਾਲ, ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ

ਸਮਾਂ : ਸਵੇਰੇ 9.30 ਤੋਂ 2.00 ਤੱਕ (ਐਤਵਾਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ)

ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ - ਸਵੇਰੇ 10.00 ਤੋਂ 12.00 ਤੱਕ

ਫੋਨ ਨੰ: 98786-95178, 92176-93845,

ਡਾਕਟਰ ਦਾ ਨਾਮ	ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ	ਦਿਨ
1. ਡਾ. ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ	ਜਨਰਲ ਮੈਡੀਸਨ	ਸੋਮਵਾਰ
2. ਡਾ. ਗੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਕੰਗ	ਐਮ.ਡੀ (ਗਾਇਨੀ)	ਸੋਮਵਾਰ
3. ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕੰਗ	ਐਮ.ਡੀ (ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰ)	ਸੋਮਵਾਰ
4. ਡਾ. ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ	ਹੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰ	ਮੰਗਲਵਾਰ
5. ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	ਜਨਰਲ ਮੈਡੀਸਨ	"
6. ਜੇ.ਪੀ.ਆਈ ਹਸਪਤਾਲ ਮੋਹਾਲੀ ਵਲੋਂ ਡਾਕਟਰ	ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰ	"
7. ਸ੍ਰੀ ਮਾਈਕਲ ਜੀ	ਐਕਸਰੇ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ	ਮੰਗਲਵਾਰ ਅਤੇ ਵੀਰਵਾਰ
8. ਡਾ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ	ਜਨਰਲ ਮੈਡੀਸਨ/ਈ.ਐਨ.ਟੀ/ਬਲੱਡ ਸ਼ੂਗਰ	ਬੁੱਧਵਾਰ
9. ਡਾ. ਜੇ. ਐਸ. ਗੁਜਰਾਲ	ਜਨਰਲ ਮੈਡੀਸਨ/ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ	"
10. ਡਾ. ਆਰ.ਐਸ ਸੰਧੂ	ਹੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਜੋੜਾਂ ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ	ਵੀਰਵਾਰ
11. ਡਾ. ਸੰਤੋਸ਼ ਅਨੇਜਾ	ਜਨਰਲ ਮੈਡੀਸਨ	"
12. ਡਾ. ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ	ਐਮ.ਡੀ.ਐਸ (ਦੰਦਾਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰ)	ਵੀਰਵਾਰ
13. ਡਾ. ਐਸ.ਕੇ ਬਾਂਸਲ	ਜਨਰਲ ਮੈਡੀਸਨ	ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ
14. ਡਾ. ਵਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ	ਜਨਰਲ ਮੈਡੀਸਨ ਅਤੇ ਚਮੜੀ ਰੋਗਾਂ ਲਈ, ਏਅਰੋ ਸਪੇਸ ਮੈਡੀਸਨ	"
15. ਡਾ. ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ	ਜਨਰਲ ਮੈਡੀਸਨ/ਈ.ਐਨ.ਟੀ/ਬਲੱਡ ਸ਼ੂਗਰ	ਐਤਵਾਰ
16. ਡਾ. ਜਿੰਦਲ	ਜਨਰਲ ਮੈਡੀਸਨ	"
17. ਡਾ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਗਿੱਲ	ਹੋਮਿਊਪੈਥਿਕ	ਬੁੱਧਵਾਰ

ਲੈਬੋਰੇਟਰੀ ਟੈਸਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ

1. ਬਲੱਡ ਟੈਸਟ, 2. ਸਾਰੇ ਬਲੱਡ ਸੈੱਲ ਕਾਊਂਟ ਟੈਸਟ 3. ਬਲੱਡ ਸ਼ੂਗਰ ਟੈਸਟ 4. ਕਿਡਨੀ ਟੈਸਟ 5. ਲਿਵਰ ਟੈਸਟ 6. ਲਿਪਿਡ ਪਰੋਫਾਈਲ ਟੈਸਟ 7. ਬਾਇਰਾਇਡ ਟੈਸਟ, 8. ਹਿਮਿਓਗਲੋਬਿਨ ਟੈਸਟ 9. ਪੇਸ਼ਾਬ ਟੈਸਟ (ਰੂਟੀਨ ਅਤੇ ਕਲਚਰ) 10. ਸਟੂਲ ਟੈਸਟ, 11. ਈ.ਸੀ.ਜੀ , 12. ਐਕਸਰੇ

* ਸਾਰੇ ਲੈਬੋਰੇਟਰੀ ਟੈਸਟ ਅੱਧੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਵਾਈਆਂ ਬਿਨਾਂ ਮੋਖ (ਫਰੀ) ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੂਚਨਾ

ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਂ 11.00 ਤੋਂ 1.00 ਤੱਕ।

ਹਰ ਸ਼ਨਿੱਚਰਵਾਰ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ।

ਸ੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਜੋ ਕਿ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਉਪਲੱਬਧ ਹਨ।

ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਨਾਮ	ਪੰਜਾਬੀ	ਹਿੰਦੀ	ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਨਾਮ	ਪੰਜਾਬੀ
1. ਸੁਰਤਿ ਸਬਦਿ ਮਾਰਗ	120/-	70/-	43. ਧਰਮ ਹੇਤਿ ਸਾਕਾ	20/-
2. ਕਿਵ ਕੁੜੈ ਤੁਟੈ ਪਾਲਿ	120/-	35/-	44. ਮੰਝ ਗੁਰੂ ਕਾ ਬੋਹਿਥਾ	30/-
3. ਬਾਤ ਅਗੰਮ ਕੀ	400/-	400/-	45. ਜਾ ਕੈ ਮਨਿ ਗੁਰ ਕੀ ਪਰਤੀਤ	30/-
4. ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ -	400/-		46. ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਮਾਨਿਉ	10/-
5. ਹੋਵੈ ਅਨੰਦੁ ਘਣਾ		30/-	47. ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ	10/-
6. ਚਉਥੈ ਪਹਿਰਿ ਸਬਾਹ ਕੈ	55/-	60/-	48. ਤ੍ਰੈ ਸ਼ਤਾਬਦੀ	20/-
7. ਸੁਰਤਿਆਂ ਉਪਜੈ ਚਾਉ	40/-	60/-	49. ਆਤਮ ਗਿਆਨ ਭਾਗ - 2	120/-
8. ਬਾਬਾਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ	50/-	50/-	50. ਆਤਮ ਗਿਆਨ ਭਾਗ - 3	120/-
9. ਸਰਬ ਪ੍ਰਿਅ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ	10/-	10/-	51. ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਦੀ ਚਿਰ ਸਥਾਈ...	100/-
10. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਫੁਹਾਰ	10/-	10/-	English Version	Price
11. ਅਗੰਮ ਅਗੋਚਰ ਦਾ ਮਾਰਗ	60/-	70/-	1. Baisakhi (ਵੈਸਾਖੀ)	. 5/-
12. ਪੁਰਾਤਨ ਟੀਕਾ - ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ	30/-		2. How Rend The Veil of Untruth (ਕਿਵ ਕੁੜੈ ਤੁਟੈ ਪਾਲਿ)	. 70/-
13. ਅਮਰ ਜੋਤਾਂ	20/-	15/-	3. Discourses on the Beyond-1 (ਬਾਤ ਅਗੰਮ ਕੀ ਭਾਗ ੧)	50/-
14. ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਸੰਗ ਨਿਵਾਸ	100/-		4. Discourses on the Beyond -2 (ਬਾਤ ਅਗੰਮ ਕੀ ਭਾਗ ੨)	50/-
15. ਅਮਰ ਗਾਥਾ	200/-	100/-	5. Discourses on the Beyond -3 (ਬਾਤ ਅਗੰਮ ਕੀ ਭਾਗ ੩)	50/-
16. ਧਰਮ ਯੁਧ ਕੇ ਚਾਇ	50/-		6. Discourses on the Beyond -4 (ਬਾਤ ਅਗੰਮ ਕੀ ਭਾਗ ੪)	60/-
17. ਪਵਿੱਤਰ ਪੈਂਡਾ	25/-		7. Discourses on the Beyond -5 (ਬਾਤ ਅਗੰਮ ਕੀ ਭਾਗ ੫)	60/-
18. ਭਗਤ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ	10/-	10/-	8. The way to the imperceptible (ਅਗੰਮ ਅਗੋਚਰ ਦਾ ਮਾਰਗ)	80/-
19. ਵੈਸਾਖੀ		10/-	9. The Lights Immortal (ਅਮਰ ਜੋਤਾਂ)	20/-
20. ਸਾਜਨ ਚਲੇ ਪਿਆਰਿਆ		10/-	10. Transcendental Bliss (ਚਉਥੈ ਪਹਿਰਿ ਸਬਾਹ ਕੈ)	70/-
21. ਅਬਿਨਾਸੀ ਜੋਤ ਭਾਗ - 1	90/-	90/-	11. How to Know Thy Real Self-(Vol-1) (ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ)	80/-
22. ਅਬਿਨਾਸੀ ਜੋਤ ਭਾਗ - 2	90/-		12. How to Know Thy Real Self-(Vol-2) (ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ)	80/-
23. ਪੰਚ ਪਰਵਾਣ (ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ) (ਰੂਹਾਨੀ ਗੁਲਦਸਤਾ ਭਾਗ 1 ਅਤੇ 2)	200/-		13. How to Know Thy Real Self-(Vol-3) (ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ)	110/-
24. ਸੰਤ ਤੁਮਾਰੇ ਤੁਮਾਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ	50/-		14. The Dawn of Khalsa Ideals	. 10/-
25. ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਪਰਸੀਐ	100/-		15. A Glimpse of His Holiness - Baba ji	. 5/-
26. ਅਨੰਦਮਈ ਜੀਵਨ ਜਾਚ	50/-		16. Divine Word Contemplation Path', (ਸੁਰਤਿ ਸਬਦਿ ਮਾਰਗ)	150/-
27. ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉੱਤਰ	60/-		17. The Story of Immortality (ਅਮਰ ਗਾਥਾ)	260/-
28. ਅਨੁਭਵੀ ਪ੍ਰਵਚਨ	300/-		18. Why not thy contemplate the Lord? (ਸਿਮਰਤ ਕਹਾ ਨਹੀਂ ?)	200/-
29. ਅੰਦਰਲੀ ਖੋਜ	300/-			
30. ਸਿਮਰਤ ਕਹਾਂ ਨਹੀਂ	300/-			
31. ਰੂਹਾਨੀ ਪ੍ਰਵਚਨ	35/-			
32. 'ਸੇਵਾ ਸਿਮਰਨ ਜੁਗਤੀਆਂ	250/-			
33. 'ਮਾਨੁਖ ਤਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ'	300/-			
34. ਜੀਵਨ ਜੁਗਤਿ	440/-			
35. ਮਾਰਗ ਚੋਣ	60/-			
36. ਮਨੋਭਾਵਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਵਰਤੋਂ	50/-			
37. ਆਤਮ ਗਿਆਨ ਭਾਗ - 1	120/-			
38. ਜਨਮ ਪਦਾਰਥੁ ਸਫਲੁ ਹੋਇ	120/-			
39. ਜਨ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਆਏ (ਭਾਗ -1)	65/-			
40. ਜਨ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਆਏ (ਭਾਗ -2)	65/-			
41. ਗੁਰ ਅੰਗਦ ਅਮਰ ਨਿਧਾਨ	10/-			
42. ਕਲਜੁਗਿ ਜਹਾਜ ਅਰਜੁਨ ਗੁਰ	100/-			

ਉਪਰੋਕਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਆਪ ਜੀ ਮਨੀਆਰਡਰ, ਚੈਕ ਜਾਂ ਬੈਂਕ ਡਰਾਫਟ ਰਾਹੀਂ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਟਰਸਟ ਦੇ ਅਕਾਊਂਟ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਮਾਇਆ ਜਮਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਮੋਬਾਇਲ ਨੰਬਰ 9417214391, 9417214379, 8437812900 ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

A/c Name : VGRMCT / Atam Marg Magazine

Punjab & Sind Bank - S/B A/C No. 12861000000003

RTGS/IFSC Code - PSIB0021286\, Branch Code - C1286

**Our Address: VGRMCT, Gurdwara Ishar Parkash,
Ratwara Sahib,**

**(Near New Chandigarh) P.o. Mullanpur Garibdas,
Teh. Kharar, Distt. S.A.S Nagar (Mohali)**

140901, Pb. India

How to become True to the Creator ?

Sant Waryam Singh Ji
English Translation: Prof. Beant Singh

(Continued from P. 76, issue April, 2018)

So, describing the importance and significance of God's Name, Guru Sahib says -

*'Lest in these pleasures involved I forget
Thee,*

Thy Name from my mind effaced.' P. 14

ਮਤੁ ਦੇਖਿ ਭੂਲਾ ਵੀਸਰੈ ਤੇਰਾ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵੈ ਨਾਉ ॥

Thereafter, referring to the world of occult or spiritual powers, Guru Sahib says that 'ridhis-sidhis' (miraculous spiritual powers) may gain name and fame in the world, but they are worthless -

*'Were I to be a Siddha, master of
accomplishment, calling forth miracles,
At will concealing and manifesting my
form, centre of the world's faith:*

*Lest in these wonders engrossed I forget
Thee,*

Thy Name from my mind effaced.' P. 14

ਸਿਧੁ ਹੋਵਾ ਸਿਧਿ ਲਾਈ ਰਿਧਿ ਆਖਾ ਆਉ ॥

ਗੁਪਤੁ ਪਰਗਟੁ ਹੋਇ ਬੈਸਾ ਲੋਕੁ ਰਾਖੈ ਭਾਉ ॥

ਮਤੁ ਦੇਖਿ ਭੂਲਾ ਵੀਸਰੈ ਤੇਰਾ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵੈ ਨਾਉ ॥

Clarifying this very subject further Guru Sahib says in Jap Ji Sahib -

*'If a man were to live for all the ages four,
And find his life extended by ten times more;
If he were to become known in the
continents nine,*

*And all were to follow him as his votaries
fine;*

If he were to win good name,

*And all over the world to obtain glory and
fame;*

*Unnoticed would he go, if His grace God
doesn't' confer;*

*Deemed would he be as the meanest worm,
And accursed by the vile as the rankest
sinner.*

*On the meritless, O Nanak, He does merit
confer,*

And the meritorious He makes prosper;

*But I can think of none who on Him can
virtue confer.'* P. 2

ਜੇ ਜੁਗ ਚਾਰੇ ਆਰਜਾ

ਹੋਰ ਦਸੁਣੀ ਹੋਇ ॥

ਨਵਾ ਖੰਡਾ ਵਿਚਿ ਜਾਣੀਐ

ਨਾਲਿ ਚਲੈ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥

ਚੰਗਾ ਨਾਉ ਰਖਾਇ ਕੈ

ਜਸੁ ਕੀਰਤਿ ਜਗਿ ਲੇਇ ॥

ਜੇ ਤਿਸੁ ਨਦਰਿ ਨ ਆਵਈ

ਤ ਵਾਤ ਨ ਪੁਛੈ ਕੇ ॥

ਕੀਟਾ ਅੰਦਰਿ ਕੀਟੁ ਕਰਿ

ਦੋਸੀ ਦੋਸੁ ਧਰੇ ॥

ਨਾਨਕ ਨਿਰਗੁਣਿ ਗੁਣੁ ਕਰੇ

ਗੁਣਵੰਤਿਆ ਗੁਣੁ ਦੇ ॥

'Ridhis-sidhis' (mundane as well as miraculous or spiritual powers) come to be acquired with the concentration of mind. They delude the spiritual seeker and make him stray from the path, while the world praises him that he can vanish, and from his closed fist, he can give anything that one begs from him.

In October 1978, when I came to Chandigarh after selling my farm in U.P. I was sitting at the house of Bibi Devinder Kaur, who, at present is serving as Secretary and Finance Manager in the Mission. She referred to a holy man (tantrik) and said, "He came to our house. He used to show many miraculous powers. In this lay his name and fame. He said to us - what do you want? Then Bibi Devinder Kaur's husband, Col. Harnam Singh said - we wish to eat hot 'rasgulas' (name of a sweet). Covering a big plate with a piece of cloth, he directed it to be kept high. After sometime, when the cloth was removed, the plate was found to be full of hot 'rasgulas'."

Dr. Swami Ram Ji says in his autobiography, "Once, taking a Brahmin with me, I went to see a holy man on a high mountain at a distance of a few miles from Srinagar. He abused the Brahmin accompanying me saying - 'On the way, you have been speaking ill of me, and now you are paying obeisance to me.' Thereafter, he said to him (Brahmin), "Take this knife. Down below, a dead body is coming floating in the Ganges. Cut two seers of flesh from it and bring it." The Brahmin had not cut even vegetables before. He was confused and agitated. But so strict was that holy man's command that he was obliged to obey. When he cut the flesh from the dead body, two of his own fingers got cut and hung loosely. When he came with the flesh, the holy man took his hand in his hand and to our great surprise, we found the Brahmin's fingers joined with his palm. When the holy man was cooking the flesh we said - 'We are vegetarians'. He said - 'I won't serve you non-vegetarian food.' When the flesh was getting cooked the holy man asked us to

bring leaves. The Brahmin brought the leaves all right but whispered in my ears - 'If he forces me to eat flesh, I will jump into the Ganges and kill myself.' The holy man thundered, "O Brahmin! what are you saying? You will have to eat what I am cooking." Our surprise knew no bounds when he served us tasty 'rasgulas' on our leaves. We discussed with each other, "Hasn't he hypnotized us that flesh is appearing to be rasgulas?" He said, "I haven't hypnotized you. Swami! when you were passing through Srinagar, didn't you think of eating 'rasgulas'? I have only fulfilled your desire." We were very much surprised. I stayed there for the night, while the Brahmin returned to Srinagar. At night, I asked him, "How have you acquired this power?" He said, "I am a Ph.D. in Sanskrit. In the Atharva Veda, I had read that the basic atoms of nature can be changed. On the strength of my education, I can transform everything." When I asked him how many persons knew this art, he said, "In India, there are only three such persons." Swami Ji writes, "He insisted on me to learn this art." When I asked him how much time it would take, he said that he acquired it in twenty years. I said - I am not going to waste so much time because these acquisitions don't give any peace of mind. The fount of peace lies in the Name Divine. It is the Name-relish or elixir that gives poise to the mind.

'Without devotion to the Name Divine comes not joy and peace -

How may the mind then find poise?' P. 707

ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਨਾਮ ਨ ਸਾਂਤਿ ਹੋਇ

ਕਿਤੁ ਬਿਧਿ ਮਨੁ ਧੀਰੇ ॥

So, in this way, Guru Sahib has not liked and approved of the acquisition of occult or miraculous powers, and has said

that these powers should not delude the mind and make man forgetful of God. The Name Divine is invaluable. Its value cannot be known by anyone-

*'Lest in these pleasures involved I forget
Thee,
Thy Name from my mind effaced.'* P. 14

ਮਤੁ ਦੇਖਿ ਭੂਲਾ ਵੀਸਰੈ
ਤੇਰਾ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵੈ ਨਾਉ ॥

Fourth power is 'state or political power'. To gain state power, political persons practise deceit, forge alliances, and within their self they are totally different and acquire high positions. Guru Sahib says - 'What then? These high positions do not give peace of mind, as has been stated earlier-

*'May I burn in flames, should I without the
Lord live.
My Preceptor have I consulted.
No shelter without the Lord may be found.'*

P. 14

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਜੀਉ ਜਲਿ ਬਲਿ ਜਾਉ ॥
ਮੈ ਆਪਣਾ ਗੁਰੁ ਪੂਛਿ ਦੇਖਿਆ
ਅਵਰੁ ਨਾਹੀ ਥਾਉ ॥

State power is nothing as compared with the Name Divine. Guru Sahib says - 'The king is he whose writ runs over air, water, fire, birds, animals and the gods in heaven.' Such is the Gurbani edict -

*'He, whose word is accepted in the Lord's
Court, whom does he care for?'* P. 186

ਜਾ ਕਾ ਕਹਿਆ ਦਰਗਹ ਚਲੈ ॥
ਸੋ ਕਿਸ ਕਉ ਨਦਰਿ ਲੈ ਆਵੈ ਤਲੈ ॥

Guru Sahib also tells us that the one with the Name Divine is the king of kings, even if his worldly position may be very poor -

*'Anyone living in a battered hovel, his
clothes tattered, without high caste, respect
or honour, in wild places wandering;*

*Without friend or sympathizer; without
wealth or fine form,
Relations or associates - should his heart
with love of the Name Divine be suffused,
Is king over the whole world?
By touch of dust of his feet is the mind
liberated,
And Divine pleasure won.'* P. 707

ਬਸਤਾ ਤੂਟੀ ਤੁੰਪੜੀ
ਚੀਰ ਸਭਿ ਛਿੰਨਾ ॥
ਜਾਤਿ ਨ ਪਤਿ ਨ ਆਦਰੋ
ਉਦਿਆਨ ਭੁਮਿੰਨਾ ॥
ਮਿਤ੍ਰੁ ਨ ਇਠ ਧਨ ਰੂਪਹੀਣ
ਕਿਛੁ ਸਾਕੁ ਨ ਸਿੰਨਾ ॥
ਰਾਜਾ ਸਗਲੀ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਕਾ
ਹਰਿ ਨਾਮਿ ਮਨੁ ਭਿੰਨਾ ॥
ਤਿਸ ਕੀ ਪੂੜਿ ਮਨੁ ਉਧਰੈ
ਪ੍ਰਭੁ ਹੋਇ ਸੁਪ੍ਰੰਸਨਾ ॥

There are many other similar edicts in Gurbani -

*'Amongst the scholars, warriors, canopied
kings and others, there is no one equal to the
Lord's slave.'* P. 858

ਪੰਡਿਤ ਸੂਰ ਛਤ੍ਰਪਤਿ ਰਾਜਾ
ਭਗਤ ਬਰਾਬਰਿ ਅਉਰੁ ਨ ਕੋਇ ॥

*'Nanak, false are other empires.
They alone are the true kings who are
imbued with the Lord's Name.'* P. 1413

ਨਾਨਕ ਹੋਰਿ ਪਤਿਸਾਹੀਆ ਕੂੜੀਆ
ਨਾਮਿ ਰਤੇ ਪਾਤਿਸਾਹ ॥

*'He, whom God grants His laudation's
blessings,
Is O Nanak, king of kings.'* P. 5

ਜਿਸ ਨੋ ਬਖਸੇ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ॥
ਨਾਨਕ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ਪਾਤਿਸਾਹੁ ॥

So, Guru Sahib addressing the deluded 'jeev' (sentient being) intoxicated with state power, says-

'My dear! these state powers do not last

forever. The real thing is the Name Divine. He who is imbued with the Name is the True King.

'Whoever in heart bears the Name, is truly a great king.

Whoever in heart bears the Name, fulfilled are all his objectives.' P. 1155

ਜਿਸੁ ਨਾਮੁ ਰਿਦੈ ਸੋਈ ਵਡ ਰਾਜਾ ॥
ਜਿਸੁ ਨਾਮੁ ਰਿਦੈ ਤਿਸੁ ਪੂਰੇ ਕਾਜਾ ॥

This is because the entire nature, all gods and goddesses and Lord God Himself carry out his bidding and do not let it go in vain -

'My saint can release one bound by me, but I can release not one bound by my saint.

If, at any time, my saint seizes and binds me, then even I can raise not any objection.' P. 1252

ਮੇਰੀ ਬਾਂਧੀ ਭਗਤੁ ਛੁਡਾਵੈ
ਬਾਂਧੈ ਭਗਤੁ ਨ ਛੁਟੈ ਮੋਹਿ ॥
ਏਕ ਸਮੇ ਮੈ ਕਉ ਗਹਿ ਬਾਂਧੈ
ਤਉ ਫੁਨਿ ਮੈ ਪੈ ਜਬਾਬੁ ਨ ਹੋਇ ॥

Therefore, the Guru's edict is -

'Were I to be a monarch, gathering vast hordes,

*On a throne setting my foot,
My writ running far and wide -
Nanak all is void.*

*Lest dazzled by such splendour I forget Thee,
Thy Name from my mind effaced.'* P. 14

ਸੁਲਤਾਨੁ ਹੋਵਾ ਮੇਲਿ ਲਸਕਰ
ਤਖਤਿ ਰਾਖਾ ਪਾਉ ॥
ਹੁਕਮੁ ਹਾਸਲੁ ਕਰੀ ਬੈਠਾ
ਨਾਨਕਾ ਸਭ ਵਾਉ ॥
ਮਤੁ ਦੇਖਿ ਭੂਲਾ ਵੀਸਰੈ
ਤੇਰਾ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵੈ ਨਾਉ ॥

Therefore, comprehend the Guru's edict and abide by it. It is very clear and specific-

Refrain: Burnt is one's being,

Without the Name Divine.

ਧਾਰਨਾ - ਜਲ ਬਲ ਜਾਵੇ ਜਿਉੜਾ,
ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ
ਨਾਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਿਉੜਾ

Earlier, you have already read what I had submitted that becoming countless beings from one, the Lord is pervading everywhere; that is the state of Truth. Cautioning the devotees a little, this too had been stated that many persons learning about the Truth through the intellect, start repeating the utterances of holy men who have realized the Ultimate Reality, but themselves lost in the darkness of ignorance, undergo sorrows and sufferings. Involved in the world of sensual pleasures, verbally they continue repeating: 'Brother, God is but One only.' But these words can be said by the likes of Saint Namdev and Bhai Ghanaiya Ji who glimpsed the Lord in manifest and transcendent form. Their way of life is different from others' -

'They who are pleasing to God, become God's servants. Theirs is a special tale.

They come and go not, nor do they die ever. They abide with the Supreme Lord.' P. 855

ਹਰਿ ਕੇ ਸੇਵਕ ਜੋ ਹਰਿ ਭਾਏ
ਤਿਨ ਕੀ ਕਥਾ ਨਿਰਾਰੀ ਰੇ ॥
ਆਵਹਿ ਨ ਜਾਹਿ ਨ ਕਬਹੂ ਮਰਤੇ
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸੰਗਾਰੀ ਰੇ ॥

Baba Bhag Singh Ji has been a great holy man in the superior sect of Bhai Daya Singh Ji after Baba Sahib Singh Bedi and before Baba Bir Singh Ji. He was a youth of about 22 years, when, once, imbued with great love and devotion, he was going on a pilgrimage to Hazoor Sahib. Many devotees think in their mind: Why do saints and those who have realized the Ultimate Spiritual Reality and glimpsed the Lord in every being, go on long pilgrimages to holy places

associated with the Gurus, and pilgrim centres like *Kabah, Mecca, Madina, Badrinath, Haridwar* etc.? In this context, Saint Kabir's views are very clear -

'As Kabir for Haz to Kaaba was proceeding, he met God on the way. The Lord rebuked me, who told you in that, spot I was confined?' P. 1375

ਕਬੀਰ ਹਜ ਕਾਬੇ ਹਉ ਜਾਇ ਥਾ
ਆਗੈ ਮਿਲਿਆ ਖੁਦਾਇ ॥
ਸਾਂਈ ਮੁਝ ਸਿਉ ਲਰਿ ਪਰਿਆ
ਤੁਝੈ ਕਿਨਿ ਫੁਰਮਾਈ ਗਾਇ ॥

The Lord says, "Kabir! when you are glimpsing Me pervading in every being; in every particle of creation am I present; when mountains, vegetation, sun, moon, stars and planets, water, air, fire etc. are pervaded by My Being, then what for you are you going to *Kaaba*? Who has told you that I live in *Kaaba* only?" These true utterances about the True One are meant for us who wrongly think that God abides at pilgrim centres. On the strength of this notion, we visit pilgrim centres and places associated with the Gurus. Many devotees think that at those places, they will have a glimpse of the *Gurus, Pirs* (Muslim holy men) and prophets. All these beliefs belong to the realm of faith and devotion. The reality is different. That is: holy men visit pilgrim centers and holy places because God has put them on the duty of extricating the world from the darkness of ignorance and enlightening them with God's Light. By visiting pilgrim centres and holy places, they show to the world the path of truth through their true discourses. There is an edict in *Gurbani* that the Guru pervades each and every living being -

'The Guru is ever with me and near me. Ever I remember and contemplate Him.'

P. 394

ਗੁਰ ਮੇਰੈ ਸੰਗਿ ਸਦਾ ਹੈ ਨਾਲੇ ॥
ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਤਿਸੁ ਸਦਾ ਸਮਾਲੇ ॥

So, doubts on this score are needless and in vain. Baba Bhag Singh was a perfect human being from birth itself. It was in obedience to an inner urge which works in true holy men that he made programmes of visiting holy places associated with the Gurus, as the Sovereign Third Guru visited pilgrim centres for the liberation of human beings -

'In order to save the world did the holy Preceptor undertake pilgrimages to holy spots.' P. 1116

ਤੀਰਥ ਉਦਮੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕੀਆ
ਸਭ ਲੋਕ ਉਧਰਣ ਅਰਥਾ ॥

In this way, once, Baba Bhag Singh, after crossing the *Vindhyachal* mountains near *Puri*, was passing through a jungle. He came to a place where lived many tigers. People of nearby villages, seeing the sun setting were hurrying home. They saw a *Bal-yogi* (young ascetic) sitting on the bank of the lake, where tigers, leopards and other wild beasts came at night to drink water, because it was the only water body in the area. Many well-wishers said to Baba Ji, "O *Bal-yogi*! come with us to the nearby town. Don't sit here because tigers and wild beasts come here at night for water. They will harm you." But Baba Ji was of firm belief that one Supreme Light pervades here, and itself assuming various forms and creating duality is playing its play. He was absorbed in that Supreme Light and glimpsing it manifestly.

'All over the earth and the sky is present one sole Light.

Neither less nor more is it anywhere, and nor does it decrease or increase.' Akal Ustat

ਜਿਮੀ ਜਮਾਨ ਕੇ ਬਿਖੇ ਸਮਸੱਤ ਏਕ ਜੋਤ ਹੈ
ਨਾ ਘਾਟ ਹੈ ਬਾਢ ਹੈ ਘਾਟ ਬਾਢ ਹੋਤ ਹੈ ॥

Baba Ji said: 'Good folk! don't worry. Those whom you call tigers, leopards panthers, jackals etc. are in my eyes, forms of God Himself. My eyes have fully recognized *Brahm* (God, or Ultimate Reality). Don't worry about this body; in it is manifested Name-Light. Where there is God's Name, all are your own, and none is a stranger or an alien. Take it like this that all are God's own image." These utterances were beyond the comprehension these simple jungle-folk. They left him in that state. The night passed. They thought: Let us see whether the *Bal-yogi* is alive or has become the food of tigers. They were surprised to see him sitting in deep meditation. He was oblivious of his surroundings. Many elderly persons saw the pug marks of many tigers which had reached the *Bal-yogi*. It appeared as if they went back after sniffing him. After sometime, the holy man came out of his trance. The jungle-folk found it difficult to bear the glory of his face and brilliance of his gaze. They were so much impressed that they sat around him with folded hands. They tried to know the mystery of his survival during the night. They said, "O *Bal yogi!* tigers and leopards are dark creatures. Flesh is their food. We see them reaching you too. Their foot marks are clearly visible, but why did they not eat you?" At that moment, the holy man became full of kindness and compassion, and knowing their simple nature, said, "My dear friends! if you are hungry and you have nothing to eat, do you satisfy your hunger by eating your own arm?" All replied in the negative and said, "Even if we are dying of hunger, we cannot eat our arm because that physical pain will cause greater suffering than hunger." On hearing this, the holy man said, "Let me answer your question in two

ways. First is that the entire world has been created by Divine Name Power, which is inestimable and immeasurable. Divine Name has the power to keep the entire world in a state of equilibrium. That Name Divine pervades everywhere. It is present in you and me, birds and animals, water and air, deep seas and the vast sky. Name Divine is a power or energy which cannot be compared with anything. That power permeates every particle of my being as has been stated by Guru Sahib -

*'The Name Divine, bestower of Nine Treasures immortalizing,
In our own self is lodged: Therein abides the Ultimate Silence of ecstasy,
And the unstruck mystical music, of wonders indescribable.'* P. 293

ਨਉ ਨਿਧਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਨਾਮੁ ॥
ਦੇਹੀ ਮਹਿ ਇਸ ਕਾ ਬਿਸ਼ਾਮੁ ॥
ਸੁੰਨ ਸਮਾਧਿ ਅਨਹਤ ਤਹ ਨਾਦ ॥
ਕਹਨੁ ਨ ਜਾਈ ਅਚਰਜ ਬਿਸਮਾਦ ॥

The world is totally oblivious of this Name-Power. It is trading in rotten paddy husk, and does not pay any attention to grain-like truth or reality. He has come into the world to garner Name-wealth, but, by mistake, is gathering paddy husk. The person in whose being this Name Power is manifested, his inner eyes or Divine sight are opened and he sees God's light revealed in every particle of creation, because this Light has manifested itself in various forms-

*'One and yet who seems many, and enters into myriad forms,
And plays His play, and then winds it up, and becomes the one again.'* Jaap Sahib

ਏਕ ਮੂਰਤਿ ਅਨੇਕ ਦਰਸਨ ਕੀਨ ਰੂਪ ਅਨੇਕ ॥
ਖੇਲ ਖੇਲ ਅਖੇਲ ਖੇਲਨ ਅੰਤ ਕੋ ਫਿਰ ਏਕ ॥

Tigers are also the miracle of this Power, as is this body. The Lord's strict law

and command is operating in the world. Whatever is happening is in obedience to Divine Ordinance and Will, and what He wishes. But we do not have faith in Him. This thought occurs in our mind: 'If I do not do this task or act in this manner, how shall I manage?' We do not know that every breath of ours is functioning as per the Divine Ordinance. We are so foolish that we ever claim: 'I am doing this, I am doing that.' This thought alienates man from God, and becoming weak and lowly he spends his life in sighing and weeping. My dear friends! this thing you can learn by regularly keeping the company of the holy. Now, let me tell you in brief that the tigers too were my own form and image. So, how could they eat me?"

Holy congregation! if you have experienced this, then it is right and proper to assert that here in this world there is nothing other than God. The big self and the small self will change into the Supreme Self. Therefore, at such a moment, if I tell you that you yourself are God, it won't be an exaggeration, such as -

'What are they like, who forget not the Name?

They are like the Lord. Know that there is absolutely no difference between the two.'

P. 397

ਜਿਨਾ ਨ ਵਿਸਰੈ ਨਾਮੁ ਸੇ ਕਿਨੇਹਿਆ ॥

ਭੇਦੁ ਨ ਜਾਣਹੁ ਮੁਲਿ ਸਾਂਈ ਜੇਹਿਆ ॥

'Gods like Shiva themselves quest after the God-enlightened.

Saith Nanak: The God-enlightened with the Supreme Being Himself are at One.' P. 273

ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਕਉ ਖੋਜਹਿ ਮਹੇਸੁਰ ॥

ਨਾਨਕ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨੀ ਆਪਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ॥

If one has not gained this experience and yet says that here there is nothing other

than God, then it is a delusion of the mind. Such a one seeks to be called a *Brahm-gyani* (God-enlightened) by saying just this much-

'Not by idle chatter is enlightenment obtained:

Hard as steel is its discourse.' P. 465

ਗਿਆਨੁ ਨ ਗਲੀਈ ਢੂਢੀਐ

ਕਥਨਾ ਕਰੜਾ ਸਾਰੁ ॥

'All claim enlightenment to possess;

Yet expounding it, into disputation they enter, leading to suffering.

None from idle talking is restrained:

Without dyeing in Divine joy comes not liberation.' P. 831

ਗਿਆਨੁ ਗਿਆਨੁ ਕਥੈ ਸਭੁ ਕੋਈ ॥

ਕਥਿ ਕਥਿ ਬਾਦੁ ਕਰੇ ਦੁਖੁ ਹੋਈ ॥

ਕਥਿ ਕਹਣੈ ਤੇ ਰਹੈ ਨ ਕੋਈ ॥

ਬਿਨੁ ਰਸ ਰਾਤੇ ਮੁਕਤਿ ਨ ਹੋਈ ॥

He said, "Divine knowledge is never obtained. The world is tired of expounding it. Living in a state of apostasy, they talk of Divine knowledge. They tell stories of the Inaccessible and Incomprehensible, but they themselves are totally vacuous and bereft of Divine knowledge. On the strength of superficial knowledge, they make such utterances because the knowledge of Truth is never obtained without the guidance of a perfect Holy Preceptor. Guru Sahib's edict is-

'Realization and meditation from the Master is acquired.

Living is pure as the holy Lord in the mind abides.' P. 831

ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਸਭੁ ਗੁਰ ਤੇ ਹੋਈ ॥

ਸਾਂਚੀ ਰਹਤ ਸਾਚਾ ਮਨਿ ਸੋਈ ॥

He, who gains Divine enlightenment, his living style changes radically. For him divisions of religions and rituals are demolished, geographical boundaries are

effaced; different forms and shapes and different religions do not impress his eyes. He dispenses his own self. Sometimes, in the form of community kitchens, he serves food to the hungry; somewhere he distributes clothes among the needy; somewhere he uses all his strength to keep educational institutions running, and somewhere he sets up temples in which the needy partake of food in their day-night community kitchens. No living being is out of his vision.

This is the story of such a lover and devotee of God. At *Sudhar* in Ludhiana District, a *Gursikh* in *Nihang's* garb used to render service sixty to seventy years ago. His daily routine was to collect bricks and brickbats from wherever he could. If he was asked about it, he used to say - 'With these bricks will be built colleges'. Looking at the sky, he would say, "See how many are the planes flying!" Nobody realized his Divine insight. With the passage of time, close to *Sudhar*, Halwara airport, Guru Hargobind Sahib *Khalsa* College and Gurdwara Sahib came to be set up. His daily routine was to collect food from the village. He called wayfarers and others to partake of food. A bitch that lived with him guarded the food. Thereafter, he called sparrows, doves and magpies and asked them to sit in rows to partake of food. They alighted on the earth, and he served feed to them. Then he called out to crows to have their feed. After feeding the birds, he went to the pond and said, "O fish! come to have your feed." The fish came to surface as cows used to come in response to Lord Krishna's flute." He broke bread into crumbs and fed the fish and then said, "Remember God. May God occur to your mind!" After finishing with the task, he

came back and fed the bitch. He himself subsisted on the remnants. Such is the living of those, who have seen God in every living creature. So Guru Sahib says, "All talk of Divine knowledge and argue for how the Lord is pervasive. With their reasonings and arguments they come to conclusions how the world was created. The result is pain and suffering. Guru Sahib says - "My dear! everybody talks of Divine knowledge. Thus engaged in discussion, they involve themselves in controversies. Nobody desists from talking and arguing. But unless and until Name-Nectar comes to abide in the heart and inner eyes are opened, there is no emancipation by simply asserting that there is only One God. The key to this knowledge is with the True Guru, about which the *Gurbani* edict is -

'He, whose House it is, has put the lock on it.

The key to the Preceptor (Guru) is given to keep.

This, without seeking the holy Preceptor's shelter,

With no effort may be found.' P. 205

ਜਿਸ ਕਾ ਗ੍ਰਿਹੁ ਤਿਨਿ ਦੀਆ ਤਾਲਾ
ਕੁੰਜੀ ਗੁਰ ਸਉਪਾਈ ॥
ਅਨਿਕ ਉਪਾਵ ਕਰੇ ਨਹੀ ਪਾਵੈ
ਬਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਸਰਣਾਈ ॥

So, Guru Sahib says -

'Realisation and meditation from the Master (Guru) is acquired,

Living is pure, as the holy Lord in the mind abides.

Egoists talk, but live not their words.

One forgetful of the Name, no place with God finds.' P. 831

ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਸਭੁ ਗੁਰ ਤੇ ਹੋਈ ॥
ਸਾਚੀ ਰਹਤ ਸਾਚਾ ਮਨਿ ਸੋਈ ॥
ਮਨਮੁਖ ਕਥਨੀ ਹੈ ਪਰੁ ਰਹਤ ਨ ਹੋਈ ॥
ਨਾਵਹੁ ਭੁਲੇ ਥਾਉ ਨ ਕੋਈ ॥

Scholars write big articles and essays. Strange are the feats of intellect, but themselves they are slaves of their mind. In spite of themselves being plagued with backbiting, jealousy, pride and avarice, they talk of Divine knowledge. Guru Sahib says that a self-willed person has nothing but idle prattle with him because he is oblivious of God's Name. Name Divine is a real and manifest experience. They, in whose vision is lodged the glimpse of the all-pervasive Lord, never forget the Name. They do not do such deeds, as has been stated earlier about Baba Bhag Singh Ji. The Guru's edict is -

*'Maya has bound the mind in a net in a lake,
That to each being clings through evil
passions.'* P. 831

ਮਨੁ ਮਾਇਆ ਬੰਧਿਓ ਸਰ ਜਾਲਿ ॥
ਘਟਿ ਘਟਿ ਬਿਆਪਿ ਰਹਿਓ ਬਿਖੁ ਨਾਲਿ ॥

Man is bound in the snare of world's pool. In every particle of self-oriented persons, the poison of Maya pervades both within and without. From his individual self, he can never come out. He, who is born in the world, has to depart also from here. Therefore to set right his affairs, he has to remember God's Name -

*'All that into the world arrive, subject to
death are seen.*

*By remembering God with the heart, is
success attained.'* P. 831

ਜੋ ਆਂਜੇ ਸੋ ਦੀਸੈ ਕਾਲਿ ॥
ਕਾਰਜੁ ਸੀਯੋ ਰਿਦੈ ਸਮਾਲਿ ॥

An apostate or self-oriented person lives in the world of egoism and departs from here after losing his honour. His toils and reflections are not his own; rather, they are borrowed ones. As a consequence thereof, he passes away after losing his self-respect. Guru Sahib says that the truly enlightened

is one whose mind's concentration is absorbed in God's Name. Such is the edict-

*'Such alone are truly enlightened as to the
holy Word are attached.*

The egoist egoism-gripped loses honour.'

P. 831

ਸੋ ਗਿਆਨੀ ਜਿਨਿ ਸਬਦਿ ਲਿਵ ਲਾਈ ॥
ਮਨਮੁਖਿ ਹਉਮੈ ਪਤਿ ਗਵਾਈ ॥

In this way, *Gurbani* is unfathomable to understand. The state of knowledge and enlightenment is attained with the acquisition of the Name Divine. The mystery referred to above is explained like this. He, in whom the element of ego has erected a wall, gets alienated from God. Due to being isolated in the expanse of diversity, he feels his separate existence and lives his life in pain and pleasure, joy and sorrow, poverty and affluence. Every deed he does, good or bad surely bears fruit. The little self caught within the bounds of ego is called the '*jeev*' (sentient being). '*Haumein*' (egoism) too is a creation of God through which is getting enacted the play of diversity of creation -

*'The Supreme Creator who made the cosmos,
Into it also introduced egoism;*

The ego it is that is born and dies;

That too transmigrates.'

P. 999

ਜਿਨਿ ਰਚਿ ਰਚਿਆ ਪੁਰਖਿ ਬਿਧਾਤੇ
ਨਾਲੇ ਹਉਮੈ ਪਾਈ ॥

ਜਨਮ ਮਰਣੁ ਉਸ ਹੀ ਕਉ ਹੈ ਰੇ
ਓਹ ਆਵੈ ਜਾਈ ॥

But those who have realized the Truth, and have seen the One Lord both within and without, attain to the mental state of self-realization. Their '*jeev*' - sense (sense of being a

(... to be continued)

The Discourse of Sant Ji

Sant Waryam Singh Ji

(Continued from P. 85, issue April, 2018)

I repeatedly tell you; so long as you are external centered, you feel very insecure, but when you are in your programme of jap or you are in Dhyan then you are most secure. No one can do any harm to you. There should be no place for fear in life. For that you should never forget God, nor depend on anyone else nor have faith in anyone else. What I mean is that if you want to achieve fearlessness, remind yourself again and again and yet again; That I am not a human being; I am His temple. You must have heard how Guru Nanak Dev, while weighing grain, stuck to Number 13 (it is all Terah or your). He went on repeating terah (thirteen), terah (it is all yours, O God) terah. And so practice is most necessary, and for that you don't need any degree from any college. Practice does not need any external education. It is as if one should say I have studied this religion, I have studied another religion too and so on. This indicates thirst for more and more information. The scriptures speak of three kinds of thirst, but there is a fourth type also, namely thirst to acquire more education. Thirst can be quenched only, when one begins to get the bliss of spiritual experience. When you get that taste, you want nothing else. Jesus Christ never studied in any college. The same is true of Guru Nanak Dev. Buddha did not receive any formal education. All the research centres in the world study their messages and so far they have achieved nothing. The sum total of

all the sacred books is, look within. Why do you wander aimlessly hither and thither. So far as I am concerned I have perfect faith (in my Guru). So often have I felt what I am talking now. I have absolutely no worry. Someone says, I will cut off your head. If there is no head, what will you chop off? Fear will appear to you, when you forget the reality whose fear? And fear of what? You should taste the bliss of godly state. The last book of the Christian Bible is called The Book of Revelations. That book describes seven churches from the bottom of backbone to the crown of one's head, (the whole body is the temple of God). There is also the description of the seven chakras (circles). He who knows this real knowledge cannot become a member of any organized religion. This is the chief idea. Anyone can become a saint; anyone on whom there is the Grace of God. I have told you and I repeat again the story of a religious minded woman. She was all the time worshipping God. She always complained to her husband (as is usual with women) that he never offered any prayer. At least devote one day to worship God with me. Do accompany me to the temple. He replied, you are doing Puja for both of us. I don't want to come between you and your Ram (God). You carry on with your programme. Don't trouble me, She said, a day will come when you will have faith in God. You have not accompanied me to the temple even once. The husband said, you keep visiting the temple. It is a good thing.

What shall I do going there?

One night, the husband in a dream said 'Ram'. She was very delighted. She prepared an arti (light for worshipping) and passed that light in front of her husband, in the act of worship. He wondered and asked, why are you doing my arti (act of worship). You have never done any such thing before. She bowed to her husband and said. Today God has heard my prayer. I wanted to hear God's Name from your lip. I daily prayed that I should hear God's Name from your mouth. Today my prayer is fructified. In the dream, you spoke, 'Ram'. He said, has Ram gone outside my body.' And he died then and there. (His Ram was all inside of him when Ram came outside and nothing was left inside, he died, having no further use for his life).

He said, Has Ram gone outside of me, through my mouth? Till today, I had kept Ram inside my heart; never brought it to my lips, for whatever comes on the lips becomes dirty and is like the leavings of a food, eaten by another. He felt so much troubled by the loss of God inside of him that he died. That is also a form of worship. There are different kinds of devotion, the inner one and the outer one, both are good.

I have no words to describe the love and honour that Sant Ji (Sant Waryam Singh Ji) has showered on me. And Mata Ji's goodness (Mata Ranjit Kaur Ji) has crossed all limits. Her extreme affection fills me with fear. Wherever I went, the Mother said, do eat something. She was always exhorting me. Do this, do that, do another thing. Her guidance was constant. If I stay on in Punjab (here) for one month. I am sure I will leave as a fat man. I acknowledge all the

great love and regard which you people have extended to me. I pray that the saints, leaders, brothers, mothers, sisters and children of this great region may share their happiness with all citizens of India.

The Discourse of Sant Maharaj with Sangat

(Part - I)

(Answers by the holy Sant Sri 108 Sant Ishar Singh Ji Maharaj, Rarewale)

Question - In 'Asa di Var' (Guru Nanak Dev's Ode composed in rag Asa) in the second slok (hymn) we read, O God, True are your lands; real is the whole universe. All the people too are a reality. True are all your forms. It seems to suggest that the world is real (Truth). As against this, in the Guru gospel, the world is portrayed as a mountain of smoke or a dream that has no reality. What then is the real truth?

Answer - According to circumstances, both the above mentioned fundamentals are the truth in their own sphere. In dream, all things seen there appear to be fully true. In the dreams, one feels joys and sorrows. The wife and children (seen there) seem so dear. If the dream shows separation from them, one starts weeping. Some appear kith & kin, some strangers; gains and losses in the dream cause happiness and sorrow. If in the dream, one is pursued by the dacoits, he keeps hiding moving from place to place to save his life. Their fear is visible in the body; he weeps, he shouts for help, his heart begins to palpitate. When he wakes up, he is surprised to remember the atmosphere of the dream; saying that he had been afraid for nothing (those were dream events) that

he had wept for no reason. He rebukes himself for feeling fear and for weeping over the unreal dream events. That was all a dream. Thus commands Guru Maharaj -

This world is as unreal as the dream at night. Whatever is visible is subject to nonexistence Why do you bother?

ਜੇਸਾ ਸੁਪਨਾ ਰੈਨਿ ਕਾ ਤੈਸਾ ਸੰਸਾਰ॥
 ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿਮਾਨ ਸਭੁ ਬਿਨਸੀਐ ਕਿਆ ਲਗਹਿ
 ਗਵਾਰ॥ ਅੰਗ - 808

Further the commandment is -

O fool, you have set your heart on a dream. The kingship victories and enjoyments of the dream vanish into thin air on waking. On waking one is puzzled over his own behaviour. Achievements have run away. Still one pursues one's businesses. No success is achieved. Man is caught in illusion and unreality. What hope is there for the poor thing, the being who misleads his own self.

ਸੁਪਨੇ ਸੇਤੀ ਚਿਤੁ ਮੂਰਖਿ ਲਾਇਆ॥
 ਬਿਸਰੇ ਰਾਜ ਰਸ ਭੋਗ ਜਾਗਤ ਭਖਲਾਇਆ॥
 ਆਰਜਾ ਗਈ ਵਿਹਾਇ ਧੰਧੈ ਧਾਇਆ॥
 ਪੂਰਨ ਭਏ ਨ ਕਾਮ ਮੋਹਿਆ ਮਾਇਆ॥
 ਕਿਆ ਵੇਚਾਰਾ ਜੰਤੁ ਜਾ ਆਪਿ ਭੁਲਾਇਆ॥
 ਅੰਗ - 707

What we call the waking state is also the big dream of life. The dream in the night lasts for a short time, but this dream (illusion) lasts all through life. In the dream, all happenings appeared to be completely true. In that dream, the whole life's events seemed to be true. But when a man leaves this world and goes to the hereafter the whole life story seems to be a dream.

One kilo of flour is for eating, 2,000 Kg of flour is also for eating. Similarly a night's dream is very short, while the whole life's dream is much longer. But both are mere dreams. Just as things seen in the dream are unreal, similarly this world and this life are only the creation of imagination (imaginary

things); nothing more. Just as the tiger of the dream, or dream's deity, and dream's serpent are all nothing more than imaginary things. In the same manner, the tiger, the deity and the serpent of the waking life too have no existence. In fact, they are not there at all. If there is any truth, it is the Self. The soul is formless, changeless, and complete bliss. It stays steady (unruffled), just as a stone stays in its hardness, the water keeps its flowing quality and the sky (ether) stays in its being the medium of sound. Similarly the soul always stays steady in its soul-hood. Except Him, nothing else exists in the world. Guru Maharaj says -

*Behold the Supreme Being everywhere,
 Hear the Supreme Being in all.
 Discourse on One and One alone.
 The Supreme Being has manifested Himself
 in all.
 He alone is the creator,
 Know not any other than Him.*

ਬ੍ਰਹਮੁ ਦੀਸੈ ਬ੍ਰਹਮੁ ਸੁਣੀਐ ਏਕੁ ਏਕੁ ਵਖਾਣੀਐ॥
 ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਕਰਣਹਾਰਾ ਪ੍ਰਭ ਬਿਨਾ ਨਹੀ
 ਜਾਣੀਐ॥ ਅੰਗ - 846

Names and shapes are all imaginary. The water of the ocean appears to rise in high tides; in fact it is nothing but water. What we see as cloth is nothing more than yarn. What we imagine to be pots is only clay. We see thousands of ornaments of different shapes, sizes and names. They are all only one thing - gold (God in the world). Even the whole visible world is shaped out one God. Countless waves rise from water, thousands of ornaments are made from gold; so all the universe is nothing else but God in different shapes. The soul is always free and ever living.

When such a belief lives firmly fixed in the mind, then one obtains complete knowledge (Gyan) and one comes to know

about the real nature of the world. The world appears to be nothing more than illusion. The world's existence is not Truth, but is all false in the past, present and future. In reality it is just One soul on all sides. That soul is formless, not subject to change and it lives in the heart of all.

Various ideas are called the mind. These ideas are like the Sky (ether), which is all blank. What is called the world is the creation of the mind (or imagination). It merges into the soul; nothing else but the soul remains. Owing to illusion, the world appears to be separate from the soul. It is not different from the soul. Just as in the dim light a rope lying in partial darkness appears to be the snake, through our ignorance. With this illusion, we greatly fear and call on others for help. So long as there is darkness (ignorance) we are full of fear and keep trembling with (false) fear. We entertain many imaginary situations in the mind. But when it is broad day light, the rope appears. What it really is - a rope and not the snake; and we laugh at our own ignorance. Thus through the lifelong illusion, we have got into the habit of regarding the world as the complete reality. Because of this ignorance, this world appears to us not the outward form of God (which it is), but as a centre of happiness and misery, joys and sorrows, and full of the opposites and all the home of sorrows. It seems to be a very real thing.

So Guru Maharaj says that just as mountain of smoke is not a fact similarly this world is not the reality. It is One God, visible in different shapes and colours. Whatever we see is God Himself alone and nothing else.

Just as anything that has been created out of one thing partakes of its nature and

qualities. Just as a small seed grows into the shape of a huge tree; in fact it is the evolved shape of that very seed. It (tree) may be very beautiful and very expansive, but it is only the spread of that small seed. As Guru Maharaj has ordained -

I have seen seeds of many sorts being sown. When the fruit ripens, the seed appears in the same one form.

ਬੀਜੁ ਬੀਜਿ ਦੇਖਿਓ ਬਹੁ ਪਰਕਾਰਾ॥

ਫਲ ਪਾਕੇ ਤੇ ਏਕੰਕਾਰਾ॥

ਅੰਗ - 736

All things are the abode of God Almighty; in whatever dwelling it lives, it is known by the different names. He alone is the Creator and Doer; everything happens according to the Will of God. It has spread in countless waves or tides; it is difficult to recognize different shapes of One God. Whatever intellect He bestows on us, that is our light (knowledge); that God is the sole Maker and is indestructible. Always, always and yet always, He is the Merciful One; remembering Him, one gets into bliss - thus sayeth Nanak.

ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੇ ਸਗਲੇ ਠਾਉ॥ ਜਿਤੁ ਜਿਤੁ ਘਰਿ ਰਾਖੈ ਤੈਸਾ ਤਿਨ ਠਾਉ॥

ਆਪੇ ਕਰਨ ਕਰਾਵਨ ਜੋਗੁ॥ ਪ੍ਰਭ ਭਾਵੈ ਸੋਈ ਫੁਨਿ ਹੋਗੁ॥

ਪਸਰਿਓ ਆਪਿ ਹੋਇ ਅਨਤ ਤਰੰਗ॥ ਲਖੇ ਨ ਜਾਹਿ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਕੇ ਰੰਗ॥

ਜੈਸੀ ਮਤਿ ਦੇਇ ਤੈਸਾ ਪਰਗਾਸ॥ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਕਰਤਾ ਅਬਿਨਾਸ॥

ਸਦਾ ਸਦਾ ਸਦਾ ਦਇਆਲ॥ ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਨਾਨਕ ਭਏ ਨਿਹਾਲ॥

ਅੰਗ - 275

There are five elements in the world - first is Name, second is shape, third is truth, the fourth is the mind and the fifth one is bliss. Out of these Sat (Truth), Chit (thinking) and Anand (pure happiness) is God Himself. He is called *Sachchidanand* (Truth and thinking and bliss). Name and shape can also be called *Maya* (false appearance) and seem (to exist) for a short

period.

Name and form (the physical world) appears resting on universal soul (Sat-Chit-Anand). Name and shape are false concepts. Inside and outside this whole scene, it is all filled with the soul. Name and shape depend on Sat-Chit-Anand (Godly qualities). Sat-Chit-Anand (God Almighty) is ever lasting. Just as water always exists in the ocean, whatever its shapes and names. Some time they are called waves, bubbles and foam; sometime these are not there. We have to link our mind with Sat-Chit-Anand (God), leaving the names and shapes which are false entities. When our mind is joined to one Universal Soul, it will be the end of all the miseries and sorrows. To the extent, one's mentality gets distanced from names and shapes, to that extent it will be merged in God, the sole Reality. To that extent, one would enjoy happiness and peace of mind.

In the end, after hard practice, when the stage of name and shape is passed; and through the Grace of Gurus and great souls, one's inner eyes are opened and one gets divine vision, then name and shape also become a part of Wahe-Guru. This universe will appear the visible shape of God and one's self will get merged in Wahe-Guru (God Almighty). For example, water and waves are just one thing; the ocean never sees the waves (as separate from itself), for it is steady and calm and is itself (ocean itself) in the shape of waves and waters. Realized souls never feel the titles of names and shapes, for all the universal scene, to them it is all their own self, God Himself. The sum total of all this is called God or Creator.

*O my eyes, God has filled His Light in you.
So you should see nothing but God in all*

beings and things. See nothing except God in all. The sighter is blessed with the glimpse of God.

This universe that you see around you is all the form of God, that comes in your sight. Through the grace of the Guru, you see and realize that all is One God -no second. There is no one other than God.

We are blind of eyes (spiritual) sight). If we get some true Guru, he will restore sight to our vision.

ਏ ਨੇਤ੍ਰੁ ਮੇਰਿਹੋ ਹਰਿ ਤੁਮ ਮਹਿ ਜੋਤਿ ਧਰੀ
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਦੇਖਹੁ ਕੋਈ॥
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਦੇਖਹੁ ਕੋਈ ਨਦਰੀ ਹਰਿ
ਨਿਹਾਲਿਆ॥
ਏਹੁ ਵਿਸੁ ਸੰਸਾਰੁ ਤੁਮ ਦੇਖਦੇ ਏਹੁ ਹਰਿ ਕਾ ਰੂਪੁ
ਹੈ ਹਰਿ ਰੂਪੁ ਨਦਰੀ ਆਇਆ॥
ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਬੁਝਿਆ ਜਾ ਵੇਖਾ ਹਰਿ ਇਕੁ ਹੈ ਹਰਿ
ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਈ॥
ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਏਹਿ ਨੇਤ੍ਰੁ ਅੰਧ ਸੇ ਸਤਿਗੁਰਿ ਮਿਲਿਐ
ਦਿਬ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਹੋਈ॥ ਐਂਗ - 922

When God-realized vision is attained one realizes oneself. Nothing is visible except God Himself. All is God and God is all.

Everything is Gobind (God); everything is Gobind. There is nothing other than God.

ਸਭੁ ਗੋਬਿੰਦੁ ਹੈ ਸਭੁ ਗੋਬਿੰਦੁ ਹੈ॥ ਗੋਬਿੰਦੁ ਬਿਨੁ
ਨਹੀ ਕੋਈ॥ ਐਂਗ - 485

Question - What is the biggest hurdle in the attainment of True Knowledge?

Answer - The biggest hurdle in the path of attaining true knowledge is our habit of regarding the physical body as our true self. The body is subject to so many ills and full of urine and excreta. Looking upon this body as our true self is certainly the biggest obstruction in the spiritual path.

The atheist philosopher Charvak says that this gross body is our soul. It is visible to all. Something (the soul) which can't be seen, which has no shape, which has no dimensions has no existence at all. This

body can be seen by all, hence we call it our own self. All persons say, I am a child, I am a young person, I am an old man, I am a Brahman, I am a Khatri (castes) I am a black, I am a white, I am brown, I am a *Vaish*, I am a *Shudra* (other caste), I am beautiful, I am male, I am female, I am fat, I am lean and thin, I am tall, I am short-statured etc. All that speaks I, I, or I am full of ego mentality. All these qualities are and have always been associated with gross body. Implying that this body of flesh is our soul, we have attachment to this body and go on saying, I am a young man, I am old, I am a child, I am a Khatri, I am black, I am fair, I am male, I am female, I am fat, I am thin, I am tall, I am short-sized. Our affection is always for the things other than the soul. Anything which is the subject of affection can't be the soul. The soul is far different from these things. We say 'my body'; that implies that I am different from the body, just as we say 'My house'; that means I am separate (owner) and the body is a separate entity. So my body means that in reality I am different and the body is different. We say 'my body'. If myself was identical with body, we would say 'I the body'. Hence we are separate from the body, as 'my house' suggests that I am not the house. I am different. So this grown body can't be the soul. When a person dies, his body is cremated. The soul is never born, never dead. It is immortal, so is learnt from the religious scriptures. To believe that the soul is this body with nine gates (organs) is the height of foolishness.

The body is the covering of the soul; so this covering is called food-based sheath causal (annmayee kosh). Beyond that is the abstract body (Suksham shreer) and the causal self (Karan shareer). In that abstract

body, there are three sheaths, namely, vital sheath, mental sheath and intellectual sheath. Out of these three, one is the life-centre, which many people believe to be the soul. About this too, there are two theories. One group regards the sense organs as the soul. I see, I hear, I stay, I walk. Thus the concept of self seems to comprise the soul because I am the seer, I am the hearer, I walk; so some conclude that these, sense organs are the soul. That is my identity. But this is an illusion, because we have affection for these sense organs (eye, ear etc.). Just as we have the love for the body. These sense organs are not the soul. That in which we have the feel of I-ness can't be the soul. In these organs we have the sense of I-ness, just as I say my eyes are weak, my ears are deaf, my hands shake, my foot is paining. So we call these sense organs my ear, my eye etc. that means that 'the real I' is different from these organs, just 'my house' implies that I am not the house, but separate. Some others believe that life itself is the soul. All organs perform their functions (seeing, hearing etc.) so long as we are alive. When life-breath leaves the body, the body becomes a corpse. The dead body is burnt; some immerse it in water. Without life-breath body is nothing. The body is valued only so long there is life in it. The body is adorned, it is made stout with foods and drinks, so for this reason some think that this life-breath itself is the soul.

People say, 'I am hungry, I am thirsty. Hunger and thirst can be felt only by the living; not by eyes or ears or the nose. I am hungry seems to suggest that life is the soul. Then life would be the soul. Man develops love for life and fears lest my life should leave my body. We say my life; that means that I am separate, and life is separate (it

is mine). So life can't be identical with the soul. Others say that if you don't recognize life to be the same as the soul, then mind is surely the soul. Mind should be called the soul, because without the mind, the sense organs can have no knowledge. When we are taking our meals, the house wife enquired if the salt and pepper is in the correct quantity in the pulses. Often times we say, I was eating absentmindedly. I will give reply to your question after I eat the next morsel. The feel of joy and sorrow is experienced by the mind not by the eyes, ears, nose and hands. People say, I am happy, I am feeling miserable, therefore, mind is proved to be soul.

If we accept mind as the soul, that too is a baseless argument. Often we say, my mind is not steady; my mind has no taste for prayers and holy reading. We call the mind as ours; we feel love for it. We say my mind; that proves that I am separate and mind is separate. Therefore mind too can't be called the soul (it is my mind, like my house, my book), because the soul can't belong to me.

If mind is not the soul, then intellect can be accepted as the soul. The soul which is the abode of bliss. People are heard saying, I enjoy myself, I do this act, I returned there, I would go to the next world. It seems correct to designate the intellect as the soul. But when we say, my intellect is very sluggish; about an other we say that his intellect is very sharp, we talk of my-ness. My intellect means, I develop love for it. My intellect means that I am separate and my intellect is separate (my quality).

We say intellect is not the soul, but inside the intellect lives the soul, which is the centre of bliss. That may be the soul. The sheath of Bliss is also called the source body. It is also called ignorance as well as

lack of knowledge. Also such experiences are narrated as; last night I enjoyed sound sleep, full of bliss. I had no consciousness then, I knew nothing. This condition is called ignorance and also absence of knowledge, it is also called illusion (Maya). If someone says that this bliss of illusion (in sound sleep, when we have no consciousness) is the soul it can't be the soul. But if someone says, that the soul is one that is the on-looker of this bliss of unconsciousness; that the soul is the Light which is witness to this ignorance (unconsciousness) then the fact is that the soul is never born, never dead and is the form of perfection. Then we will certainly decide on it as our real self. Such a soul is surrounded by five covers (five sheaths or *Koshes*). It is different from all these. That is one's real self.

The upshot of this whole discussion is that we regard this body, full of urine and excreta as our self and develop affection for it, that is the cause of gross ignorance. The biggest hurdle in the path of true knowledge is believing this dirty body full of urine and excreta as our real self. Regarding other covers such as life and sense organs, mind and intellect as our soul are other strata of ignorance. These are coverings of ignorance. For achieving divine knowledge, it is very necessary to keep company with great men who are self-realized souls, also perfect faith in Guru Granth Sahib, listening to *Bani*, contemplating it and believing in it with full faith. The man is always forgetting his real self, under the influence of Maya (illusion)-

*O my mind, your real self is all light.
Realize yourself.*

ਮਨ ਤੂੰ ਜੋਤਿ ਸਰੂਪੁ ਹੈ ਆਪਣਾ ਮੂਲੁ ਪਛਾਣੁ ॥
ਅੰਗ - 441

The soul and God are one and the same.

Therefore -

Everywhere see God, hear God, speak of only One Reality that is God (there is no second reality). Don't recognize anyone other than God, Who has spread Himself all through the universe.

ਬ੍ਰਹਮ ਦੀਸੈ ਬ੍ਰਹਮ ਸੁਣੀਐ ਏਕੁ ਏਕੁ ਵਖਾਣੀਐ ॥
ਆਤਮ ਪਸਾਰਾ ਕਰਣਹਾਰਾ, ਪ੍ਰਭ ਬਿਨਾ ਨਹੀ
ਜਾਣੀਐ ॥ ਅੰਗ - 846

On account of ignorance, we regard this dirty body full of urine and excreta as our real self and so we suffer no end of miseries.

*Lord! what can I say? such is illusion
Under its influence are objects not such as
thought to be.*

ਮਾਧਵੇ ਕਿਆ ਕਹੀਐ ਭ੍ਰਮੁ ਐਸਾ ॥
ਜੈਸਾ ਮਾਨੀਐ ਹੋਇ ਨ ਤੈਸਾ ॥ ਅੰਗ - 657

Discourse

Part - II

Sant Maharaj (Sri 108 Sant Ishar Singh Ji Maharaj, Rare Sahib Wale used to give audiences in Chandigarh in May, 1961. Today being a holiday, a large number of seekers and also lovers of other religions had collected there. One of the enthusiasts asked me to request Sant Maharaj to give a detailed description of inner circles (chakkars), which the congregation wanted to hear. Accordingly the great saint was requested to accede to their request. On that day, a lot of seekers were present, also many great souls (Mahatmas), including many Hindu Mahatmas also were in attendance. Many saints talk of *Kundalini*; also there is a mention of the piercing of the inner *chakkars*. There are different theories about them. Sant Ji was requested to throw light in connection with these 'circles'.

Answer - On hearing this petition of the people, Sant Ji Maharaj said that according

to the philosophy of the Gurus, breaking of these chakkars is not necessary at all. Guru Nanak's religion is very convenient and simple. It can be called the path of 'Surat Sabad Marg' (The way of contemplation on Sabad, the holy word, sound) or the Path of the Naam (God's Name). Even a person of the lowest intellect, if he has full faith, can walk on this Path, by taking prayers and recitation of the holy Name and texts and can cross this ocean of the world; whereas it is beyond the capacity of the common people in this Iron Age (Kalyug), to negotiate this tough path (of bursting the chakkars). The reason is that in this Iron Age, people's conduct, behaviour and diet have become very low class. Their body has not that strength which is needed for bursting those Chakkars, nor is there such a favourable atmosphere, where one can sit and practise such penances constantly. If a thousand seekers try practising these austerities, the heat produced by *pranayam* (breathing exercises) will drive 999 out of them mad. That condition would be beyond cure, even by the doctors. In olden ages, bodies used to be strong and stout. Celibacy was practised fully; and the body had the latent strength to endure these very tough penances. In today's age, there is the forceful churning of the thoughts, and the bonfire of desires renders a man slave to desire for wealth and property. In such an atmosphere man's inner consciousness is unable to think of anything other than *maya* (false pleasures of the world). For this reason, Guru Nanak, the emperor of the universe, keeping in view the foul atmosphere of the world, popularized such methods, as are simple and comfortable, in short, he put the seeker on the path of detachment while working in the world with devotion as the chief way, and knowledge of

the fundamentals. To help that programme, he popularized such practices as doing one's duty, sharing what you have with others and repeating the Name of God, the men of the Guru also call it repeating God's Name and bathing in sacred spots. On this path all can walk, educated or uneducated, the rich or poor

Your question is about *hathyog* (ਹਠਯੋਗ) (practices of body torture), so make a detailed study of these. In bygone times, these used to be practised in places of solitude and caves far from the madding crowds. The chief items of that school are *Dhoti*, *Neti*, *Basti*, *Tratak*, *Neoli* and *Kapalbhati* which are explained below.

Dhoti (ਧੋਤੀ) - Take a long bandage of very fine cloth, 4 finger broad and 22½ ft. long. Dip it in luke warm water and practise inserting it inside your mouth, at the rate of 1½ ft. per day. The whole cloth will be pushed inside your body in 15 days. Then holding the outer end of the cloth firmly in your teeth, try to take out the whole cloth bit by bit.

This would clean up the regions of one's liver and the intestines.

Neti (ਨੋਤੀ) - Take a strong cotton thread very fine and soft, as long as the stretched human hand. Push it inside through the nose, by holding the breath and pushing it through the power of the breath. Take it out of the mouth as if you are churning the curds. In this way, the impurities of the nose and the throat can be cleaned.

Basti (ਬਸਤੀ) - Sit in a water tub, dipping yourself upto the navel. Take a bamboo tube 6 finger long and one finger thick. Insert it through anus and by the force of breath push it inside and also pull in water. This is doing enema in water.

Tratak (ਤ੍ਰਾਟਕ) - Focus your eyes without winking on any object concentrating your attention on it till that time, when the eyes through sheer fatigue begin to water. This exercise could destroy all diseases of the eyes. It can break the evil tendencies towards too much sleep and laziness. Just as a very precious article is kept with great care, similarly know that the centre for this exercise are the nostrils or the middle place of the two eyebrows.

Neoli (ਨਿਉਲੀ) - Sit, keeping down both the shoulders, straighten your back, and keep your back bone erect at 90 degrees. With the power of the breath, move the stomach (belly) right and left, up and down, as if you are churning the curd.

Kapal Bhati (ਕਪਾਲਭਾਤੀ) - One has to do *Pranayam* (breathing exercises) in three stages drawing in the breath, holding it, and releasing the breath (*rechak*) again and again; like the blacksmith's bellows that keeps fire burning bright.

Pranayam (ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ) - Controlling the movement of breathing is called *Pranayam*. According to specialists, there are in the human body 72 crore 72 lakh, 10 thousand and 201 nerves and ducts. Ten out of them are helpful in the breathing exercises. There are many methods of *Pranayam* which are very difficult. But the two types are more prevalent, moon-limbed and sun-limbed. There are three chief *nadis* (nerves or ducts) in our bodies. They are *Ida*, to the left of the nose; *Pingala* to the right and the one between the two is called *Sukhmana*.

tongue. This liquid (*Amrit*) is also called *Amar Varani* (immortal drink).

Now I will briefly explain to you about

the 6 chakkars in the body. Those who want to take notes may note them down.

1. Mooldhar Chakkar (ਮੂਲਧਾਰ ਚੱਕਰ) - (Pelvic Plexus) This is the Chakkar in the region of the anus. This contains an inverted yellow lotus with four petals. The four petals are its 3 corners in the shape of the letter ਵ, ਸ, ਖ, ਸ਼, (va, sa, kha, sha). This is the centre of the desire for knowledge. Above where *Kundalini Nadi* is situated, is the throne of sex, where are born the ideas of woman, swan, and mind. At this place, the yogis meditate on God Ganesh.

2. Swadhishtan Chakkar. (ਸਵਾਦਿਸ਼ਠਾਨ ਚੱਕਰ) - (Hypogastric plexus) It lies at the root of the male organ and it contains an upward positioned lotus with 6 petals. Its 6 petals are symbolized by ਬ, ਭ, ਮ, ਯ, ਰ, ਲ ba, bha, ma, ya, ra, la). At this position, the ascetics meditate on God *Brahma* (Creator).

3. Mani Poorak Chakkar (ਮਣੀਪੂਰਕ ਚੱਕਰ) - (Epigastric Plexus or Solar Plexus) - It is located in the region of the navel. It has an inverted lotus of blue colour having 10 petals. Its 10 petals are the letters ਡ, ਢ, ਣ, ਤ, ਥ, ਦ, ਨ, ਪ, ਫ (da, dha, na, ta, tha, da, dha, na, pa, pha). In this position the ascetics think of God Vishnu.

4. Anahat Chakkar (ਅਨਾਹਤ ਚੱਕਰ) (Cardiac Plexus) - It is golden coloured lotus with 12 petals located in the heart. Its 12 sounds are the 12 letters ਕ, ਖ, ਗ, ਘ, ਙ, ਚ, ਛ, ਜ, ਝ, ਞ, ਟ, ਠ (ka, kha, ga, gha, na (as in long) cha, chha, ja, jha, na, ta, tha). These are its 12 petals. Here the yogis meditate upon *Rudra* (Shiva) along with His mountain abode (*Kailash Parbat*).

5. Vishuddha Chakkar (ਵਿਸ਼ੁਧ ਚੱਕਰ) (Carotid Plexus) - Here is smoke-coloured upward looking lotus with 16 petals, which is situated in the throat. Its 16 petals stand for 16th letters namely ਅ, ਆ, ਇ, ਈ, ਉ, ਊ,

ਰਿ, ਰੀ, ਲ੍ਰ, ਲ੍ਰੀ, ਇ, ਏ, ਓ, ਔ, ਅੰ, ਆ (a, aa, i, ee, u, uoo, ri, ree, lri, lree, a, aie, o, ou, ang, aan (n as in long). It is called jalandhar throne. Here one meditates on the self.

6. Aagiya Chakkar (ਆਗਿਆ ਚੱਕਰ) (Medular Plexus) - It is located at the root of two eyes and the nose. Here is situated an inverted lotus with 2 petals, white like the moon. Its two letters are ਖਯ, ਗਯ (khya, gya). It is called the *Udiyung* throne. Here the yogis meditate upon God Himself, the Giver of salvation. *Phal* (fruit or result). Whatever fruit (gain) is achieved by the meditation of the various above-mentioned Chakkars, can be obtained by the meditation of this single Chakkar. Hence the great souls lay emphasis on concentrating one's mind on this Chakkar, named Agya Chakkar. When living force and mind are stabilized at this place, it has the potentiality of being able to practise *Samparigyat Samadhi* (Transcendental Meditation).

At this point meet the three *nadis*, named *Ida*, *Pingla* and *Sukhmana*, that start from Mool-dhar Chakkar come by different routes. Hence this confluence of the three *Nadis* is called *Triveni*. (at *Triveni* at Prayag or Allahabad, meet the three rivers, Ganga, Yamuna and the underground Saraswati). *Ida* is the *Ganga*, *Pingla* is *Yamna*, and *Sukhamna* is the river *Saraswati* of this *Triveni*. This place (*Triveni*) has been designated the king of all pilgrimages; it is also called *Atam Teerth* (place of the pilgrimage of the self or the bath at the sacred tank of Amritsar. By bathing the mind at this confluence, all sins are destroyed. Guru Maharaj has ordained thus -

(... to be continued)

ਆਤਮ ਮਾਰਗ ਦੀ ਨਵੀਂ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਰਿਨੀਊਵਲ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿਛ

ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਨ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਰਤਵਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤ ਪੁਸਤਕਾਂ, ਗਾਇਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਦੀਆਂ ਕੈਸਟਾਂ, CD.'S, VCD.'S, DVD.'S MP3 ਦੇ ਆਪ ਜੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਐਡਰੈਸਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੀ।

For all enquiries about 'Atam Marg' viz. renewal, new membership, non-receipt of the magazine etc. and also for procuring audios, videos & CDs; and books authored by Sant Waryam Singh Ji, please contact the following

England (U.K.)

For U.K. renewal of Atam Marg Magazine please forward cheque £ 40.00 payable to A.M.S.S.E.C.T. (U.K.) 9 Elizabeth Road, Walsall, West Midlands WS5 3 PF

**Atam Marg Spiritual Scientific
Educational Charitable Trust (U.K.)**

9 Elizabeth Rd.,

Walsall West Midlands, WS5 - 3PF U. K.

Contact : Mrs. Gurbax Kaur,
Mr. Jagtar Kulair : Tel : 0044-1212002818
Fax : 0044-1212002879
Voicemail : 0044-8701654402
Raj Mobile : 0044-7968734058
Email : info@atammarguk.com

U.S.A.

**Vishav Gurmat Roohani Mission
Charitable Trust,**

Contact : Baba Satnam Singh Ji Atwal,
2755, Guildhall Dr., San Jose,
Ca - 95132, U.S.A

Phone :- 001-408-263-1844,
vgrmctusa@yahoo.com

S. Baldev Singh Grewal

Fremont, U.S.A - 001-510-249-9456

Canada

Bhai Sarmukh Singh Pannu

Phone - 001-604-433-0408

Bhai Parmjit Singh Sandhu

Cell: 001-250-600-3072

Bhai Tarsem Singh Bains

Cell : 001-604-862-9525, Phone : 001-604-599-5000

IN INDIA

09417214391, 09417214379 09814612900, 9417214378

Email: atammarg1@yahoo.co.in

Australia

Bibi Jaspreet Kaur

Cell : 0061-406619858

Email :- jaspreetkaur20@hotmail.com

Foreign Membership

	Annual	Life
U.S.A.	60 US\$	600 US\$
U.K.	40 £	400 £
EUROPE	50 Euro	500 Euro
AUS.	80 AUD\$	800 AUD\$
CANADA	80 CAN\$	800 CAN\$